

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

STIG DAGERMAN
ŞU TATMINİ
İMKANSIZ
TESELLİ
İHTİYACIMIZ

ŞU TATMINİ İMKÂNSIZ TESELLİ İHTİYACIMIZ

Stig Dagerman
İsveççeden çeviren: Selma May
250 sayfa

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık © 2015
www.kafekitap.com
editor@kafekitap.com

1. BASKI Ocak 2015

Bu eserin basım ve yayım hakları
KAFEKÜLTÜR YAYINCILIK'a ait olup hiçbir koşulda izinsiz
alıntı ve yayın yapılamaz.

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık
İslambey Cd. 44/13 34050 Eyüp İstanbul
0212 615 22 99
S. N. 25603

ISBN: 978-605-143-142-0

ŞU TATMİNİ İMKÂNSIZ TESELLİ İHTİYACIMIZ

Stig Dagerman

İsveççeden çeviren: Selma May

STIG DAGERMAN (5 Ekim 1923 - 4 Kasım 1954) İsveçli yazar ve gazeteci. 1940'lı yılların en önemli yazarlarından birisidir. Özellikle 1945-49 yılları arasında yayımlanan birçok edebiyat ve gazetecilik eseri çok büyük yankı uyandırmıştır. 1949'da birdenbire yazmayı bırakır, görünürde hiçbir neden yokken. Bundan beş yıl sonra İsveçli hayranları, kuşağının bu en parlak yazarının hayatına son verdiğini büyük şaşkınlık içinde öğrenirler. Bir işçinin oğlu olan Stig Dagerman, taşrada büyük ebeveynlerinin yanında yetişir. Babasıyla yaşamak ve öğrenim yapmak üzere 1932'de Stockholm'e gelir. Yazarlık kariyeri 1941'de işçi sendikası gazetelerinde kültür sayfalarında başlar. 1943'te bir Alman mülteci ailesinin kızı olan Annemarie Götze ile İsveç vatandaşlığına geçebilmesi için evlenir. Stig, Alman Sonbaharı adını verdiği savaş sonrası günlük yazılarını ona ithaf eder. 1945'te çıkan ilk romanı *Ormen* (Yılan) yeni bir İsveç edebi dalgasının öncüsü olarak kabul edilir. 1946-1947 arasında Almanya'ya, savaş sonrası sefalet ve yoksullukları, savaşın yol açtığı trajedileri gözlemlemesi için gazetesi tarafından gönderilir. Romanları ve yazarlık başarıları dört yıl boyunca devam eder. Fakat 1949 yılında yazmayı bırakır. 1950'de eşinden ayrılır ve 1953'te aktris Anita Björk ile evlenir. Ve 4 Kasım 1954 günü Stockholm dışında bulunan evinde arabasının içinde intihar etmiş olarak bulunur.

Bu kitabın çevirisi İsveç Ulusal Kültür Konseyi tarafından desteklenmiştir. Katkıları için teşekkür ederiz.

ÖNSÖZ

Stig Dagerman sadece otuz bir yaşına kadar yaşadı ve hayatının son beş yılını kendi deyimiyle verimsizlik laneti içinde geçirdi. Buna rağmen pek de küçümsenmeyecek başarılarla imza atmıştır. Yazdığı dört roman, bir öykü kitabı, beş drama ve gezi rehberinin yanı sıra bir de 'Alman Sonbaharı' adlı eseri yayınlanmıştır. Bu eserlerin yanı sıra çok sayıda röportaj, yorum, söyleşi, öykü ve film senaryosu da yazmıştır. Arbetaren gazetesinde ki günlük yazılarının bir kısmı 1954 sonbaharında Lasse Bergström tarafından bir kitap olarak yayımlanmış ve - toplamı dört haneli sayılara ulaşmıştır. Stig Dagerman 1945'ten sonra, Yılan kitabıyla yakaladığı başarılı çıkışı nedeniyle, yazılı basın tarafından büyük destek görerek anında aranılan kişi konumuna gelmiş ve her yerden gelen taleplerle bir anda maddi sorunları ortadan kalkmıştır. Ölümünden sonra, az sayıda fragman ve skeçlerden hariç ardında başka herhangi bir şey bırakmayan yazar ölümünden kısa süre sonra yayınlanan Tanrı ile bin yıl, roman bölümü 1954 yazında zaten derin okumaya verilmiş olmakla beraber bu baskıda bulunan Ölecek İnsan ve Sevecek İnsan adındaki iki şiiri de önceden gazetede yayınlanmış eserlerdir. Nisan 1953'ten itibaren gazeteden bunların yayın haklarını da almış bulunmaktayız. Norsteds Yayınları benden Stig Dagerman'ın anısına düzenlememi istediği bir kitap hazırlamamı talep ettiğinde, daha önce yayınlanan baskıları da dahil yazarın yazılarının tümünü kullanmam gerekmişti. Burada tek istisna 1949 yılında eski karım Antoinette Ekerot tarafından düzenlenen 'Uzun Deniz Parlaktır' şiiridir. Seçimimde bilinen

kaliteli bir bakış açısının hakim olmasına özen göstermekle beraber Stig Dagerman'ın hayatı ve karakterine ışık tutmakla da ilgili olan, ancak kesin bir form almamış yazılarından da feragat edilmiştir. Fakat böyle bir hedefi takip etmenin elbette zor olacağının, bu nedenle, tıpkı saf bir içerik bağlamı diye bir şeyin olmadığını bildiğimden tamamen salt estetik bir değerlendirmenin de mümkün olamayacağının farkında olarak hareket etmişimdir. Stig Dagerman'ın kitap halinde yayımlanmasını kendisinin onaylayacağını şekilde olmasından emin olmak için Bayan Anita Björk-Dagerman ve Bayan Annemarie Götze-Dagerman'ın bilgi ve tavsiyelerinden büyük ölçüde yararlanmam mümkün olmuştur. Bu yıla kadar Stig Dagerman'ın öyküleri 'Gece Oyunları' adlı bir öykü kitabında yayımlanmış olduğundan ve kendisinin yayınlanacak öykülerini seçip kontrol etmeye fırsatı olmuş olduğundan, örneğin 1947 yılından önce yazılmış kısa hikâyelerinden hiçbirini buraya dahil edilmemiştir. Tek istisna 1946 yılında Bonnier edebiyat dergisinde yayımlanan 'Kırmızı Vagonlar' için yapılmıştır. Bayan Annemarie Dagerman bana Stig Dagerman'ın bu kısa hikâyeyi değerli bulduğunu, ancak tüm edebiyatseverlerin beğeniyle okuduğu dergilerin birinde daha henüz okunduğu için bunu öykü koleksiyonu kapsamından çıkardığını belirtmiştir. Tanrıyla bin Yıl roman fragmanı kitap olarak yayımlanmasına rağmen bunu da öykülere dahil etmişimdir. Bu, bu kitaba doğal olarak aittir kanımca. Bunun okuyucunun bir şair olarak Stig Dagerman'ın son yıllarındaki gelişimini görmelerini kolaylaştırdığını düşündüğümünden sebep dahil etmek istedim. 'Tanrıyla bin Yıl' hem tarz hem de içerik olarak 'Babaannenin evinde' ve 'Eski Günlerde'ki kısa hikâyelerle yakından ilişkilidir. Stig Dagerman birkaç yıl boyunca bir şiir koleksiyonu oluşturmayı

planlamaktaydı. Fakat burada sendikacılar ve Mayıs ekinin birinci baskısında kendisi İşçi bayramlarını anma törenleri için sipariş üzerine yazdığı birçok şiirlerine yer açma hazırlığında olup olmadığını bilemiyorum. Bunlar çok değişken kalitede olmakla beraber aralarından sadece üç tanesini seçmeye ihtiyaç duymuşumdur. Hatta Stig Dagerman'ın diğer şiirleri arasında bile özenle seçim yapmaya dikkat etmişimdir. İyi anlarında o mükemmel bir şairdi, tıpkı 1950'de ilk olarak Prisma'da yayımlanan 'Birgitta Suite' adlı güzel eserinde olduğu gibi. Fakat nesirlerde olağanüstü sağlam ustalığına rağmen şiirlerinde zaman zaman stilinde kaymalar da görülmektedir. Seçim yaparken karşılaşılan başlıca zorluklar genelde makalelerinde olmuştur. Onlar anlık yazılmış olmakla beraber genelde bekleyen baskıya yetiştirme acelesiyle yazılmış olan yazılardır. Bunlar politik konulara aşırı ilgi besleyen, anlık çatışmaları nakleden ve günümüzde detaylı bir açıklama olmaksızın anlaşılması zor konulardan ibarettir. Fakat görünüşe bakılırsa muhtemelen birçokları için, bunları doğuran günün dışında yine de çok daha kapsamlı bir menzile sahipler kanımca. Stig Dagerman'ın günlük gazeteciliğinde sıradanlığın üs-tünde makaleyi yücelten bir yansıma veya güçlü ve kişi-sel hayranlık uyandıran kesitlere rastlamak için nadiren uzun zaman beklemememiz gerekmektedir. Sırf bu nedenle bu bölümlerden, bağlamı dışına alınarak ve bunlardan bir aforizma koleksiyonu oluşturup kitaba eklemek bana cazip gelse de tutarlılık adına bundan kaçınmaya çalışmış ve sadece belirleyici güçlü bütünlüğü olanları kitaba eklemeyi tercih etmişimdir. 1948 yılında Expressen gazetesinde yayımlanan Fransız makalelerinden sadece son ikisini, önceki yıllardakilerden ise beni kişisel olarak memnun eden 1945 yılından olan 'Şair ve Vicdanı'nı eklemişimdir. Bireysellik sıralaması söz

konusu olduğunda bu zaten açık olmakla birlikte aynı zamanda her dört bölüm kendi başlarına doğal birimler olarak yer almaktadır. Bazı istisnalar dışında, hepsinin oluşumlarını tarihi konumları belirlemiştir. Bunun dışında daha fazla bir açıklama yapmaktan kaçınısam da bana öyle geliyor ki ‘Teselli İhtiyacımız’ Stig Dagerman kitapları arasında en kişisel olanıdır. Otobiyografi notları ve 1952 den olan, bu kitabın da adını oluşturan ve son bölümde yer alan bir makalenin dışında Dagerman başka hiçbir yerde okuyucularına bu kadar doğrudan konuşmamıştır. Bu nedenle hayatına ve şiirlerine bundan daha iyi bir şekilde erişileceğini hayal bile etmek zor.

OLOF LAGERCRANTZ

OTOBİYOĞRAFİK

BİR ÇOCUĞUN ANILARI

1948

I

İnsan kurguya erken yaşta başlar. Çocukken insan hep kurgular. Daha sonra genel olarak bundan vazgeçer, yani yazar olmanın püf noktası, birçok şeyin yanı sıra hayatın, insanların veya paranın insanı bundan soğutmasına izin vermemektir. Ben 'kurguya' kendimi erken alıştırdım. Çok güzel bir kelime olan gerçek değiştirildiğinde çok daha sıcak, komik ve eğlenceli hale geliyor. Fazla değil sadece yeterli gelecek kadarı kâfidir. Bu azgın bir nehrin yamacındaki geniş bir çiftlik evinde gerçekleşti. Evin altından su damarları geçiyordu, öyle ki ev daima soğuk ve cereyanlıydı. Çiftlik açık, geniş bir alanın tam ortasında duruyordu ve rüzgârın uğultusuyla birlikte kara boğulan bu yerin ilk yıllarından sadece kışlarını anımsayabiliyorum. Kar yağınları pencere boylarını aştığından insanın nadiren dışarı çıkması geliyordu. Hatta karın kapı altından bir mektup gibi uçtuğu girişteki lavaboya kadar gitmek bile bir maceraydı. Teyzeler, amcalar ve kedilerle dolup taşan evde kediler sızım sızım sızlanırken ben de kediler gibi sıcak şömine önünde kıvrılır kalırdım. O arada ve yaşça benden büyük, kendisine gıptayla baktığım kuzenim aramızdaki mesafeye rağmen oturduğu yerden tam ayaklarıma isabet edecek şekilde tükürmeye başlardı.

Kış günü bir sabah her zaman olduğu gibi zayıf göründüğümünden, belki de öyleydim bilemiyorum, uzun bir süre yorganın altında yatakta kaldığım bir anda bir inilti ve sızlanma sesi işittim. Yorganı kaldırıp baktığımda yatak kedi yavrularıyla dolup yaşıyordu. Ben uyurken bir kedi yanıbaşında yavru lamıştı. Kışları Noel olurdu. Bunların birinde büyükbabam bana evin içinde, kapalı yerde kullanabilmem için uçları kör bir okla yay almıştı. Diğer Noeller de ayıcıklar ve ipleri çekilerek kurulan oyuncak arabalarım da oldu. Bunlar Stockholm'den daha önce hiç görmediğim ve hep hakkında kurgular yarattığım babamdan gelen hediyelerdi. Bir keresinde, bir yazda geldiğinde onun bizim buradaki doğal manzarayı çok beğendikleri için ziyarete gelen diğer Stockholm'lüler gibi olduğunu düşünmüştüm.

Onlar 'ayrıca' denilen bir kelime kullanıyor, içerdeki kokuya ve aynı kovadan su içmemize burun kıvrıyorlardı. Onlar gider gitmez de artlarından acayip hallerine gülmeye başladık, tıpkı normal olmayanlara gülündüğü gibi, alayla.

II

Uzun kışların arasında kısa yazlar geçirdim. Bellekte onlar her zaman çok sıcak olarak anılır. Bahçesindeki otlar her zaman sararır ve koşmaya başlarken toprak zeminin adeta kumlar fışkırır. Kuru ve zararlı otlarla dolu tohumla elverişsiz heba olmuş tarlalar bunlar. Nehirlerdeki su seviyesi alçaldıkça kurumaya yüz tutuyor ve suyun içinde açılan kum ile çamur adacıkları tehlikeli kıtlık gölgeleri gibi yükselmeye başlar. Yetişkinler gökyüzüne doğru bakıyorlar, ancak ufukta görebildikleri sadece Skutskars fabrikalarından yükselen kalın sarı dumanlı yaz bulutları olur. Bir gün Halk Evi

yandı ve her yer koşuşturup yangını işaret eden insanlarla dolup taşı. Topluluğun üzerinde gitgide büyüyen kocaman sarı bir yas bulutu bürümeye başlıyordu. Biz evimizde çiftliğe yakın ve yangının duman kokusunu alıyorduk, ama oraya gururumuzdan koşup gidemiyorduk. Biz sadece çiftçiydik. İki yaşlıyla geçen geceler boğucu ve baskılı geçiyordu. Evde hiçbirimiz uyuyamıyorduk. İkide bir birileri yukarı çıkıp mutfakta kovayı çarparak gürültü çıkarırdı. Hiçbir esinti yoktu, asla serin olmadığından pencereler bütün gece ardına kadar açık bırakılıyordu. Bazen atlar derin rüyaya dalınca tezgâhlarını tekmelemeye başlıyorlar. Bu gürültü boğuk ve ürkütücü geliyordu insana. Belki de bunun sebebi samanların arasında ellerinde ateşle saklanan serseriler var, kim bilir, ancak yine de hiçbir şey ateşin korkuttuğu kadar korkutmuyor insanı. Yaşlılardan biri iç çamaşırıyla tembel tembel dışarı çıkarken bir süre sonra kucağında kediyle içeri dönüveriyor. Sonra sabahın erken saatlerinde patlayan silah sesleri başlıyor. Bunlar bir mil uzaklıktaki eğitim alanından gelen sesler ve bu sesler yazın sıcaklığında kocaman siyah bir gölge gibi duruyor. Şimdi ateş ediliyor. . . Ve şimdi tekrar tekrar ediliyor. . .

Tanrı bizi savaştan korusun. . . Sadece bazen eğitim sahası etrafındaki orman yakıldığında bir süreliğine de olsa top sesleri susuyor.

Etrafa ısı ve umutsuzluk hâkim. Fakat çiftliğe gelen Stockholm sakinleri çiftlik avlusunda kroket çemberlerini kurumaya başlamışlar bile. Günler kroket tokmakları, top atışları ve şehir sakinlerinin kahkaha çalkantılarıyla geçip gidiyor. Anlaşılması zor fakat kroket oynayıp gülenleri, tohumlar su hasretiyle kasılıp kavrulurken, suya girip yüzenleri ve önceki yıla kıyasla bu yıl evlerin daha yakınına gelen yılanlardan insan yavaş yavaş nefret etmeye başlıyor. Akşamları mutlaka

birileri çemberlerini alanda unutmuş oluyor ve alacakaranlıkta aramızdan birileri tahta ayakkabılarını ortada kalan çembere kıştırınca öfkesini dağıtmak için her ikisini de var gücüyle aya doğru fırlatıyor. Ay, evet, bazen bir dolunay doğduğunda ki, bu ağustosta olmalı, kasabın çırağı bisikletiyle birlikte yamaçtaki köye kadar bana eşlik ediyor. Arkasında ise boş bir margarin kutusunun içinde taze et taşıyor. Çit kapıları önünde durunca bisikletin ziline basıyoruz, ardından yaşlı kadın ve erkekler, evlerinden dışarı çıkarak yanımıza geliyorlar. Kutudaki etleri bir süre inceledikten sonra tekrar geri yerine bırakıyorlar. Bazen de etleri kutuya bırakır bırakmaz yollarına devam etmeden önce üst dudaklarının bir tutam enfiye koyarak öyle devam ediyorlar. Fakat yine de yamaçtan aşağı indiğimizde kutu hep boşalmış oluyor. Bir sabah korkunç bir şey yaptım. Sadece kroket oynayanları ve çiftlik arazisinde manevralarıyla ekinleri heba eden, tozlu yollarda nefes nefese atlarını koşturanlardan, aynı zamanda nehir üzerinde garip teknelerini yüzdüren askerlerden de nefret etmiyorum. (Bir akşam kapı önünde eşikte oturmuş etrafımı seyrederken kaptanlardan biri suya düştü. Ona gülmedik, ama nihayetinde bir şekilde ilahi adaletin tecelli ettiğini hissetmiştik yine de.) Hayır, ben her şeyden önce güneşten nefret ediyorum ve bir sabah çimler pırl pırl ışıldarken, ne Gavle ne de Uppsala gökyüzünde bir bulut dahi görünmezken, lila rengi çitlerin gölgesinde diz çöktüm ve güneşi lanetledim. Tanrı ve tüm diğer güçlere onu söndürmeleri için dua ettim. Bu ilk dua edişimdi ve sonrasında ise korkuya kapıldım. Birkaç gece uyuyamadım. Yani anlayacağınız duam o kadar yürektendi ki bu duanın gerçekleşeceğinden adım kadar emin olmuştum. Fakat güneş her sabah yeniden doğdu, patates yapraklarını, çavdarları yeniden kasıp kavurdu ve Stockholm

şakinlerini tekrar esmerleştirmeye devam etti. Kapının önünde oturdum ve bisikletle geçip giden kadınları izlemeye başladım. . . Ama içimden gün gelir bunlardan birisi kapı önünde bisikletini frenleyip yanıma koşacak, beni kucağına alacaktır diye geçirdim. Bu annem olacaktır, hiç görmediğim annem. Onun hakkında bir şey söylenmiyor, sadece arada bir, (hala yapılacak onca iş varken) patates hasatının tam ortasında çiftliğe nasıl geldiği, bir gece nasıl beni doğurduğu ve iki hafta sonra da nasıl gittiği anlatılıyor. O her gece sıcak suyla tüm vücudunu yıkayan biriymiş, onunla ilgili hatırlanan en dikkat çekici şey bu işte. Birkaç yaz hep bisikletle gelecek dendi. Sonra hep arabayla oldu. Bu bir şapkaya benzeyen yüksek ve camının üzerinde gözkapaklarına benzeyen ekran olanlardandı. Fakat her ne zaman bir araba durduysa sadece içinden çıkan kişi ya dikiş makinaları ya da sinekkapanı veya ham petrol motorları satan bir satış elemanıydı. Dünyada herkesin bir anne bir de babası var, benim ise sadece dedemle ninem var.

III

Bir bakıma büyükbabamla babaannem, tanıdığım en iyi insanlardır. Onlar ince ruhlu, hassas ve nazik olan insanı şekillendiren tiplerden değillerdi. Tahta kırıntılarını baltalar gibi tedbirle başkalarını baltalayan tiplerdendiler. Onlar yaprak kesme işçisi veya masa süsü olan insanlardan hoşlanmazlardı. Sadece rasyonel bir amaca hizmet edecek kadar, yani emeğinin karşılığını alacak kadar kazanılmasını benimseyenlerdendiler. Her ikisi de sapana sürülen öküzler gibi ve sanki hayatları buna bağılıymış gibi dur durak bilmeden, tüm hayatları boyunca çalışmışlardı. Kendileri için asla umutsuzluğa kapılmayan, tembelliği en ölümcül bir günahmış gibi

horgörenlerdendiler. Bunun ardından ise kılı kırk yarma iradesi, sahte ince görgü, zavallılık ve kibirlilik geliyordu horgördükleri arasında. Kendilerinin de çok hataları vardı elbette, fakat bunu asla gizlemiyorlardı. Yapamadıklarını yapmayı asla istemiyorlardı. Zaten onları yaşlandıklarında ancak tanımaya başladım. Onların çocukluk, gençlik ve orta yaşlarını sadece kendi ve başkalarının anlatımlarından biliyorum. Büyükbaba Güney Roslagen'den bir çiftlikten gelmeydi. Erken yaşta babasız kalmış, çok kardeşli ve ağır iş koşullarından oluşan bir ortamda büyümüştü. Bir çocuk olarak 1870'lerde Stockholm saman pazarına saman taşımakla başlamıştı işe. Sabahları zamanında yerine ulaşmak için gece yola koyulurken Stockholm'e varınca dinç olmak için yolda samanların üzerinde uyurmuş. Bu yolculukların birinde bir gece kendisini bir hendekte arabanın yükü üzerine devrilmiş olarak buluvermiş. Şehir gezilerinden hatırladığı tek şey 1878'de bir gece yük vagonun üzerine devrilmiş olmasıydı. Şehrin kendisi üzerinde ise kendi üzerinde herhangi bir etki yaratmamıştı. Orası onun için fazla kalabalık, çok insan az ciddiyet ve çok fazla 'dırdır'ı olan bir yerdi. Evden ayrılmasına erken yaşta izin verilmişti. Göç etmeye imkânı olmuştu, ama bunu yapmamıştı. Çünkü bütün hayatı boyunca hayatını dengede tutan toprağa karşı bir sevgisi ya da daha doğrusu bir tutkusu vardı. Zalim, cimri yayla çiftçilerine hizmet etmiş, Alvkarleby santralinin inşasında çalışmış ve en sonunda ise nihayet Skutskars fabrikalarında düzenli bir iş edinmişti. Bu dönem içinden talaşın savrulduğu davlumbaza insanların sürüldüğü, günde hâlâ on dört saat çalışıldığı bir dönemdi. Karanlıkta boğula boğula yarı kör bir şekilde davlumbazlardaki tıkanıklıkları işçiler açıyordu. Kocaman ailesini görmek için ise evine her on dört günde bir, o bir buçuk mili yürüyerek giderdi. Çünkü

bisiklet için parası yoktu. Diğer herkes gibi o da yaya yürümek zorunda kalıyordu. Bunun dışında ise işçiler fabrika barakalarında, yiyeceklerini güvenle korumak için kilitli sandıklara ihtiyaç duyulan, içi hamamböcekleriyle dolu kulübelerde yaşırdı. Onun buna tahammül etmesini kolaylaştıran bunun sadece yaşam için zorunlu olması değil, daha ziyade hayatı boyunca hep arzuladığı toprağa kavuşma hayali olmuş olmalı. Nihayet hayaline kavuşma memnuniyetine eriştiğinde ise elli altı yaşındaydı. O toprağı taşlı pulluk kullanımına elverişsiz, kazmak için bile kürek alacak parası olmadığından ilk yılını patates kazığıyla kazmak zorunda kaldığı, eski harabe bir çiftlik yerini satın almıştı.

Kendisi değil sadece muazzam bir işçi aynı zamanda çok hırslı birisiydi de. Oturup çalıştığını izlemem için genelde beni yanına alır tarlaya götürüp hendeğin kenarına oturturdu. Çok daha sonraları, artık her şey yerli yerine oturduğunda ise önünden geçtiğimiz her seferinde kırıbaşıyla kilisenin bahçesini işaret ederdi. Göstermek istediğı kilisenin taş duvarıydı. Kendi elleriyle tek tek kırıdığı o taşlarla bu duvar örülmüştü ve günü geldiğinde kendisi de bu taşlarının yanında yatacağına sevindiğini söylerdi hep. Bu sevinç duygusallık ya da yapmacık değil sadece iyi bir emeğe karşılık hissedilen memnuniyetten geliyordu. Benim de en kötü yıllarım olan o ilk yıllar aslında pek de iyi yıllar sayılmaz. Bunun sebebi sadece yeni geleni engellemek isteyen art niyetliler değil aynı zamanda insanın ayaklarına çelme takan yoksulluktu da. O adeta çitin üzerinden atlamaya kalkarken takılıp düşen yeni, pahalı, sigortası olmayan bir at gibiydi. . . Ya da annesinin cenazesinden eve dönerken suda boğulan bir genç oğul gibiydi. Ve bu engeller her şeyden önce faizler ve ipoteklerdi. Öğrendiğim ilk kelimelerden biri 'faiz'di

zaten ve biliyorum ki bacasına kadar ipoteklenmek sadece bir cümle değil aynı zamanda bir boyunduruk gibi omuzlara bindirilen bir ağırlıktı. Fakat sülfite fabrikası onun belini kırmış olsa ve romatizma ağrıları canına tak etmiş olsa da yine de asla yenilgiye izin vermemişti. Bu durumlar onu en ağır zamanlarında kıstırdığında ise ormanda yeni alan açarak, taşla yosun karışımı orman toprağından taptaze, verimli toprağı elde ederek, işler hale getirdi. O korkunç yeşil zarflar geldiğinde ise nasıl gecelerce uyuyamadığını anımsıyorum. Yatağından kalkarak, bir kile ile karanlıkta tohum ekmek ya da atları sabana koşmak için pullukla nasıl tarlaya gittiğini hatırlıyorum. Yolda onunla karşılaşan insanlar az uzaklaşınca onun o haline ya kafalarını sallıyor ya da sırtarak gülüyorlardı. Sonrasında düşünüyorum da o, o zamanlar da varolmayan bir maddeye hükmetmeyi başaran bir şaire dönüşmüş olmalı, belki de bunun tek başına belirli bir kazancı olmadığının farkında, ancak şiir ve yaratıcılık adına bunun gerekli olduğunu bildiğinden yapıyordu. Daha sonraları ise romatizmaya yenik düşerek geceleri feryat figan etmeye başladı. Gündüzleri uyanmaya bile mecali yokken, bazen çırpına çırpına ahıra gider ancak koşumları bile askıdan indiremeyerek tekrar eve gelir, ardından kapıyı kilitlerdi. İçerde yatağına oturunca ağlamaya başlardı. Zamanla yavaş yavaş huysuz ve kuşkulu biri olmaya başlarken buraya geldiği ilk yıllarda başından geçen deneyimlerini de gözönünde bulundurarak başkalarının onun şimdiki işlevsiz durumunu fırsat belleyerek çiftliğini elinden almaya çalıştıkları fikrine kendisini kaptırmaya başladı. Bu nedenle bazen eve yabancı birinin gelmesine bile izin vermezdi. Bütün tahammül sınırlarını zorlayan yoğunlukta kendisine zarar verilmek istendiğine inanıyor ve mevcut durumda işleri yönetemediği için

her şeyin heba olacağını düşünüyordu. Çalışması mümkün olmadığından utanıyor ve bu utancı zaman zaman nefrete dönüşüyordu. Her yıl Ağustos ayında odasına ekinlerden bir çavdar başağı getirilir ve ona verilirdi. Tahılı ağzına koyar çiğner ve bunun olgunlaşıp olgunlaşmadığını kontrol ederdi. Doğru zaman olup olmadığından emin olmadan asla hasatın başlamasına izin vermezdi. Odasından çıkılıp kapısı kapatıldıktan sonra ne düşünüp düşünmediğini bilmiyorum, ama bunun onun en mutlu ve aynı zamanda en zorlu anlarından biri olduğunu tahmin edebiliyorum. Babaannem çok hamarat bir kadındı ve yumuşak sevecen davranışlarıyla bir nevi onu tamamlayan bir unsurdu. Babaanne cemaatin yoksul balıkçılarından birinin kızıydı. Bir kilise görevlisinin yanında toplam altı hafta okula gitmiş ve sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eyalet sayısını öğrenmişti. Ölümüne kadar bütün hepsini, her kırk sekiz devleti de hâlâ ezbere bilirdi. Erken hayatıyla ilgili ise çok çocuk doğurmuş olduğunu ve bunlardan birinin erken yaşta ölmüş olduğunu biliyorum sadece. Onun hakkında hatırladığım onun iyilik ve yardımseverlik yeteneğidir. Cemaatin en yoksul çiftçileri arasında en yoksulları olmamıza rağmen bir berduşu bile ona yardımcı olmadan kapısından sürmek aklına gelmezdi asla. Sonunda onun bu iyilikseverliği öyle bir duruma geldi ki diğer çiftçilerin hepsi onlara gelen tüm berduşları bizim kapıya yollamaya başladılar. Depresyon yıllarının en kötülerinden birinde bir gecede üç-dört berduş birden gelirdi. Bütün çocukluğum boyunca bu tür ziyaretler tren vagonları gibi uzadıkça uzuyordu! bunlar başları öne eğik huysuz yaşlılar, anlattıkları hikâyelere bir tek kendileri gülen kişiler, bir deri bir kemik kalmış öksüren sefiller, bir geceliğine bile olsa ateşlerinden vazgeçen kararsızlar, Adalen'deki silah seslerini hararetle bir

şekilde tartışıp konuşan asi gençlerdi. Babaannem bunların tümüyle ilgilenirdi, fakat zoraki bir duygusallıkla değil, sanki gelişleri aşıkârmış gibi, onlar bekleniyormuş ve masada onlara ayrılmış bir yer hazırlamışçasına içeri davet ederdi. Gelen misafirler sadece berduşlar değildi. İyi tanımayı öğrendiğim ilk insan türlerinden ikisi dolandırıcılar ve Tatarlardı. Onlar ilk olarak kadın ve çocuklarını önden gönderiyor kendileri ise vagonları veya kızaklarıyla dışarıda kalanlardandı. Bunların kadın ve çocuklarının gözleri sanki altın ya da gümüş arıyorlarmışçasına sürekli etrafta dolaşır dururdu. Çocuklar sıksa ve arsız, kadınlar ise sıcağa azıcık alışınca ve hemen kovulmayacaklarını anlayınca, sanki kendi evleriymiş gibi ocağın başına geçiyor ve şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözlerimizin önünde çekinmeden pişirdikleri yemekleri çocuklarına veriyorlardı. Tatar çocukları şehre geldiğinde bütün çocuklar oyuncaklarını saklamak zorunda kalırdı, ancak birinde bir Tatar kızın, içine domuzlara kabuk bırakılan bir kovanın yanında diz çöktüğünü ve küçük bir sığır gibi bu kabuklardan yediğini gördüm. Bunun üzerine artık kendi oyuncaklarını saklamamaya başladım. Babaannemin her zaman aç olan birine verecek bir lokma ekmeği vardı. Dolandırıcı ve hayvanlara eziyet edenlerden nefret eden büyükbabam fark etmesin diye de yiyecekleri gizlice atın saman kesesine sıkıştırırdı. Subaylar atları üzerinde yoldan geçerken dışarı çıkar, atların önünde dururdu ve hayvanlarını hor kullandıkları için onları azarlardı. Bir kış güzel keman çalan bir genç geldi ve çok güzel keman çaldığı için de tam iki yıl burada kalmasına izin verilmişti. Bu genç sevgisini gösterebilecek cesarete sahip olmak gibi nadir bir şeye sahipti. Biraz büyüüp az da akıllı kemale erdikten sonra o bana ikiyüzlü, duygusal ve kibirli

olmayan iyiliğin ne kadar başdöndürücü büyük bir erdem olduğunu hissettirmişti. İşte büyükbaba bu delilik, anlamsız eylemlerden birine kurban gitmişti. Etraftan bir adamın aklına aniden bir fikir gelmiş ve bir akşam lila çitin orada bıçakla beklemeye koyulmuş. Büyükbaba gece atlara bakmak için bahçeye çıkıyor. Hava artık kararmıştı ve bir süre sonra ise attığı çığlıklar duyuluyor. Çıkıp bakıldığında ise kendisi yerde çimlerin üzerinde yatıyordu. Ona yardım edilip ayağı kaldırıldığında birilerinin kendisini bıçakladığını ve suçlunun bahçeden kaçarak kaybolduğunu etrafındakilere anlatıyor. Asıl saçma olan ise o anda hiç kimsenin ona inanmıyor olmasıdır. Ona bir atın çifte attığı sanılmış ve eve geçmesi için yardım edilmeye çalışılmıştı. Sonra hayatında son kez öfkelenerek ona inanmadıkları için kendisi yalnız başına yürüyeceğini söylemiş ve karanlıkta inatla on yedi bıçak darbesi yemesine rağmen, kapıya kadar tüm yolu tek başına yürümüştür. Kapıya kadar varır varmaz ise olduğu yere yığılıp kalıveriyor. Bundan birkaç dakika sonra da ölmüştü. Bu şokun ardından bir iki hafta sonra ise babaanne ölmüştü. Bu olaylar olduğunda ben orada değildim. Stockholm’de bir lise öğrencisiydim. Bu kadar çok şey öğrendiğim ve her şeyden çok sevdiğim insanların artık hayatımda olmayışlarını kaldıracabileceğime ihtimal vermiyordum. Cinayeti öğrendiğim aynı akşamı şehir kütüphanesine gittim ve ölenlerin anısına bir şiir yazmaya çalıştım. Fakat bu sadece birkaç sefil dizeydi ve utancımдан yırtıp atmıştım. Bu utancın, bu çaresizliğin ve bu kederin içinden bir yazar olma arzusu olduğunu tahmin ettiğim bir şeyler doğdu, yani yas tutmanın, sevilmenin ve yalnız olmanın nasıl bir duygu olduğu anlatmanın mümkün olduğunu öğrendim.

IV

Daha sonra yeni, bir şeyler başladı. Kendimi hep yalnız hissetmeye başladım. Onları memnun etmek için kullandıkları bütün kelimeleri mümkün olduğunca hızlı bir şekilde öğrenmeye çalışsam da köylü çocuklar beni hep Stockholm’lü bir çocuk, davetsiz bir misafir olarak gördüler. Stockholm’de ise kısa paltom yüzünden bütün bir dönem boyunca hep alay edilen köylü çocuktum. İşte şimdi gerçekten terk edilmişim. Her akşam merkeze gidip yorgunluktan bitkin düşene kadar kalabalığın içinde dolaştığım, Rangvald vapurunun belediye binası yakınlarında battığı sonbahar zamanı oluyordu tüm bunlar. Birinde cebimde Çin’e bir biletle merkezde olduğumu ve polis gelince cebimden çıkarıp ona göstereceğimi hayal etmişim. Fakat Çin’e bir biletim hiç olmadı. Yazmaya devam ettim ve bunun arkasında da yine aynı fikir yatıyordu. Daha sonrasında bir akşam bir toplantıda Enternasyonal’i duydum, bunu duymam ilk kez değildi, fakat bende ilk kez böyle bir izlenim yaratmıştı. Bu derin bir dönüşüm gibiydi. Sendikacı oldum, yavaş yavaş zorlu olan, içi boş inançlara güçlü bir içerik kazandırma mücadelesinin farkına vardım. Bu kavga sırasında yazarlığın bana nasıl yardımcı olacağını, bir hedef değil bir araç olarak bunu nasıl kullanabileceğimi de öğrendim. Devrimci bir anti-faşist gençlik dergisine editör oldum, çıkardığım ilk sayı toplatıldı ve zaman zaman polisin benim (bir okul çocuğunun) postasını okumasına üç hafta kadar zaman harcadığını fark edince muazzam gururlanırdım. Okul döneminin hemen hemen hepsinde cumartesi ve pazarları hep gazeteci çocuktum ben. Cumartesi öğleden sonraları ise, iç cebimde Latince gramer kitabıyla tekneye koşarken artık bir okul çocuğu olmak

zorunda olmamanın zevkini çıkarıyordum. Elbette bu bariz bir gururdu, fakat aynı zamanda da benim için önemli olan insanlara, yani yoksul çiftçi ve yoksul işçilere yakın olmaya duyduğum bir özlemde de. Gazeteci çocuk olarak bir kez daha aşırı gururu sevmemeyi, yavaş yavaş vasat haftalık dergileri beğenmemeyi öğrenmiştim. Bir süre sonra Bütün Dünya (Hela Världen) için şiirler yazmaya başladım. Fakat basılmadı. Geri de gönderilmedi şiirlerim. Okul yarışmalarında kısa öykülerimle daha şanslıydım ve öğrencilik yılında bir öyküme bir haftalık dağ gezisi kazandım, ama bu yolculuk trajediyle sona ermişti. Çığ düşmesiyle çok iyi bir dost ve oda arkadaşımı kaybetmiştim. Geri döner dönmez ne yazman gerektiğini kuşkusuz biliyordum artık: Ölülerimin kitabını, ama buna zamanım olmadı, çünkü sonrasında zorunlu askerlik görevi başladı. Bu da ayrı bir hikâye. Bunun adı 'Yılan' hikâyesidir.

KLARA GEZİNTİSİ

Bellek kıskanç ve her bakımdan mantıksız bir kişidir. Eski bir ev yıkılınca bellek inleye inleye çürük bastonuyla gelir: Onları durdurun, bunlar benim! der. Fakat kazmalar olacakları umursamadan işlerine devam ederler. Nasılsa haklı olduğunu, kendisi genişlemenin hizmetinde olduğunu bilir ve genişleme zaten her zaman haklıdır. Ya da '*genişleme doktorunun*' açıkladığı gibi: 'Bu şehir çok güzel ve muhteşem bir şehir, ama büyük bir kusuru var. Buradaki evler. Vergi. Ve polis merkezi dışında tüm diğer yapılar modern yerlerde bir iğrençlik olarka addedilir. Evler orman ve açık arazilere kurulmalı, trafik ve iş hayatının genişlemesini engellemeyen alanlara. 'Defolun! Brandhagen ve Vallingby'e defolun!'

Bu satırlar kayıp bir çocukluk arazisine bir ağıt olarak söylenmedi. Yıkılan evler her zaman olur, insanlar kaybettikleri için gözyaşı döker, ürküten yeniliğin vadesi dolduğunda buna ağlanılması gerektiğini bilse de nedense insanlar bunu anlamakta hep güçlük çeker. Ve buna rağmen yine de, bellek hep aynı mantıksızlığını devam ettirir. Daha geçen akşam alacakaranlıkta Klaraberg caddesinden aşağı, bu dar, gizemli lambalarıyla pırl pırl parlayan caddeden geçmiştim. Sonra birden bir şeyler yapmak gerektiğini düşündüm. Her zaman olduğundan daha karanlıktı her yer. Drotningatan sokağının sol tarafı ve bir parça aşağısına kadar ışıklar yanmıyordu artık. Evler boşaltılmış ve dış cepheleri karanlık, iskele ve muşambalarla örtülmüştü. Büyük gezi meydanının yıkım çalışmaları başlanmıştı. Ben bu evlerin içine hiç girmedim. Büyük şehirlerde insanlar hep kendi evleri dışında başka evlere bakarlar,

ancak kendi adıma bunları ben hiç fark etmedim. Mimari açıdan oturma yeri olarak göze çarpacak herhangi olağanüstü bir yapı da yoktu. Fakat yine de sokak birden soğumuş bellek feryat etmeye başlayarak şöyle demişti: Yıkmayın. Bunlar benim evlerim. Klara'yı katledemezsiniz! Sonra mantık, neden, diye sormuştu. Ardından bellek cevap vermişti: Çünkü hayatınızın en heyecanlı, en şeffaf, en uyanık anlarını dünyanın bu kısmında geçirdiniz. Çünkü Klara'nın bütün evleri bu hayallere kulislilik yaptı, gezintilerinin arka planını oluşturdu, tüm komplolarına şahitlik etti de ondan. Caddeden aşağı yavaş yavaş yürümeye başladım. Açık duran bir pencere esen rüzgârda çarpıp duruyordu. Yalnızdım, ama yine de tek başıma değildim. Hızla elli yaş birden yaşlandım. Eskiden "Taabbs" ¹ yıllarının başında, Lars Ahlin ile kışladan gazeteye bu yolu nasıl birlikte yürüdüğümüzü anımsadım. Ben belirsiz hayallerden, özensiz çizik geleceklerden konuşurken o da ancak uzun zaman sonra anlayacağım, karmaşık ama ciddi içerikli dürüst sosyal ve dini gerçeklerden bahsedirdi. Bu sokakta acı içinde hayatımın ne kadar büyük bir parçasının romantik benmerkezcilik gerçeğine kaptırdığımı öğrenmiştim.

Unutulmaz olan başka bir gezinti de şuydu: Elimde açık gazeteyle kaldırımda havalı havalı süzülürken, aptalca artık her şeyin bitmiş olduğuna inandığım ilk inceleme günlerimden birindeydim. Bugünden itibaren sınırlar artık Klaraberg caddesi ve Batı Klara Kilise caddesi köşesinden geçecekti. Buradaki genişletme çalışmaları gelecek yılın bir sonraki duyurusuna kadar durdurulmuştu. Garip bir deneyimin kurbanı olarak bu

¹ Lars Ahlin tarafından 1943 yılında yazılmış sosyalizm üzerine bir kitap. Roman 1930'ların buhranlı dönemini konu alır. Ana karakter genç işsiz sosyalist Tåbb adında birisidir.

köşede biraz durakladım. Yıkıma mahkûm bu evlerin sonuncusu da yıkılınca hiç sahip olmadığım, ama yine de sahip olduğum çoğu şeyden daha fazla benimsediğim bir şeyi kaybedecektim. Bu şu anda kapanmış bir otel olan binayla birlikte insanoğlunun ölümü de kaybolurken, benim de dirilişim olacaktı. Ölümüne mahkûm edilen bu binada ‘Yılan’ için son durak olarak seçtiğim otel bulunuyordu. Binanın en üst bölümünde asla görmediğim ve göremeyeceğim bir odasında yazar Scriver arkadaşlarıyla son kez buluşmuş ve ölümüne yol açan konuşmasını gerçekleştirmişti. Bunun dışında köşedeki bu bina benim için bir hüzün mekânıydı. Ara sıra önünden geçerken Scriver’in yaptığı son edebi, siyasi ve mantıklı açıklamalarını yad etmeye çalışırdım zaman zaman: Arkadaşlarının uyarısına rağmen sarhoş haliyle pencere eşiğine çıkarak bir sonraki pencereye ulaşmak için harekete geçiyor, ancak oraya ulaşamadan yere düşüyor Scriver. Düşerken dünyadan son olarak algıladığı ise sokağın karşı tarafında bulunan İsveç Sabah gazetesinin bayrak direği oluyor. Bu evle birlikte hayali bir ikiz ruhun sembolik ölümü gibi, yeri doldurulamaz bir şeyi de kaybediyorum ben. Kendi manevi doğum yerim olarak gördüğüm Scriver’in ölüm yeri ile çalıştığım gazetenin yazı işleri bölümü arasındaki mesafe sadece küçük bir sokaktan ibaret. Burada katedral ve demiryolu bahçesi arasındaki bu blokta Klara kavramının özünü bulduğumu düşünmem sadece genel bir yurtseverlik duygusundan kaynaklanmıyor. Klara kumpasların açık şehri. Şehir (ve ülkenin) memnuniyetsizliğinin içine aktığı bir dere gibi. Burası ateşli sözlerin katılaştığı, çekilmez makaleler ve editöre öfkeli mektupların yazıldığı bir yerden başka ne olabilir ki? Ülkede devrim olsa, Klara özgür gelenekleri ve sakinleriyle; dar, ancak kolay savunulabilir sokakları, erişilebilir posta santrali ile doğal bir karargâh olurdu.

Ayrıca Klara'nın ikinci bir özelliği de var: Klara, Stockholm'ün dünyaya açılan kapısıdır. Bunun yanı sıra Vasa caddesinin doğu tarafı, merkezden gelen kral konuklarını karşılayan ihtişamlı bir surdudur. Ben arka bloğuyla Arbetaren (İşçi) gazetesinin ön cephesi ve Continental'in lüks kulislerini gösteren iki küçük oteliyle buranın derin bir sembolik özelliği olduğunu düşünüyorum. Ve burada sık sık düşünsel deneyler yapmışımdır. Örneğin komplocuların da yardımıyla gecenin karanlığında sokağı çevreleyerek soylu konukları Klara'daki iki eski püskü otele gitmek zorunda bırakmak, arka planda çaktırmadan mezarlık suru yanındaki Hotel Continental'e işkence ederken işçi marşlarıyla kralları karşılamak gibi. Kudretli metro hattı, oteli safdışı bıraktığından bu deney artık geçersiz hale geldi. Fakat yine de bundaki sembolik değer kaybolmuyor; aksine lüks bir satış mağazasının binada yer kiralamasıyla daha da güncellik kazanıyor. Soylu konukları karşılayan ilk görüntü zarif mobilyalar, pahalı sanat eserler güzel halılar şık avizelerdir Continental'de. Yabancıyı burayı 'bir milyarder sarayı olarak algılar, biraz saf olan ise gördüklerinin varlıklı fakirlerin bir müzesi olduğunu sanır. 'Komplo' kelimesinden bahsettim. Anısına bu satırların yazıldığı o mahalle kısa süre sonra yola dönüştüğünde, gençliğimin parlak komploları da çakıl ve molozlarla birlikte duvarlara gömülecekti. Yıl 1942, ben *Storm* (Fırtına) gazetesinin editörü oldum. O zamandan şimdiye dünyanın kalkınması hepimizi en az elli yaş yaşlandırdı, ancak bazılarınız o yıl malum bir diktatörün gücünün doruk noktasında olduğunu azıcıkta olsa hâlâ hatırlıyoruz. Seçim sloganı 'yargısız infaz' olan bir adalet bakanına sahip olduğumuzu da öyle. Bu bağlamda belki bazıları zaman zaman Klara sokaklarını kalabalıklaştıran trençkotlu güçlü adamları da anımsayabilirler.

Kamuoyunun dikkatini çekmemek için çekingen davrandıklarından onlarla ancak kapı önlerine çıkıp sigara içtiklerinde karşılaşmak mümkün olurdu. Fakat ara ara ilginç birileri ortaya çıkınca çaktırmadan arkasından onu usul usul izlediğimiz de oluyordu. Bu yıl yazı işleri bölümünde bir arkadaşla yemeklerimizi Hükümet caddesinde bulunan bir yemekhanede yiyorduk. Bu yemekhane aynı zamanda kaçak genç Norveçliler içinde bir buluşma noktasıydı. Aksi olan ise caddenin karşı tarafında camlarına korkunç propagandalar yazan azılı İsveçli Muhalifler zaten çetin geçen bu yılda sık sık Norveçlilerin iştahını kaçırdı. Ülkede başka kimsenin böyle bir fikri ortaya atmadığını gören bizler, misafirlerimize karşı İsveç ulusal onurumuzu kurtarmanın tam zamanı olduğunu düşündük. Bir yaz öğleden sonra tüm komplocular haber merkezinde bir araya geldiler. ‘S. O. ² da domuzdur’ yazılı metinler hazırlandı. Bu Nazilerle bağlantılarını aptalca inkâr eden İsveçli muhaliflere yönelik bir eylemdi. Elinde boya, fırça ve kocaman boyda kâğıtla içeriye genç bir ressam geldi. Ardından haber merkezinin kapısı içerden kilitlenirken ressam farklı farklı renklerde pankartlar hazırlamaya başladı. Doğrusunu söylemek gerekirse komplocular arasında pek öyle teknik deha ne yazık ki yoktu. Fakat bu pancarların S. O. nun camlarında uzun zaman kalmasını, hatta yıllarca kalmasını istiyorduk. Birisi telefonla bir uzmana danıştı. Evet, tam da buna uygun olan yumurta akıydı. Birisi yumurta akı temin etti, bunu nasıl yaptı bilemiyorum, ama eminim doğru yolla temin etmişti ve eminim yumurtanın sarısı da ziyan olmamıştı. Kapalı kapılar ardında pankartlar yumurta akıyla boyandı, ardından kuruması için yukarıya çatı katına

² S. O. (Svensk Opposition) İsveçli Muhalifler.

asıldı. Sonra gece eylemi için ayrıca hazırlanmak için komplocular dağıldılar. Hepimiz tekrar saat birde buluştuk. Birisi pankartları almak için çatı katına çıktı. Sonrasında geri gelmeyince onu aramaya çıktık ve yanına vardığımızda ise gülme krizine girmiş bir halde bulduk onu. Biz yumurta akıyla olan işlemi yanlış anlamış ve işlemi erken başlatmıştık. Sonuç, ipte aslı en ufak bir dokunuşla patlayan sarı renkli beş hassas parça olarak karşımızda duruyordu. Başdöndürücü bir hız ve herhangi bir sanatsal yardım olmaksızın biz bu eserin kopyasını çıkardık. Harekât riskliydi, ancak şafak vaktinde başlayabildik. Farklı farklı yollardan komplocular Klara'da eylem yerinde toplanmaya başladılar. Bense bisiklet gidonu üzerinde büyük bir jöle kavanozuyla suç mahaline varmaya çalışıyordum. Fransız milli marşı Marseillaise'i ıslıkla çalarak kararlaştırdığımız köşede buluştuk. Sokak boş, polisler uyuyorlardı. Sessizce hızlı bir şekilde vitrine doğru saldırıya geçtik, üç dakika sonrasında gölgelerimiz fark edilmeden Johannes çevresinde tekrar bir araya toplandık. Ertesi gün Regeringsgatan (Hükümet sokağı) şarkılarla cınladı. Yemekhanenin önü şarkı söyleyen, tezahürat eden Norveçlilerle dolup taşı. Fakat tam karşıda polis tarafından korunan bir İsveçli muhalif elinde çakıyla eylemin izlerini silmeye çalışıyordu. Komplocular meraklı gözlerle olan bitene bakan seyircilerin arasına katıldılar ve saatlerce yaptıkları işlerinden gözlerini ayıramadılar. Sonrasında bu 'meçhul failer' haklı zafer ödülleri SE'de resimli bir sayfa ile taçlandırılarak aldılar. Kuşkusuz Klara'nın ilham verdiği küçük komplolardan birsiydi bu, ancak burada ilham kaynağı olduğu başka konularda olmuştur Klara'nın. İlhamlar da olmuştur. Tarih burada susacak ve tren kondüktörü son vagonunu da Continental'in kışkacına kaptırdığı ve Klara

komplexusunun bir zamanlar oturarak bacaklarını dinlendirdiği Fürstenhof'taki masasının yerinde artık arabaların geçtiği acı anı görene kadar da suskunluğunu devam ettirecek. Klara an kulesinin sıcak tuğlalarından yeni bir kahramanlık yeşerecek. Ve bununla birlikte insanlar artık bir park yeri veya trafik kazalarının merkezi olan bir kamu idaresi ya da vergi davaları için bir buluşma noktası olmayan bu şehrin şarkısını söylemeye başlayacaklar.

DÜĞÜN DERTLERİ VE DİĞERLERİ

Ağustos 1931'de gece geç bir vakitte Alvkarleby'nin hüznü verici duraklarında bir kedi yavrusunu aramaya çıkmıştım. Burada değildiler, akşamın iki avaresi de yoktular burada, belki de bir bölmeye sürülmüşlerdi, her neyse bu önemli değil. Önemli olan aynı hafta posta yoluyla bana Stockholm'den Oscar Ahren'den bir hançer ve Kooperativa'dan da bir el feneri gelmiş olmasıydı. Akşamları çevrede geziniyor, yoksul insanların günlük defterleri olarak bilinen baraka duvarlarını bir fenerle aydınlatıyor ve özenle yeni yerlerine ismini kazıyordum. Hançeri kılıfından çıkardım, fakat daha herhangi bir şey yapmadan öncesinden yazılma iki E. E. harfi yazılı olduğunu fark ettim. İlk bakışta çok taze görünüyorlardı, fakat sonra öyle olmadığını hatırladım. Onlar evin eski bir sakinine aitti. Uzun süredir yoktu kendisi, gitmişti, evet, hatta bu o kadar uzun zamandı yoktu ki sevdiği bir sonraki akşam evin bahçesinde düğününü başka biriyle kutlayacaktı. Bu arada beni hangi şeytan dürttü bilmiyorum. Velhasıl doğrudan salona çelenk sergilerinin içine daldım ve duvarda yeni yazılmış E. E. harflerinin olduğunu söyledim. Büyük bir izdiham oldu ve ardından herkes soluğu dışarda aldı. Bir yazı uzmanı olarak hemen ciddiye alındım. Doğru zamanlamayla iki E harfi çok şeyi değiştirebiliyor. Bu vakada ise kuşku tam bir roman yazmıştı: Aman Tanrım, serserilerden biri gizli bir hafiye miydi ya da düğünü berbat etmek için gelmiş gizli bir serseri daha mı vardı! Gerginlik, kaygı ve korku herkesi esir almış ve düğün gecesinin son mumu söne de yakaları bırakmamıştı. Bu 18 yaşından kalma hatıradan, 'Düğün Dertleri' oluştuğu

ana kadar ki zamanda birçok macera daha geldi geçti. Öncelikle de hatıra babında standart olan türden. Verimli bir bellek, deneyimlerin birçok kostümünün asıldığı bir askı gibidir. Ben ‘yazmaya’ başlamadan çok öncesi bu bellek her türlü giysinin ağırlığıyla yüklüydü. Örneğin hayaller bu askıya kendi ipek gömleklerini asmışlardı: Eğer gerçekten E. E. orada olsaydı acaba neler olurdu? Eğer E. E. aniden düğün yeri avlusunun kapısını çalsa ve masaya oturmayı talep etse, acaba bu hepimizin hayatını nasıl etkilerdi?

Ayrıca pişmanlık da bu askıya kendi golf pantolonlarını asmıştı: Niçin yalan söyledin dostum? Ve özlem de ara sıra tek tük kravatlarını getiriyordu: Neden mutlu olan için zaman durmuyor? Ve neden insan sevdiği yerleri hep terk etmek zorunda kalıyor? Ve neden insanın sevdiği kişiler sonunda insanı hep yalnız bırakıyor? Fakat güzel hatıralar roman değiller, onlar sadece anıları yaratırlar. Roman yazarını anı yazarından ayıran her şeyden önce onun bu hatıralara yaklaşım tarzıdır. Bu ikisinden sonuncu olanı anıların bırakıldığı yerde olayların değişmez ve değiştirilmez olduğunu kabul etmektir. İlki ise belleğin hilekârlığı ile ilgili bilgisinin sonuçlarına katlanmaktır, evet bu hilekârlığı var gücüyle desteklemektir. Anılar gerçekleri değil bahaneleri, üzerine kendi köprüsünü inşa ettiği suyu temsil ederler. Bir köprü kurucusu olarak öncelikle çözümlerinin beni büyülediği başlıca üç problem var: Sorunlardan ilki ulaşım sorunu. Kalesi kendi içimde bulunan öz yalıtımımı bir köprü aracılığıyla yıkmayı ümit ediyorum. İkincisi yakınlıklarında tesselli aradığım insanlar. Tasarımdan dolayı bunun menzili sanatsal bir sorundur. Karmaşıklığının zirvelma belirtilerini gördüğümü sandığım nadir anların dışında sürekli kuşkulananmaya mahkûm olduğum yeteneğimi acaba ne kadar ustaca bir yetenek olarak görüyorum?

Son olarak da çevre sorunları.

Şimdiye kadar birçoğu için bilinmeyen, fakat kanımca yakından bakılmasının önemli olacağını düşündüğüm konu ise buna bir su görünümünü vermek isteğim konusudur. Daha sonra hangi anıyı kullanacağıma akla gelebilecek tüm bahanelerden hangisini seçeceğim ise, o anda hangi sorunun daha önemli olduğu konusuna bağlıdır. Bazen mesafeler, bazen de tokanın güzelliği her şey demek oluyor. Bazen de görüntü umutsuzluğun doğasına bağlıdır. Bunun yanı sıra yazarın yeteneğini tam olarak kullanması için henüz yeterli güce sahip olmadığı inancı yüzünden, açgözlülük olarak adlandırılabilen bazı kısıtlayıcı etkenler de olabiliyor. Bu tehlikeli bir kendini kandırmacadır, çünkü bir gerçekten nemalandıkça onun daha da çoğalacağını ve insanı daha da zenginleştirdiğini sanıyoruz. Şahsen kendi adıma kullanmayı seçtiğim konularda yaptığım seçimlerde önemli başka bir unsura daha dikkat ediyorum. Her zaman kendimden kuşku duyduğum için, yeteneklerimin özgünlüğünden, görüşlerimin hakikiliğinden ve duygularımdaki güçten, sürekli yeni bir yön, yeni kisvelerde onay aramak zorunda olduğumu hissediyorum. Kendime inanabilmek için sürekli kendimi inkâr etmek zorunda kalıyorum. Bu nedenle sadece edebi sanat türleri arasında uçan bir Hollandalı gibi davranmıyorum. Kendimi başarısızlığa mahkûm, eleştirmen, yönetmen, yabancı muhabir maskeleri altında olan çalışmalara zorlayarak sonsuz bir döngünün içine hapsedmiş oluyorum. Burada benim için önemli olan şey kaçınılmaz olan başarısızlığın bir acı değil bir kurtuluş olarak isabet etmesidir, çünkü bu bile sanatın içine girmem için bana cesaret verecektir. Bir İsveç gazetesi için Fransız köylüleri hakkında bir yazı dizisi yazmak üzere 1948 yılında ağır bir röportaj görevi için kuzey Fransa'da oradan oraya sürüklendim

durdum. Fakat ülkenin tümü bir istiridye gibi kapalıydı, bende ise onu açacak çakı yoktu. Tek kurtuluşum bu utanç ve cesaretsizlikten etkilenmediğim tek alan olan ‘Yanan Çocuk’ romanının içine kaçmak oldu. Bir yıl sonra aynı durum tekrarlayınca bu mekanizma elbette aynı şekilde işledi, ancak sonucu tamamen başka bir kitap oldu. ‘Yanan Çocuk’ gençlik hakkındaydı, hatta ölümüne ölçülü davranan az sayıda insanı açıkça inceleyen bir psikolojik analizle onları tasvir eden bir kitap. Şimdi bu hedef sular altında, kontrolden çıkmış ve her şeyden önce kendi özgünlüğüyle banal psikolojik bir analiz için kullanılmaya kapalı duruyor. Bu insanlar sadece çocuklukta var olan türden insanlardı. Nihayet sıra Ağustos 1931'deki anıya gelmişti. Avustralya'ya giden bir mülteci vapurundaydım. Görevim bir film senaryosu için mekân ve hikâye bulmak için yolcularla mümkün mertebe yakın temas kuracaktım. İlk üç gün gayet kolay geçti, fakat sonra bu görevin büyük ölçüde imkânsızlığı bir soruna dönüştü. Çoğu şeyin yanı sıra sanat mesafenin özgürlük formunu içerir. Fakat bir tekne etrafı suyla çevrili bir hapisanedir. İnsan aynı zamanda kullanacağı motifle tutsak yaşayamaz. Bir gün on üç milletin rengârenk karmaşası içinde net bir çizgi bulduğumu düşünürken ertesi gün bu çabuk kırılan bir İtalyan kibrit çöpüne dönüşüyordu. Bilgilerin yoğunluğu baskı yarattı ve kendimi koruyamadım. Daha fazla güney yarımkürenin kasvetli kışı ve Haziran'ın ham rüzgârlarına yaklaştıkça gitgide durum daha da umutsuz olmaya başladı. Sonunda Avustralya'da karaya çıkınca kısa vadede film bağlamında mevcut konuyla ilgili Napoli'de bildiğimden daha az şey biliyordum. Fener ve mumların aydınlatıldığı grevden muzdarip donuk Sydney'den eve dönmek için uçak beklerken her şeyden vazgeçerek romanın içine saklandım. Yanımda bir kesme makinesi

ile bir yün tüccarıyla birlikte Pasifik okyanusu üzerinden Lille'e geçtim. Sadece beş gün sonrasında bu başarısızlığımın hesabını vermem gerekiyordu. Bu mevcut zor zamanı atlamama yardımcı olacak savunmayı yapmak için zamana ihtiyacım vardı. Fakat her şeyden önce bu savunmaya bir isim bulmak zorundaydım. Yolculuğun ilk sabahı yün tüccarıyla birlikte Fiji adalarındaki bir restoranda küçük bir mola sırasında oturmuş traş oluyordum. Güneş parlıyor, çiçekler göz kamaştırıyordu. Etrafımızdaki kulübelerin çatıları gözkapakları üstüne kocaman şapkalar gibi inmişken önümüzden göz kamaştıran beyaz giysiler ve göklere yükselen saçlarıyla yerliler geçmekteydi. Kendimi bu görüntüden azad eder etmez 'üç serseri' buldum. Honolulu'ya kadar yol boyunca bu adın ardında nelerin gizlenmiş olduğunu özetlemeye çalıştım. Düğün sabahı o üç avareyi, samanı, atları, penceredeki örümcek ağlarını gördüm. Pencereden tepeye ve bütün bu olayların cereyan edeceği eve doğru baktım. Evin içine girdim. İçerde uyuyan gelinin yanına gittim. Fakat haddimi aşmamak için dikkat etmek zorundaydım. Başlık isminden dolayı avareler zaten başrolü almaya mahkûmdular. Onların mahrumiyetleri, farklı durumlarıydı. Düğün ilişkilerinin ana konusu bundan ibaretti. Ben çocukluğumun 1925'ten 1934 yılına kadar olan dönemindeki tüm avareleri anımsadım. Söz avarelerden açılmışken; gördüklerim Mathison Bolle dışındaki avarelerdi. Fakat henüz Honolulu'dayken bu ismin uyandırdığı özgürlük eksikliği bana rahatsızlık vermeye başlamıştı. Bu özgürlük İsveç konsolosluğuna kadar uzanan, uzun ve yorucu yolculuk San Francisco'nun kavurucu sokağında birden artmaya başladı. Konsolosluğa yürümenin nedeni ADB havayollarının kötü alışkanlığı olan uzun transitlerde dolar fakiri yolcuyu, yolcunun bütçesini aşan lüks

otellere yerleştirmeye kalkışmasıydı. Yarı yolda tepenin tam ortasında ‘Kuęu şarkısı’ başlığını buldum. Bunun ardından her şey, hemen hemen her şey genel savunma imkânlarımı daha da kolaylaştırdı. Avareler arka plana atılırken şenliğe katılmaya hazırlanıyordum. Daha önce arka planda gúçlúkle seçilen başarısız yaşlı assolist bir anda sahne çıkmış ve henüz somutlaşan isme bir beden vermişti: Bu düğün birçok insanın kuęu şarkısı olacaktı. Eve döndükten sonra bir İsveç gazetesinde ilk okumaya zaman bulduğum ‘Kuęu şarkısı’ adlı bir kitabın reklamı oldu. Bu ilk önce bir şok yarattı, ama daha sonra yardımcım oldu.

‘Düğün Zorlukları’ başlığı, iğerdiği tüm heyecan verici olanaklarla birlikte aynı zamanda ana karakter düzenlemesinde özgürlüğü yakalamama yardımcı olmuştur.

Diğer iki kitap, yani ‘Üç Avare’ ve ‘Kuğu şarkısı’ bu üçüncü kitabın paha biçilmez destekçileri olmuştur.

‘Yanan Çocuk’ kilitli kapılar ardında bir odada büyük yalnızlık içinde ve yazar ile onun ihanet ettikleri arasında yarı uykulu bir Fransız köyünde yazılmıştır. ‘Düğün Zorlukları’ sürekli beklentileri olanların baskısı altında ve orada burada sürekli geziler esnasında yazılmıştır. İlham veren taslaklarının çakışması her şeyi aşağı çekmekle tehdit ediyordu, fakat aynı zamanda ‘Yanan Çocuk’un gerçekleşmesi için de gerekiyordu. Tüm olanlar iğerige de dahil edilmeliydi; yazlığın dışındaki geyikler, komşunun devrik havayı fişeği, şu anda sevdiğim ya da nefret ettiğim bütün insanların hepsi, bunların hepsi olmalıydı. Ve her şeyden önce günümüz telefonlarından fışkıran korku ve sadece gecenin sağlayabileceği güven olmalıydı içinde. Benim için vazgeçilmez olan sorumsuz güvenliktir. Gecenin sessizlik ve karanlıktan başka tehlikeleri yok, ancak en sadık olanların parlak ışıkları ve müziği vardır: Rias-

Berlin. İşkenceciler kendi yataklarında uyuyorlar, bu yüzden beni unutmuşlar ve onların unutkanlıkları bana kendimi hatırlama cesareti veriyor. Ben mutluluğu sadece iyi bir çalışma gecesinden sonraki yorgunlukta buluyorum. Serin şafak kapıda ve insana güçlü hayaller kurma fırsatı veriyor. Radyo istasyonları uyanıyor: Köln, Hamburg ve Berlin. Başkaları uyandığında sessizce uykuya yatmanın derin bir huzuru verici yanı var. Bir an için teselli bütün acı gerçekleri örtüyor. Bunun bir örneği şu mesela: Toplumda uzlaşa için yalvarıyorum, ama bulduğum şey sadece estetik değerler. Evet, hatta bu teselli bir an kötünün en kötüsü olduğunu düşündüğüm şeyi öneriyor: ‘İnsanlardan korkmayı ve para için yazmayı’.

ÖYKÜLER

KIRMIZI VAGONLAR

Trene binen kişi muhtemelen çok hasta bir insandı. Peronda duran kondüktör, başparmağıyla en parlak düğmelerinden birini ovarken birden kenarda duran parlak bir buz parçasını ayağıyla tekmeledi. Bu hiçbir şekilde ürkütücü değildi, ama raylara şiddetle çarparken keskin bir ses çıkardı. Bu arada hasta olduğu sanılan adam şiddetle irkildi ve sanki kusacakmış gibi garip bir hareketle yalpalayarak korkuluğun üstüne doğru eğildi. Cüzdanı, bir anahtar destesi, o ince kahverengi bileti cebinden fırlayarak arkasına düştü. Fakat hasta adam - eğer gerçekten hasta ise tabii- bunu hiçbir şekilde fark etmedi.

- Hey sen oradaki, bir şeyler düşürdün! diye çığlık attı bir göğsü gümüşümsü güzel bir kurdele ile çevrili, yeşil kışlık kazaklı, genç bir kız. Sözleri henüz pençelerini saplayıp tutunamadan vagonun içinde cüretkâr bir metrelik adımlarla ilerlemeye başladı. Fakat adam platformda hâlâ kıpırdamadan durmuş güneşte eriyen buz parçacıklarına bakıyordu. Eriyen sarımsı kar, kaynar lav gibi oluk oluk rayların arasına akarken, parlak buz parçacıkları kirli köpük tarafından emiliyordu. Hastalıklı soluk dudaklar dize, omuzlara acı verecek derecede gergin, bakışları sanki gizli mıknaatısla yuvalarına çekilmişti. Sefil beyaz elleriyle demirleri tutmuştu; kondüktör ona karşı derin bir merhamet duyarak hassasiyetle adamın eline düşürdüğü nesneleri sessizce koydu ve üşümüş avucunu kapattı.

Adam kondüktörü kızdırmaktan çok onu şaşırtan korkunç bir öfkeyle, acı içinde:

- Rahat bırakın beni, dedi.

Oysa kondüktör sadece adamı omuzlarından tutarak arkaya doğru çekmek ve yumuşak bir hareketle gözkapaklarını kaldırarak kapakların altındaki derin sırları yakalamak istemişti. Ancak artık tren kalkıyordu ve onun, hem dikkate alması gereken bir görevi hem de üstlerinin güvenerek verdikleri sorumluluğu vardı. Yabancı yolculara karşı savruk dürtülerinin peşine düşmek garip sonuçlar doğurabilirdi. Daha sonra kapıyı vurdu, biletleri kesmek için vagonun içine doğru ilerlemeye hazırlandı. Kapının çarpmasından çıkan ses kıvılcım yağmuru gibi trenin etrafına yayılırken, alışkın olan bunun makas değişirken çıkan ince sesler olduğunu hemen tescil edebilirdi.

Sonra birisi yumuşak ancak ikna edici, hafifte sabırsız bir şekilde kolundan tuttu onu. Sözde hasta sanki ağrıdan iki bukhum olmuş gibi acı içindeymiş gibi kondüktöre doğru iyice eğildi. Her an patlamaya hazır gevşek paltosu içinde yayılırken acınacak bedeni tir tir titriyordu.

- Söyler misiniz, dedi o buz parçacığını neden tekmelediniz?

Kısa bir an için kondüktör tamamen savunmasız kaldı, dökümlü kolları bakış açısının kenarına itilirken, yabancının sesi yüreğindeki yumuşak çekirdeğe keskin parlak bir bıçak gibi saplandı. Bu durumda kan akmalıydı. Neden tekmelemişti?

Tereddütle görüş alanından kaymakta olan açığa baktı; bakar bakmaz gördüğü şey bütün manzaranın birden üzerine doğru gelmesiydi. Binlerce, milyonlarca, milyarlarca kez bu rayların üzerinden geçmişti daha önce, ama ilk defa o kırmızı otobüslerin hafifçe sallanan antenleriyle böcek gibi köprüyü kucaklayarak nasıl çaresizce geçtiklerini görüyordu. Gökyüzünün balon gibi çemberi dev tiyatronun giriş çatısındaki kırmızı lambalı mavi kablo direklerine ihtiyatla dokunurken

makas değişimiyle tıslayan raylar yılan gibi uzuyordu. Eriyen kirli kar suyu demir yolunun sayısız kanallarına ziftten nehir gibi akıyordu. Gölün kirli sarı buz tabakası altında güneşte çırpınan soğuktan donmuş ördek tüyleri vardı. Tren dumanının karıştığı kışı anımsatan keskin açık bahar havasında şehrin tüm hatları bütün ihtişamıyla görünüyordu. Bu manzarayla içinizde bir şeylerin nasıl yavaş yavaş yok olduğunu bir düşünsenize, yerden 175 santimetre yukarı doğru yükselen bir kolon aniden erimeye başlamış ve imdadına pense yetişmese hızla parçalanarak dağılmış olacaktı. Cebinden çıkarıp soğuktan donmuş parmakları arasına aldığı bu şey elinde kitlesel bir silah gibi duruyordu. Sırt kasları neredeyse sesi duyulur bir şekilde kasılırken, dili bir tabanca olsa bu yabancının vücuduna şarjörü başaltmış olacaktı. Havada boşluğu kesti, ancak kendisine aşırı yakın duran makas güneşte parıldarken kondüktör bütün dünyasını bir ayna gibi yakalayan bu parlak şıklığın zevkini çıkartıyordu. Elinde tuttuğu makasın son kez mutlak hasta olan adamın gözlerinin önünde ağzını açıp kapanmasına izin verdi, sonra ona sırtını dönerek kesme işlemine devam etmek için kabine girdi ve kesti de kesti. şimdi asıl söylenmesi gereken ise adı Helge Samson olan adamın aslında hasta olmadığıydı, en azından bilinen türden bir hasta olmadığı. . . Elbette rengi solgundu, ancak şafağın sökmesinden seherin alacakaranlığına kadar yerin alt katmanlarında, bir kumaş deposunda sekiz yıl kalmak insana pembe yanaklar kazandırmıyordu elbette. İ içe büzölmüş dar omuzların da olması muhtemeldi, ama o mümkün olduğu kadar az yer kaplamaya alışkındı; yıllar geçtikçe çalıştığı şirket büyümuştü. Küçük dirsekli dar omuzlu bir kişinin böylesi bir yerde istihdam edilmesi doğal olarak şirket için elbette idealdi. Bir hanımdan, Bayan Öberg'ten kiraladığı odası da

daracaktı. O bu durumu gittiği büyük parklar, derin ormanlara da kendisiyle birlikte götürürdü. Gözleri belki biraz endişe vericiydi, bakışları neredeyse tamamen içe dönüktü, yani insani bakış açıdan bakılınca yanlış yöne doğru bakıyordu, ama kumaş paketlerinin arasında harcadığı muazzam çabayı bilen herhangi biri bu özelliğini garipsemezdi. Yani yüzeysel olarak Helge Samson, bu kusurlar dışında tamamen normal bir adamdı. Tüberküloz ihtimali ise bugüne kadar onda herhangi bir rahatsızlığa neden olmamıştı. Ancak buna karşın kendisini korkudan şaşırtan ve endişelendiren bir keşif yapmıştı. O bu keşfini kötünün boyutu olarak nitelendiriyordu. Bunun gerçekten nasıl işlediğini henüz bilmese de birkaç günlük aşinalıkla tezahürleri hakkında sürekli gerginlik ve kaygıyla yaşayacak kadar bilgiyi elbette edinmişti. Helge Samson'u esir alan bu şok edici keşif, onu yatağında gece üç-dört civarında uyanık kaldığı genel durumun aksine uyandırmak yerine yorgunluktan bitkin düşürmüştü. Tabii ki yalnızdı, uzaktan hayranlık duyduğu bir kız uzun zaman önce ona değerli bir kumaş örneğini kendisine göstereceğini söylemesi üzerine onunla birlikte bir kez odasına kadar gelmişti. Açıkçası kendisi bunun ucuz bir jorjet kumaş parçası olduğunu biliyordu, ama bunu açıklaması beklediğinden daha sert bir tepki yaratmıştı.

Eh, bir süreden beri her gece odasından görünen manzaranın güneyine doğru yol alan demiryolu köprüsü yokuşunu tırmanan upuzun yük treni onu rahatsız ediyordu. Yarım saat boyunca devam eden lokomotifin düzenli nefesleri odasına nüfuz ederken sanki kalbi de bu atışlarla birlikte atıyordu. İlk başlarda trenin koltuklarından ziyade daha çok kendi kalbi için tehlike arz eden bir nefes tıslamasını atlayacak diye ödü kopuyordu. Penceresini açarak önünde titreyerek

duruyor ve en azından nihayetinde farların köprü iskelesine vurduğunu görmek istiyordu, ancak bu bekleyiş genelde dayanılmaz derecede uzun sürüyordu. İşte bu bekleyiş anı üst derecede yalnız geçen bir andı. Sokaklar bomboş ve sessizdi. Rüzgârın karıları yalayarak temizlediği büyük istasyonun binasının karanlığındaki perondan en ufak bir çıtırtı dahi gelmiyordu. Duyulan aslında şiddetle yaklaşmakta olan tren sesinin fısıltısıydı ya da daha doğrusu saman hışırtısı gibi dik tırmanışa geçerken artan aralıklarla gelen ses geceyi kuşatıyordu. Üzerine giydiği ince giysileri içinde çok fazla üşüyordu, ancak her şeyden daha fazla önem verdiği tek şey o trenin penceresinin önünden geçip gittiğini görmektir. Nihayet tren geldi ve lokomotifin bir tüpü andıran uzun burnu sallanan ışıkları altında göz kamaştırıyordu. Sanki hiç kıpırdamıyor gibi duran ve neredeyse köprü kemeri altında sıkışan kocaman tekerlekler, inatla raylara sarılırken durdukları yerde yüksek mezar şapkalarını andırıyordu. Tren bomboş görünürken ıssız vagonlar vidalarla birbirine vidalanmış gibiydi. Beyaz dumandan bulutlar nemden parlayan vagon çatılarına yavaş yavaş süzülen sessiz bir martı sürüsüne benziyordu.

Daha kısa bir süre önceki geceye kadar Helge Samson gürleyen bu yük treninde kayda değer herhangi bir özellik bulamamış, hatta bu gürültüye alışacağını ümit ederek, bu uygunsuz gürültüden zamanla artık rahatsız olmayacağını bile sanmıştı. Motorsiklet meraklısı yan oda komşusu ona Pazar günkü buz pisti yarışı için kendisine bir bilet ve belki yarışı daha yakından takip etmek ister diye de bir dürbün vermişti. Samson dürbünü pencere pervazına bırakmış ve gece kalkar kalkmaz kılıfından çıkararak trene doğru dikmişti. Ardından ise lokomotifin boş kabininin hemen altında bulunan bir fantezi şeklindeki silindir gibi ayrıntılar

dikkatini çekmiş ve bu muazzam yavaş hareket eden vagonun ayrıntılarındaki olağanüstü gerçeği ay ışığında dikkatle izlemişti. Ayrıntıları fark eder etmez de hemen yarı uyuşuk halinden sıyrılarak ayağa fırlamıştı. Vagonlar ne kadar farklı yükseklik veya uzunlukta olursa olsun hepsinin bir köşesinde normal vagon renginden daha koyu olan kızıllıkta, şekilleri belirsiz ve ortalarındaki uzun hatlarda anlamsız çizgiler bulunuyordu. Bazı yerleride ise kızıl ızgaralara benzer ipuçları yuvalar halinde sadece tekerlekler üzerine gelecek şekilde görünüyordu. Fazlasıyla parıldamalarına rağmen anlamsız gibi duruyorlardı. O ay ışığında bunlara bakarken aniden yere düşüp kırılan dürbünün cam parçaları zeminde yuvarlanmaya başlıyor ve bir parça bu ızgara kenarlarından birinde dikine duruyordu. Olan bitenden habersiz olan Helge Samson gerisin geri camdan uzaklaşarak yatağının bir ucuna uzandı. Dolu gözlerle fiziksel açıdan ne odanın içini ne de kendisini göremezken kötülük boyutunu kristal gibi net bir şekilde görmeye başladı. Sanki göz yuvaları özel cımbızlarla alınarak önce bilinçli bir şekilde kâseye konmuş ardından tekrar yuvalarına geri yerleştirilmiş gibi duruyordu. Tıslayan o kızıl vagonlu uzun yük treni görünüşe göre saygın bir mühendislik firmasına bakır tel ya da تنها orman köylerinden odun veya herhangi başka bir şey taşıyordu! Her şeye rağmen bu görev önemsiz bile olsa en azından başka bir girişe, yani kötüyü temsil eden, yıldırım, korkutmak gibi haince planlanmış art niyetli operasyonları engelleyen tek giriş kapısıydı. Bu deneyim onu ne kadar acımasızca etkilemişti ki Helge Samson direniş göstermeksizin bunun evin bütün tabakalarına nüfuz ettiğini düşündü. Bu korkunç ıssız dünyaya nüfuz eden sadece bu acımasız gerçeklerin berrak bilinci idi. Kan ter içinde felç olmuş gibi şafak vakti titreyerek kalkana kadar

kıpırdamadan orada öylesine kalakalmıştı. Şöyle ya da böyle gerçek amaç ne bu dondurucu soğuğu ne de bu mutlak yalnızlığı fark etmeden bir şekilde kendisini bu küçük şehrin beyaz geniş sokaklarına atmıştı. Görme, işitme ve hissetmenin yerine kendisi bu kötülüğün kaçınılmaz varlığını hissediyor ve her yerde gece deneyimlerinin kanıtlarını görüyordu. İstasyon avlusuna indi: Raylardan birinde paramparça derisi soğuktan donmuş bir sıçan duruyordu. Karlı huş ağacı dalından ayakları yeşil iple bağlı ölü bir serçe sarkıyordu. Nihayet eve döndüğünde ise sabah kahvaltısında ev sahibesi aniden şeker kâsesini yere düşürmüş ve düşmemek için yapılan tüm doğal refleksler de bir işe yaramamıştı. Bu korkunç bilinç baskısı altında kahvaltıda ev sahibesine odasını şimdiki odasından önemli ölçüde daha küçük daha kirli daha berbat kokan ve doğrusu daha ucuz da olan avluya doğru bakan teknik eleman odasıyla değişmek istediğini söylemişti. Motor düşkünü teknik eleman bu tekliften kârlı çıktığı için elbette durumdan gayet memnun kalmıştı. Eşyalar ise hemen ayaküstü yerlerine taşınmıştı, ancak teknik eleman duvara çivilenmiş sürücüsünün kazada hayatını kaybettiği yarış motorsikletinin kornası tüm çabalara rağmen sökülemeyince orada asılı kalmıştı. Teknik eleman bu kornanın hikâyesini gülerek anlatsa da Helge Samson bu hediye de dehşet verici buluyordu. Samson kendi odasını bu odayla değiştirmekle huzurlu uyuyacağını düşündüyse de yanılmıştı. Daha taşınır taşınmaz korkunç izlenimlere karşı olan duyarlılığı daha da artmıştı. Henüz ilk geceden kilometrelerce uzakta, önceleri işitemediği hafif tıslamalarla uyanarak yatağında oturmaya başlamıştı bile. Kalbi göğsünde dev bir piston gibi vuruyor, evet sadece değil göğsünü, aynı zamanda tüm bedenini titretiyordu, dahası bütün odasını, etrafındaki tüm odaları, hatta dünyayı yerinden

oynatıyordu. Gitgide artan bir gerginlikle yük treninin yaklaştığını duyuyor ve treni göremeyeceğini bilmesi de onu çileden çıkarıyordu adeta. O kırmızı vagonları denetleme imkânı olmayacağından bu durum zihninde korkunç takıntılı bir hal almaya başlamıştı; o korkunç kelimeler ki harfleri çoğu zaman ya da ara sıra zaten belirtildiği gibi kusurlu olduğundan zalim sembollerin hepsi de bu korkunç eylemin, ateş kızılı haflerle yazılan bu eyleminin habercisiydi. Tekrar eski odasına balıklama dalma arzusuna direnmek için kaldığı yeni odasının kapısını erkenden kilitlemiş ve anahtarı döşəğinin altına saklamış, ardıdnan nereye sakladığını hafızasından silmeye çalışmıştı. Şöyle ya da böyle bir şekilde geceyi atlatmayı başarmıştı. Uyandığında yatağındaydı. Biraz terlemiş ve az da titriyordu, ama delirmemişti, saçları ağamamış ve bacakları hâlâ onu taşıyacak durumdaydılar. Yemekhaneye diğerlerinden az geç inince buharlı tabakları başındaki tüm gözler ona doğru döndü.

- Düşünebiliyor musunuz, dedi ev sahibesi, kaşık masadan metrelerce uzakta, Noel ağacının altındaymış. Fakat bu bağlantının anlamını sadece önemsiz biri olan Helge Samson anlamıştı. Şimdi artık her şey geride kalmıştı. Bu nedenle eğer biri Helge Somson'un işten çıkarılmadan önceki günlerde gösterdiği davranışlarını sorgulayacak olsa, muhtemelen uzun boylu sıska kasiyer Bayan Lager, muhasebeci Klang ve yabancı bakışlara karşı barikat gibi duran ürkütücü sarı kelebek gözlükleriyle sürekli öksüren yönetici Moms pişmanlık içinde haykırırcasına şüphesiz şunları söyleyeceklerdi: Ehh, genelde her zaman olduğundan daha yabani değildi.

Ve bu söylemleri de muhtemelen doğru bir tespitti. Depoda tavana kadar yükselen yüzlerce farklı kokuların geldiği farklı renk, dokudaki kumaş yığınları arasında

sıkıştığı pırlıl pırlıl bir parça arayışı içinde dar koridorlarda sürünürken rüyasız uyuyabilmenin ne kadar huzur verici olduğunu deneyimlemişti. Böylesi durumlarda asıl istediği parlak kırmızı örümceklerin görkemli şamandıralar gibi süründüğü kumaş yığınlarının girintileri arasına sığınıp kafasını hoş kokan bir kumaş yığınının içine gömerek yavaş yavaş boğulmaktı, evet, neden olmasın: kahramanca olan her şey ona yabancıydı ve tüm bu gerginliğin ortasında kötülük boyutunun sarsıcı keşfi garip bir şekilde onu huzurla kuşatınca bu dünya da kalıp deneyimlerini daha da artırmaya pek istekli olduğu söylenemezdi. Kumaş deposunda bile onu bu huzurdan uzaklaştırıp kötülüğün ağına iten pek çok olay deneyimlediği için dünyasında sadece üç ses kalmıştı: Birincisi, her ne kadar bundan kurtulmaya çalışsa da, her zaman dükkan raflarından alınacak bir paket kelebek kanadı gibi ince tül bent, yumuşak, çocuksu flanel veya monarşik brokar bulması için inatla gelip onu bulan, uzaktan bir yabanarısı uğultusuna benzeyen bayan Lager'in sesi, ikincisi, avlanan yabanördeği gibi kucaklayan muhasebeci Klang'ın sesi, ki onun avı genelde rakamlarla ilgiliydi; son olarak da garip bir şekilde daha ziyade kendisi orada olmadığı zaman duvarlarda fırtına gibi yankılanan, ısrarla istediklerini yaptırmak için Samson'a her türü lafı sayan, ardından söylediklerini hemen unutan yönetici Moms'un kuru kalabalığıydı. Bu arada görünüşe göre kaçınılmaz olan kötülüğün boyutu üzerine çöreklenirken ara sıra avlunun karşısındaki depoya gelip yönetici Moms la gizli gizli fısıldayarak konuşan kartal yuvası gibi kavisli kır saçlı kambur gelip yerine oturmuştu. Bu konuşmaların ne olduğu hakkındaki söylentiler ise personelin dilinde dolaşıyordu. Kambur sabah vakti omuzlarından sarkan bir iple Moms'un yanına gelmiş ve muhasebecinin bu ipi neye

kullanacaksın sorusuna şakayla kendimi asacağım yanıtını vermişti kambur. Bunu duyan Samson içinde bulunduğu bu ruh haliyle uykusuz geçirdiği gecelerin ardından söylenenleri muazzam ciddiye almış ve korkudan kendinden geçmiş vaziyette giysilerini giymişti. Ardından gizlice depodan dışarı çıkarak sessizce kanburu takip etmişti. İşin tuhaf tarafı ise kanburu niyetinden vazgeçirmek için girişimde bulunmamış olmasıydı. Bunun yerine onu daha da endişelendiren şeyi, yani intiharm gerçekten gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini izlemekle yetinmişti. Uzun ve oldukça dolambaçlı bir yürüyüşün ardından sonunda kentin batı eteklerindeki kiliseye varmıştı. Kambur kulenin gıcırdayan çürük ahşap merdivenlerini tırmanırken Samson kanburu takip etmekle şahit olduğu tek şeyin oradaki çürük ipi yeni ve sağlam bir iple değiştirmesi olduğunu fark etmişti. Korku içinde sessizce oradan hızla ayrılırken kilise avlusunda aniden çanın boğuk sesinin pususuna düşmüştü. Şaşkınlık içinde durup bir süre dinledikten sonra ürkekçe hızla oradan uzaklaşmıştı. Puslu havada hızla uzaklaşırken ardından kilise çanlarının açık seçik bir şekilde "asılmış adam, asılmış adam, asılmış adam," diye seslendiğini duymuştu. Ve bu çanlar sadece Batı Kilisesinin değil ayrıca Müjde Şapeli, Katedral, Ansgarie kilisesi, evet, kentin tüm kilise çanları da aynı seslerle çınlıyormuş. Bütün bu ses kalabalığı içinde çalı diken demeden bahçelerin arasından, depoya giden kaygan sokaklarda bu seslerin kendisini kovaladığını hissetmişti. Elbette bu kaçamağı yüzünden hayatındaki o üç ses tarafından azarlanmıştı, ama devam eden endişesi bu sözleri sanki kenara itip hiçbir etki yaratmadan arkasındaki duvara saptanmış, ardından duvarı delip kumaş tabakasının merkezine hızla ilerleyip orada ipek balyasından kendisine bir yuva yaparak sanki etrafını saran doyumlu

kokularla birlikte üzerine huzurdan bir örtü gibi yayılmıştı. Evet öyle olmuştu. Sonra bu huzur yavaş yavaş içine doğru nüfuz ederek neredeyse kendisini bir kumaş topuna dönüştürmüştü; tepkisiz, gevşek ve dürtüsel davranmıştı, ancak bir şey yapmaktan aciz gibiydi.

Sonra hâlâ belki de sadece nihai dönüşüme birkaç saniye kalırken, Bayan Lager'in sesi saklandığı yere yabanarısı vızılısı gibi acımasızca nüfuz etmişti. Bay Samson, sarı flanel, sarı flanel bay Samson! Bay Samson, Bay Samson, nereye kayboldunuz? Yarı baygın dışarı doğru kıvrılırken, bir sis bulutu arasından istenilen kumaşı, periler ve mutlu çocuk deseniyle süslü masalımsı sarı flaneli bulmayı başarıp alelacele dükkana ulaştırmıştı. Kumaşı tezgahın üstüne açarken kumaşın üstüne eğilen müşteri beyaz parmaklarıyla kumaşı sıkıştırdı. Ani bir arzuyla ki deneyimlerinden yola çıkarak kendisinden istenilenin ne olduğunu artık anlıyordu. Bayan Lager ona büyük makası uzatarak şöyle dedi: Kesin Bay Samson, kumaşı kesin!

Dükkanda çalışmak işinin bir parçası olmadığından bu kesi işini daha önce yapmamıştı. Acemice makası tuttu ve kumaşa gösterilen yere doğru yaklaştırdı. Tam kesmeye hazırlanıyordu ki o anda çok garip bir olayla karşılaştı: Çayırda perilerle oynayan çocuk figürleri aniden dirilmeye başlamışlardı. Kol ve bacakların kan ve ilikle dolmaya başlamış ve yerdeki çimler canlanarak sallanmaya başlamıştı, evet hatta müşteri ile Bayan Lager'in neşeli kahkahalarla karma karışık saçma lakırdıları da kumaşa nüfuz etmeye başlamıştı. Makas tam mutlulukla dans eden iki kızın bacaklarını ısırarak geçerken Samson irkildi. Şaşkın bir şekilde çaktırmadan makası azıcık kenara kaydırarak kesmeye devam etti. Çok geçmeden sevinçli bir çocuğun kafası ya da fesinin ucuna denk geleceğinden yeniden durakladı,

onlara zarar vermemek için makası tekrar kaydırmak zorunda kaldı. Çayırılıkta kocaman bir hendek açılmıştı, ancak diğer taraftan oynak canlıların hepsi mutlak sondan kurtulmuştu. Müşteri kumaşa bakar bakmaz çığlık atmıştı: - Bu ne! Buraya bakar mısınız hanımefendi, sanırım bunu onaylamam mı beklemiyorsunuz! Öyle değil mi!

Bayan Lager'in sıska solgun yüzünde bembeyaz ince çizgiler belirmişti. Öfkeli bir bakışla ona sanki tekrar deponun yolu göstermek istiyor gibi görünüyordu. Fakat Helge Samson inatla olduğu yerde kalarak onun nasıl yıldırım hızıyla eğri parçayı düzetmeye kalkıştığını izlemek istemişti.

- Bayan Lager! diye bağırdı. Dikkat edin! Yapmayın lütfen! Bunu yapmayın!

Şimdi nihayet ilk defa kötülüğün boyutuna karşı aktif savunmaya geçmek için bir fırsatının olduğunu fark ederek kumaşı aldığı gibi atölyedeki müşterinin kafasının üzerine kaldırarak korkunç bir şiddetle yere, kirli kar suyuyla kaplı zemine çalmıştı. hâlâ takıntılı ancak artık sakinleşmeye başlarken, düşmemek için kemik beyazı doyumsuz parmaklarıyla azgınca tezgahın kenarına tutunmaya çalışan müşteri ile ilk başta kararan ardından kızaran Bayan Lager'in suratına bakıyordu ki bıçak gibi keskin çığlığı duyan yönetici Moms ile muhasebeci Klang imdatlarına koşmuştu. Etiket kurallarına uygun olarak Samson işten üç kez kovulmuştu. İlk olarak 'seni domuz' diyen Moms, ardından (sefil şey) diyen muhasebeci ve son olarak 'sümüklü' sözcüklerini peşin sıra sayan Bayan Lager tarafından kovularak dışarı atılırken o anda sırtarak içeri girmekte olan kambur yardımına koşmuş ve Samson'un tüm itirazlarına rağmen üst başındaki tozları temizlemişti. Tek arzusu sadece kötülüğün boyutundan korunmak olsa da ne yazık ki kesinlikle, işten kovulmuştu. Bu emre itaat

ederek oradan ayrılıp istasyona doğru yola koyulurken artık tüm gemileri yakmış ve artık yapılacak herhangi bir şey varsa, o da bu durumun içinden uygun bir çıkar yol bulmaktı geriye kalan.

Bütün bu olanların arasında sevindirici olanı ise; Artık devrilen balyaların altında boğulmayacak olmasıydı. Bu yol kapanmıştı nasılsa, ama şayet kapanmamış olsa da bu durumdan artık hiç bir şekilde pişmanlık duymuyordu. Tren ineceği durakta durunca henüz erimiş kar parlak su birikintilerine dönüştüğü gazlı platforma indi. Önemli olan işten ayrılması değil, asıl başından geçenleri hafızasında tutmaktı. Sarı lastik çizmeleriyle koşarak birbirlerini kovalayan çocuklar ayaklarından sıçrayan suyla diğer yolcuları ıslatıyorlardı. İstasyonda karı erimeye başlayan ağaçlarına tünemiş kuşlar çoktan cıvılamaya başlamıştı. Bu manzara elbette keyif verici olabilirdi, eğer gerçekler karşısında insanın hâlâ kendisini muhafaza etmeye bir şansı olmuş olsaydı. Ama Helge Samson da onunla birlikte aynı trenden inen tüm diğer yolcular gibi istasyon binasının önüne geçecek olan uzun yük treninin geçmesini beklemek zorundaydı. Elbette trenin geçmesi beklenecekti ancak o uzun kırmızı vagonlar yavaşladı, ardından tren aniden platformun önünde durdu. Herkes kıpırdamadan yerli yerinde dururken vagon duvarlarındaki kızıl renk güneşte parlıyordu. Kocaman kırmızı bir vagon tam Helge Samson'un önünde durmuştu. Samson bakışlarını kaldırıp vagona bakarken dikkati kapı ve tavan aralığındaki koyu kızıl boyalı döngülere yoğunlaşmıştı. Sanki o an beyinde bir şeyler patlamış gibi birden etrafındaki yoğunluğu hissetti. Dim dik yüksek gökyüzünün altındaki tüm ağaçlar, iniş boruları ve vagon çatılarından sular damlıyordu. Neşeli sesler sohbet ediyor, kırışlar arasından homurdanmalar

yükseliyordu. Belki de o an bir tomurcuk patlamaya hazırlanıyordu, hatta burun deliklerinden nüfuz eden petrol ve dumanın buruk kokusu bile bahar nemiyile birlikte fısıldamaya başlıyordu. Ve tam da bu canlı ses cümbüşü, bu neşeli su sesleri ondaki kırmızı vagon korkusunu garip bir şekilde deşmişti. Bu bir şeyin farkında olmayanlar arasında ne kadar yalnız olduğunu fark ederken bu yalnızlık duygusuna hayranlık içinde tren boyunca koşmaya başlıyor. orada beklemek zorunda kalanların azarlayıcı bağrıışlarından sıyrılırken birden şişman yaşlı bir adamın değneğine takılarak platformun ıslak zemininde yere seriliyor. Fakat olayı fark bile etmeyen şişman adam kaldığı yerden arkadaşıyla lakırdıya devam ederken yüksük ile koltuk değneği güneşte parlıyor. Sonra kahkahayla gülerken sanki trenin artık hareket etmesini istercesine değneğiyle üç kez vagonun duvarını tıklatıyor. Fal taşı gibi açılmış gözlerle bu tıklamayı duyan Helge Samson bu acımasız vuruşların kısır bir üçgende buluştuğunu hissediyor. Ardından derhal, yıldırım hızıyla var olan tek çıkış yolunu keşfediyor. Burada onu da anlamak lazım, her zaman başkaları tarafından eleştirildiği gibi kendi tarafından da eleştirilmişti, bolca boş alan olmasına rağmen hep bir köşeye sıkıştırılan, sürekli gövde gösterisi yapan dik başlılara boyun eğmeye mecbur kalırken artık bu garip keşfiyle ilk kez dimdik durabileceğini hissediyordu. İçindeki kavisli ok yaydan fırlamalıydı. Tüm ağır toplar harekete geçmek için adeta haykırıyor, bastonlarla duvarlara vuruyorlardı, ancak nedense hep sopası olmayan, sefil, tırnak yiyen dar omuzlu yalnızlar, asla bir şey için seslerini bile yükseltmeyi düşünmeyen istem dışı yaşayanlar bu duaların kurbanı oluyorlardı. Grog sandalyelerdeki engebeli karakterler gözle görülemeyecek kadar küçük işaretleri şikayet ededursunlar, nasılsa asla yeteri kadar

büyümeyeceklerdi. Bir de bu denli baskın olunca, ufku genişler onları fark edene dek iş işten çoktan geçmiş olacaktı. Fakat böylesi bir anda ışıldayan bir işaretin retinanın dokunulmaz bölümünü nasıl deleceğini bir düşünsenize! Onu hayatını hep çekiçle örs arasında geçiren biri olarak düşünmemeli. Helge Samson kalabalık peronu terk ederek hayatında ilk kez 'Yasak yol' uyarısına kulak asmadan treninin arka tarafındaki güneşli bahçeye koşmuştu. Orada sabırsızlıktan raylarda titreyen hararetili lokomotifler in boğazlarındaki kömür dizeleri sallanıyordu. Sonra arkasında bir ekspresin feryatları koparken kendini rayların kenarına fırlattı. Korkudan yarı baygın sırlıklam trenin geçmesini beklerken, uzun bir süre öylece kalıp azgın boğa gibi önünden geçen lokomotifin ısıklık sesini dinledi. Durduğu yerde gıptayla sorunsuzca rayları geçen demiryolu işçisini izledi. Kendisi henüz yerinden kıpırdayamadan ekspres treni son surat istasyon avlusundan geçiyordu, ardında bıraktığı hafif mavimsi sis Samson'un görüş açısını kısaltınca ancak şansını deneyerek karşıya geçmeye cesaret etmişti. Lokomotiflerden biri neredeyse bir bacağını uçuracaktı ki hızla rayları hatlara ayıran büyük magazinlerden birine atlayarak kendini kurtarmayı başarmıştı. Sessiz ve hareketsiz olan magazinde duyulan tek ses ahşap sandıkları kemiren farelerin kemirme sesleri ve raylardan geçen trenle birlikte titreyen boş vagonların gümbürtüsüydü. Bir süre bu karanlık darmadağın yükleme yerinde öylece dolaşıp durdu. Yürümeye devam ederken her yer sessizdi, ama kıpırdamadan yerinde durur durmaz fareler tekrar kemirmeye başlıyordu. Bu ses şalgam tarlalarına yağın yağmur sesi gibiydi. Sonra tekrar yürümeye başlarken karanlıkta ayağı bir fıçıya çarpıyor. Yaktığı maçaıyla fıçıya ışık tutarken, bir parmağını fıçının içine daldırıyor. Parmağını fıçıdan çıkarıp

baktığında koyu yakut renginde birkaç damla geri fiçının içine damlıyor. Sonra biri içeri girerek ışığı açıyor fakat Helge Samson'u fark etmeden tekrar çıkıyor. Bunun üzerine orada uzun süre kalamayacağını anladığından hızla ceketini çıkarıp bir yumak halinde yuvarlıyor, ardından fiçıya daldırıyor. Magazinden içeri sızan rüzgârla, tavandaki lambalar bir o yana bir bu yana sallanıp dururken gölgeleri kutu ve vagonların üstünde dans ediyor. Elindeki kızıl renge bulanmış ceketıyla beton köprüden en baştaki vagona doğru koşmaya başlıyor. Koşarken ardından betona dökülen damlalar kızıl bir maske gibi yavaş yavaş peşin sıra uzamaya başlıyor. İşte şimdi onlara bir işaret verebilecekti, hem de kör ruhlarını gözle görünen korku lavına düşürecek dev bir işaret. Magazinin giriş kapısına bakan vagonun burnuna fırça yerine kullandığı ceketıyla koyu kızıl bir haç çizerken, haçın uzun kolları ona dünyayı kucaklayan bir ahtapotun kolları gibi görünüyordu. Sonra fiçının gölgesine yattı ve gelenleri dinledi.

Çok geçmeden birileri çığlık atacak ve bu huzur verici sükunet ahtapot haçıyla bozularak etrafa yayılacak, ardından yayılan korku bir salgın gibi magazindeki herkesi sarıp sarmalayacaktı. Ve böylece korktuğu, ancak henüz kendine bile itiraf etmeye cesaret edemediği şey olacaktı: Yani hiçbir şey. Hızlı trenler karanlığı yararken bu karanlık sanki magazinin kirislerinden sızıyor ve geçerken alan keskin ok sinyalleriyle yarılıyordu. Kendisi ise savunmasız bir hedef tahtası gibiydi. Okların keskin uçları iliğine kadar nüfuz ederken sonunda dayanamayıp çığlık çığlığa sessizliğinden kaçmaya başlıyor.

Öfkeyle - İşaret, işaret! diye haykırarak koşuyor, ancak koştuğunu gören sadece kasalara portakal stoklayan işçilerin yorgun bakışlı gözleridir. Beşinci hatta koşarken

korkan adımlarıyla birlikte - tren - ve buzlar durmadan
çatırıyor - tren - tek başına yapayalnızdı - tren - hep
öyleydi - tren - kendi korkusunda, pişmanlık ve
heyecanında - tren - asla gerçekleşmeyecek olanı, tekrar
yaşamakta - hep yalnızdı - tren - o kadar dev bir
yalnızlıktı ki - tren, tren- "sağlıklı" olanlara kendi - tren,
tren - "hastalığını" - trentrentren - bulaştıramayacak
kadar - bu yalnızlık bu kadar mı derin olacaktı?

Her şey, düşünceler, gizli sinyaller, kendi içinde kanayan
haykırıışlar, gece ekspresinin buz gibi ışıklarında dağılan
spirallere dönüşüyordu. Buz tabakasının dev yayı derin
bir kılıç darbesi gibi vuruyor dizlerini yeşile ve sonra,
sonra her şey başladığı gibi aniden bitiveriyor.

TEKNEMDEKİ EFENDİ

Bir yaz tekneme bir efendi aldım. Bu çok sıcak bir yazdı, belki de şimdiye dek en sıcak yazlardan biriydi. Teknem sade yeşil renge boyalı ve beş kişilikti. O yazın sonbaharında sisli bir gecede bir gemiyle çarpışarak batmıştı. Sağır kürekçi gemiye alınırken bir çocuk boğulmuştu. Hatta bu yazın sohbet konusu da yine bu olaydı. Çocuğun sahile vurduğu yerde anne ve babası anısına kırmızı bir kaya dikmişlerdi. Bir gün boğazdan bir gemi geçti ve sahilden ya da sudan gemiyi gören herkes aynı şeyi düşünmüştü. Fakat boğazda başımıza gelenlerden, sonra teknemin başına gelenler, artı bu kadar sıcak olmayan diğer yazlar başımızdan geçenlerin hiçbirinden efendinin haberi bile yoktu. O geldiği gibi sanki yanından geçen bir bulutla birlikte sessiz sedasız bir şekilde ortadan kayboluvermişti - ve sonrasında tekneyi taşların arasına çekmiş, kürekleri kulübeye saklayarak rıhtımda oturmuş ve akşam karanlığında cesur bakışlarını etrafa yayan deniz fenerini izleyerek şöyle düşünmüştüm: 'Hayır, bir daha asla. Asla bir efendi daha olamaz. ' Ve ayağa kalktığımda üşüdüğümü hatırlıyorum. O kadar üşüyordum ki bunu fark eden Knutson beni evine davet etmişti. Hem de yaşlı adam merdivenlere çıkarak sanki bir köpekmişim gibi bana ısılk çalmıştı:

-Gel oğlum, gel. İçki olduğu sürece, üşümeyeceksin!

Ve, evet üşümem de gerekmemişti. Yaşlı adam şömineye bir kütük daha atarken kız kardeşi Ulrikka kadeh ve içki şişelerini hazırlamıştı. İkimiz ise koltuklarımıza gömülerek karşı karşıya oturmuştuk. Yaşlı adam beni daha iyi görmek için gözlüklerini

takarken bir kadeh aldım ve direk ruhuma indirdim. Yalnızdım ancak sonrasında neler olacağını biliyordum. Burada ikram edilenin iki misli geri alınmadan kimseye bir şey verilmiyordu. Burada içki ve sıcaklığı bulmuştum, ancak verilen her damlanın bir bedeli vardı. Arkamda oturan Ulrika kürsüsünü yanaştırırken üstüne yumulduğu taburenin tahtaları çatırdıyordu.

- Ee efendi nasıl bugün dedi yaşlı adam. Sonra dizlerimin üstüne doğru eğilirken aniden heyecanlanarak kadehini pantolonumun üzerine döktü.

- Bilmiyorum dedim ve istiridye gibi kapanırken benden uzaklaştı.

- Ama daha dün buradaydı diye ısrar etti yaşlı adam. Hatta bu sabah bile.

Ulrika daha da yanaştı. Yanaşırken sanki koşuya kalkmış gibi ağır nefes alıyordu.

- Onu bu öğleden sonra da gördüğümünden eminim dedi. Ve şüphesiz sanki seni de onunla birlikte gördüm.

Muhtemelen doğru görmüşlerdi. Hatta öğleden sonrasına kadar da efendi hâlâ buradaydı. Yağmurlu bir gündü ve suyu ince bir sis kaplamıştı. Kısa aralıklarla pusun arasından yağın yoğun sağanak sanki deniz kızgın bir tabakmış gibi cızırdayarak yüzeye çarpıyordu. Sabahdan öğlen vaktine kadar sis ve yağmurun içinde teknede oturmuştuk. Muhtemelen boğazın tam orasına gelmiştik çünkü ara sıra gelen ıslak orman kokusu denizde sisin ham kokusuna karışıyordu. Efendi bunun farkına varmış mıydı bilemiyorum, ancak hiç kıpırdamadan yerinde oturmaya devam ediyor ve yorgun, rengi kaçmış gözlerle etrafına bakınıyordu sürekli. Etrafta zerre kadar bir şey görünmüyordu, ancak yine de gözleri arayıştaydı. Bu nedenle bir şey söylemenin herhangi bir yararı olamayacağını bildiğimden yaptığım tek şey bizi boğazda sürükleyen zayıf akıntıda tekneyi sabit tutmaktı. Sanırım bu sis

mağarasında birkaç saat boyunca öylesine oturduk. Işıldayarak damlayan korku efendinin ceketine yansıyor. Bunu yaparken fark edilme korkum olmadığından, oturduğum yerden bir fotoğrafa bakar gibi onun yüzüne bakıyordum. Tüm hatlarını: alnındaki çizgileri, elmacık kemiğini, burun çevresindeki çizgileri ve ağız hatlarını tek tek hafızama kaydediyordum. Bu yüz ince uzun, saydam astragan ve çoktan anlamlarını yitiren ince çizgilerle dolu bir yüzdü. Ağız kırışıklıklarının ağrı, mazide kalan gülüşlerin mezarlığı gibiydi; güldüğünü hiç görmemiştim. Ve alnında genelde sık sık tekrarlanan çizgiler, yoğun öfke çizgileriydi, ancak bunun dışında herhangi bir duygusallık gösterdiğini hiç görmemiştim. Bir defa hariç. . . ama boşverin. Yaşlı Knutson daha da yaklaştı. Gözlüklerini alnına kaldırırken gözlerine yansıyan alevler kırmızı lambalar gibi parıldıyordu. Heyecanlanmışa benziyordu, ancak bu görünüm belki de sadece ateşin parıltısından idi.

- Yani onun gittiğini söylüyorsun, öyle mi?

- Evet, elbette gitti dedim.

- Onu karaya çıkardın ve oradan çekip gitti, öyle mi dedi yaşlı adam kuşkulu bir şekilde.

-Evet öyle yaptı dedim ve ateşe diktim gözlerimi. Onu karaya ulaştırdım ve oradan otobüse binip gitti işte. Tıpkı normal insanların yaptığı gibi o da otobüse bindi ve gitti, dedim. Fakat olayın gerçek yüzü hiç de böyle olmamıştı. Asıl olanlar o kadar sıradışı ve tuhaftı ki bunu anlatman kafa karışıklığından başka bir işe yaramayacaktı. Anlatsam ya bana inanmayarak gereksiz yere itibarımı sorgulayacaklar ya da inanacak ve muhtemelen başkalarının yaşamayı hayal bile edemeyeceği sıra dışı olayları yaşayan garip biri olduğumu sanacaklardı. Buradaki insanlar böyleler işte. Bu arada sisin içinde kala kalmıştık. Teknenin tahta

aralarındaki çatlaklardan içeriye su sızmaya başlamış ve efendi ıslanmasın diye ayaklarını yukarıya kaldırmıştı. Kürekleri teknenin içine aldım. İçeri sızan suyu boşaltmaya çalışırken akıntıya kapılmamak için artık kürek çekmediğimden, yavaş yavaş güneye doğru sürüklenemeye başlamıştık, fakat henüz kürek uçlarını bile suya daldırır daldırmaz, birden bir şey fark etmiştim. Balyalamayı bıraktığımdan beri etraf hiç de sessiz değildi. Oysa sabahtan öğlene kadar etrafımızda hep deniz, yağmur ve sisin sessizliği varken, şimdi sert, keskin bir ses bıçak gibi sisi yarmıştı ve birden, tahminimden daha hızlı bir şekilde üzerimize atlamıştı. Yoğun karanlıktan kırmızı bir ışık çizgisi, yüksek beyaz, sisten daha beyaz bir gölge hızla üzerimize çöktü. Çömeldim, gözlerimi kapatarak ağzımı açarken küçücük teknem bir dalganın şiddetiyle yükseldi. Bir kaya gibi dalganın derinliğine inerken çoktan keskin bir yay tarafından ikiye bölünmenin acısını hissetmeye başlamıştım. Sonra her şey birden sessizliğe gömülmüştü. Gözlerimi açtığımda birkaç metre sisin ötesinde o beyaz büyük motorlu teknenin sessizce durduğunu görmüştüm. Güzel parlak gövdesi dört nala koşmuş bir at gibi hâlâ titriyordu. Oturduğum yerde durup dinledim, ama etrafta hiç bir ses yoktu. Sonra o gövde yavaş yavaş heyecanından sıyrılırken, tekne akıntıya kapıldı. Usul usul bize doğru sürüklenmeye başlarken bir anda teknemin nasıl sarsıldığını hissettim. Bu sarsıntının sebebini anlamaya çalışırken, efendinin iki elle diğer teknenin kenarına asılmış olduğunu fark ettim. Elleri o kadar titriyordu ki o anda teknenin alabora olacağından korkmaya başladım. Beyaz astragan suratı gergin ve öfkeliydi, kafası sanki motorlu teknenin sırlarını deşifre etmek istercesine suya doğru eğilmişti. Daha önce onu bir kez bu kadar üzgün görmüş olduğumdan sonrasında olacakları zaten

biliyordum. Motorlu tekne giderek yaklaştı. Burnu bize doğru dönerken, çarpmasın diye teknemi birkaç adım kenara kaydurdım. Aslında istediğim kürekleri derin sulara indirip vicdan gibi bizi takip eden bu sessiz tehlike aracından şiddetle uzaklaşmaktı tek isteğim, ancak olacakların kaçınılmaz olduğu duygusu o kadar güçlüydü ki, değil motorlu bir tekne, kürekli bir teknenen bile uzaklaşmaya mecalim kalmamıştı. Motorlu tekne soluk bir inleme sesiyle yan tarafımızı okşadı. Bunun üzerine teknenin sürücüsüne bir göz atmak isterken, gördüğüm sadece ön cam ve korkuluk arasında görünen bir tutam saç olmuştu. Ardından korkuluğun üstünden yavaş yavaş bir alın belirmiş ve sonrasında ise korkudan bembeyaz kesilmiş bir çocuğun yüzü. Çocuk benim yaşlarda ya da benden biraz daha küçüktü. Motorlu tekne yavaş yavaş yaklaşıırken sanki her ikimiz de diğerinin varlığından kuşkuluyumuz gibi hareketsiz ve inkarcı bakışlarla birbirimize bakıyorduk. Sonra birden teknem sarsıldı ve onu dengede tutmak için hızla karşıya kaydım. Sarsılmanın nedeni birden ayağa kalkıp motorlu teknenin korkuluğuna tırmanmaya başlayan efendi idi.

‘Hey sen!’ diye çocuğa bağırmıştı. Aralarında fazla mesafe olmamasına rağmen bağırınca çocuğunun gözleri fal taşı gibi açılmıştı.

Esnekliğini yitirmiş hasarlı bir sesle:

- Nereye gidiyorsunuz! dedi efendi. Çocuk güneyden, onun motorlu teknesi gibi bir tekneyle aşağı yukarı bir günlük mesafede olan bir adadan bahsetti. Elleri sanki teknesinin elinden alınmasından korkuyormuş gibi korkuluğu kavrarken aynı zamanda, sanki cesaretini bizim berbat kaygımızdan alıyormuş gibi bir üslupla küçümseyici bakışlarla bana bakıyordu. Şimdi o kadar korkak görünmüyordu. Yavaş yavaş yanaklarına renk gelmeye başlamıştı.

Sonra efendi ona şöyle fısıldadı:

- Orada ne tür su var?

Çocuk horlayıcı ancak sağlam bir ses tonuyla yanıt verdi:

- Su mu? Normal deniz suyu, bildiğim kadarıyla sardalyaların sevdiği türden bir su.

Efendi tekrar fısıldadı:

- Ne renk demek istedim.

- Aa rengi yani?

Bu sorunun geleceğini biliyordum. Biliyordum çünkü bana da bir kez sorulmuştu. Bir yaz başı bütün bir akşam boyu otobüs iskelesinde teknemde oturup balık tutarken bana sorulmuştu. O zaman bir adam iskelede alaca karanlıkta volta atıyordu. Sonra birden durup iskele kenarında uzun süre suya bakmıştı. Fakat çok geçmeden bu adam teknemin küpeştesinde oturmuş ve onu adaya sürmüştüm.

Çocuk eline aldığı boruyu kafamın üzerinde sallarken efendiye yanıt vermek için kendine biraz zaman tanıdı.

- Ee, dedi sonunda, farklı renkler işte. Yeşil ve. . .

Bunun üzerine ayaklarıyla tekneme tutunan efendi tutunduğu yeri bıraktı, evet hatta kötü hoyratça bıraktı teknemi ve motorlu teknenin korkuluğuna tırmanarak yukarı çıkmak için teknemi bir sıçrama zemini olarak kullandı. Bunun üzerine kayığım motorlu teknedен uzaklaştı ve henüz gerçekten neler olup bittiğini anlamadan aramızdaki mesafeyi sis kapladı. Belirli belirsiz motorlu teknenin hatlarını seçmeye çalışırken o tekne birden kabardı ve tıpkı az önceki gibi giderek büyüyen dev tehlikeye dönüştü. O kabarıırken içindeki iki kişinin sesleri de siste kabarıyordu. Sonra efendinin şöyle dediğini duydum:

- O zaman seninle geliyorum ben. Bu sulardan bıktım anlayacağım. Bana yeşil sular vaat edildi, hakiki yeşil sular. Yarına denildi, en geç yarına. Ama bana verilen

ne oldu sizce: Söyleyeyim ne verildi, gazyağı gibi bir su. Korkuluğun üstüne eğilip bir bak istersen. Tiksindirici.

- Mide bulandırıcı dedi çocuk.

Utanç ve acı içinde siste motorlu tekneden işitme mesafesi uzaklığında durmuştum, ama bana bir hoşçakal bile demedi. Hatta, tüm yaz boyunca yeşil teknemde sürdüğüm adamın bana bir bakış bile sarfettiğini sanmıyorum. Sis, yağmur, dondurucu soğuk demeden kürek çekmiştim oysa, sıcak parlak güneşte ve karanlık çatlak geceler boyunca kürek çekmiştim. Tüm yaz boyunca tavan arasında uzanıp aşağıdaki odanın içinde bütün gece volta attığına şahitlik etmiştim. Uykuya geçmeden kulaklarım onun ayak sesleriyle dolup taşmıştı. Uyandığımda hâlâ odanın içinde gezindiğini duymuştum. Her sabah evin önündeki merdivenlerde onunla buluşmuş, sessizlik içinde sahile inerken hep aynı şeyleri düşünmüştüm: Bugün belki. Ya da belki bu akşam. Veya bu gece ya da yarın sabah erken belki. Ama bu asla olmamıştı ve belki de asla olmamalıydı da. Motorlu tekne birden kükremişti. Ardından bana doğru ilerlediğini hissettiğimden hızla uzaklaşmaya çalışmışım. Motorlu teknenin ne zaman yok olduğunu görememişim, ama aniden yağmaya başlayan yağmurun arasından kükreyen sesini duymaya devam etmişim. Bir süre sonra parlak ama sert dalgalar vurmaya başlamış ve karaya ulaşmama yardımcı olmuştu. Ve böylece şimdi de Knutson'un kafesinde bulmuştum kendimi. Onlar kabuğumu kırmaya çalışırken çok geçmeden artık kendimi bu kadar kapalı tutmaya dayanamayacağımı hissetmeye başlamışım. - Düzenli ilerliyordunuz, dedi Knutson, ama bunun dışında tekne de başka ne yaptınız?

-Evet daha başka ne yaptınız dedi Ulrika.

- Balık mı tuttunuz? diye merak etti Knutson.

- Ama biz balıkları hiç görmedik dedi Ulrika. Kimse de görmedi.

Knutson -Casusluk mu yaptınız yoksa? diye sordu.

Ulrika sırtarak -Yoksa bir hazine mi buldunuz? dedi.

-Hiç bir şey yapmadık, bulmadık dedim, kesinlikle hiç bir şey.

Bunun üzerine Knutson ellerini dizlerime ve Ulrika da omuzlarıma koydu ve Knutson şöyle dedi:

-Burada olmaktan memnun değil misin çocuğum? Rahat ve sıcak değil mi?

Ve elbette rahattım, o kadar rahattım ki 'Biz yeşil suyu arıyorduk, hakiki yeşil suyu' demekten kendimi alıkoyamamıştım. Bunun ardından söylediklerime gülmeye başladıklarında, asla anlamayacaklarını bilmeme rağmen onlara öfkelenmişim. Sandalyeyi geri iterek ayağa kalkmış ve şöyle haykırmıştım:

-Efendiler hakkında ne biliyorsunuz ki zaten? Efendilerin arzuları hakkında ne biliyorsunuz? Siz ki tek hayaliniz bir içki veya enfiye dolabı. Bunun üzerine susmuş, şok olmuşlardı çünkü bu kadar öfkeli ve korkusuz olmak için henüz çok gençtim.

-Evet doğru, o en azından bir efendiydi dedi Knutson.

-Evet, bir efendi, düşünsene dedi Ulrika.

Bunun ardından tekrar yerime oturmuş ve gözlerimi kapar kapamaz, kirpiklerim tamam ıslanmıştı, çünkü o anda motorlu teknenin, hiç görmediğim ve hakkında bir şey bilmediğim sularda nasıl kükrediğini görmeye başlamıştım. Sislerin arasından adalar beliriyor ve bu yabancı, belki de bildiklerimden daha farklı olan sulardan kanat gibi dalgalar yükselmeye başlamıştı. Ağladığımı gören Knutson ve kız kardeşi ağlamak yerine içmemi söylemişlerdi, çünkü onlar bütün bunlardan hiç bir şey anlamamışlardı. Fakat henüz o zaman her şeyi anlamıştım ben. Denizin sonbahar esintisi Knutson'un zeminini yalarken şöminenin

yanmasına rağmen bizi titretirken daha sonra olduğu gibi her şeyin olacağına varacağını biliyordum. Bunu bildiğimden o kadar emindim ki o anda bile bunları söyleyebilirdim: Bir yaz tekneme bir efendi aldım. Yeşil sular, hakiki yeşil suları arayan bir efendi. Aradığını asla bulamadık, ama o gittikten sonra adalarımızın etrafındaki sulardan tiksine ve gazyağına benzediğini düşünmeye başladım. Bir gün Efendinin İngiliz körfezinde suya düşüp boğulduğunu okudum. Ve şöyle düşündüm: Senin bu arzun uğruna denize düşüp ölecek kadar büyük müydü böyle? Bir yaz tekneme bir efendi aldım. Bu bir yaz oldu ve bir daha asla. . .

KÜÇÜK BİR TRAJEDİ

Büyük trajedilerin hepsi uzun zaman önce olmuştur. Bunları kitaplarda okuyabiliriz veya tiyatrolarda izleyebiliriz. Günümüzde, ise sadece çocuk sahibi olup evlenmeye parası olmayan veya üçüncü turunda yeni yıkanmış merdivenlerde bir bayana aşık olan, ama evlilik dışı bir çocuğuna nafaka ödediğinden sevdiği kadına bir şapka bile alamaya parası olmayan evli bir postacı gibi küçük trajedi vakaları gerçekleşiyor ancak. Bu neredeyse sürekli yağmur yağdığı ve postacının ayakkabılarının sürekli ıslak olduğu bir sonbahardaydı. O kapının önüne geldiğinde, mektup aralığını görmek için gözlerindeki suyu silmek zorunda kalıyordu. Bazen bir adresin üzerine yağmur damlası düştüğü ve birileri kapısını açarak postacıya başkalarının mektuplarını karıştırmaya hakkı olmadığını söylediği de oluyordu. O hassas bir insandı ve herkesi memnun etmediği zaman huzursuz oluyordu. Akşamları eve geldiğinde ise karısı yağmur yağdığı için, onun çocuğu olduğu ve kendisinin olmadığı için, ayağında ayakkabısı olduğu ve neden postacılar başkanı olamadığı gibi konularda onu azarlıyordu. Tüm bunlara hiç sesini çıkarmıyordu, ama artık onu sevmiyordu da. En azından eskisi gibi sevmiyordu. Bir akşam üçüncü turunda merdivenlerde Lena'yı görünce ilk başta bunun üzerinde fazla durmamıştı. Bu sadece onu işinde engelleyen bir vakaydı. Yukarı çıkacaktı ve Lena da orada diz çökmüş merdivenleri yıkıyordu. Doğası icabı çok sessiz yürüdüğü için kadın onun geldiğini duymadığından temizliğine devam etmişti. Doğal olarak çok utangaç

olduğundan bir şey söylemeye cesaret edemeyip geri geri inerek aşağıda beklemeye koyulmuştu. Geriye yılanacak dört basamak kalmıştı ama yinede onu izlemeye yeterince zamanı olmuştu ve böyle bir durum olmuştu, yani insan yeterince uzun bir süre bir kadına bakarsa, onu sevmeye başlayabilir, en azından birazcık. Postacı onun genç ve masum sırtını izlerken eğildiği zaman sabırsız görüldüğünü hissetti. Onu çok beğenmişti. Onun doğal sarışın ve alınına dökülen saçlarını, kol ve yıkama beziyle merdivenleri okşuyormuş gibi görünen ellerinden de çok hoşlanmıştı. Bir merdiven çok basamaklı bir merdiven olmak ve o eller tarafından ovulmak isterdim diye düşündü. Ve eğer yüzünü döndüğünde de bu kadar güzelse, onu seveceğini biliyordu. Sonra kadın yüzünü döndü ve yüzü de çok güzeldi. Postacı kekelemeye başladı.

-Bbben sadece mmmmerdivenlerden yukarı çıkacaktım dedi.

Mektup yok mu diye sordu kadın. Broberg'e?

Postacı bunu düşünürken kadına yardım temizlik kovanını kapıya kadar götürdü. Sonra posta çantasına baktı. Mektup yoktu, ama avcılar için bir dergi vardı.

-Julius Broberg dedi postacı ve içinden bunun kadının kardeşi olmasını hep ümit ediyordu. Fakat o kadının kocasıydı ve Pazar günleri ve bazen de geceleri ava çıkıyor, bunun dışında ise genel mesleği kasapçılıktı. Dergiyi kadına uzatırken o kadar endişeli görünüyordu ki kadın ona iyi olup olmadığını sordu. Postacı onun sesini de çok sevmişti, çünkü insan birini sevince onun her şeyini de sevmeye başlıyor.

-Şşşey, bir de bu var, bbbazen mektup deliğinden giremeyecek kadar büyük mektupların geldiği ve bu yüzden kapıyı çalmak gerektiği durumlar da oluyor dedi postacı.

Dışardan birileri içeri girdi, muhtemelen biraz meraklı dedikoducu bir çocuktan bu ve kadın içeri girdi.

- Adım Lena diye fısıldadı kapı aralığından, ama bana pek o kadar büyük mektuplar gelmiyor. Kocam genelde saat beş'te evde oluyor.

- O tür mektuplar genelde birinci turda gelir dedi postacı da yanıt olarak, ardından koşar adımlarla merdivenlerden aşağı indi.

Merdivenler ıslaktı ve kayarak dizini vurdu, ancak sevmeye başladığından hiç acı hissetmemişti. Akşam eve gitmeden önce kendi sokağındaki puro dükkanına uğradı ve büyük bir zarf satın aldı. Zarfı satın aldığı anda sanki uygunsuz bir şey yapıyormuş gibi yüzü kızardı ve şüpheliyi dağıtmak için bir de akşam gazetesi aldı. Sonra تنها bir girişe gitti, gazeteyi yırtarak zarfa yerleştirdi. Titreyen elleriyle çarpık bir yazıyla Julius Broberg ile onun adresini zarfın üzerine yazdı. Akşamları yemekten sonra her zaman yaptıkları gibi odadaki masanın başına oturdu ve eşi ona 30 yıllık savaştan tercüme bir aşk romanını okudu. Bu Lützen burjuvasından genç evli bir kadınla birlikte olmak için tüm engelleri aşmayı göze alan bir postacıyla ilgiliydi. Kitabın onunla ilgili olduğunu düşündüğü için bunu can kulağıyla dinliyordu. Bu postacıdan bazı ipuçları da almayı ümit etmişti, ama o zamanlardaki posta hizmetleri çok farklı olduğundan işe yarar pek bir şey bulamamıştı ne yazık ki. Onbeşinci bölümden sonra eşi okumasına bir ara vererek şöyle dedi:

-Bu çok romantik değil mi? Söyle! İnsanların o zamanlar ne kadar da derin duyguları varmış, bir düşünsene!

-Evet dedi postacı ve o anda büyük sarı bir arabada şu anda posta santraline doğru yolda olan kocaman mektubunu düşündü. Ertesi sabah Broberg'in kapısı önünde durdu ve nefes nefeseydi, çünkü tüm yol

boyunca koşmuştu. Kapiyı çaldı, ancak kimse açmadı. Birkaç kez daha çaldı, ancak hâlâ kimse açmıyordu. Nihayet komşu kapıdan yaşlı bir adam dışarı çıktı ve durup ona şöyle bir baktı. Bu her türlü şeyden haberi olan ve herkesinde haberdar olmasını isteyen türden bir adamdı.

-Evde kimse yok dedi adam. Kadın bir gazeteye abone olmak için çıktı ve adam da kasaplık işinde. Ve o kadar fazla zile basma, çünkü burada piller sadece on saatlik dayanıyor ve onları şarj etmek zor, çok zor. Eskiden bunları Almanya'dan alıyorduk ve kardeşimin Kungsholmen'de bir firması vardı. Kungsholmen'de o zamanlar her şey çok farklıydı anlayacağınız ve birinde Serafimern dışında bir at arabası raydan çıkmıştı.

Fakat günümüzde tüm atlar Rusya'ya gidiyor, bundan sonra daha neler olacak bilemiyorum. Gazetede bundan böyle findık alacağımızı okudum, o kadar çok alacakmışız ki bundan sonra tüm hayatımız boyunca findık kırmaktan başka bir işimiz olmayacakmış. şüphesiz eskiden bunu dişlerimle kırabilirdim, ama artık o da bitti. Her halükarda kendime iyi bir dişçi buldum en azından, o şeytan enfiyeyi çekip çıkarmakta muktedir ve eğer adresini isterseniz. . .

- Hayır, teşekkürler, dedi postacı.

- Eğer adresi istemiyorsanız neden gelip de kapıyı alıp insanları rahatsız ediyorsunuz? dedi yaşlı adam.

- Sadece bu mektup var dedi postacı, posta kutusuna girmiyor da. Neyse bir sonraki gelişimde bırakırım.

-Elbette lanet olası giriyor dedi yaşlı adam ve postacının elinden mektubu çekti ve mektup deliğinden içeri bastırdı.

-Benim zamanımda her şey daha farklıydı dedi. Siz o zaman görecektiniz.

-Elbette dedi postacı ve sonra koşarak gitti.

İkinci turda da evde kimse yoktu. Üçüncü turda Lena evdeydi. Postacıyı görünce sevinmiş görünüyordu, çünkü uzun zaman onun özlemini çekmiş ancak ona bunu söyleyememişti. İnsan birinden haz etmediği zaman ancak tanıştırlmadan onunla konuşabilirdi nedense.

-Sadece mektup hasar görmüşmü diye sormak için uğradım dedi postacı, çünkü yaşlı bir adam geldi elimden çekerek içeri tıktı mektubu. Ben hem birinci hem de ikinci tur da kapıyı çaldım.

-Ne kötü şansızlık dedi kadın. Bu arada ne olduğunu bilmiyorum, üzerinde Julius yazıyor ve Julius da evde değil, gece avına çıkmış. Mektubu içeri koydum dersen içeri gelip bakabilirsin, kendim mektupların nasıl korunacağını pek bilmiyorum. Bunun üzerine postacı ne yazık ki acelesinin olduğunu ve aslında iş saatlerinde evlere girmesine izin verilmediğini söyledi.

-Ancak dedi, bazen çok önemli bir mektup geldiğinde dördüncü bir tur yaptığım ve içeri girerek mektubu mutfak masasının üstüne koymak zorunda kaldığım oluyor.

-O zaman dördüncü turunuz da görüşmek dileğiyle dedi kadın ve kapıyı kapattı. O akşam eve geldiğinde, karısına daha sonra kolayca Postacı başı olmak için bir mektup dizme kursuna gitmek zorunda olduğunu söyledi. Bunun üzerine karısı dizlerine oturdu ve ona gitmeyeceğini ve postacıların daha derin duyguları olduğu için onun postacı olarak kalmasını istediğini söyledi. Ardından kitabı alarak okumaya başladı. Adam terleyerek mutsuz oldu, ama kitap bittiğinde hâlâ sinemaya gitmeye zaman vardı. Sinemanın önündeki kalabalığın içinden sıyırmaya çalıştı, ancak karısı akırdından bağırdı, o kadar yüksek sesle bağıırıyordu ki adam skaldal olmasından korkmaya başladı. Film onsekizinci yüzyıldaki bir yasak aşkı konu alıyordu ve

eşi çok duygulanmıştı. Yolda eve giderken karısı büyük trajedileri sevdiğini söyledi.

Bunun üzerine postacı çok sevindi ve sokağın ortasında karısına tüm sırlarını itiraf etti: sabahları erken yağın yağmurdan, o ıslak mektuplardan, merdivenleri temizleyen kadından ve ona karşı hissettiği duygularından, kendi metubundan ve kasap olan ve gece avına çıkan kocasından ve son olarak mutfakta buluşmayı kararlaştırmalarına kadar her şeyi karısına anlattı. Bunun ardından karısı onu kolundan yakaladı ve salona gelene kadar bırakmadı. Orada, içerde şapkasını çıkardı ve şöyle dedi:

-Ve bunu büyük bir aşktaki büyük bir trajediyi bir filmde gördükten sonra anlatmaya cesaret ediyorsun öyle mi?

Nasıl utanmıyorsun ve bu gelirinle iki kadını ve bir piçini nasıl idare edeceksin ve her postacıyla her merdivende flört eden evli bir maymunda ne görüyorsun, ayrıca kasap bu durma ne diyecek bakalım?

Fakat gece postacı uzun bir süre uyanık kaldı ve bütün büyük trajedilerin önceden gerçekleştiğini ve geriye sadece küçük trajedilerin kaldığını anlayana kadar uykuya geçmedi. Ve Lena da uyanıktı, ağlıyordu ve çok yalnızdı, gece lambası yanıyor ve yastığının üzerinde bir ayna duruyordu, bu aynaya baktığında gördüğü sadece yaşlılık ve çirkinlikti. Fakat kasap eve geldi, sarhoş ve mutluydu. O mektubu açtığında, onlar onun bir gazeteye abone olmasını istediklerini söyledi.

-Ama bütün ekleri böyle düzensiz ise lanet olası abone zor bulurlar. Muhtemelen postacının suçu, postacıyla karşılaşırsa kulağını çekmek gerekir. Evet öyle yapmak gerekir!

GÖMÜLEN BİR KÖPEK

Sevgili çağdaş zaman!

Tüm yüzyılın susuzlukları arasında geleceğe duyulan susuzluk giderilmesi en tatminsiz olanıdır. Uzun bir süre insanların gelecek nesilleri zaman çölünü keşfetmeye teşvik etmenin bir umut olacağı varsayılıyordu. Bu yolculukta o vahaları kendisiyle getirip umudu mümkün olanla buluşacağı ıssız yerlere dikiyordu. Şimdi ise durum farklı. Şimdi gelecek araştırmaları korkunun uysallaştırılmış şeklidir.

Biz kendimizle vahaları getirmiyoruz, aksine umutsuzluklara doğru seyahat ediyoruz. Bir umut barındırsak, bunu mümkün olana meydan okuma korkusuyla kuma gömeriz. Gelecek tarihi bizim için yüzyıl anksiyetinin çöplük alanı olarak görülmesi kabul edilebilir. Ayrıca yakında geçmişle değil gelecekle ilgili, hem de sanki zamanın tarih romanı geçmişle değil gelecekle ilgili olduğunu da varsaymamız gayet normaldir. Söylentilere göre bir bağış birikimi de Geleceğin Tarihi için bir uzmanlık hazırlığı olduğunu bize öğretir. Trafalgar, Narva ve maraton savaşları hafızamızda torunlarının ölümünden yüz yıl sonraki Sundbyberg ve Solvalla dan daha az yer işgal ettiği zamana yaklaşıldığını bize gösteriyor. Akademisyenler yakında dünya uzmanları konseyinin Yeni Huvudsta 2304 da veya bir yıl sonrası Lilla Essingen de olup olmadığı ve geçerli sözcünün veto tokmağıyla dövülerek mi yoksa veto tabancasıyla vurularak mı öldürüldüğü konusunu tartışmaya başlamış bile. Bu tür tartışmalar, anlaşmazlıklar ve açıklamalar esnasında, zaman geçiyor ve sonunda belli belirsiz türlerimizi ayrıştıran bu

vebanın üstesinden gelmeye başlıyoruz. Gelecekte artık korkmuyoruz; onu sadece yad ediyoruz. Tarihin geleceğe mütevazı katkısı, iddia edildiği gibi, onun yaratıcısı, yukarıdaki doçentliği gidermek için tarihe ilgi duyan kitlelere yönlendirilmiş olmasıyla ilgili değil (elbette böyle olması doğal olarak daha hoş karşılanırdı) tam aksine esas Sundbyberg ve Östergötland'daki, şimdiye kadar tarihçilerin ülkenin keşfedilmemiş İsveç bölgelerinde gelecekte bazı hakim yerel tarihin bilgisizliğini gidermekle ilgiliydi. Yazarın anlatmayı seçtiği, yani Mayıs 1955'te anlatmayı seçtiği şey, aynı zamanda uzman kişiler tarafından haksızca gözardı edilmiştir. Bunun, böyle Werfel'in, Boye, Orwell, Huxley, Sinclair ve Malaparte gibi tarihçilerin araştırdığı dönemlerin insani koşullarına kudretli değişimleri dahil etmediği doğrudur, ancak Östergötland ve Sundbyberg kentsel kesiminde bunlar iz bırakmadan geçmemiştir. Köpekler açısından bu acil afet şeklini almıştır. Artık nihayet torunlarımızın hatalarından ders almamız gerekmiyor mu? Ve bazı hatalardan ders almak kolaydır: yeter ki kendi zamanımızın ardından kırk'ı yirmi bin yıl yapanlar veya Mayıs 1955'te olanların aynısından bakabilelim. Ve bu durumda köpekler gerçekten de gerekli midir?

Yazar

I

Benim biraz daha erken başlamam gerekir. General Pompell ile olan ilişkimden başlamalıyım. Hoş olayları toparlarsak, her şeyin sorumlusu kendisidir aslında. Benim durumum için. Benim 31. Mayıs 1955 saat 14. 30 da Sundbyberg belediye köpek mezarlığındaki cenaze törenim için. İstemsiz kendi iradesi dışında çok sayıda köpeğin hayatlarının bir ay uzatılması sorumluluğunu da taşıyan kendisi. Bunu hak etmişti. Onu ilk gördüğümde yaklaşık otuz santimetre kare daha fazla yer kaplamıyordu. Bu telefondaydı. Fakat sonra belli bir tür Sundbybergs sakininin o zamanlar büyüdüğü gibi o da büyümeye başlamıştı. Bu hayatımda çok önemli bir gündü. Özellikle, benim otuz birinci doğum günüm olan, 5 Ekim 1954'teydi. Uyanır uyanmaz hemen şimdiye kadar olduğumdan daha iyi bir insan olmaya karar vermiştim. Bir daha asla polis ya da yetkililer tarafından zimmete geçirildiğini bilmediğim tekneleri kullanmayacak, bir daha asla, evet, asla samimi ilişkilere girmeyecek, klasikler dışında başka bir şey yazmayacaktım. Esneyerek uyandım ve ayağa kalkarak pencerenin önüne gittim. Bu bulutlu, mahallelere yeni dahil edilen alanlar üzerinde sık sık rastlanan inci grisi kasvetle dolu bir Salı günüydü. Karşıdaki Köpek mezarlığının çitinde bir kaynakçı Geçen Pazar televizyon köpeği Haga Norra'nın cenazesinde kırılan barları tamir ediyordu. Bällstaån üzerindeki sisin içinden bir helikopter yavaş yavaş güneye doğru süzülüyordu. Muhtemelen liman tesislerini teftişe gelen özgürlük polisleriydi. Nedense, o anda bir şiirini;

‘Ey helikopter
tekerlekler üzerindeki kahve değirmen’

sözleriyle bitirdiği için yazar haklarından mahrum edilen arkadaşlarımdan, birini hatırlamaya başladım. Yargı açıkçası saldırılamaz bir yargıydı, başka türlü söyleyemezdi. General Pompell bu Sundbyberg dilleri savunma alanının başkanı sıfatıyla tüm Sundbybergs yazarlarına yazılı metinlerde özgürlük Enformasyon Dairesinin kuralları doğrultusunda naçizane bu küçük değişikliği önermişti:

Ey helikopter!

Tekerlekli özgürlük koruyucusu!

Anlam verilmesi güç bir şekilde şair sanki özgürlük aksak bir benzetmeden daha önemli değilmiş gibi bunu reddetmişti. Yukarıda anlatılanın dışında bu konunun sonucu Sundbyberg yazarlar derneği üyelerine yazım denetimi doktrinini ile birlikte masaüstü savunulması tavsiye edilen Sundbyberg listesinin sözlerine izin verildiği ve Hristiyan Kolordu Derneği kılavuzunda yayınlanan bir manifesto olmuştu: Bir yazar nasıl daha iyi bir yazar olur?

Her sabah günlük çalışmalarında, Sundbyberg özgürlük ve gerçekliği hakkındaki televizyon açıklamasına güç toplamak için belleğimde bu dokunaklı sözleri tekrarlayıp duruyordum: Belirli nedenlerle Sundbyberg yazarları edebi olmayan eserlerin öneminin Özgürlük savunması, kendi personeli, kendi yönetmelikleri ve kendi araçları olan helikopterler, devriye iskipleri, motosiklet, koruma araçları, elektrikli alarm sistemleri, telefon kabloları, askeri güdümlü güvercinler, vb malzemeleriyle alay edildiğini düşünüyorlardı.

Ayrıca Özgürlük Savunmasının savunma öğeleri olan, örneğin Bällstaån, Belediye binası, Su Kulesi, kentin diğer binaları, meydan ve sokakları, gibi ve de kent sakinleri, perakende işletmeler, parklar, hayvanlar, sanitasyon, vb gibi durumların kentin nüfusunun savunma ahlakını düşürme riski taşıyacağından aşağılayıcı amaç taşıdığı düşünülen şiirler, roman, hikâye ve anılarında kullanılmasına izin verilmiyordu. Ancak, elbette bu etiğe elverişli görünüp de kent yaşantısındaki ayrıntıları öven genellikle edebi bağlamlarda bu ahlakı yükseltici metinler, büyük ölçüde kabul görüyordu. Bu nedenle ise son zamanlarda şöyle bir dram oluşmuştu: " Bällstaån da nöbet'te" örneğinde mesela, kahramanı bir Özgürlük Su Savunma çavuşu olan birinin "Ben çamurlu suda duruyorum, ama iradem su gibi berrak diye bağırmasındaki aksi eğilimi göstermek yerine sırtlarımızın yüzeyleri bulanık değil, Şehir Donanması gemilerinin yağı ile parladığını söylemek daha iyi olurdu. Ayrıca yazarlarımızın Sundbyberg alanlarının özgürlüğünü savunduğuna güveniyorum.

HENRIC POMPELL

General

Sundbyberg

dilini savunma alanı Başkanı

Ben bu erken 5 Ekim sabahı pencerenin önünde bir süre daha durdum ve gözlerimle Sundbyberg karasuları üzerinde uçan helikopteri izledim. Bir kahve değirmenine hiç benzemiyor diye düşündüm. Sis içinde takıntılı saplantılarıyla uçmaya kalkışan çılgın bir eve benziyordu. Peki tüm bu resimler neden? Birinci

sınıf bir resim için bir dolar vereli uzun zaman olmuştu. Herhangi birimiz İnsanlığa bir iyilik yaptığımızı sanarak bir rüyaya benzediği iddiasıyla gerçekleri gururla sunalı çok uzun zaman olmuştu. Yani işin özü şu: her şey uzun zaman önce olmuştu. Otuz bir yıl. Burada durmuş ve melankolik olmaya başlıyorsun oğlum, diye düşündüm. Şimdi bunun yeri değil. Melankolinin kesinlikle yeri değil. Sundbyberg'e ihanet ediyorsun. Västergötland'a ihanet ediyorsun. Doğu Svealand'a ihanet ediyorsun. Tüm insanlığa ihanet ediyorsun. Kendini toparlamalısın. Yapacağın konuşmayı düşünmelisin artık. Gidip televizyon traşı olmalı, Epa marketine gidip zincifre rengi televizyon mendili almalısın. Son olarak, 1:30 da kursun var: 'Televizyon da Kültür kişiliği'. Üçüncü ders: 'Gülmenin yedi yolu'. Fakat ne yaptıysam pencerenin önünden bir türlü uzaklaşamıyordum. Sis kalkmaya başlamış, rüzgâr doğru doğudan esiyordu. Birkaç dakika içinde Bällstraån'ı sisten silip süpürdü. Bir süre sonra da Motalaån açıldı. Ve - birden Östergötland gözlerimin önünde kilometrelerce açıldı. Buna alışmak her zaman için zordu. Her sabah sis kalkınca bu çok daha da büyüyordu. Her sabah aynı resimler gözlerimde canlandı. Mutlu kış pazarları, mutlu kırklı yıllarda sabahları erken parlak kar da dışarı adım atar atmaz gökyüzü Bromma hangarları üzerinde çatırdarken, Tritonvägen ile Albygatan sokağı arasındaki köşede bulunan Sütçünün orada kayaklarımı ayağıma takıyor ve üç dakika sonra da Bällstaån buzu üzerinde buluyordum kendimi. O zamanlar kayak ve paten yapmak ne kadar da kolaydı! Teritoryal sınırlar ve kayak seyahat vizesi tartışmalarının hiçbirisi yoktu. Bällstaån sade basit olarak Bällstaån'dı. Kimse onu parçalama ve iki düşman yarıya bölme fikrine henüz kapılmamıştı. Hiçbir doğu Göteli batı yarım adayı Motala olarak adlandırmayı henüz hayal bile etmemişti.

Ve Östergötland'ı henüz birkaç yıl önce ziyaret edenler bu huzurlu, barış-sevgi manzarasında Valdemarsvik teki bir yayın evinde kısa bir süre sonra doğu Svealand'ın tarihsel olarak Östergötland'dan ayrılmaz olduğunu kanıtlayan (başarısız) bir doktora tezinin yayımlanacağını tahmin bile edememişti. Bir kanalizasyon hendeği kazıları sırasında Finspong da, Ewald Lårmager adlı bir kişinin doğu Svealand'ın tümünü devrettiğinin yazılı olduğu 900 yıllarından kalma bir senet'in bulunduğu, iddia edilmişti. Motalaån tarafında ise Östergötland artık kendi çelik boynunu yükseltmeye başlamıştı. Bu Östergötland'ın sinir savaşının son bölümüydü. Savaş kıskırtıcılığı ve Sundbyberg komplosunun damgalandığı Motala, bir barış zirvesinde, barışçıl saldırganlık Bakanı, Sayın Samuel Muhltoft, şu havalı sözleri dillendirmişti: Beyler, yakında gözlerinizin içine bakabileceğiz. - Ertesi gün Östgötska tarafındaki garip çalışmalar başlamıştı. Tüm o gün ve ardından gelen diğer günler boyunca Ulvsundahållet den sadece dürbünleri olan Sundbyberg sakinleri oraya akın eden inşaat demiri, çimento, kum ve başka şeyler yüklü kamyonları görebiliyordu. Oraya nehir kenarından büyük parçalar yiyen bir iki kepçe temin edilmişti. Sundby Bergska içinde deniz çevrelerinde anlaşılır sebeplerlerden dolayı bir dehşet ortaya çıkmıştı. Östgötalılar Sundbyberg donanmasını kurutmak için suyun Bällstaån dan verileceğinden endişe ediyorlardı. Denizcilik uzmanları eski restoran Taş villa olan sözde Özgürlük evinde toplanmış ve Donanma'nın su kaynağını korumak için, kısmen Lötsjön ile Bällstaån arasında bir kanal, kısmen de kendi sınırlarına havzaların kazılması gerektiğini kararlaştırmışlardı. Henüz işçiler çalışmalarına başlar başlamaz Östgötalılar kazı ve çukurlarını bitirmişlerdi bile. Bizim taraftan tıpkı Västergötland da nasıl ağaç

dikiliyorsa onlar da demir direkler dikmeyi planlıyorlarmış gibi görünüyordlardı. Onlar geceleri, Sundbyberg uyurken çalışıyorlardı. Her sabah Sundbyberg uyandığında demir direkler biraz daha büyümüş ve dallanıp budaklanarak büyük bir demir ağaç haline gelmişti. Gündüzleri inşaat alanı ıssız ve bomboş duruyordu. Böylece, hepimiz burada insan elinin değmediği korkunç bir şeylerin büyümekte olduğu izlenimine kapılmıştık. Bir gece pencereleri batıya bakanlarımız birden kolayca kalın perdeleri aşan gözleri kamaştıran garip bir ışığın odalarımızı kuşatmasıyla uyandık. Odanın içini yoğun kıvılcıllı bir ışık sarınca bazılarımız bunun dışarda yanan dev bir ateş olduğunu düşündü. Bazıları ise, mezarlığa yapılan bir ziyaretin rüyasını gördüklerini sandırken ay mavisi dev bir ışık yerden tavana kadar yükseliyordu. Benim için ise bu çok garip bir deneyim olmuştu: ben öbür tarafa geçtiğimi sanmıştım. Grossglockner buzulunda, birden korktuğum başıma gelmişti, dengemi kaybederek doğrudan berrak suyla dolu yemyeşil bir çatlağa düşmüştüm.

Havadan hızla yumuşak zemine buzul mağara içine düştüm. Gözlerimi açtığımda, kendimle derinliklere en azından mobilya, kitap, resim, telefon ve televizyonu da götürdüğümü memnuniyetle hayal etmiştim. Gözlerimi sabun gibi yakan hortlak yeşili garip bir ışıkla çevriliyken yarı uykulu bir şekilde kalkıp mağaranın içinde dolaşmaya başlamıştım. Sonunda pencerenin önüne varıp, perdeleri kenara çekince beni geri yatağa zorlayan bir ışık banyosuyla karşılaşmıştım. Kafamın çatlayacağını, gözlerimin patlayacağını sandığımdan, bütün gece boyunca yüzümde sıcak bir yastıkla yatmıştım. Neler yaşadığının farkındaydım. Bakan Samuel Muhltoft'un gözlerinin içine bakma şerefıyla onurlandırılmıştım. Sonra bu tür

kuleler, Huvudsta, Hagalund, Råsunda, Ursvik ve Duvbo da inşa edilmişti. Bakan Muhltuft'un gözleri kocamandı. Sonra doğal olarak her şeye alışıldığı gibi buna da alışılıyor. Hatta sonunda yavaş yavaş yeni bir tür sosyal hayat bile inşa edilmişti. Işık koşullarına bağlı olarak birbirimizi, mavi akşamlar, Kırmızı geceler veya yeşil toplara davet etmeye başlamıştık. Kostüm: Güneş gözlüğü. Sonunda Östergötland ışığı vazgeçilmez olmuştu. İnsanoğlu pratik bir varlıktır. Ona ışık ver ve o ateşten kopamaz olur. Ona karanlığı ver ve o bir kedi oluverir. Ancak artık sabah olmuş ve ben otuz birinci yılıma girmiştim. Hem Sundbyberg hem de Östergötland'da açık bir gün olacağına benziyordu. Ne yapıp ne yapmamam gerektiğini iyi biliyordum.

Giyinmeli, traş olmalı, kendimi kesmeli, bir iki donmuş köfte yemeli entelektüel Vänershjälpen den gelen hediyeleri almalıydım. Sonra dışarı çıkıp bir süreliğine yüüyücektim. Sunumumu biraz düşünüp, biraz gerçeklik ve özgürlüğü incelemek, düşüncelerimin teyit edildiğini gördüğüm yerde duracak inkar edildiklerini gördüğüm yerden hemen ayrılacaktım.

Mendili almayı ve traş olmayı hatırladığım sürece muhtemelen iyi bir sunum olacaktı. Saat 12. 30 dan hemen önce normalde olduğu gibi Kültür Şahsiyetleri evinin kapısından içeri girecektim.

'Sevgili Kültür Şahsiyetleri! Bugün televizyonda Kültür Şahsiyetleri serimizde dikkatleri biraz Kültürel gülcüklere yönlendirmek istiyoruz. Hepimizinde bildiği gibi günümüzde sadece yaratmak değil aynı zamanda yaratılanın görünmesi ve. . . '

Aniden sıçradım ve bir ördek gibi düşünce akımının ortasına düştüm. Orada batıya doğru olan sağ taraftaki duvarın oradan keskin bir kadın sesi geliyordu: -Bay Dagerman! Yataktan kalkın Lütfen! Dişlerinizi, iyice fırçalayın! Ve üstünüze düzgün bir şeyler giyin!

Televifonda General Pompell sizi bekliyor. Yüzüm kıp kırmızı kesilmiş olmalıydı. Soğukkanlılığımı kaybetmek üzere olduğumu düşünüyordum. Kalbim göğüs kafesinde delicesine çarpıyordu. Mutluluğun baş döndürücülüğü içinde giysilerimin olduğu yere kadar sendeledim.

Bu benim ilk telefon konuşmam olacaktı!

Telefonumu koca bir devlet bursunu kullanarak henüz yeni almıştım. Bu çeyrek yılda bir "özgürlüğü en uyarıcı şekilde duygularına katarak bir demiryolu, tramvay veya otobüs yolculuğunu tasvir eden veya bunlarla yolculuk yapıp Sundbyberg, iletişim araçlarını birbirleriyle kıyaslayan' bir yazara verilmiş bir burstu.

Genç bir gönüllü olarak ben, bir siyasetçinin Sundbyberg Merkezden Kuzey Sundbyberg'e giden ve yeni inşa edilen okul ünitesi, kablo tesisi ve Çikolata Fabrikası da dahil olmak üzere bu yolculuğu birçok unutulmaz aforizmalarla tasvir etmiştim.

Tabii ki, tekrar geri dönmesi için onu dönüş biletiyle de donatmıştım: Kuzey tren hattında iyi niyetli ve açık zihinli biri için yaşanacak daha başka şeyler de vardı.

-Televifondan ise maalesef fazla bir verim alamamıştım. Her zamanki kötü şansım işte, elbette bu alanda öncüydüm, telefon edeceğim kimse yoktu.

Bu Huş ağacından olan büyük güzel dolap iki mat camı, Sol görüntü reseptörü, sağ gönderici ve içine gizli inşa edilmiş kamerasıyla, işe yaramaz bir şekilde duvarın yanında durukken utanç tozlarına ev sahipliği yapıyordu. Neyseki gitgide boykot edilen bir hamama benzeyen bu nesne iyi zamanları da görmüştü. Bu yıl Ekimin birinde tüm Sundbyberg deki özel telefonlara el konulunca kent yönetimi her kese zorunlu telefon aldırma sloganı altında şunu ilan etmişti: Pencerelerinizi açın ve

yetkililerin içeri girmesine izin verin! Kol düğmelerimi bulacağım yalandı, en iyisi fark edilmesin diye kollarımı masanın altında tutmalıydım. İçki şişesini hızla bir kutuya sakladım. Daktilonun önünde içki olmamalıydı. Bu haftanın televizyon kampanyası ağır sarhoşluk vakalarından ötürü yazarların Östergötland'ı Västergötland'dan bile ayırt edemeyecek kadar birbirinden kötü hatalar yaptıklarıyla ilgiliydi. Elimden geldiğince, en büyük kravattığım düğümünü bağladım, masanın üstündeki sağa kurulu lensin, içine kültürel bir gülümseyiş yerleştirdim. Gerçekten önemli bir zamandı. Hemen hoparlörlerin yanı sıra abone ve renk seçicilerine ev sahipliği eden telefona alt katından yumuşak bir mırıldanma yükseldi. Ekran kırmızı boyandı, yavaş yavaş içinde sanki ateş yanıyormuş gibi canlanmaya başladı. Ancak çok geçmeden artık gülümsemiyordum. Bu tarihi an bana kendimi unutturmuştu. Ve birden ki bunu hep hatırlayacağım, alıcının sol köşesinde ilginç nesneler belirmeye başladı. Heyecandan titrerken, hemen gözlüklerimi takıp gereken ayarlamaları yaptım. Bu bir boynuz tarağıydı. Saniyeler sonra üniteden güçlü bir fısıltı yükseldi.

- Telefonda merkezde görünmeyi arzuladığımı bilmem tekrarlamam gerekiyor mu?

- Pardon General, bir daha tekrarlamayacak.

İnce bir kadın sesi. Boş havada siyah boynuz tarağı getiren güzel beyaz eller. Ne yazık ki, çok geçmeden kayboldular, hatta tarak da kayboldu, merkez nokta parlamaya başlarken, genişleyerek ve dim dik durdu.

Evet parlıyordu! Bu beni ürküttü. Aniden turuncu bir alev ekranı yalamaya başladı. Lanet şey! diye düşündüm, şimdi bu sefil şey çatlayacak. Bütün bursum boşuna israf olacak. Ancak sonrasında bu aşırı korkunç gerçeği fark ettim.

(Burada, ne yazık ki, uzun teknik bilgiler eklenmeliydi: Renkli telefon eski soba ekmek fabrikası deneylerinde sadece yüzler, üniforma, sivil takım elbise, vaat, kararlar, yalan ve utanç verici önerileri değil, aynı zamanda zihinsel durumu da mükemmellekle gösterme imkânına sahipti. Renk anahtarı düğmesine basitçe basarak otomatik olarak yüz renklerini kontrol etmek, zihinsel duruma uygun olanı seçmek mümkündü.

Renk düzeni düğmeleri sırasına göre şöyle düzenlenmişti:

Bordo: İnsanlığın özlemlerine en canlı şekilde sempati duyuyorum; bu sözde Belediyenin Sundbyberg Belediye Başkanı, CA Albertsson'un altmışıncı doğum günü için tasarlanmış bir renkti.

Deniz Yeşili: Deniz hizmetlerine dahil olsam daha mutlu olurum.

Çim Yeşili: memleketimin çimleri altında istirahat etmeyi arzuluyorum.

Çelik Mavisi: Memleketimi savunmaya kesin kararlıyım; sözde malexandralar, yani Doğu Gota Partisi üyelerinin favori rengidir.

Beyaz Çinko: tüm vatandaşların gerçek görüşümü paylaşmadıkları için derinden üzülüyorum.

Kanarya sarısı: Sözüme itimad edilmesini talep ediyorum; Bu renk ağırlıklı olarak sivil gerçeğin yayılması için Konsey yetkilileri tarafından kullanılmaktadır.

Grimsi kahverengi: Lütfen muhalif görüşlere sahip olduğumu sanmayın, ancak.

Kahverengi Gri: Tamamen rejimin çizgisindeyim.

Külrengi: tabii ki sessizlik yemini altında konuşuyorum.

Mavi Siyah: Ben de diğerleri gibi büyük bir adamı kaybetmenin yasını tutuyorum.

Açık kırmızı: Dünyanın vicdanı ile yakın temas içindeyim, daha henüz bugün bir barış çağrısı

imzaladım. Bu sözde entelektüel ve aynı zamanda telefonumun da ayarlanmış olduğu renktir.

Turuncu: Özgürlüğe karşı yapılan bu darbeye tanık olduğumdan huzursuzluk duyuyorum; tercihen yüksek cezaevi personeli, özgürlük polisi ve çeşitli sansur uygulayan yetkililerin yetkilisi tarafından kullanılmaktadır.

Bu ana renkler elbette daha sonra kombine edilebilirdi, örneğin, alın çinko beyazı, burun bordo, yanaklar ve çene turuncu ve kulaklar çelik mavisi olarak düzenlenebilirdi. Ya da, ideal yazarda da olduğu gibi: sağ kulak gri kahverengi, sol kulak gri, burun çelik mavisi, yanaklar parlak kırmızı ve çene deniz yeşili. - Ama bu hikâye zaten yeterince uzun sürdü, var olan 740 kombinasyon seçenekleriyle ilgili detaya inmek durumu sadece geçiktirecektir.)

Fakat yine de altında kaldığım bu baskıya insan şaşırabilir mi? Uzun zamandır beklediğim ilk telefon konuşmam turuncu renkte oldu!

Bunun değişmesini, örneğin, bordo ya da en azından çelik mavisine dönüşmesini beklemek nafile. Bu arada, resimler oluşmaya başlarken, dil savunma hattının çizgilerinde yanan kitleden yavaş yavaş bir general yüzü belirmeye başladı. Benim için asıl önemli olanın fikri renklerini enerjik olarak sunmak olduğunu unutarak, bakışlarımı generalin ceketine kaydırdım ve umutsuzluk içinde generalin göğsünde parlayan o iki merteye terfi rozetlerine baktım. Özellikle hayran kaldığım ise, patlamak üzere olan altın emaye top mermisi bulunan Kabil Düzeni Şövalye Haçıydı. Tam üzerindeki yazıyı okuyabileceğimi düşünürken yetkili bir ses tarafından uyarıldım:

- Onbaşı Dagerman, sanırım!
- Evet, General, diye fısıldadım.
- Daha sesli, diye haykırdı general.

Yavaşça bakışlarımı kaldırdım. Domuz kesmesi ses tonumdan ötürü utancımın yerine dibine batmanın yanı sıra General Pompell'in yüzüne bakarken bu dokunaklı görüntü karşısında gözlerimi kapamak zorunda kaldım.

Şunu da unutmamam gerekir: bu turuncu renkte bir generalle ilk karşılaşmamdı. Fakat bu arada general şaşkınlığımı fark etmişe benziyordu. Bir anlık sessizlik oluştu. Çalışan sadece telefondur. Bazı iri yapılı melekler, muhtemel polisler, odamada yürümeye başladılar. Nihayet general açıkça görünen bir tiksintiyle masasından bir ince tutam kâğıt aldı ve şöyle dedi:

- Özgürlüğe karşı yapılan bu darbeye tanık olduğumdan huzursuzluk duyuyorum.

-Derecemin izin verdiği ölçüde ancak daha onurlu bir üslupla, bende renk körlüğü yok general, diye yanıt verdim.

-Bu iyi korporal, dedi general. O engelli renk körlerine muhtemelen alışmamız gerekir. O parmakları arasında titreyen beyaz sayfalardan nasılda tiksiniyordu öyle. Bu sayfalar garip bir şekilde tanıdık geliyordu bana. Bunun üzerini sakinleştirdim: Üstelik bunlar Üçüncü Yazarlar Birliğinin basit bir korporalın ölüm cezası fermanı olması için yeterli kalınlıkta değildi.

General beklenmedik bir yumuşaklıkla -Onbaşı kısa bir hikâye yazmış, 'Boş su kulesi', dedi.

Bunun üzerine rahat bir nefes alarak -Evet dedim. 'Bundan hariç gerçekten başka bir şey yok muydu diye düşündüm. Bu Sundbyberg özgürlük'ün Noel ekinde basılacak metindi. Benim açımdan bakıldığında generalin ağzının sağ köşesini alaylı bir gülümseyiş yalıyor gibi görünüyordu. Gözlerinin sarısı parıldarken şöyle bir vizyona kapıldım: general oturmuş ve cehennem aynasında yasımasını izliyor.

- Bundan o kadar da emin misin gerçekten? Bu şeye bağlı değil mi?

- Neye general?

General mendilini çıkarmış ve Kabil Düzeninin Şövalye haçını silmeye başlamıştı. Bu kâğıt mendil ile parmakların beyazlığı gözlere tekrar bir dinginlik kazandırmıştı. Ardından general sanki aniden bir rüyaya dalarcasına koltuğunda o kadar geriye yaslanmıştı ki ekranda sadece turuncu renk olan çene çehresi görünüyordu. Bu arada aklımı riskli bir fikir çeldi: nasılsa beni görmüyor!

Sessizce ayağa kalkarak telefona yanına gittim.

Çabucak eğildim ve generalin göğsündeki yazıyı okudum:

Amacıma ulaştıktan sonra teknik konulardaki bariz cehaletimin beni nasıl yanıltmış olduğunu fark ettim. Ben onu göremesem de general beni görüyordu çünkü! Utanç içinde geri yerime dönerken, o bir şey fark etmişti. Gösterişli bu tarihi cihazdan tekrar ses yükseldi:

-Onbaşın da bildiği gibi modern Sundbyberg'in edebiyatından tüm kötü kelimeleri yok etmeyi başarmış bulunmaktayım. Ayaşlığında kazayla kendini kolundan tüfekte vuran hiçbir modern öykü karakteri artık küfür etmiyor. Sadece tamamen sağlıklı, henüz tıbbi kontrol ve röntgenden geçmiş ve en az orta zekaya sahip olan kişiler ancak modern dramlar da hizmet edebilecek. Sarhoşlar sadece Ayık Kurulu hakkında eğitimsel şiirlerde yer alabilirler. Peki çağdaş nesrin yarı giyinik insanları nerede bulunabilirler? Elbette masajcı veya Sundbyberg kasaba hekimliğinde. Öyle değil mi korporal?

Bir an için o turuncu renk bordo renge yenik düşecek gibi oldu. Az sakince yanıt verdim:

- ‘Boş su kulesi’ tamamen dili savunma yönetiminin kurallarına uygun olarak yazılmıştır. İçinde tek bir kötü kelime bulunmuyor. Sundbyberg kereste çiftiliğın bir plakasında yazılı olan bir tane var ama ana karakter bu kelimeyi okumadan önünden geçiyor. Tekrar ekranımdan generali izledim, şimdi eskisinde de daha turuncuydu.

- Bu doğru, Onbaşı, diye itiraf etti.

Hala inatla kendimi savunmaya devam ediyordum.

- Ve küfür, diye devam ettim. İçinde bir tane bile yok, general! Kahraman su yerine yoğun klorlü karışımından bir bardağı başına diktikten sonra bile küfür yerine sakince şöyle diyor: Sevgili okuyucular, bu güçlü bir sıvıydı.

Ve nihayi içerik: susamış özgürlük yıkıcılarına bir damla vermekten ziyade su kulesini tek başına içmeyi yeğleyen su memuru.

-Bunların hepsi çok iyi dedi general. Ancak korporal Vättern konusuna nasıl yaklaşıyor?

Vättern mi? Bundan hiçbir şey anlamadım. Şüphesiz; Rafine bir tuzaktı bu. Rastgele cevap verdim: - Vattern çok berrak bir göldür. Ben de onun kadar şeffaf olmak isterim.

General şöyle dedi:

Onbaşı Vättern’in bir Östergötland gölü olduğunu bilmiyor mu?

Ve birden hatırladım.

Terreddüt etmeksizin cevap verdim:

- Hepsi değil. Bir kısmı Småland iline aittir. Diğer bir kısmı ise Västergötland’a.

General sert bir dille şunları söyledi:

- Bu, korporalın hikâyesinde açıklanmıyor. Orada tam olarak şöyle yazıyor: ‘Yavaş yavaş su kulesinden içerken durduğu yerde çocukluk gölünü, o berrak Vättern’i hatırlamaya başladı. ’ Açıkçası net bir mesaj almadan

Boş su kulesi nin basıma gitmesine izin veremem:
Burada söz konusu olan Vättern'nin hangi parçası?

Bunu kararlı bir şekilde yanıtladım:

Vättern'nin tümü. Vättern'nin berraklığı bölünmezdir.

- Peki ya Östgötland'ın adalet adına korporalın iddiasını kendi saldırganlık propagandasında kullanma riski ne olacak diye sordu genral kurnazca.

- Bu göze almamız gerken bir risk diye yanıtladım. Özgür insanlar her zaman gerçek için riskler almalı, bu düşmanın bundan yararlanması anlamına gelse bile. Gözlerim yanmaya başlamıştı. Birden oturduğum yerde ateşin gözlerine bakmayı yazarlarına dayatan bu toplumsal düzene öfkelenmeye başladım. Fakat general bir şey fark etmemişti. Onun gözleri kamaşmıştı. Oysa rengim kimsenin gözünü kamaştırmazdı. General söyleyeceklerine devam etti.

- Onbaşı, korkaklık, tembellik ve tarihsel cehaletleri yüzünden doğu Svealand'ın geri kalanı düşman eline geçtiğinden beri Sundbyberg'in Östgötalılar tarafından bir buçuk yıldır çembere alındığını biliyorsunuz sanırım.

- Evet, biliyorum, cevabını verdim. Bana yeşil ışık yandı gibi göründü.

General babacan bir tavırla:

- Peki o zaman, dedi. Öyleyse Onbaşı direnmeyecektir.

Şaşkınlık içinde:

- Neye direnmeyecektir general? diye sordum.

- Sadece küçük bir ifade değişikliğine. Mülayimce "berrak Vättern" yerine " berrak Vättern'nin Småland ve Västergötland parçalarının" yazılmasını önermek istiyorum. General ayağa kalktı. Karnı kemerin üstünden Dili savunma ceketinden dışarı taşmıştı. Ben de ayağa kalkınca, telefonda karınlarımız birbirlerine bakmaya başladı.

- Hayır, diye sıkıca yanıtladım. Ben Vättern gölünü bölmeyi reddediyorum. Bunu söyler söylemez artık iki

yol ayrımına geldiğimi hissediyordum. O birinden gidersem başıma bir şey gelmeyecek, aksine rutbelerim yükselecekti. Hatta belki de bir yazar çavuşluğuna da yükselecektim. Yaklaşık yirmi bin sayfadan sonra da yazarlar ordusunda emekli bir teğmen olarak son günlerimi yaşayacaktım. Ancak Vättern gölünü bölmek zorunda kalacaktım. Bällstaån'ın da bölmek zorunda kalacaktım. Birkaç ay geçmeden gökyüzü ve ağaçları da bölmek zorunda kalacaktım. Diğer yol ise çıkmaz bir yoldu. Bu bir çukurdu. Unutkanlığa gömülecek, yeraltına inecektim. Birden Uppland'ın ilçe partizanlarının gururlu teselli dizelerini düşündüm:

"Ben, yeraltına, sahip olduğum tek toprağa iniyorum. "

Yavaş yavaş telefona kadar olan ağır yolu yürüdüm.

Generalin - Bu gibi durumlarda, dediğini duydum, bu gibi durumlarda kendimi, Sundbyberg kenti adına senin yazma haklarıyla birlikte korporallık yetkilerini de elinden almak zorunda hissediyorum. Kırk-beş dakika içinde yetki ve dolma kaleminini almak için yetkili bir hizmetkar gelecektir. Onbaşın buna eklemek istediği bir şey var mı?

Yavaşça, telefonun kapısını açtım. Sonsuz bir özgürlük duygusuyla yavaş yavaş entelektüel renkler düşmesini yukarı çektim. Sonra altındaki siyah olanı aşağı indirdim. Ardından geri çalışma masamın başına geçip.

- Bu demek ne oluyor diye isteksizce sordu general.

Gururla yanıtladım: Büyük bir adamı kaybetmenin yasını tutuyorum. General de acaba renk körlüğü mü var? Fakat o ekrandan koybolmuştu. Renkler yavaş yavaş matlaştı, ardından solarak yok olurken tekrar eski haline döndü. Karanlık ve sessizlik odaya yayıldı. Yalnızdım. Yalnızdım ve dokuz yıllık edebiyat kariyerim sona ermişti.

BELLEVILLE KIŞI

Paris bir yaşam tarzıysa Belleville zorlu bir yaşam yoludur. Ve kışın ise acı çekmenin yoludur. Tüm kışlar arasından Régine'nin dikiş makinesi motorundan olduğu, ardından onu geri alırken kendi şapkamdan olduğum kıştır en iyi hatırladığım. Ben şapkamı geri alamamıştım. Uzun süren bir kış olmuştu. Bu Paris çevresinde yüreği ağzında dünyanın sessizce bir ölüm döşeginde beklediği iddet durgunu kışlardan biriydi. Ve metroda İnsanlığın ücretsiz dağıtıldığı bir geceydi. İşte o gece, gözümüz acınacak durumdaydı, çünkü tüm ilk sayfalar İki büyük kanlı kelimeyle kaphydı ve bunlardan en baskını ise ASSASSINEE idi. Ben ve diğerleri şöyle düşündük: Olan artık oldu! Ama henüz öldürülen kimse yoktu, ölen sadece La Liberte idi. Işık soluk yüzlere yansırken, trenler, tünellere süzülüyor ve Porte des Lilas da yürüyen merdivenler artık çalışmıyordu. Ve Ivry de cumhuriyet askerleri elektrik şirketini kuşatmıştı. Bir gece çapalarla duvarda bir delik açılarak hücumla geçilmişti. Ve ışıklar arttı, ışıklar polis tüfeklerini ve gece karanlığında harekete geçen parlak kamyonları aydınlatmaya başladı. Ve fiskiyelerdeki buzları da. Hoş birden korkunç bir soğuk bastırdı, kanalizasyonlardan dışarı beyaz dumanlar sızarken soğuk duvarlarlar donmaya başladı. Kar yağdı ve kavga eden, donan veya sadece para kazanan tüm herkesi sardı. Kendim ise hâlâ bir şey anlamadığımdan kafama Bulgar kürkünden bir şapka giymiştim. Örneğin Paris'te bu kışın Paris ve doğa arasındaki, bir zımni anlaşma ihlali olarak kabul edildiğini anlamamıştım.

Sessiz zımni anlaşmalar ihlal edildiğinde insan ne yapar?

Sessiz kalır, çünkü anlaşmayı bozanlar dışlanır. Fakat şapkamın olması kışın koşullarını kabul ettiğim anlamına geliyordu. Bunu kabul etmiştim. Son olarak, bu aynı zamanda gereğinden daha yüksekti. Bu yüksekliği Rue Monsieur le Prince'te gören Latin Mahallesi öğrencileri olay çözülüp kaybolana kadar koro halinde ritmik seslerle şöyle dediler:

Quel chapeau! Quel chapeau! Ve Place de l'Opéra'nın da kendisinde gündüz vakti enseme: Russe! Russe! diye bağırان genç bir fanatik tarafından atılan sert bir kartopu yemiştım. Böylece üşümeyi öğrenmem fazla uzun sürmedi: Başı açık gezmeyi öğrenene kadar. Her şeyi kabul etmemeyi öğrenene kadar. Örneğın kışı mesela. Tüm kışlar arasında özellikle de bu kışı kabul etmemeyi. Yani Belleville, Régine ye gittiğimiz kışı. Peki Régine kimdi? O olası dokuyuculardan en iyisi idi. Her tür mutsuzluğu karşılamak için tüm büyük şehirlerde insanların mutsuzluklarında yanında teselli aradıkları onun gibi birileri elbette vardır. Mıknatıs gibiler, mutsuz ve yalnızları kendilerine çekerler. Sayıları fazla değil, ama tıpkı o beş balıkçılar gibi garip bir şekilde herkese yetiyorlar. Bu insanların, zengin, güzel, genç ya da çok mutlu olmaları gerekmez: Açıkçası onlar büyük bir insan topluluğunda tamamen kendiliğinden topluluğun merkezi haline geliyorlar. Bir tür iyi örümcekler, dayanışma, sıcaklık ve umut ağlarını yakınlarına örmektedirler. O bu kış bir çıkmazda, Pere Lachaise mezarlığı Konfederasyon duvarına yakın, çarpık bir çıkmaz kalıyordu. Dar bir sokaktan insan daha da dar bir sokağa giriyordu. Sokağa girerken gün ışığı sanki insanın arkasından kapanan kocaman bir kepenk gibi sönüveriyordu. Yüzyıllardır kullanılıyormuş gibi görünen grimsi bir ışık yolcuyu gittiği yolda ileriye taşıyordu. Taşlar sanki milyonlarca adımlarla birlikte daireler halinde yontulmuş, tüm deliklerden pırıl pırıl

gözlü kediler fıskırıyordu. Sokağı tam dönerken küçük bir lokal çıkıyordu insanın karşısına. Paslı pancurları olan dar camından insan doğrudan içeriyi görebilirdi. Tüm kış boyunca bu camdan içeri bakmış ve hiçbir şeyin değişmediğini düşünmüştük: Hep aynı beyaz kadınlar, aynı kırmızı adamlar, aynı çıplak tablo, aynı kırık cam. Bu makara kapıdan ne kimsenin çıktığını ne de kimsenin içeri girdiğini görmüştük. Orada hayat sarhoşluğuna mahkûm olmuş mahkûmlar gibi içerde oturduklarını görmek dışında. Sonra sokak karanlık alçak bir tonozun içine sürükleniyor, ardından kırık duvarlarla çevrili, küçük bir dikdörtgen avludan tekrar dışarı açılıyordu. Hemen solunda ise pancurları olan bir pencere daha vardı. Orada içerde, kırmızı bir kanepede oturarak ayaklarını kızıl bir yastığın üzerine uzatmış otoriter görümlü bir kapı görevlisi kadın bulunuyor. Oturduğu yerde sanki son savaştan beri yerinden hiç kıpırdamamış gibi toza yağrulmuş ve kediler tarafından terk edilmiş bir kadın. Régine'ye doğru bahçeden varılıyor, birkaç basamaktan sonra içerde hep birilerinin bulunduğu bir odaya varılıyor. Oda hep sıcak olurdu, özellikle de o kış. Bunun nedeni kısmen oraya gelen çok sayıda insan, kısmen de sık sık kesilen elektriklerden dolayı yoğunca yakılan mumlardı. Dondurucu soğuk bir cehennemden insan sıcacık bir yere sığınırken mumların alevleri dalgalanıyordu. İçerdeki büyük masa temiz ve parlıyordu. Çaydanlık ise Paris'in son gazıyla şakiyordu. Beyaz fincanlar herkese ikrama hazır dururdu. Kimsede ondaki kadar büyük fincanlar yoktu. Uzun bir sessizlik oldu. Burada her şey hep sessizlikle başlar, ardından oturup, ilk önce sanki dinlersek duyabileceğimiz gibi etrafımızda olan bitene kulak kabartıyorduk. Evet, her şey duyuluyordu, ancak bu daha da büyük bir sessizlik demekti. Duyduğumuz Kaplanın henüz olay yerine gelmeden önceki dev

adımlarıydı. Biz kimdik? Hepimiz mülteciydik, yapayalnızdık; Régine hariç. Kimse gönüllü olarak burada değildi, herkes anlamsızlığın silahıyla buraya itilmişti. Hayatta kalmak için: Bir dava sahiplenilmediği zaman dava da olamaz. Bazıları uzaktan gelen misafirlerdi, diğerleri ise yakın çevreden gelenlerdi. Fakat hepsi de misafirdi, davetsiz misafirdiler. Régine - Polonyalı bir Yahudi, o zorlu bir zamanın sürgün yıllarında çoğunun başaramadığını başarmıştı: Polonya Demir Perde'nin arkasından en azından şimdilik özgür olan bir dünyaya gelmişti. Pasaportu sahte, İsveç pasaportu, sınır polisini on saat boyunca sağır ve dilsiz olduğuna inandırarak kandırmayı başarmıştı. Önce Paris, İspanya, sonra da dört yıllığına Güney Fransa'da yeraltın da geçirmiş, ardından öldürülen bir isyancının dul karısı olarak tekrar Parise gelmişti. İhtiyacı olanı olmayanı etrafında toplama gücünden hariç her şeyini kaybetmişti. Franco nun bir kurşunuyla sakat kalan Viyana ve Madritli Ernst. Bu kavga ona ne vermişti? Şüphesiz ne zafer ne de para sadece Belleville'li Fransız eşi ile paylaştığı dar bir otel odası. Zor ve dar bir yaşamı, kostümlere ihtiyacı olan ancak ödeyecek parası olmayanlara kostümler dikerek geçiriyordu. Bir de Ruhr'lu Kurt vardı, akciğer hastası ve Notre Dame yakınında bir bodrumda iki çocuğuyla yaşayan bir kürk terzisi. İnsanlar ona yardım etmeyince Notre Dame'ın ona ne yararı vardı ki? Terzihanede yerden topladığı ve gizlice evine götürdüğü parçalardan diktiği kimsenin satın almadığı vasat bir kürkü vardı. Ara sıra geldiğinde kendisiyle birlikte kürkü de getiriyordu. Üzerinde taşırken sanki onu yakıyormuş gibi özenle taşıyor ve oynak bir hassasiyetle yakınında bulunan bir kadının omuzlarına bırakırdı. Sürekli bu kadınlardan biri omuzundaki kürkü beğenip 'bunu satın alacağım, çok güzel deyip kesenin ağzını açacağı günü ümitle

beklemişti. Fakat durum asla olmamıştı, kürk hep nazıkçe sahibine geri verilmiş ve görünüşe bakılırsa yıpranıp eskiyene kadar da hep böyle geri verilmeye devam edecekti. Bunu kendisi de biliyordu. Michele'in yolu kısaydı, o evde yaşayan güzel biriydi. Ama Belleville güzelliği neylesin? Her şeyi yediği gibi onu da yiyip bitirecekti. Kocasını ve tek çocuğunu dha henüz yemişti: tüberküloz. Bunun üzerine tek başına yalnız kalmıştı, ama bu daha ne kadar böyle sürecekti? Çünkü servet bile gri kürküne sarınıp masanın başına oturmuştu. Onun adı Rose'du, makyajlı ve yaşlı olarak sahibesi olduğu Meaux yolundaki küçük saraydan ötürü La chatelaine olarak da adlandırılıyordu. Muhtemelen dul kalmıştı - sadece kendisi henüz bunu bilmiyordu. Kocasını, bir Yahudi bankacı, o zamanlar İnsanlar ardlarında bir iz bırakmadan umutsuzca nasıl kayboluyorsa o da işgal sırasında ortadan kaybolmuştu. Peki neden buraya gelmişti? Muhtemelen buna ihtiyacı olduğundan. Hemen hemen hiç bir şey söylemiyordu, bir şey söylediği zaman da bu kulağa bir tür Anouilh gibi geliyordu. Ah, sarayım çok soğuk! Dün parkta yürürken - sanırım artık neden gelmiş olduğunu anladığımızı sanmıştık. Bunun nedeni bir tür nefet olmalıydı. Bunlar kalıcı misafirler. Daha sonra buraya gelenler de oldu, sonra gittiler, tekrar geldiler. Ya da hiç gelmediler, göç ettiler veya öldüler. Ama bir Henry'yi unutmamak gerekir. İşte biz bunu yapmıştık. Neredeyse onu hatırlamakta çok geç kalacaktık. Biz yeni gelenler onu fark edene kadar uzun zaman geçmişti. O elektrikli dikiş makinesinin bir köşesinde otururdu. Oturduğu yerde ışık olmazdı. Tek kelime etmeyen kasvetli kocaman bir adamdı. Ve herkese söyleyecek bir sözü olan Régine'nin ona söyleyecek tek sözü yoktu - Ve daha da kötüsü: asla mektuplarını okumasına izin verilmemişti. Buna yapabileceğimiz pek bir şeyimiz

yoktu bizim. Buraya eğlence için değil Régineyle birlikte olmak için geliyorduk. Herkes birbirini kırılma noktasına kadar tanıyor ve kış boyunca kimsenin konumunda durumun daha kötüye gitmesi, dışında başka bir değişiklik olmadı. Kayda değer pek fazla bir şey yoktu. Kartlarla kelime oyunu oynuyor, hafif ellerle anılara dokunuyorduk sadece. Ama gerçek sessiz neredeyse hiç yoktu, olsa sonrasında o kaplan çok yakınımıza gelecekti.

İşte böylesi bir anda Régine mektupları çıkarmıştı. Bu gerçekten büyük bir paketti ve yeniden ziyade daha çok eski mektuplardı hemen hemen hepsi. Ve her akşam, bu mektuplardan birini yüksek sesle okumak için içimizden birini seçiyordu. Her gece asla aynı mektup okunmazdı, fakat bir süre sonra hepsi okunduğundan tekrar geri dönülen mektuplarda olmuştu. Bunu anlamak çok kolay olsa da biz yeniler bunu ilk başta anlayamamıştık. Aslında çok basitti her şey. . . Ve nihayet anladığımızda ise, ona bunu çaktırmak istemedik hiçbirimiz. Régine gerçeği bildiğimizi asla bileyecekti, ama gerçek şuydu ki Régine okuma yazma bilmiyordu.

- İnsanın kendisi okumak, bunu ona birilerinin okuması daha iyidir. Mektuplar, yüksek sesle okunmalıdır. Öyle değil mi? Ama ne yazık ki ağır bir soğuk algınlığım var bu nedenle mektupları benim okumam istenilen etkiyi vermeyecektir. Evet, biz de böyle düşünüyorduk. Ve asla bir şeyi, hatta bunu bile kabul etmeyen Régineyi çok seviyorduk. Akşamlar su gibi gelip geçerken ve ağlar yavaş yavaş etrafımızı sararken mektup paketi bitti. İçlerinden en iyisi, Rene'nin mektubuydu, Chicago'da bir giyim fabrikasında sefalet çeken Parisli genç bir Yahudi çocuk tarafından yazılmıştı. Anne ve babası Auschwitz'e imhaya gönderilmişti. Savaştan sonra, o da diğer herkes gibi Régine'nin evine gelmişti. Yalnızdı, bir şeyi yoktu ve hiçbir şey bilmiyordu. Régine ona dikişi

öğretmişti. Amerika'ya kaçıp kurtulan ve iyi olan iki büyük kardeşlerini bulmasına, ardın oraya onlarına yanına gitmesine yardımcı olmuştu. Fakat sonrasında ona artık yardımcı olamayınca hiç olmadığı kadar yalnız kalmasını engelleyemediği gibi kardeşleriyle de birbirlerini anlamalarına da daha fazla yardımcı olamamıştı. Şimdi ise bir fabrikada para kazanıyordu, ama bu onu teselli etmeye yetmiyordu. Çok iyi yazılmış bir iki mektubu vardı, bunlar ilk mektuplarındandı. En iyisi New York'tan gelendi. O yeni sokakları, kardeşlerini ve ışığı anlatan ilk mektuptu. Fakat daha önce de anlattığım gibi Henry'nin mektupları okumasına izin verilmiyordu. Okumayı bilmenin yanı sıra başka yetenekleri de olmasına rağmen ona okutulmuyordu. Örneğin savaşı biliyordu, hem İspanyayı, hem de Yabancı Lejyonu ve İkinci Dünya Savaşını biliyordu. Silahlar hakkında bilgiliydi, çünkü bir akşam orada oturmuş ne yaptığını kimse fark etmeden dikiş makinesinin gölgesinde bir tabancayla uğraşıyordu. Kendisi elektrikçi olduğu için de bir parça makinelerden de anlıyordu. Bunu Noel öncesine kadar da henüz fark edememiştik. İşte o zaman onun Régineyi sevdiğini, ancak Régine'nin onu sevmediğini öğrenmiştik. Bütün bir yıl boyunca düzenli olarak gelmiş, oturmuş sonra gitmiş. Ardından tekrar gelmiş gitmişti ve sadece ondan asla duyamayacağı bir sözük duymayı beklemişti. O içkisini biz içkilerimizi alınca alıyordu, fakat sadece bizim aracılığımızla. Çayını bizimle birlikte alıyor, ancak sadece bizim ellerimizden. Onun en yakınında oturan bendim ve sürekli Réginenin ona tek kelime edeceği gün neler olacağını hayal edip duruyordum. Ve ayrıca bunun hangi kelime olacağını da hayal ederdim. Bir akşam fırsatlar ayağına gelmişti. Bu kötü bir akşamdı, çünkü öğleden sonra dikiş makinesinin motoru aniden bozulmuştu. Régine

sabahın erken saatlerinde dikiş başlıyor ta akşama, bizim oraya gittiğimiz zamana kadar fakirler konfeksiyonuna dikiş dikiyordu. Régine de herkes gibi yaşamak zorundaydı, evet özellikle de o. Ama bu motorları artık kim tamir ederdi ki? Oturduk düşündük, düşündük, ama bu düşünceler bir işe yaramadı. Sonra birisi bana dokundu, bu Henry' ydi. Yüksek sesle şöyle dedi: - Ona bunu eve götürüp tamir edeceğimi söyle.

Ben de Régine'ye şöyle söyledim:

- Henry onu tamir edecek.

Régine yüzüme baktı ve dedi ki:

- Ona söyle tamir edebilir. Ama yarın sabah makineyi geri istiyorum.

Henry motoru sökerek alıp götürdü. Bizler ise kalarak mektup okumaya devam ettik. Fakat ertesi akşam geldiğimizde tekrar geldiğimde motor yoktu. Suskun suskun yerimizde otururken dışarda şiddetli rüzgâr esiyor ve kar yağıyordu. Birden beklenmedik bir kapı çalındı. Ama bu ne Henry ne de motordu. Bu elinde acil bir mektupla gelen bir çocuktı. Régine, mektubu alıp zarfını yırttı, sonra öfkeyle mektuba bakarken şöyle dedi: - Buradan iyi göremiyorum, ışıktaki oturan biri bunu okusun. Mektubu okuyan Ernst oldu ve mektupta şöyle yazıyordu: "Sevgili Régine! Motor hazır. Geri istiyorsan bu akşam saat 8 de otele gel ve al onu. Ama yalnız gel. Unutma silahım var. " Mektubu Ernstin elinden çekip aldı ve paramparça etti. Topumuz bir anda ayağa kalktık.

- Onu sana biz getireceğiz Régine!

Dışarısı bembeyaz ve tertemizdi. Hep birlikte arabaya tıktık, en önde oturan Ernst, Kurt ve bendim. Karda sessizce ilerledik, Rue des Pyrenees tepesini geçerken bir an hava o kadar açıldı ki her yer, Eyfel Kulesi ışıkları da buradan görüldüğü kadarıyla görünmeye başladı sanki.

Kurt kolumdan tutarak şöyle dediğinde oraya varmaya pek bir şey kalmamıştı:

- Henüz çok erken. İlk olarak biraz etrafta dolaşalım bence. Aslında hiç de erken falan değildi. Her ne kadar dolaşmakta bunun bir yardımı olmayacaktı. Ne donuk ağaçlı bulvarlar, ne Siyah Seine ne de kiliselerin herhangi bir yardımı olmayacaktı. Ortada bir oda, bir adam ve bir silah vardı ve biz oraya gidecektik. En sonunda elimizde fenerle o küçük otelin önünde durduk. Kadınları arabada bıraktık: Régine, La Chatelaine, Ernst'in eşi ve Michele'i. Kapıcı Henry nin içerde olmadığını söyleyince biz de bir tür gevşeme oldu - ne yalan söyleyeyim. En az dört basamak çıktığımızda bir kapıda tebeşirle 12 sayısı yazılıydı. Gürültü patırtıyla bağırarak tehditler savurduk. Köşe bucak aradık, tuvaletleri kontrol ettik. Hiçbir yerde ne Henry ne de motoru görmedik. Tüm cesaretimiz boşunaydı. Ve dört basamağın yukarısı güzeldi, ama sonra daha kötü oldu. Ve en altta ise her şey berbattı. Eli boş geri dönemeyiz diye düşündük. Başkası için olsa olurdu belki, ama Régine için asla. Bu yüzden otelden başka bir çıkış kapısını sordu. Tekrar kar yağmaya başladığı için sevinçliydik, arabada oturanlar, herhangi bir şey görececek durumda olsalar bile, sadece caddenin karşısına geçip az uzaktaki bara giren üç gölgeyi görecektik. En azından bir konyak içmeden motorsuz geri dönemeydik. Kapıyı açıp içeri girdiğimizde, kocaman bir adam tezgahın yanında duruyordu. Çılgın gözlerle bize baktı. Topuğunu gösterince bizi beklediğini anladık. Fakat geri gidemeydik. Geçip yanına durmalıydık. Mekan sahibi fincanlara kahve püskürttü ardından fincanları ağzına kadar konyakla doldurdu.

Henry alçak bir sesle -Sizin için değil dedi.

- Dört kahve, dedi Ernst.

- Régine neden gelmedi?

- O arabada oturuyor dedi aramızdan biri.

- Hani buraya yalnız gelecekti.

Gaddar burunlu mekan sahibi bize bakıyordu.

- Burada herhangi bir sorun istemiyorum. Ve özellikle de yabancılardan.

Her zamanki gibi, Henry'e en yakın duran yine bendim. Aniden sert bir şekilde, omuzumu tuttu, ancak amacı beni korkutmak değildi, çünkü neredeyse ağlamaya başlamıştı.

- Mektubuma ne yaptı?

- Yırtıp attı.

- Ve sonra? Bana bir şey söyledi mi?

- Kim bilir?

- Kim bilir? Wer weis? Qui sait? Who knows?

Hiç kimse.

Motoru asla alamayacaksınız dedi ve kadehini başına dikti. Bunun üzerine olduğumuz yerde durduk ve o pes edene kadar öylece ona baktık. Ortada korkulacak bir durumun olmadığını hepimiz biliyorduk. Bu yaptığımızın kötü bir şey olduğunu bilmemize rağmen eylemimizi devam ettirdik.

Sonra aramızdan birisi sordu:

- Ne kadar?

Bu soru üzerine sanki onunla şakalaşıyormuşuz gibi bize baktı. Fakat bu bir şaka değildi, bu nedenle istediğimizi yaptı. Ölmeden kendi kendini çiğnedi.

-Üzerinizde ne varsa hepsini tezgahın üzerine bırakın. Bakalım yeterli olacak mı diye fısıldayarak tezgahın üzerinde yer açtı. Bu miktar pek fazla değildi, ama yine de 3220 frank kadar çıktı ve işin gerçeği ise paramızın hepsi zaten bu kadardı. Daha sonra, banknotları buruşturdu, ardından az ötedeki bir sandaleye geçip oturdu.

- Mösyö Jacques, diye fısıldadı. Bir konyak daha. Ve Mösyö Jacques sırtını döndü ve değil sadece konyak'ı

aynı zamanda viski, sherry, Kirch ve likörlerden de birçok çeşidi indirdi. Sonra raftan motoru alarak tezgahın üzerine koydu. Eline aldığı bir bezle üzerine sıçrayan içki lekelerini sildikten sonra pırl pırl parlayan motor düzgün görünüyordu. Artık bardan ayrılabilirdik.

Masası başında mutsuzluk içinde oturan adam -Motor tas tamam, hain piçler sis, diye haykırdı. Özenle motoru aldık karda taşıyarak arabaya Régineneye götürüp kucağına bıraktık. Ardından tek kelime etmedik, hatta eve geldiğimizde bile konuşmadık, fakat motoru tekrar yerine taktık ve bunun üzerine elektrikler kesilene kadar Régine durmadan dikiş dikti. Elektrikler kesilince mumu yaktık, ardından olanlar hakkında, bunun ne kadar zor olduğu hakkında konuştuk, çünkü en azından bu kadar doğrudu. Ve geceye doğru Belleville beyaza bürünürken Ernst Rene nin New York'tan olan ilk mektubu okumaya başlarken sonrasında neler olacağı hakkında pek bir şey bilmiyorduk. Henry silahla kendini mi vuracaktı yoksa ondan gelecek muhtemel sözcüğü beklemek için geri mi gelecekti, hiç bilmiyorduk. Kurt kürkünü satabilecek miydi, yoksa gözlerinin önünde eskiyip gitmesine mi tanık olacaktı. Rene geri dönecek miydi yoksa amerikalı mı olarak kalacaktı. Çok geçmeden Michele ölecek miydi yoksa daha henüz uzun süre yaşayacak mıydı. Ve baharda La Chatelaine yeni bir sevgili bulacak mıydı yoksa her zaman yaptığı gibi oturup nefret etmeye devam mı edecekti. Tüm bunların yanı sıra hakkında en az bilgimiz olan ise kaplandı: Sıçramasını yapacak mıydı yoksa bir kör gibi gelip önümüzden geçip gidecek miydi. Her şey belirsizdi, belli olan tek bir şey vardı: Régine hep burada olacaktı ve bu yüzden kış da geçip gidecekti.

SÜRPRİZ

Sevilmek için hiçbir şey yapmayan, ancak yine de sevilen insanlar var, bir de sevmek için her şeyi yapan, fakat asla sevilmeyen insanlar var. Fakir insanların gerçekten sevilmediğini fark edebiliriz. Dedesi yetmiş yaşını doldurduğunda Akenin annesi dul kalalı beş yıl olmuştu. Onlar sekiz satırlık kısa bir mektupla yaş gününe davet edilmişti. Mektupta ‘eğer gelemek isterseniz gelebilirsiniz, ama kendi nevresimlerinizi getirin, çünkü odalar soğuk, ayrıca bazıları ara salonda yatmak zorunda çünkü sizin dışınızda gelenler de var, Jonssonla ilgilenecek bir memur da davet ettik ve o salonda uyuyacak, sen Else temizlik ve yemeğe yardım etmek için bir gün önce gelersen iyi olacak. Samimiyetle İrna. Bunun yanı sıra Ake bulaşıkları halleder, biraz da odun kırar. Bir gece annesi bu mektubu lambanın altında yüksek sesle okudu. Yorgun olduğundan iki eliyle masaya tutunmuştu. Bütün gün Östermalm da büyük bir dairenin tavanını yıkanmış olduğundan uzun süre gökyüzüne bakmaktan kafası ağırmıştı. Mektubu okuduktan sonra ikisi de birbirlerine bakmadan sessizce oturmuşlardı. Sonra Ake coğrafya kitabının syafalarını karıştırmaya başlamıştı: Trollhättan şelalesi, bir doğa harikası. . .

Holandalılar her gün merdivenlerini silen temiz insanlar. . .

Mussolini'nin zor ama güçlü yönetimi altında sağlıksız bataklıklar kurutulmuştur. . .

Şiliden guano olarak adlandırılan bir gübre sevk ediliyor. Oturmuş doğru önüne bakan annesinin elleri yapayalnızdı. Sonra mektubu yavaş yavaş kabaca bir

topa dönüştürdü o eller. Ardından Ake ellerine bakınca, eller bundan utanmış ve mektubu düzeltmişti, ama yine de yaşlı bir kadının yüzü gibi buruşuk kalmıştı. Yoksul eller her zaman yaptıklarından utanırlar. Gece masaüstündeki lamba uzun süre yanık kalmış ve Ake geç uyumuştur. Uzun bir süre annesinin ışığı unutarak uykuya daldığını sanmıştı, ama yavaşça dirseklerinin üstüne yükselerek ona doğru bakınca, gözlerinin açık olduğunu fark etmişti. Battaniyenin üstünde duran elleriyle sanki elinde görünmez bir mektup varmış gibi buruşuklarını düzeltmeye çalışıyordu. Bir sonraki gece bu lamba daha da uzun bir süre yanık kalmıştı. Annesi üstü başı tamamen giyinik bir halde babasından kalma çalışma masının başına oturmuş ve yazı yazıyordu. Bu hiç bitmeyecek gibi görünen bir mektuptur. Ake uykuya dalana kadar masanın üstü buruşuk ve mürekepe bulanmış mektup kâğıtlarıyla dolmuştu. Ake gece ortası uyanmıştı. Soğuktur ve annesi yatağın kenarına oturmuş ve sanki ateşi varmış gibi elini alnına koymuştu. Ake tamamen uyandığında onun gözlerin içine bakarak şöyle demişti:

- Saat hâlâ on iki. Yüzyıl nasıl yazılır Y ile mi yoksa I ile mi? Çalar saat biri çeyrek geçiyordu. Y diye fısıldamıştı. Bunun ardından nasıl heyecanla masanın başına geçip kalemiyle yazmaya devam ettiğini dinlemişti. Sonra uykuya dalar dalmaz bir bebek gibi sabaha kadar mışıl mışıl uyumuştur. Ertesi gün onu okul bahçesinin kapısında beklemişti. Yoksul annelerin tüm çocukları gibi o da utanarak ilk onu tanıımıyormuş gibi davranmıştı. Caddenin karşısına geçip, arkadaşlarından ayrıldıktan sonra utanç içinde annesinin yanına gelmişti. Annesi onun bu şaşkınlığını farketmiş ve sokakta tamamen yalnız başına kalmayana kadar elinden tutmamıştı. Tramvayla şehre inmişlerdi. İçerde karşılıklı otururken birbirlerinin ellerine bakmışlardı. İndikten

sonra annesi tekrar elinden tutmuş ve Drottninggatan ceddesindeki akşam üstü kalabalığının içinden götürmüştü. Sonra levhasında parlak ışıkların yanıp söndüğü güzel büyük bir dükkanın önünde durmuşlardı. Annesi burada bir süre durup camdaki yazıyı okuyormuş gibi davranmıştı. Gramofon plakları üzerinde ingilizce yazdığından anlamadan okumuş, ardından içeri girdiklerinde bir kalkan gibi Ake yi önden içeri sürmüştü. Güzel dükkanlarda tezgahdarlar her zaman düşman gibi davranırlar. Onlarla konuşulduğunda insanın hem yüzü kızarır hem de dili dolanıyor. Güzel bir üslupla ‘ne azulamıştınız’ derler, sanki yabancı bir dil konuşuyorlarmış gibi. İnsan bunu hemen şöyle tercüme eder: Buna gerçekten paranız var mı?

Akenin annesi şöyle demişti:

- Bir plak dolduracağız. Dedesi yetmiş yaşına giriyor, onun için yazdığı bir şiiri okuyacak. Kayıt kabini hazır olana dek oturup az bekleyeceklerdi. Borudan sandalyelerde kuşu dahi uyandırmamak kadar özenle oturmuş ve birbirleriyle konuşuyorlardı. Annesi ona bir not vermişti. Bu önceki gece yazdığı şiirdi. Şiiri okumuş ancak bir şey anlayamamıştı. Beyaz ceketli tezgahdarların tezgahları arkasında durup sürekli kendisini izlediklerini düşünmüş, utanç ve endişeden yüzü kızarmıştı. Annesi ise etrafına bakınmaya devam etmişti.

-Kafiyeleri unutma, yüksek sesle oku diye ona sürekli telkinde bulunurken gözleri yaşarana kadar bakışlarını kağıda dikmişti. Yazılanlar içini acıtana kadar kafiyelelere bakmıştı: Yaş yetmiş iş bitmemiş, mutlu ve umutlu - canlı ve diri, sinsî hayatta- eğlence değil maksat, tohumunu ektin, bahçeni gözettin, at ile pulluk senin için bir bolluk, sadık bir eş, günün hoş beş, gün şenlik günü!

Sonra bir şarkıcının ardından parfüm kokan dar kabine girdiklerinde Ake'nin boğazı kilitlenmiş ağzını açmış ama tek kelime edememişti. Annesi arkasında durup omuzlarından tutarken kendisini boğazlanmış gibi hissetmişti. Sırtından sıcak terler başlanmıştı. Fakat her şey hazırlanıp cihazlar çalışmaya başlayınca yine de yapması gerekeni yerine getirebilmişti. Dili çözülmüş ve sözcükler büyük bir ihtişamla ağzını doldururken ilk satırları bir rahip gibi okumuştı. Okuması bitirdiğinde ise plakta hâlâ biraz boş yer kalmış olduğundan annesi hafif öne doğru eğilerek yumuşak huşu gibi sesiyle iyi ki doğdun şarkısını söylemişti.

Bütün akşam boyunca annesi ona ne kadar başarılı olduğunu, gramofona plak'ı takınca bunun dedesi ve köydeki tüm çifçiler, Uppsala ve Gävle deki akrabaları, için ne büyük bir süpriz olacağını anlatıp durmuştu. Oğlunun yüzüne bakarken gözlerinin içi ışıldıyordu. Bir süre ellerini kenetleyerek lambanın altında sessizce oturduktan sonra tekrar övgüye başlıyordu. Bir sonraki gece gizemli bir şekilde gülümseyerek ortadan kaybolmuş ardından komşudan elinde taşınabilir bir gramofon ile geri dönmüştü. Gramofonu masanın üzerine koyup, sanki dokunulması sakıncalıymış gibi özenle plak'ı yerleştirmiş, plak biraz döndükten sonra şefkatle gramofon iğnesini üstüne indirmişti. Sonra birlikte lambanın altında oturup plakı dinlemişlerdi. Plak il önce keskin bir tırmalama sesiyle başlarken annesinin gözleri korku ve endişeyle büyümüştü. Sonra bir soluk sesi duyulurken Ake bunun kendi sesi olduğunu henüz anlamadan kıp kırmızı kesilmişti. Sesini tanıyamamış, dükkanın kendilerini kandırdığını düşünmüştü, ancak kafasını kaldırıp yukarı baktığında annesinin murluluğunu görünce bu sesin kendisine ait olduğunu anlamıştı. Şarkı bölümüne gelindiğinde ise annesi ondan bakışlarını kaçırmaya çalışmış ancak tam

karşısında oturduğundan başarılı olamayarak gülümsemeye başlamıştı. Gramofonu kapattıktan bir süre sonra annesi ona şöyle demişti:

- Bunu bir kez daha dinlememizde bir sakınca yok sanırım? Plak bunu kaldıracak yapıda. Sonra llak'ı tekrar dinlemişlerdi. Geceye soyunurlarken, annesi çaktırmadan gramofonu tekrar açmıştı. O gece Ake gece yarısı karmaşık bir rüyadan uyanmıştı. Oda bom boştu, ancak mutfaktan kendisine yabancı olan sesini iştirken kulaklarında bir şarkıyla tekrar uykuya dalmıştı. Bir sonraki akşam bu plağı tam dört kez dinlemiş ve üstelikte görünürde herhangi bir sebep olmaksızın. Mart ayında bir Cuma günü saat dört'te köyde trenden inmişlerdi. Etraf duman ve eriyen kar kokuyordu. Onları karşılamaya kimse gelmemişti ama annesi doğum günü kutlamasından dolayı yapacak o kadar işleri olacağından bunun doğal olduğunu söylemişti. Yol kaygandı ve yürüyecek mesafe uzun olduğundan çantayı Ake taşımak istemiş, ancak annesi buna izin vermemişti. Sonra annesinin çarpıntısı başladığından daha fazla taşıyamayınca çantayı taşımak için ona vermişti, ama aşırı itina ile. Plak çantanın en altında yanında naçizane tek bir yumurtayla birlikte kalın gazetelere sarılmıştı. Oraya vardıklarında sundurmada onları karşılamaya kimse çıkmamıştı. Oysa babası zamanında burada onları hep birileri karşılardı. Doğrudan mutfığa geçerken dedesi önüne yaydığı gazetesıyla masanın başında oturuyordu. Teyzesi ise ocak başında durmuş bir tencereyi karıştırıyordu. Dede gazeteden başını kaldırırken, teyze de elindeki kepçeyi bırakmıştı.

- Aaa dul kadına bakın dedi dedesi, çantansında ne var öyle? Bir hediye mi yoksa?

Sonra sanki onların henüz geldiklerini unutmuş gibi tekrar okumasına dönmüştü. Teyze onlara başını

sallamış ardından tekrar kepçeyi eline almıştı. Orada sahipsiz ortada kalırken Ake annesinin etraftaki kapacak ve saksi bitkilerini gözleriyle süzdüğünü fark etmişti. Bir dul gibi siyah giysiler içinde yapayalnız kalışının beşinci yılıydı ve zayıflamıştı. Birden beliren gizemli bir sevinçle Ake'ye bakmıştı.

- Bu bir sürpriz, demişti. Ama onu sadece Ake duymuştu.

- Sen alonun zemininin ovmaya başla, Ake de odunluğa gitsin demişti teyzesi.

Annesi gece geç saatte odunluğa Akenin yanına gitmiş elini baltanın üstüne koymuş ve bir kütükte oturarak onun saçlarını okşamıştı. Bu süre içinde tek kelime etmemişti. Bir temizlikçiye benzeyen kıyafetiyle Ake'nin üzerindeki talaşları silkelemeye çalışmıştı. Sonra ikisi salonda gece birlikte aynı koltukta uyumuşlardı. Gece geç saatte yalnız kaldıklarında ise annesi çantayı açarak şefkatle gramofon plakını eline alarak uzunca bir süre lambanın altında onu seyretmişti. Sabah erkenden kalkıp salonda çelenk bağlarken Zangoç ile bazı çiftçiler içeri girip gümüşten bir asa bırakmışlardı. Onlar salonda oturup kahve ile konyak içtikten sonra ardından, gitmeden önce saat on civarında dedeye koltuğa kadar yardım etmişlerdi.

Teyzesi büyük bir merakla -Hani sizin süpriz nerede diye sormuştu.

Annesi -Biz akşamı bekleyeceğiz diyerek Akeye göz kırpmıştı.

Akşama doğru arabalarıyla Uppsala ve Gävle den akrabaları gelmişti. Uzaktaki çiftçiler ise hızla sarı renkli bahar araçlarında gelmişlerdi. Muhasebeci ile esnaf da gelince ev kakhaha, sohbet ve yemek kokularıyla dolmuştu. Ake mutfakta patates soyup bardakları silerken annesi de mutfak ile salon arasında yemek ve porselen servislerini koşturuyordu. Mağazacı

konuşmaya başlarken onları mutfağın dışına çekmişti. Kapı ağızında durup onu dinlemişlerdi. Mağazacı biraz sarhoş olduğundan sesi boğazında düğümlemeydi. Hafif zorlanarak cebinden çıkardığı altın saati Yetmiş yaşındaki adama takdim etmişti. Bunun üzerine gizli gizli ağlamaya başlayan dedesinin gözyaşları ufak ufak kadehinin içine damlamıştı. Sonra kiracı, ardından muhasebeci ve Uppsala ile Gävle den gelen akrabalar da birer konuşma yapmıştı. Bunlar olurken annesi Akeyi hafif dürterek yakında sıranın kendilerine geleceğini belirtmişti. Dükkâncının kendisiyle birlikte getirdiğı gramofon ofiste radyonun yanında bırakılmıştı. Ake ise çaktırmadan plakı oraya götürüp gramafona yerleştirmişti. Annesiyle karanlık boş arasalonda karşılaşınca annesi ona şöyle fısıldamıştı:

- Kahve sonrasını bekle. Harekete geeceğın ana sana bildiririm.

Brendi ve kahvelerini içen misafirlerin keyifleri yerindeydi. Annesi masayı toplarken Ake salonda Püro ikram etmişti. Sonra kapı aralığında duran annesini görüne Ake bakışından doğru zaman olduğunu anlamış ve sessizce ofise doğru yaklaşmıştı. Bu arada teyzesi de oyun masasını hazırlıyordu. Muhasebeci, mağazacı, zango ve dedesi sandalyelerini alarak yeşil masanın etrafına toplanmışlardı. Ake gramofonun kolunu yukarı çekerken muhasebeci kartları dağıtmaya başlamıştı. Annesi kapı ağızından başını sallarken o dört oyuncu kartlarını almaya başlamışlardı. Yüzleri içki ve heyecandan parlıyordu. Ake gramofonu başlatırken maası ve ası olduğunu gören dedesi o kadar yeyecanlanmıştı ki pürosunu yere düşürmüştü. Ofisten duyulan radyo gürültüsü rahatsız etmişti. Tam bir sınav gibi gelmişti. Sonra birden Ake ye doğru dönerek hakırmıştı: O lanet olası geveze kutuyu kapatırmısın! Çift maa!

Bunun üzerine Ake gramofonu kapatmıştı. Çentik muhtemelen plakta iz yaratmıştı fakat artık bir zararı kalmamıştı. Buz gibi sancı bir yılan balığı gibi vücudundan akarker gözleri nemlenmişti. Etrafındaki sarhoşluktan kızarmış yüzler çelik gibi parlamıştı. Uppsala ve Gävle gelenlerden bazıları kahkahalarla gülmeye başlarken bu kahkahalar onu salondan uzaklaştırarak arasaldan odanın karanlığına yönlendirmişti. Elinde gramofon plak'ıyla odanın ortasında dururken elindeki plak sonunda kendi hayatı kadar ağırlaşmaya başlamıştı. Sonra kapı çalınmış ve karanlıkta annesi yanına gelmişti. Acı içinde kıvrılırken annesinin kollarına gömülmüştü. Onun sıcacık fısıltıları ıslak yanaklarını okşamıştı.

- Ağlama çocuğum, ağlama, diye fısıldayan anne kendisi hıçkıra hıçkıra ağlamıştı.

BİR PARTİ CÜZDAN SATRANCI

Bu sıradan bir sabah ve uzun bir kıştı. Yarım bir dairenin altındaki gri bankalarda oturmuştuk. Arkamızda on iki yüksek pencere ve yoğun kar vardı. O sabah salon ışıkları yakılmış ve okulun sekiz küçük kafaları az ötemizdeki kâsedan çıkan ışıktaki yüzerken, masanın üzerinde yeşil bir lamba parlıyordu, fakat içerde kasvet ve erimiş kar kokusu hakimdi. Dışarda ise karfırtınası. Üzerimize bir gölge gibi düşen kar ışığı griydi, kendimizde giriydik ve kış uzundu. Sıralardan aniden parlayan kitap sayfaları dışında içerdeki her şey griydi.

Düşman arazisinde yenilgiye uğramış gözler gibi kelimelerin üzerinde gezinen korku dolu bakışlarını hepimiz hissediyorduk. Bu o zamanlar her şeyin sıradan olduğu gibi sıradan bir sabahtı. Müzik standının oradaki kasvetli karanlıkta orgun boruları koyu buz gibi parıldarken, altındaki ışıktaki okutman Lind vaaz veriyordu. Arkasında durduğu masası başında ufak tefek ve kapkaraydı.

Bir metreden fazla gerisinde durduğu masası başında durduğu yerde atı olmayan binici gibi yalnız görünüyordu. Biz ise kedimizi güvensizlik içinde hissediyorduk, çünkü yalnızlıktan ürküyorduk ve bu yüzden bir şey duyamıyorduk. Dudakları kıpırdıyordu, bunu görüyorduk. Ve bakışlarının nasıl tavana saplandığını da. Tavanı delip gün ışığına çıkmaya çalışıyorlardı sanki. Fakat kelimeler kelime olarak değil bir tür hain sessizlik olarak bize ulaşıyordu. Uyku ve rüyalar hâlâ alçak bir tavan gibi üzerimizde duruyordu. Her ne olursa biz duaya kalktığımız sırada olmuş olmalı. Oturduğum yerden okutman Lind'i izlerken,

eğer bir Tanrı varsa şu anda okutman Lind durmuş onunla konuşuyor diye düşünüyordum. Sonra bir dirsek hafifçe beni dürttü. İlk başta bir kez daha sonra bir kez daha. Bu bir kaza değil bir sinyaldi. Bunun üzerine yavaşça başımı Ekmana doğru çevirdim. Görmem gereken bir şeyler vardı. Göreceğim şey kucağındaydı ve ilk bakışta bir şeye benzemiyordu. Maksimum avucunda yer alacak büyüklükte kahverengi bir cüzdana benziyordu. Hayal kırıklığı içinde ondan uzaklaşmak isterken aniden her zaman olduğu gibi bir şeylere kullanırken titremeye başlayan Ekman'ın ellerinin titrediğini fark ederek yerimde kalmaya devam ettim. Ekman titrek elleriyle küçük cüzdanımı açarken bir de baktım ki ne göreyim: Bu bir cüzdan değildi.

Bu selüloitten toplama takozları olan, taşları boyanmış figürlerle süslenmiş, kareleri çatlak, kahverengi gri bir satranç oyunuydu. Duruşundan kendisinden bu oyunu almamı ve hayranlıkla buna dokunmamı beklediğini sezdim. Bu nedenle yavaşça oyunu ondan aldım ve sıralarımızda ayakta durmuş ilahi söyleyen seslerimiz gökyüzüne değil sadece tava doğru yükselirken el yordamıyla parmaklarımı kule siperlerinden koşucuya oradan haçlı kralın geniş tacına doğru taşların üzerinde gezdirmeye başladım. Bütün bu süre boyunca uyku, karışığı ve ilahi sesler arasında onlara dokunmaya devam ettim. Arkadaşımın yanında dururken sol kanattan sanki bir sıcaklık geldiğini hissettim. Sabah dersi okutman Lind'le birlikte tarihle başladı. O yılı biz, çiçek odası olarak bilinen Salonun karşısındaki garip şekli olan bir odada geçirdik. Bir koridor kadar dar ve sekiz kişilik sıramız küçük kürsülü masalarıyla birlikte duvarın bir tarafına diziliydi. Masanın arkasındaki duvar ise tamamı bir resimle kaplıydı.

Bu resim çayırıkta çiçek toplayıp bunlardan çelenk ören uzun beyaz elbiseler giymiş bir grup genç kızı tasvir ediyordu.

Özel bir alanda oturuyor gibi göründüklerinden onlara bakmaktan hep utanıyorduk. Onlar üç yıllık eğitimlerinin birinci yılında olan bizlere değil birbirlerine çiçek topluyorlardı. Çimlerde oturmuşken sanki yaşlanmanın özlemi içindeymişler gibi çiçeklerin arasında oturmuş ve birbirlerinin tabutlarına çelenkler örüyorlardı. O sabah hava soğuktu ve pencerelerin önünden kar yoğun üfürüyordu. Çayırıktaki lamba ise bir güneş gibi parlıyordu, ama biraz üşüyorduk. Kapı ardına kadar açıldı ve sütunların altındaki sınıfı karanlıktan bir çember sarmıştı. Merdivenler geç kalanların ayak sesleriyle çınlıyordu. Tebeşir kokuyor ve tahta sertti, uyandık. Cüzdan satrancını bir türlü geri verememiştım. Şimdi sıranın üstünde duruyordu ve meş kale olsun diye taşları yerlerine diziyordum. Dizme işim bittiğinde Lind gelmişti. Her zamanki gibi içeriye hızlı ve sakin bir şekilde girdi. Çaprazdan bize doğru başını salladı, ardından hızla sınıf defterine yöneldi. Çok geçmeden tekrar bize yöneldi, sağ eli çenesinde bir süre önümüzde öylesine bakadurdu. Hep böyle hüzünlü görünürdü, hep sanki bir yakını kaybetmiş biriymiş gibi hafifçe gülümserdi. Ardından bana baktı, az utangaç biraz da hüzünle şunları söyledi:

- Şimdi kırallık yönetiminin düşme konusunu az biraz konuşacağız. ‘Az biraz konuşmak’. . . İşte Lind böyle biriydi. Diğerleri bizi azarlayıp üstümüzü başımızı ararken Lind böyle yapmıyordu, bunun yerine o bizimle konuşuyordu. Bizimle dünya tarihini konuşurken asla sesini yükseltmez, cehaletimize şaşırmadan konuşurdu. Sanki dünyanın kötü tarihinde, bizim ölçülemez aptallığımız da dahil her şeyin olabileceği ihtimalini hesaba katmış gibi davranıyordu.

Bu nedenle başkalarından korktuğumuz gibi asla ondan korkmuyorduk. Kimseye saygı duymadığımız kadar ona saygı duyuyorduk. Sanırım bize saygının korku değil tam tersi olduğunu o bize öğretmişti. Ve buna rağmen yine de ondan korkan biri vardı. Ve o korkan biri ondan korkuyordu çünkü o herkesten korkan biriydi. Çünkü o her şeyden korkan biriydi. Her şeyden çok kendisinden korkan biriydi. İşte o biri benim komşum Ekman'dı. Arkadaşımdı. Ancak her zaman değil. Şimdi değildi mesela. Ders başlamak üzereyken olmadığı gibi ders esnasında hele hiç değildi. Ona yandan bakıyordum, bunun farkında bile değildi çünkü farkında olduğu tek şey günün ders sayfaları ve Fransız Devrimi'ydi. Cesaret edemediği zamanlar dışında o sürekli ödevlerle meşgul olurdu. Her zaman bilmesi gerekenleri tamamen bilmesine rağmen yine de bundan kendisi bir türlü emin olamıyordu. Ben yerimde oturmuş ona bakarken ne kadar korktuğunu gördüm, bu da beni katı yaptı. Birden onunla değildim artık, kendimi rahatsızlık verici bir şekilde ihanete uğramış hissediyordum. Ve cepte kurşun gibi ağırlık yapan cüzdan satrancı unutulmuştu. Ayrıca, o sabahta öğretim görevlisi Lind ayağa kalkmış ve sınıfın içinde yürüyordu. Ders esnasında genelde nadiren öylece yerinde otururdu. Bunun yerine kapı ve pencere arasındaki uzun mesafeyi oldukça huzur verici bir şekilde baştan başa yürüyüp duruyordu. Adeta bizi bir geziye çıkarıyor gibiydi. Ellerini sıkıca ceplerine gömerken, hüznü bakışları kanat gibi üzerimizde geziniyordu. Ve bütün zaman boyunca sanki dünya tarihi için özür diliyormuş gibi üzgün ve melankolik bir şekilde konuşmaya devam ediyordu. Arada bir bir sıranın önünde duruyor ancak soru sormak için değil. Hayır sacede oradan fikir almak için ve biz henüz nasıl olduğunu bile anlamadan bizi mağaramızdan alıp açık havaya çıkarmıştı. Bu cesur ve beklenmedik özgürlüğün

sarhoşluğu içinde bizimle buluşmak istediği yerde onunla buluştuk: düşüncelerin orkideler gibi kırıldığı yerde, bir ormanda. Orada buluşmadığı tek bir kişi vardı. Çünkü o biri her şeyden ama her şeyden, hatta özgürlükten bile korktuğu için asla mağarasının dışına çıkamazdı. Bu, korkmadığı zaman ancak arkadaşım olan Ekmandı, ki pek nadir korkmadığı zamanlar olurdu. Okutman Lind hep en son ona gelirdi. Bunun nedenini sanırım biliyorum. Nedeni Ekmandan korkuyor olmasıydı, çünkü her ne zaman sıra Ekmana gelse o hep masası başına geçip yerine otururdu. Sanki bir şeyden korunmak için siper alıyormuş gibi görünürdü. Sonra uzun bir süre sessiz oturup pencereden dışarı bakardı. Ardından yavaş yavaş bir tür sorgulamaya başlardı. Ama bu sorgu Ekman'ın korku dolu titrek bir sesle cevap verdiği küçük utanç verici sorulardan, başka ne olabilirdi ki. O her zaman kitaptan alıntı yapardı, bir mahkûmun hüceresini bildiği gibi o da bilmesi gerekenleri ezbere bilirdi. Bazen zorlu derslerde Ekmanın bize yardımcı olduğu zamanlar da olurdu. Böyle zamanlarda sadece ona bakmak bile bizi sakinleştirirdi. Onun zayıflığı bize yararlanabileceğimiz bir güç kaynağıydı. Ancak Lind'in derslerinde ondan hep nefret ederdik. Her zaman olduğu gibi bu sabahta sıra en son Ekmana gelmiş ve Lind sandalyede yerini alırken ince yüzü, her zaman olduğu gibi yine beyazlamıştı. Okutman bir an sessizce oturdu, ellerini önündeki masanın üzerine koydu ve onlara baktı. Sonra, başını çevirdi dışarda yağan kara bakarken usulca şöyle dedi:

- Ekman iki sol partinin adını sayabilir mi?

Biri hariç hepimiz Ekmana bakıyorduk. O masasının dış kenarlarını yakalamış ve umutsuzca tutunmaya çalışıyordu. Eklemleri bu sıkı tutuşuyla beyazlamıştı. Yutkundukça yutkunurken bir çift yabancı gözler gibi

bakışlarını önündeki masanın üstüne dikmişti. Sonunda şunları söylemeyi başardı:

- Gironde - ve - ve. . .

Okutman dışardaki kara bakıyordu, geri kalanlarımız ise kalpsiz bir merakla Ekmana bakıyorduk, ancak Ekman kendi dışında bizi fark bile etmemişti. Elleri de yüzü gibi bem beyaz kesilmişti. Nihayet şöyle fısıldadı:

- . . . Ve Bersche.

Bunun üzerine biz yedi kişi birbirimize baktık. Ve aniden, hokey sporcusu Larsson kahkahayla, sınıf başkanı Wikman, kıkırtıyla gülmeye başladılar. Bazıları da gülümsediler sadece. Ekman Berget'in Fransız olduğunu sanmıştı. Bu çok komikti, ama birden Ekmanın durup bana baktığını fark ettim, bunu fark eder etmez kahkaham boğazımda düğümlendi. Benden yardım dileniyordu ve ona verebileceğim tek yardım gülmekten vazgeçmektir sadece. İşte insan bu kadar sefil olabiliyor. İşte bu kadar sefildim ben. Fakat etraf tamamen sessizlesince ancak okutman Lind yüzünü bize doğru çevirdi ve onu daha önce hiç bu kadar hüzünlü bu kadar ufalmış ve kararmış görmemiştim.

- La Montagne, dedi yumuşak bir sesle ve yas tutmaya devam etti. Ve o an, Ekman ve öğretim görevlisi Lind arasında garip bir benzerlik vardı. Her ikisi de önlerindeki masaya bakıyor ve her ikisinin de elleri kramp girmiş kaslar gibi önlerinde kenetli duruyordu. İkisinin sancılı yüzleri aynıydı. Ancak bu acı kısa sürdü, çünkü çok geçmeden zil çaldı. Ve zil çalar çalmaz anında kapının mat camı önünden karanlık gölgeler uçuşmaya başladı. Merdivenlerden aşağı alele acele gelen bir ses şalesi bizi içine aldı. Hepimiz ayağa kalkıp dışarı, sessiz karın içine daldık. O gün saat bir de jimnastik dersi vardı. Hem Ekman hem ben bu dersten muhaftık. Genelde bu dersi etrafta dolaşp tren ve teknelere bakmaya kullanırdık. Ya da hava güzelse

mezarlıkta bir bankta oturur ve yüksek sesle onun anlamadığı şiirleri okurdum. Fakat şimdi kar yağıyordu ve hava soğuk olduğundan sınıfta oturmuştuk. Bir sonraki ders resim dersi idi ve onun ders çalışması gerekmediğinden bugünlük artık korkmasına da lüzüm kalmamıştı. Arkadaşım olabilirdi.

Öncelikle, bir süreliğine pencerenin önünde durduk ve yağan canlı kar duvarını izledik. Kar yığınları arasından yükselen direkler uzaktan bir yerlere yola çıkmış belirsiz gemileri andırıyordu. Ekman yanımdan ayrıldı, çok geçmeden kapının yanında anahtar hışırtısı duydum. Ardından şaşkınlık içinde bir anahtarın nasıl kilitte döndüğünü iştirken hışımla ona doğru döndüm.

-Neden kapıyı kilitliyorsun diye merakla sordum. Ekman kapının önünde duruyordu. Elindeki satranç oyunu sefil bir hediye gibi duruyordu. Utanarak:

- Bir el cüzdan satrançı oynayalım diye düşündüm, dedi.

- Ve birisi gelecek olsa, böylece. . . Masalarımızı birbirine yaklaştırarak taşları yerlerine dizdik, sonra yerlerimize oturduk. Beyazlar bana geldi ve Kral piyonunu öne sürdüm. Ve kapı kilitli kalabilirdi, bunun bir zararı yoktu. Darbe almadan atları kurtarmayı başardığımda o hemen korkmaya başladı. Ve taşlar o kadar küçüktü ki titreyen parmakları arasından kayıyorlardı. Atı koşucunun yerine koyduğunu fark ettim ve o kadar çok korktuğu için ona o an eziyet etmeyi arzuluyordum.

- Benden korkmana gerek yok, dedim alayla ve piyonları doğru yere yerleştirdim. Yüzü kıp kırmızı kesildi. Bunda art bir niyetim yoktu diye fısıldadı, onun sırasıydı ve bir hamleyle küleyi yoldan kaldırması gerekiyordu. Ancak tam da o anda koridordan birilerinin geldiğini duyduk. Yaklaşan ayak sesleri duvarlarda yankılandı. Sonra tamamen kesildi. Gelen kişi kapımızın

önünde durmuştu. Aniden kapı kolundan tuttu ve inanılmaz bir hızla kilide bir anahtar soktu. Okutman Lind kapı eşiğinde duruyordu. Gözlerini kırıştırarak bize baktı. Kötü bir şey yapmadığımı düşündüğümünden doğrudan yüzüne bakıyordum. Boş bir derste cüzdan-satranç oynamak bir suç değildi. Her durumda, yine de yavaş yavaş bize doğru geldi ve yerimizden kalkmamamız için eliyle işaret etti. Oldukça yakına geldi ve korkunç garip bakışlarla bize baktı.

Sonra alçak bir sesle - Burada ne yapıyorsunuz, diye sordu. Bütün bu dönem boyunca Lind'in bana doğrudan sorduğu ilk soruydu bu sanırım, afalladığımdan yanıt vermekte Ekman benden önce davrandı.

- Biz, biz hiçbir şey yapmadık, diye kekeledi.
- Biz satranç oynuyorduk, dedim.
- Satranç, dedi Lind.

Bu kadar şaşırmış görünmesine bir anlam veremedim. Ve artık yüzümüze neden bakmadığını da anlamıyordum. Dehşete kapılmış hüzünlü bakışları masalarımızın üstünde dinleniyordu. Kendimde oraya bakmak zorundaydım. Oyun yok olmuştu. Lind içeri girmeden Ekman oyunu saklamayı başarmış olmalıydı. Lind birden gitmişti, şimdi pencere önünde sırtı bize dönük duruyordu. Kendini tamamen bize kapatmışken, hâlâ sırtı dönük bize şöyle dedi: - İçerde oturmak iyi değil. Dışarı çıkmanız daha iyi olurdu. Ve ardından bir süre sonra dedi ki:

- Tabii kar da yağıyor. Sonra döndü ve tek kelime etmeden önümüzden geçip gitti. Dönüp yüzümüze bile bakmamıştı. Sessizce masaları ayırdık, merdivenlerden aşağı indik, omuzlarımızla kapıyı iterek dışarı kar fırtınasının içine çıktık. Bir odun yığını arkasında ki barınakta satranca devam ettik. Saat iki den hemen önce atlar ve dam'la şah mat yaptım. Kar etrafımızı

sarmış ve içinde yalnız kalmıştık. Sonra aklıma bir şeyler geldi, somak istediğim bir şeyler, ancak Ekman benden önce davrandı. O barmakta en geride duruyor ve ürkmüş görünüyordu. Sonra bana doğru eğildi ve şöyle sordu:

- Sence o satrancı gördüm mü?

- Hayır, diye yanıtladım. Muhtemelen görmedi.

- Peki o zaman, diyerek rahatça bir nefes aldı.

Akşama bir daha aradı ve bu konuyu tekrar sordu. Ertesi sabah hâlâ kar yağıyordu ve sokaklar tanınmaz haldeydi. Balkon kapılarının hiç biri açılmıyor ve arabalar yarıya kadar kara gömülmüştü. Bunun dışında her zamanki gibi sıradan bir sabahtı ve Lind vaazını veriyordu. Yine her zamanki gibi içeri girmiş ve sınıfın içinde doalışmaya başlamıştı. Dersimiz Hıristiyanlık dersiydi. Her zaman yaptığı gibi önümüzde durup sırayla bizlerle konuşuyordu. Yakında benim sıramdı. Ben cama en yakın oturuyor ve Ekmandan önce son kişiydim. Bu gün özellikle sevinçliydim çünkü dersimi iyi biliyordum, bunun için sanki ödeyecek bir vefa borçum varmış gibi çok özenle çalışmışım. Ayrıca Ekman da böyle hissetmişti. Ve sıram geldi. Lind kapının yanından döndü yavaş yavaş yaklaşırken beklenti içinde gülümsemeye başladım ancak erken gülümsemiştim. Bir anda korkulan olmuştu. Lind önümde durmadan geçip gitmişti. Bir ebediyet kadar uzun bir süre sırtı bize, hayır dizeltiyorum sırtı bana dönük pencere önünde öylece durdu. Umutsuzluk içinde, Ekman'a baktım, ama o hiçbir şey fark etmemişti. Muhtemelen yakında sırasının geleceğini düşünüyordu, fakat onun da sırası gelmedi. Lind yerine geçip oturdu ve sonrasında ise pek bir şey olmadı. Kitaplarımızı açtık ve yeni konuyu konuşmaya başladık. Yani daha doğrusu diğerleri konuşmaya başladılar. Ekman la ben bunların içinde yoktuk. Ve Ekman bunun

farkına vardığında yüzü tamamen bem beyaz kesilmişti. Eli neredeyse kendiliğinden cebine inip satrancı daha da derinlere gömmeye çalışıyordu. Benim için durum daha da vahimdi. Gizleyecek bir şeyim, hiçbir korunağım yoktu. Elimi teselli edecek bir cüzdan satrancım bile yoktu. Nasıl kararak hararet bastığını hisettim. Bir suçluluk karşıntısı başladı ve durdurmak için hiç bir şey yapamıyordum. Terlemeye başladım ve okul zili de bir türlü çalmak bilmiyordu. Oturduğum yerde bir kelime ya da en azından bana doğru yönelen bir bakış ümit ediyordum ama o da olmadı. Nihayet zil çaldığında çalmamasını arzulamıştım. Ben, hatta ikimiz de bunun böyle bitmeyeceğini biliyorduk. Bir daha Lind böylece önümüzden bu şekilde geçip gitmeyecekti. Ama gitmişti işte. Ve böylece tüm gün utanç ve özlemin kaynar kaynağına gömülmüştü. Suçluluk giderek büyüyordu. Ve saatler ilerledikçe Ekman Lind'in satrancın cebinden dışarı sarktığını gördüğünden giderek daha da emin olmaya başlamıştı. Ona bunun imkânsız olduğunu söyledim ama teselli edemedim. Bunun hiçbir tesellisi yoktu açıkçası. Aniden uzaktan onun bize doğru geldiğini fark ettiğimizde koridorda evin yoluna koyulmuştuk. Kendisi henüz bizi görmemişti. Duvarı her iki taraftan kuşattık, bizi geçip gidemeyecekti. Sonunda o kadar yakına gelmişti ki bizi görmemesi imkânsızdı, ancak hızını kısmamıştı. Yavaşça duvardan ayrıldım. Bu set üzerinde ayağa kalkıp bedeniyle bir treni durdurmaya benziyordu. Fakat üzerime verip geçmedi. Sadece raydan çıkıp pencerenin önüne doğru gitti. Orada durdu ve lanet olası karı izledi. Çaresizliğin kendine has bir cesareti var ve benimkisi ise kocamandı.

- Hocayla konuşmak istiyoruz dedim.

- Evet, diye fısıldadı Ekman. Lind eline küçük bir defter aldı ve görünüşe bakılırsa amaçsızca sayfalarını karıştırmaya başladı. Bunu gösteriş için yaptığını

düşündüm. Belliki ellerini teselli etmek istiyordu. Elleri hafif titriyordu. Sonunda, defteri bıraktı ve şöyle dedi:

- Saat sekizde gelin. Size uyar mı?

Bir yanıt almadı, almayı da beklemiyordu zaten. Çok geçmeden alacakaranlıkta kayboluverdi. Ve biz de ayrılarak evlerimize gittik. Mutfak masası başında saatlerce oturdum ve tek bir sayfayı bile çeviremedim. Okumanın ne kadar anlamsız olduğunu, asıl önemli olan konularda ne kadar işe yaramaz olduğunu fark etmiştim. Ve bunu paylaşabileceğim kimsem de yoktu. Sadece bir arkadaşım vardı ve onunla da bunu konuşamıyordum. Fakat tam gitmek üzereyken aradı ve onunla konuşmak zorunda kaldım. Son bir kez Lind'in satrancı görüp görmediğini öğrenmek istiyordu. Duvarı telefonun üst tarafında kocaman bir ayna asılıydı ve onunla konuşurken ayna da kendime bakamak zorunda kaldım. Kendi görüntümden utanç verici bir hastalıkmiş gibi nefret ediyordum. Fakat aynayı kırsam da bu görüntü yine de hafızamda kalacaktı, her şeyin en kötüsü de buydu işte.

Sonunda çaresizlik içinde - Evet, diye haykırdım, elbette görmüştür. Bazı şeyleri kendinde anlamalısın artık. O kadar yüksek sesle bağırdım ki Annem ne olduğunu merak ederek, çıkıp salona bana bakmıştı. Telefonu kapattım ve bir şey olmadığını söyledim, çünkü gerçekten de bir şey yoktu. Asıl çaresizlikte buydu zaten. Ne zaman bir durum olsa ortada bir şey olmuyordu, sadece çok şey varmış gibi hissediliyordu. Ardından seyrek yağmaya başlayan karda sokaklarda koşmaya başladım. Sonra oradan uzaklaşmış olmama rağmen görüntümün tüm cam vitrinlere yansıdığını beni gören herkes suçumu bir yara gibi üzerimde görebildiklerini düşünmeye başladım. Lind'in sokağı karanlıktı, bu da iyiydi. Merdivenler ürkütücü görünüyordu. Asansörle yukarı çıktım. Asansörde o kadar çok ayna vardı ki tüm

ışıkları söndürmek zorunda kaldım. Zili çaldığımda kapıyı açan Ekman oldu. O da daha yeni gelmiş, hâlâ ara-salonda durup bekliyordu. Lind beyaz bir kapının arkasında telefonda konuşuyordu. Sinsice yaklaşıp onu dinledim. Bakıp göreceğiz dediğini duydum; ardından sesi kesildi. Neyi göreceğiz? Ürkek ve meydan okumaya hazır bir şekilde ceketimi astım. Ekman aynanın karşısına geçmiş saçlarını tarıyordu. O aynada kendine bakabiliyordu, bu çok garip ve bir o kadar da yanıltıcı. Sonra Lind çıka geldi ve hiç bir şey planlandığı gibi olmadı. Henüz evde mutfak masası başındayken ‘güçlü ol’ diye düşünmüştüm. Sen hiçbir şey yapmadın. Masumsun. Fakat buna rağmen beyaz kapının arkasındaki büyük odaya giren suçluluğum olmuştu. Burada saklanacak hiçbir yer yoktu. Kitapların miktarı, halıların yumuşaklığı ve tavan avizesi karşısında bunalırken sanki dağılmış gibi duruyordum. Uzakta bir köşede bir kanepe, bir sigara masası, bir koltuk ve açık olan yer lambası duruyordu. Nasıl oldu bilmiyorum, ama birden kendimi koltukta buldum ve Ekman da yanımda oturuyordu. Okuma lambası üzerime eğik ve ışığı gözlerimi kamaştırıyordu. Lambayı kendimden uzaklaştırmak istedim, ama yerimden kıpırdamam imkânsızdı. Işık gözlerimden kafamın içine nüfuz ediyordu. Canım o kadar yanıyordu ki bu acı giderek bir pişmanlığa dönüşüyordu. Oturduğum yerde her şeyden pişmanlık duymaya başladım; buraya geldiğime, bir arkadaşım olduğuna, onun bana satrancı öğrettiğine pişmandım. Hatta yaşadığıma da pişmandım. Işık beni köreltmış ve kanepe de dar olduğundan birbirimize yakın oturmak zorunda kalmıştık. Sonra terlemeye başladım. Elime bir bardak tutuşturuldu. Bu gözlerimin önünde çözülmeye başlarken, hızla içmeye çalıştım. Bardağı parlak yüzeyli masaya indirirken Lind’in tam karşımızda oturup bizi izlediğini, görünüşe bakılırsa

uzunca bir süre de oturup öylece bize bakmış olduğunu fark ettim. Yerimden kıpırdamaya çalıştım. Bana yapışmış bedenden sıyrılmaya çalıştım, ama nafile kanepede bir mengene gibiydi. Sonsuza dek ayrılamayacak gibi birbirimize yapışık kalacaktı gibi oturuyorduk. Sonra üst kattaki odadan bir piyano sesi duyuldu. Bu ses utanç verici derecede çıplaktı. Ardından ‘Sadece satranç oynuyorduk’ dediğimi hatırlıyorum. Bir imtihan gibiydi. Anlamsız, ancak yine de her şeyi ifade eden üç kelime. Buna rağmen bundan bu kadar kolay kurtulamayacaktım. Ve çok geçmeden bunun adil olduğunu anladım. Bundan bu kadar kolay kurtulmak olamazdı da zaten. Bu nedenle Ekman’ın ‘Biz bir şey yapmıyorduk’ diye fısıldadığını duyduğumda mutlu olmuştum. Lind’in bakışlarını yüzümde hissettim, ancak yakında bunların bir anlamı kalmayacaktı. Sadece bir saniye sonra mengenenin çeneleri içimde birleşecekti. Son anda mutfak masası başındayken düşündüğüm bir şey aklıma geldi: Güçlü ol! Güçlü ol!

Gözlerimi ışıktan korumak için ellerimi siper ederek haykırdım:

- Ekman Oyunu, göster!

Ve Ekman’ın yanıtı kesintili bir yankı gibi döndü:

- Biz hiçbir şey yapmadık. Bunun ardından bir süre daha öylece oturduk ve bir iki bardak kaynak suyu daha içtik. Kar yağışı Tanrının nefesi gibi dışarıyı sallıyordu. Üst kattaki piyano çınlarken, şehirde sanki olması gereken buymuş gibi bir çan çalıyor ve her şey olması gerektiği gibi ilerliyordu. Ben sıkılmış ve bitkindim. Şimdi geriye kalan tek şey beni dışarı akbalararın önüne fırlatmaktı. Tekrar koridorda duruyorduk ve burası soğuktu. Ve burada bir kez daha canlı olarak o kenepeden, bana yapışan o yabancı vücuttan kurtulmuş olmanın ne büyük bir şans olduğunu fark etmiştim. Koridordaki serinlik bana güç vermişti. Paltomu

giyerken nihayet kafamda bir düşünce belirmişti. Bu da bütün bu süre içerisinde Lind'in bize tek kelime etmeyişiniydi. Bu böyle bitmemeliydi diye düşünürken onun kapı ağzında arkamda durduğunu hissettim. Dönüp bakmaya değil sadece düşünmeye cesaret ettim: Hayır onu kaybetmeyi göze alamam, diye düşünürken bir çıkış yolu yakaladım. Onu mağarasından dışarı çıkarmalıyım, şimdi özgürleştirme sırası bana gelmişti. Fakat bir şey söylemek mümkün olmadı, çünkü tutsak kaldığım şey zaten kelimelerdi. Zaman kısıtlıydı, çünkü Ekman dış kapıyı açmış ve onunla birlikte çıkmamı bekliyordu. Sanırım Lind'de bunu bekliyordu. Ben dahil hepimiz şaşkırtan ise saldırıya geçişim oldu, ani bir hamle ile Lind'in koluna yapıştım ve insan kör olmasa bana yüklediği suçluluk için anlayış gösterilmesi için nasıl yalvardığımı görebilirdi. Fakat kötü olan onun kör olmasıydı. Gözleri beni görmüyor ve avuçlarımda ağır bir kaya gibi duran elleri de körelmişti. Bunu hissettim ve dahasını da: suçumdan dolayı benden nasıl nefet ettiğini de hissediyordum. Beni saran bu cehennemsi şaşkınlıkla açık kapıdan dışarı fırlarken kapı şiddetle arkamdan kapandı. Bu arada Ekman'ın çağırdığı asansör ızgaralı telleri arasında kapana kısılmış bir hayvan gibi yukarı doğru yükseliyordu. İçinde ışıklar yanıyor ve etrafı aynalarla kaplıydı, ama bunların bir anlamı kalmamıştı artık. Bu iyiydi. Böyle olması gerekiyordu. Buna direniş göstermek sadece aptallık ve kibirlik olurdu. Asansör inerken ikimiz de mümkün olduğunca birbirimizden uzak köşelerde durmuştuk. Ve bütün bu süre boyunca Ekman durduğu yerde bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Asansör zemin kata indiğinde ise şöyle dedi:

- O kesinlikle satrancı görmüş olmalı.

Bunun üzerine artık dayanamayıp omuzlarından yakaladım ve bir elma ağacını salları gibi sallamaya

başladım. Yüzü kireç gibi beyazladı ve gözleri derinlere doğru içeri battı. Onu öyle sarsarken içinde bir şeyleri yıkmış olmalıydım, çünkü aniden yüzünün rengi tamamen yok olmuş ve geriye bir hayvanın çaresiz dehşeti kalmıştı. Arkadaşımdan geriye harabe bir yüz kalmıştı. Buna dayanamadım, kendimi dışarı karın içine atmam gerekiyordu. Fakat fazla uzaklaşmadım. Az ilerde bir manavın önünde durdum ve Ekmanın Lindin bahçesinde çıkıp gelmesini bekledim. Ve nihayet geldiğinde ardından onu takip ettim. Kar fırtınasında hayal meyal seçiliyordu, fakat kardaki ayak izlerini takip edebiliyordum. Onu takip ederken bir gece de her şeyimi bu şekilde kaybetmeye dayanamayacağımı düşünüyordum. Sonunda dayanamayıp adını hakırdım, ama durmadı. İkimiz aynı raydaki iki tren gibi, yürümeye devam ettik. Bunun sonu kazasız bitmeyecekti. Karda etrafımızda insan seslerinin olması, etrafın kalabalık olmasına rağmen, yalnızdık, tüm şehirde yapayalnızdık. Çok geçmeden kapısına yaklaştık, ikimizde hızımızı artırmıştık. Ancak o benden önce kapıdan birilerinin çıktığını fark etmiş olmalı ki kapı aralığında içeri sığılmıştı. Dışarda kaldım ve kapı gece için kapanmıştı. Bunun üzerine merdivenlere çıktım ve kapı camından içeriye baktım. İçerisi karanlık olduğundan ilk önce içerde onu fark edemedim, ama fark ettiğimde sırtı bana dönük yakınımnda durduğunu gördüm. Orada karanlıkta durmuş ağladığını düşündüm, belki de kendim ağlamaklı olduğumdan böyle düşünmüştüm kimbilir. Kar ve rüzgâr beni iyice kapı ağzına sıkıştırmıştı. İçerdeki nerede durduğumu biliyor olmalıydı, çünkü aniden yüzünü bana doğru dönmüştü. O anda kaçmak istedim ancak uzaklaşamadım. Korkunç uzunca bir süre orada öylece durup birbirimizi izledik. Ve aramızda bizi birbirimizden ayıran camdan daha da kalın bir duvar

oluşmuştu aramızda. Bunu anlamış olduğunu fark etmiştim. İkimizde anlamıştık. Önümüzde zorlu geçecek bir zaman olduğunu ve bir daha böyle yüzyüze bakmak için çok uzunca bir zamanın geçmesi gerektiğini ikimizde anlamıştık. Artık aramızda bu duvar hep olacaktı, üstelikte bu camdan daha da kalın olacaktı. Bu suçluluk yükünü ayrı yarı taşıyacaktık ikimiz ve bu tüm bir kış boyunca tek arkadaşımız bu olacaktı. Bir daha asla birlikte cüzdan satrancını oynamak mümkün olmayacaktı. Fakat bu arada farkına varmadan kapı aralanmış ve soğuktan donan elime bir el dokunmuştu. Elinden tuttum. Sonra kapı boğuk bir gürültüyle tekrar kapandı ve karanlıkta Ekman kayboldu. Yalnız kalırken döndüm ve kar fırtınasında ağır ağır yürümeye başladım. Ardından cüzdan satrancını açtım ve attığım her adımda sokak boyunca dizili lamba direkleri altından geçerken tek tek piyonları karın içine attım. Düşen her parçayla giderek daha da yalnızlaşırken kara gömülen her parça bir genç için katlanılmayı mümkün kılan birer arkadaştı. Katarinavagen yolunun yukarsında son parça olan siyah kule de şehir avlusuna gömüldü. Bu arada hava biraz açılmış olmalıydı, çünkü artık su kenarında teknelerin siyah bacalarının karda nasıl sırttıklarını görebiliyordum. Sonra tahtasını da uzaklara fırlattım, karla birlikte havalanarak uzaklara gitti. Şehrin dört bir tarafında çanlar on veya on biri vurmaya başlamıştı. Eve doğru giderken her şeyi kaybetmek, buna bir cüzdan satracıda dahil her şeyi kabetmenin ne demek olduğunu artık iyi biliyordum. Fakat her şeyi geri kazanmanın nasıl bir duygu olduğunu henüz kimsenin bildiğini sanmıyorum.

BİR ÇOCUĞU ÖLDÜRMEK

Güzel bir gün ve güneş ovayı aydınlatıyordu. Günlerden Pazar olduğundan yakında çanlar çalmaya başlayacaktı. Bir çift genç tren alanları arasında daha önce hiç yürümedikleri bir yol bulmuştu. Düzlükteki üç kasabanın camları parıldarken erkekler mutfak masalarındaki aynaları önünde tıraş oluyordu. Kahvaltıya ekmek kesen kadınlar söylenip dururken yerde oturan çocuklar da hayat düğmelerini tıngırdatıyordu. Bu kötü bir günün mutlu bir sabahıydı, çünkü bugün üçüncü kasabadaki mutlu bir adam tarafından bir çocuk öldürülecekti. Ancak o çocuk şimdi henüz yerde oturmuş ve kendi hayat düğmesini tıngırdatıyordu. Tıraş olan adam bugün nehir boyunda bir tekne gezisine çıkacaklarını söylerken, söylenen kadın da kestiği ekmekleri mavi bir tabağa yerleştiriyordu. Mutfağa henüz herhangi bir gölge düşmemişti ve bir çocuğu öldürecek adam da henüz birinci kasabada kırmızı bir benzin pompasının yanına duruyordu. Bu kameranın içine bakan mutlu bir adamdı. Camdan gördüğü küçük mavi bir araba ve bu arabanın yanında gülen genç bir kızdı. Kız gülmeye devam ederken adam güzel bir fotoğraf çekti. Bu arada benzin satıcısı deponun kapağını kapatırken onlara güzel bir gün geçirmeleri temennisinde bulundu. Kız arabaya geçip oturdu, bir çocuğu öldürecek olan adam ise cebinden cüzdanını çıkarırken denize gideceklerini ve orada bir tekne kiralayarak çok, çok uzaklara açılacaklarını anlatıyordu. Arabanın açık penceresinden ön koltukta oturan kız adamın anlattıklarını duyarken, gözlerini kapattı ve kapatır kapatmaz karşısında denizi ve

yanında adamla birlikte kendisini denizin içinde hayal etmeye başladı. Adam, kötü bir adam değildi, o neşeli ve mutlu biriydi ve arabaya binmeden evvel bir an güneşte ihtişamla parıldayan radyatörün, önünde durarak benzin ile kuş kirazı kokusunun zevkini çıkardı. Bu arabanın üzerinde herhangi bir gölge yoktu ve o parlak tamponunda herhangi bir ezik ya da kızıl kana bulanmışlık yoktu. İlk köydeki adam solundaki kapıyı kapatıp marş düğmesine basarken üçüncü köydeki kadın mutfak dolabını açıyor, bakıyor ki şekeri kalmamış. Hayat düğmelerini tıngırdatıp ayakkabı bağcıklarını bağlayan çocuk kanepede diz çökmüş ve yeşilliğin arasından usul usul akan nehre bakıyor. Çocuğunu kaybedecek adam ise tıraşını bitirmiş ve o anda malzemelerini toparlıyor. Masanın üzerinde kahve fincanları, ekmek, krema og sinekler var. Eksik olan sadece şeker ve kadın çocuğuna bir koşu Larssona gidip birkaç parça şeker istemesini söylüyor. Ve çocuk kapıya davranırken adam arkasından bağırarak teknenin sahilde beklediğini ve daha önce açılmadıkları kadar uzağa açılacakları için çabucak geri dönmesini söylüyor. Sonrasında çocuk bahçe avlusundan koş adınlarla çıkarken, kafasında sadece nehir ve suda sıçrayan balıkları hayal ediyor ve kimse de ona sadece sekiz dakikalık ömrünün kaldığını ve teknenin tüm o gün ve ardından gelen diğer günler de dahil, sahilde bekleyeceğini fısıldamıyor. Larsson fazla uzakta değil, sadece yolun karşısında kalıyor ve çocuk yolun karşısına geçerken o küçük mavi araba da ikinci kasabaya varıyor. Bu küçük kırmızı evleri ve mutfaklarında oturup ellerinde kahve fincanlarını kaldırırken kocaman çitlerin diğer tarafında ardında - toz bulutu kaldırarak hızla geçen arabayı gören uyku mağmuru insanların bulunduğu küçük bir kasaba. Çok hızlı gidiyor ve arabada ki adam kavak ile yeni boyanmış tel(e)graf

direklerinin gri gölgeler gibi yanlarından geçtiğini görüyor. Ön camdan yaz havası içeri akın ederken, hızla kasabadan çıkıyorlarç Yol sakin ve güvende oldukları için ortasında sürüyorlar, yalnızlar; şimdilik. Yumuşak geniş bir yolda yalnız olmak harika ve ovaya varınca bu seyahat daha da güzel oluyor. Adam mutlu ve dinç. Sağ dirseğiyle kadının vücuduna dokunuyor. Adam kötü bir adam değil. Denize acelesi var sadece. Bir yaban arısını bile incitmeyi düşünemez biri ancak yine de çok geçmeden bir çocuğu öldürecek bir adam. Üçüncü köyüne doğru hızla yaklaşırlarken küçük kız gözlerini tekrar kapatıyor ve denizi görene kadar açmamayı oynuyor ve yaklaşan arabanın yumuşak hareketleriyle eşzamanlı denizin ne kadar parlak olacağını hayallerini kuruyor. Çünkü hayat o kada acımasızca tasarlanmış ki mutlu bir adam bir çocuğu öldürmeden bir dakika önce hâlâ mutlu ve bir kadın dehşet içinde çığlık atmadan bir dakika önce hâlâ gözlerini kapatıp denizi hayal edebiliyor ve bir çocuğun ömrünün son dakikasında bu çocuğun ebeveyneleri mutfakta oturmuş şeker beklerken çocuklarının diş beyazlığından, tekne turundan konuşabiliyorlar. Çocuğun kendisi ise ardından kapıyı kapatıp sağ elinde beyaz kağıda sarılı birkaç küp şekerle yolun karşısına geçiyor, bu son dakika boyunca, içinde büyük balıklar olan uzun parlak bir nehir ve sessiz, kürekli geniş bir yankıdan başka bir şeyi göremiyor. Daha sonra ise her şey için artık çok geç. Daha sonra mavi bir araba yolun bir tarafında duruyor ve çığlık atan kadın elini ağzından çekiyor. Eli kanıyor. Daha sonra, bir adam, bir arabanın kapısını açıyor ve içinde korku olmasına rağmen ayakta dik durmaya çalışıyor. Daha sonra birkaç parça şeker anlamsızca çakıl ve kanlar içinde dağılmış ve bir çocuk hareketsizce yüzüstü yerde yatıyor. Sonra henüz kahvelerini içmemiş yüzleri solgun iki kişi kapıdan çıkıyor ve yolda

hayatlarında asla unutamayacakları bir manzarayla karşılaşılıyorlar. Zamanın tüm yaraları iyileştirdiği yalan. Zaman öldürülen bir çocuğun yaralarını hiç iyileştirmiyor ve şeker almayı unuttuğundan çocuğunu komşuya şeker almaya yollayan annenin acısını ve çocuğu öldüren bir zamanlar mutlu olan bir adamın acısını da. Çünkü bir çocuğu öldüren denize gitmiyor artık. Bir çocuğu öldüren yanında sesi soluğu kesilen eli sargılı bir kadınla sessizlik içinde yavaş yavaş evinin yoluna koyuluyor ve yolda geçtikleri tüm köylerde tek mutlu bir insana bile rastlamıyorlar. Tüm gölgeler kap karanlık ve ayrıldıklarında hâlâ sessizlik hakim ve çocuğu öldüren adam bu sessizliğin kendi düşmanı olduğunu ve bunu yenmek için kendinin suçulu olmadığını haykırmak için yıllarını harcamak zorunda olduğunu biliyor. Ama o bunun bir yalan olduğunu da biliyor ve gece rüyalarında her şeyi değiştirmek için hayatının o bir dakikasına tekrar dönmeyi hep arzulayacaktır.

Ama hayat bir çocuğu öldüren birine karşı işte bu kadar acımasız, sonrasında ise her şey için artık çok geç.

ZAMANI GELDİ

Önce döşeme taşların üzerinden Skeppström adında bir adama gitti. Skeppström evde değildi ve tekne de yerinde yoktu. Sonra ormana gitti ve Işık adında bir yazlığa geldi. Kapıyı açan evin hanımı ürtkmüştü. Muazzam yağmur yağıyordu ve mevsimlerden sonbahardı. Bu dönemde buralara öyle pek kimse gelmezdi. Kocas, iki mil uzakta ve ağaç kesmeye gitmişti. Çok geçmeden karanlık çökecekti. Kadın fal taşı gibi açılmış gözlerle ona ne istediğini sordu. Gri kazaklı iki çocuk salonun ışığından dışarı bakıyordu. Adam balta ve testere diye cevap verdi. Bir çam ağacı indirecekti. Bunun üzerine kadın kapıyı kapayıp sürgüyü çekti. İçerde bir çocuk çığlık atarken ağır bir su damlası sundurmaya düştü. Büyük siyah bir kuş bahçeye alçaldı, ardından başka da bir gelişme olmadı. Önce giriş kapısından ayrıldı, daha sonra da bahçeden dışarı çıktı. Çitin üzerinde bir çocuk oturmuş ve bir söğüt dalı oyuyordu. Sonunda söğüt dalından geriye bir şey kalmayınca ona şöyle sordu:

- Bıçağın keskin mi?

Ona yanıt vermek yerine çocuk bıçağı uzattı. Bıçağı alan adam yürüyerek oradan uzaklaştı. Çocuk arkasından ağlaya sızlaya yavaş yavaş onu denize doğru akan bir dereye kadar takip etti. Adam derenin tam ortasında siyah bir taşın üzerinde durdu ve karada duran çocuğa şöyle seslendi:

Bana balta ve testereyi ödünç ver sana bıçağımı geri vereyim.

Önde çocuk arkasında adam birlikte bir yamaca doğru yürüdüler. Yüz metre ilerilerinde bir balıkçıya ait bir çiftlik vardı. Balıkçının adı Wijkander'di ve çocuğun

babasıydı. Bulundukları yerde müstemilata doğru süzülürlerken kimse onları göremiyordu. Çok geçmeden çocuk gıcırdayan kapıyı açtı ve boş bir odunluktan içeri girdiler. İçerde balta bir kütüğe saplı, testere ise bir kirişe asılıydı.

- Sen iyi bir çocuksun, dedi adam. Büyüyünce ne olmak istersin? Çocuk bıçağı aldı ve karanlığa attı. Bıçak hazla bir duvara saplandı. Bıçak fırlatan dedi çocuk ve kayboldu. Sağ elinde balta ve sol omuzunda testereyle adam geldiği yoldan geri döndü. İlk önce yamaçtan aşağı, sonra dere ve bahçeyi, ardından da çatısına bir kedinin sessizce tünemiş olduğu ışığı geçti.

Skeppström henüz gelmemişti. Kayaların altındaki su neredeyse beyazlamıştı. Denizin içinde ise gri duvara bir tekne eğilmekteydi. Adam içeri girmedio fakat yazlığı ve odunluk arasında bir ray gibi dimdik yükselen dev çam ağacının yanına gitti. Yetmiş yıldan beri ydi burada dimdik durmuştu. Ne sonbaharlar onu denize düşürebilmiş ne kışlar onu toprağa indirebilmişti ne de beş vahşi çocuk zirvesini yere eğebilmişti. Denizden bir direk gibi görünüyordu. Gençliğinde ise ağacın tepesine gece evine gelirken yoluna ışık tutsun diye bir fener asmıştı. Kadın ölene kadar her gece bu feneri yakmıştı. Cenazesinden bir gün sonra ise adam bu feneri Hållskär adında bir uçurumun aşağı atmıştı. Fener aşağı düşerken ardından tam üç kez tükürmüştü. Eve en son geleli iki yıl olmuştu. Artık alacakaranlık çökmüştü, ne kaybedecek zamanı ne de kazanacak herhangi bir şeyi kalmamıştı. Balta açağta saplandı. Ağaç gövdesi kaya gibi sertti. Kabuğu pul pul soyulurken ağaç çığlık atmaya başladı. Adam bunu duyuyor ancak duymazdan geliyordu. Sonunda baltayı yere indirdi ve parmaklarıyla yarasını okşadı. Ağacın sızlamasından haz etmiyordu. Acısına çabuk son vermek istediğinden bu kez testereyle devam etti. Diz çöktü, kırk beş dakika

boyunca testereyle kesmeye devam etti, fakat bünyesi çok zayıftı. Neredeyse boğazından tek lokma geçmeyeli üç gün olmuştu. Onun için köprüye bıraktıkları sütü onlar gittikten sonra dökmüş, yanına bıraktıkları eti gece suya atmış, odunluğuna yığdıkları odunu tekrar oramana geldikleri taşımıştı. Testere ileri geri gidip gelirken o dizlerin üzerinde duruyordu hala. Sızlayan dizleri titriyor, omuzları acıyordu. Denizin içinde uzaktan bir tekne kükrerken yakınında bir kuş çığlık atıyordu, ama hepsinden en yüksek ağacın haykırılarıydı. Sonra birden testere canlandı. Öfkeyle titremeye başlarken hararet ve iştahla ağacı etini ısırmaya başladı. Ve kollar, kolların yapacağı tek şey ise testereyi takip etmektir. Üşümesi ve açlığı yok olurken, denizin ham ıslaklığıyla ısınarak gevşedi. Vücudu kanayan ağaca nüfuz etti. Sevincin hararetinde kendisini kesmeye başlamıştı. Fakat kendine geldiğinde testere durmuş ve karanlık basmıştı. Dizlerinden zalim bir soğukluk süzüldü. Çerçevesi buz gibi soğuk olan testere çama saplanmıştı. Çıkarmak için çekiştirip durdu ancak bir başaramadı. Durup az biraz düşündüğünde her şeyin nafile olduğunu fark etmişti. Testere pek bir ilerleme kaydetmemişti. İşin bitmesine daha çok vardı. Ağaç durduğu yerde karanlıkta haykırıyordu.

Beceremedim diye düşündü

Becemedim dedi yüksek sesle

Becemedim diye haykırdı.

Islak balta yerde, çimlerin üstünde duruyordu. Sızlanan ağacı bıraktı ve balta sapını kapıya dayadı. Elinde balta ile şömine rafındaki lambayı yaktı. Şöminenin yanında kahverengi bir kürsü vardı. Ocakta kahve pişerken kırk yıl daha üzerinde otururulabilirdi. Artık üzerinde kimse oturmayacak diye düşündü.

Artık üzerinde kimse oturmayacak dedi yüksek sesle. Ve tek bir darbeye onu birbirinden ayırdı. Masanın

yakınında yılanmış bir koltuk duruyordu. Ne düşündüyse yüksek sesle söyledi ve yüksek sesle söylediği her şeyi balta ondan daha da sesli söyledi. Balta demliğe bundan artık kimse içmeyecek dedi Tablodaki kral, saatin içindeki guguk kuşu bile ondan kurtulamadılar. Balta burada artık kimse yaşamayacak diye haykırdı ve öfkeden kudurmuş bir hayvan gibi odanın içinde dolandı. Balta yatışınca, adam feneri dışarı çıkardı ve yanar halde denize fırlattı. Artık gücünü toparlamıştı. Köprüde baltayı yere bıraktı ve hayatı boyunca hiç olmadığı kadar dim dik durarak sabit bakışlarla karanlıkta denizi izledi. Mutlu ve güçlü olduğu zamanlar köprüden elini uzatsa ve ulaşırdı. Yazlık işte bu kadar denize yakındı. O gün bur-rayı ulaşamadığını hatırlamıştı, ama şimdi buradaydı. Geriye bir tek teknesi kalmıştı. Bunu da bir daha kimse binmeyecek diye hakırdı balta. Tam dibinde durup baltayı kaldırmıştı ki o sırada bir ses işitti. Bu karanlıkta bağırın ağacın sesiydi. Baltayı yere indirerek karaya çıktı. Teknenin bağlı olduğu ipi keserek bir tekmeyle onu uzun bir yolculuğa gönderdi. Sonra burundan beyaz bir ışık göründü. Bu tıpkı bir kuş gibi geldiği gibi kaybolurken, henüz tamamen yok olmamıştı. Ormanda bir yerlerde arayıştayken arada bir bu yoğun karanlığı yırtarak denize uzanıyordu. Aniden yazlığın duvarı aydınladı. Karanlıkta köşeye yash bulunan kürek ile çama saplı testere ışıkla birlikte aydınlandı. Krantz'ın oğlu gelmişti. Gürültülü aracı Skeppström'un rıhtımında dolanıyordu. Sonunda bu gürültü kesildi, ama ışığı yanmaya devam etti.

Krantz'ın oğlu yakına geldi, ellerini gözlerine siper ederken iyi akşamlar, dedi. 'Zamanı geldi'.

- Evet, şimdi tam zamanı, diye yanıt verdi ancak yerinden kıpırdamadı.

- Yanına alacağın herhangi bir şey var mı?

- Hayır yok, dedi, orada her şeyleri var sanırım.

Durduğu yerde ağır ve karanlık duran tekne giderek ışıktan uzaklaşıyordu. Krantz'ın oğlu bunu fark etmemişti. Adam son anda pişman oldu. Evet var bir şey, yanıma kürekleri alacağım dedi. Krantz'ın oğlu rahatsız olmuş görünüyordu ama kürekleri aldı ve arka tarafa bağladı. Krantz'ın oğlu:

- Yarın ışıktan gelip yazlığı temizlerler sanırım, dedi.

- Yazlık temiz, dedi adam olabileceği kadar hem de. Ve tekneye de Skeppström bakacak?

- Tekne halledildi, dedi adam, ama benim için testereyi çözersin? Krantz'ın oğlu testereyi tek hamlede çekip çıkardı, ağaç artık bağırmıyordu. Denizde bir tekne yaklaşırken su yüzeyinde beyaz bir ışık süzülüyordu.

- Skeppström'e veda edecek misin?

Adam 'hayır' diye cevap verdi, ardından arabaya bindi. Ağaç ve taşların arasından yavaş yavaş hareket ederken, ışıktan gözleri kamaşan bir tavşan önde koşarak yol gösteriyordu. Kıstağa varmak üzereyken adam Krantz'ın oğluna şöyle dedi: Wijkander'lerin orada durabilir misin? Geri vermem gereken bir şey var. Wijkander'lerin evinden içeri girdiğinde herkes sofraya oturmuştu. Balta ve testereyi eşige bırakırken onlar yemeklerini yemeye devam ediyorlardı. İçerde lambanın altında bir sinek vızıldıyordu. Kapı çerçevesine uzun bir bıçak saplanmıştı.

- Eh zamanı geldi sanırım, dedi Wijkander.

Oğlan hapsirdi. Sinek homurdandı. Kaşıklar çatırdarken herkes yemeğini çiğnemeye devam ediyordu. Wijkander'lardan eli boş dönmüştü. Son suyu Närviken yakınlarında gördü. İki taş arasında beyaz bir kuş yüzüyordu. Sonra rota doğrudan karaya yöneldiler. Kilise ve yoğun ağaçlar, ağır harman makineleri ile kalın kapı direkleri olan büyük ağır çiftliklere doğru ilerlerken, yağmurun altında kararan sürülmemiş geniş tarlalara ve

ölüm kuyruğunda oturup bekleyen dev gri salonlara doğru devam ettiler. Yolda siyah bisikletçiler ve gri saman yığınlarıyla karşılaştılar. Kilise sapağına gelene kadar tek kelime etmediler. Birbirlerine söyleyecek bir şeyleri yoktu ve asla da olmayacaktı. Ama sapakta Krantz'ın oğlu şöyle dedi: Lundin henüz bu sabah öldü. Bu nedenle oda hazır değil dediler. Bu gece annemde kalacaksın. Krantz'ın evinin iki penceresinde ışık vardı. Duman ve yeni toplanmış patates kokan kasabada karanlık kafaların üzerinde bir bodrum gibi duruyordu. Omzunda kürekle dul kadının evinden içeri girdi. Gelişi beklendiğinden hazırlığı yapılmıştı. Kürekleri şöminenin yanına koydu ardından geçip masanın kenarına oturdu. Çocuk arabayı yerine götürmek için çıktı. Krantz'ın evinde yalnız kaldılar. Dul sallanan sandalyede oturdu ve adam yemeğini yerken onu izledi. Yemeği bitince kadın şalını omuzlarına alarak şöyle dedi: Ström bu kürekleri ne yapacak? Adam ringa kemikleri ile siyah perdelere bakıyordu. Bilmiyorum, dedi, ama onları kullanabileceğim bir şeyler vardır elbet. Krantz gittiğinde dedi dul kadın, yanına dizginlerini alırdı. Ölene kadar da yanında hep dizginleri vardı. Ona güldüler mi? Hayır dedi dul kadın kimse gülmedi. Ölümü zor muydu? Bütün bir gün boyunca yatakta yatarak öksürdü. Sonra öldü.

Gece evin üzerine iyice çökmüştü. Nefes almak zordu. Rüzgârın sesini dinledi ama rüzgâr esmiyordu. Bu gece rüzgâr esiyor dedi dul kadın. Bunun üzerine adam ürkmüştü. Masadan kalkarak şöminenin önündeki tabureye oturdu. Bu kirli kürekler dedi ve hüznü dolu gözlerle dul kadına baktı adam, bunlar tam kırk yıldır benimle birlikteler. Çocuklar daha doğmadan, evvel vardılar. Seni yanlarına almalı, burada sefaletle terk etmememliydim dedi dul kadın.

Ebeveynlerini böyle yabancılara teslim etmek utanç verici bir şey. Onlar istediklerini yapıyorlar dedi adam. Herkes istediğini yapıyor, ama orası iyi bir yerdi. Orada Skeppström, Wijkanders ve Torparn vardı. Kendim istemesem buraya gelmezdim. Krantz öldükten sonra ne işle meşgulsun?

- Ceset yıkıyorum, dedi dul kadın. Hareketsizce sallanan sandalyesinde oturmuşve leylakları sallayan rüzgârı dinliyordu. Yüzü bir Astrakan gibiydi. Ström küreklerden birini kucağına aldı. Beyaz ve eski püsküydü kürek. Güzel bir çalışma dedi. Peki öldüklerinde çok mu kirliler?

Bazıları öyle dedi dul kadın ve ertesi günü düşündü. Fırçalanırken hiç uyananalar oldu mu?

Hayır dedi dul kadın, asla olmadı. Aradan biraz zaman geçti. Guguk kuşu saatten dışarı çıktı. Ström'un altındaki tabure gıcırdadı. Duvarda bir kral resmi vardı. Yeni bir hayat başlarken davlumbaza doğru küreği kaldırdı ve şöyle dedi:

- Benim için yatağa temiz çarşaf bıraktınız mı? Evet dedi dul kadın, ardından ayağa kalkarak önden odaya gitti. Orada, bir mumla kanepeye ışık tutarken birden adamın kokusunu hissederek irkildi, ardından hızla ondan uzaklaştı. Fakat Ström gördüğü sadece kanep, çarşaf ve yumuşacık yastık olmuştu. O kadar yorgundu ki ayakta duramıyordu. Kanepenin kenarına oturdu ve ayakkabı bağcıklarını çözmeye başladı. Dul kadın çıkarken ışığı odaya bıraktı. Ardından kapıyı kapatırken şöyle mırıldandığını duydu: Burada lanet olası bir esinti bile yok. Dul kadın 'elbette esinti var,' demeyi düşündü, ama nedense bir şey söyleyemedi. Bir süre sonra ise adamın nasıl yatağına uzandığını, ardından nasıl horlamaya başladığını işitti. Kadın artık mutfak kanepesine geçmiş ve tarlalarda esen rüzgârı dinlemeye başladı. Gece yarısı hafif uykusundan uyandırıldığında

odanın kapısı açılmıştı. Onu göremiyordu, ama o eşikte olduğunu biliyordu. Adam uzun bir süre orada sessizce durdu. Sonra mutfak zemininde bir sıçrama oldu. Ve bu sıçrama henüz devam ederken adamın şöyle dediğini duydu: Lanet olası deniz bu gece nasılda sessiz öyle. Adam hâlâ orada duruken kadın yerinden kalkıp ışığı yakmadı, çünkü o neler olduğunu anlamıştı. Bu onun denizi son görüşü olduğunu anlamıştı.

KAR GEZİSİ

Bir sinopsis

I

Kuzeyde yapayalnız bir çiftlik. Kışın erken bir sabahı. Ben mutfak kanepesinde, mutfağa açılan oda da ise Manfred ile Maja uyuyorlardı. Mutfak dışındaki karanlık ve boş sundurmada ise Henning'in uyuduğu tavan arasına giden merdivenler, Lena ile Sonja paylaştığı salon kapısı vardı. Sonja tavan arası merdivenlerinden gizlice aşağı inmişti. O gecenin bir kısmını bekaretini aldığı gibi kendi bekaretinide henüz verdiği Henning'in yanından geliyordu. Her ikisi de endişe içindeydiler, ancak aralarından en çok korkan çarşaftaki kanı gören Henning'di. Sonja gizlice salona geçiyor. Saniyeler sonrasında ise dışardaki fırtınadan içeri Lena giriyor.

Lena ailenin sessiz isyancısı. O çiftlikten nefret ediyor, yalnızlıktan, baba baskısından da, at ve ineklerde de nefret ediyor. Sürekli kendisini tüm bunlardan azat edecek bir yangın ya da bir kazayı hayal ediyor. Daha önemlisi ise, kendi sahip olmadığı bir özgürlüğe sahip olduğundan en çok Sonjadan nefret ediyor. Bu gece Sojanın gizlice dışarı çıkmasıyla uyanmış ve onun tavan arasına gittiğini duyarak olayı hemen anlamıştı. Sevmesini bilenlere karşı hissettiği bir öfke nöbetiyle kendisi de dışarı çıkarak ahıra gitmiş ve babasının sevgili atı Maja'yı çözerek dışarı salmıştı. Şimdi yavaş yavaş gece uykusuna yatanlar da uyanmaya başlamıştı. İlk olarak mutfağa gelip şömineyi yakan Manfred olmuştu. O aileyi sert, ama adil bir disipline eden ve

sadece Maja'yı sevecenlikle okşayan bir patrik, bir Gustav Vasa ya da Şarl XI. Ivar şömineye ıslak odun koyduğundan ateşi yakamıyor. Öfke içinde oğlunu uyandırmaya çalışırken, bu kargaşa dışardan gelen korkunç bir çığlıkla aniden kesiliyor. Bu gürültü karanlıkta karda şaşkınlık içinde başı boş dolaşırken şaşkınlık içinde çitten atlamaya çalışan ancak mesafeyi yanlış hesaplayarak direklerden birine takılarak düşen attan geliyor.

II

Ve o andan itibaren tüm düşünceler, tüm çabalar can çekişen atın etrafında toparlanıyor. Direği testereyle keserek atı bir kızağın üstünde içeri alıyorlar. Ve bu arada herkes şu soruları soruyor: Bu nasıl oldu? Atı kim çözüldü? Ahırın kapısını kim açtı? Manfred herkesi sorguluyor, ama bir sonuç alamıyor. Bunu yapanın kim olduğunu sadece Sonja anlıyor, ama Lena gerçeği açıklarsa Henning ile ilişkilerini deşifre etmekle onu tehdit ederek susturuyor. Bu arada, at iyiden iyiye can çekişirken herkes çaresizce etrafında nöbet tutuyor. Sonunda Manfred baltayı getirerek kendisini atla yalnız bırakmalarını söylüyor, ancak atla başbaşa kalınca yapması gerekeni yerine getiremiyor. Yapabildiği tek şey ahırda baltayı yere saplamak. Bu gürültüyü duyan herkes atı öldürdüğünü düşünerek tekrar ahıra dönüyorlar. Fakat onun bunu başarmadığını fark eden Lena adeta çıldırıyor ve baltayı eline alıyor. Ardından ata, nefret ettiği her şeye öldürücü darbeyi kendisi indirmek istiyor, ancak diğerleri bunu engeleniyor. Kısacası o bu sabah öfkeden kudurmuş gibi sağına soluna saldırıyor. Herkesi tömet altında bırakarak, ona

karşı ayaklandırıyor, fakat o kanlı çarşafı göstermeye cesaret etmeyince Sonja ile ilgili bildiği her şeyi açıklıyor. Ve Sonja'yı ise her şeyi kaybettiğine ve yapamaması gereken tek şeyin çiftliği terke etmek olduğuna inandırıyor. Bu arada Manfred'de kararını veriyor: At silahla vurulacak. Fakat köyün yolları kapalı. Birisi diğer atı alıp pullukla kasap'a kadar yolu açmalı ve kasap maskesiyle birlikte kasabın gelesini haber vermeliydi. Manfred İvar'ı göndermek istedi fakat onun yerine Hennin gitmek istediğini belirtiyor. Bunu kısmen bir işe yaradığını göstermek, kısmen de suçluluk ve korkudan uzaklaşmak için yapmak istemişti.

III

Böylece kar gezisine çıkan Henning ölüyor. O kar fırtınasında sonsuza dek ortadan kaybolurken, Maja can çekişiyordu. Bir an önce ölmek için Tanrıya dua ediyordu. Bir an yanlış dua ettiğini düşünerek Tanrının bu duaları karıştırdığını, kendi yerine kar gezisine çıkan Henning'in ölümüne sebep olduğunu düşünerek kendisini suçlamaya başladı. Bu arada Henning pulluğunun üstünde karda donarak ölürken at yönünü kaybediyor. Günün ilerleyen saatlerinde kar fırtınası dine dek öylece başı boş dolanıp duruyor. Henningin ölümü üç donma rüyasıyla tasvir ediliyor. Bu rüyaların ilki sonbaharda gelişiyor. Bir anda kendisini bir sonbahar ormanında buluveriyor. Pulluk yosunlu ve yarı-çürümüş bir durumda iki kayanın arasına sıkışmış bir vaziyette. At ise küçük bir uçuruma dönüşmüş. Henning hayatında karşılaştığı bütün her her şeyle rüyanın şiirsel biçiminde tekrar karşılaşıyor. İlk rüyada, hakikat zaten kıvamında, ancak ölüme yaklaştıkça

etrafındaki peyzaj da giderek ısınmaya ve hayatının arka perdesi daha da iyi anlaşılabilir hale geliyor. Daha önce anlayamadığı her şey netleşirken daha anlaşılır bir hal alıyor ve son rüya sahnesi olan yaz sahnesinde ise nihayet tüm aile onun etrafında toplanıyor. Kendisi ise bir ateşin yanı başında ve aile üyeleri, kasap, öğretmen vs. gitgide etrafında daha da geniş bir çember oluşturarak ateşe odun atarken şunları fısıldıyorlar: Üşüyor musun? Üşüyor musun? Her şey affedilmiş, her üç rüyasında onu kovalayan o kanlı çarşaf babasının üstüne örttüğü at tüyünden sıcak bir battaniyeye dönüşüyor.

Ve hatta ona en çok eziyet eden ve üşüyen kızkardesine dönüşen ve tüm rüyalarını bölen,, yani ne kadar üşüdüğünü ona hissettirmekle kendisini hayata döndüren kişi bile kalın kışlıklarını çıkararak Henning'in üzerine örtüyor. Sonunda hepsi de Henning, Henning, Henning diye fısıldayarak, mutluluk içinde gülümseyen çocuğun yanından kayboluveriyorlar.

IV

Sonra sahne bir an kararıyor ve çığlıklar giderek daha da yükseliyor. Fırtına sonrası Kış manzarası ortaya çıkarken, haykıranlar çocukla atı arayamaya çıkan aile fertleridir. Atı karnı ortasında çocuğu ise pulluğun üzerinde donmuş olarak buluyorlar. Sonra eve taşıyıp odunluğa bırakıyorlar ve oyun çocuğun cenazesinde herkesin herkesle, biri hariç yani Manfred hariç, barıştığı, sahneyle sonlanıyor. O gecikiyor, üşüyen at ile can çekişen atla ilgilendiği için gecikiyor. Geldiğinde ise herkesi 'inekler sağıldı mı bu akşam, ahırın yolu temizlendimi, domuzların yemi verildi mi, tavukların

hazırlığı yapıldı mı vs gibi sorularla tek tek sorgudan geçiriyor. Ardından yem torbasını yerine taşımadığı için İvar'ı azarlıyor fakat yem tobaları aşırı ağır olduğundan çocuklar taşımaya üşenmişlerdi.

PERDE

BABAANNENİN EVİNDE

Babaannenin evi sessizdi. Küçük çocuk o odadan bu odaya dolanıp dururken sessizliği arıyordu. Elbette bir yerlerde olmalıydı. Elbette bir yerlerde sallanan sandalyesinde oturmuş ve kocaman bir kitap okuyor olmalıydı. Çocuk kapıları tek tek açıp içeriyi dinledi. Kapılar ağır ve eşikler altın kaplamalı ve yüksekti. Kendisi ise küçük ve oldukça endişeliydi. Kalbi göğüs kafesinde hızla atan bir saat gibi kut kut atıyordu. Şimdi son eşikte duruyordu ve burada gözlerini kapatmalıydı, çünkü sessizliğin nasıl bir şey olduğunu kim bilebilir ki. Sessizlik burada mı öğrenmek için kulağını odaya doğru verdi. Ve şimdi duyduğu pek çok şey vardı. Fırtına koparken denizde bir teknenin yüzdüğünü duydu. Ve çiçeklerin aralarına gömülü olduğundan görünmeyen, ancak öldüğü için ağlayan küçük bir kızı duydu. Ayrıca ileri geri yürürken geniş yer tahtalarını çatırdatan büyükbabanın çizmelerini de duydu. Ama sessizliğin kendisini duyamadı, bu nedenle gözlerini açarak içeri girdi. Bu küçük bir oda, sadece tek gözdü, ama parlak zeminli odanın tam ortasında yerde güneş ışığından kocaman bir kare vardı. Çocuk bu karenin içine daldı, orada uzun bir süre durdu ve etrafı dinledi. Babaannenin evi oldukça sessizdi. Endişeli kalbi hariç hiç bir şey kıpırdamıyordu. Tablodaki tekne tekrar susmuş ve odada ağlayan ölü kız ağlamayı kesmişti. Büyükbabanın siyah çizmeleri pencere ile sobanın arasında bir taburenin üzerinde duruyordu. Onlarda suskundu. Büyükbaba ise şimdi güneşteydi kendisi. Güneş parladığında büyükbaba mutluluk içinde ona bakıyordu. Ancak ne zaman hava bulutlu olsa

büyükbaba üzüldü ve kendisini evine kapatıyordu. Yağmur yağdığında ölü olmak çok zor diye düşündü çocuk. Şimdi artık ikinci olurken, içindeki ışık karesi giderek külmeye başlamıştı, ama çocuk farkında değildi. Gözlerini tekrar kapatırken tuhaf olan bir şey oldu, kendisi tamamen ışıkla dolana kadar içindeki ışık gid gide daha da parlamaya başladı. Ve aniden birisin şöyle fısıldadığını işitti: Şimdi harekete geçebilirsin!

Şimdi, şimdi! Bir saat çınlarken çocuk geri geri yavaşça ince ışıktan çizgisinin dışına çıktı. Gözlerini açtığında, kucağında büyükbabanın ağır çizmeleriyle duruyordu. Sonra yavaşça yere indirdi. Ve bu arada tüm dünya susmuştu. Bin yıl boyunca o çizmeler orada yanyana durmuştu. Taş, güneş ve ormanda bir yol kadar eskiydiler. Şimdi böyle aniden birbirlerinden ayrıldıklarında işitilmeyen bir ses oluştu, tüm odayı sarsacak türden bir ağıt gibi. Tir tir titreyen uzuvlarla tabureye tırmandı çocuk, sonra hızla uzun bir zamandan beri hayalini kurduğu şeyi gerçekleştirdi. Tamamen çizmelerin içine girerek daldı, daldı ve şaftından dibe vurana kadar derinlere indi. Ve böylece çizmelerin içindeydi artık, peki sonrası? Sonrası pek bir şey olmadı. Orada öylece durdu ve sonra güneş sönerken alacakaranlık kedi gibi sinsice odaya süzüldü. Çocuk hep garip bir şeyler olduğunda yaptığı gibi gözlerini kapattı. Artık çizmeler şaftları bükülmüş şekilde çocukla yürümeye başladılar. Duvardan geçerek bahçeye, bahçeden çıplak tarlalara oradan yoğun ormanın bataklıklarına çıktılar. Ve geçtikleri her yerde tüm sesler kesiliyor, ağaçtaki kuşlar susuyor, ağızlarında yaprak topraklarıyla olan ormandaki ceylanlar duruyor ve fundalıktaki siyah yılanlar sopa gibi katlaşıyordu. Çocuk çizmelere 'nereye gideceğiz' diye fısıldadı. Ve çizmelere fısıltıyla yanıt verdiler: Sessizliğe gideceğiz. Aniden önlerinde siyah bir duvar yükseldi ve çizme

şöyle fısıldadı: İşte buradan içeri gireceğiz. Fakat buradan içeri giremediler, çünkü o anda çocuğa gözlerini açtıran bir ses duyuldu. Bu babaannenin sesiydi. Çocuk dar odanın içinde bir sersem gibi etrafına bakındı. Geri gelmişti. Babaanne onu çağırıyordu. Her şey zaten garipti ve çizmeler susmuştu. Babaanne tekrar seslenirken çocuk çizmelerin içinden çıkmaya çalıştı. Sonra korktuğu başına gelmişti, içinden çıkamıyordu. Sıkışıp kalmıştı. Dar şaftın içinde ayaklar birbirini tırmalarken çizmeler taştan bir deri gibi kalçalarını kavramıştı. Bağırarak istedi ama sadece en dipte duran ayaklar çılgılık atıyordu. Onlar karanlıkta korkunç ve beklenmedik bir şeyler olduğunda mücadele eden hayvan gibi mücadele ediyorlardı. Sonra şaftlar patladı ve çocuk içinden zemine yuvarlandı. O henüz yerde kıvrılırken büyükanne üçüncü kez ona seslendi. Sessiz donuk hareketlerle kendini kurtarmayı başardı. Bir süre kucağında çizmelerle öylece kalırken gözlerini sım sıkı kapattı, ancak değişen bir şey olmadı. Kapalı gözlerin içindeki karanlıktaki kocaman bir sessizlik ve dışında ise sessizce çılgılık atan çizmeler vardı sadece. Babaannenin evi sessizdi, ancak bu kısır ve tehlikeli bir sessizlikti. Karanlıkta gizlenen dev ve vahşi bir hayvan gibi bir sessizlik. Kaçmalıydı ve bunu başarmak için de son olarak aşağılayıcı bir eylemde bulunmak zorundaydı. Yere eğildi ve büyükbabasının çizmelerini babaannenin yatağının altındaki kötü karanlığa itti. Ardından kapıyı açtı ve bir kedi gibi yavaşça salona daldı. Babaanne yüksek sırtlı bir sandalyede oturup geriye yaslanmıştı. Etraf karanlık ve çiçekler ışık saçmıyordu. Babaanne en ufak bir ışık dahi yakmamıştı. Halının üzerinde parmak uçlarında yürüdü. Çok geçmeden yanına vardı, ancak babaanne onu fark etmemişti. Amansız bir zalimlikle onun beyaz yüzünü inceledi. Babaanne gözlerini kapamıştı ve çocuk nerelerde olduğunu merak ediyordu.

Belki de yatak odasına doğru yola çıkmıştı! Onu kolundan yakaladı, oradan uzaklaştırması gerekiyordu. Babaanne çığlık çığlığa gözlerini açtı. Gözlerini açar açmaz çocuk onun yatak odasında değil tamamen başka bir yerde olduğunu anladı. Babaanne bir köpek gibi silkelendi ardından ona gülümseyerek şöyle dedi:

- Evlat napıyorsun sen öyle?

- Babasanne dedi çocuk, sessizlik nerede?

Önlerindeki küçük masanın üstünde beyaz bir deniz kabuğu duruyordu. Bunu çok kez dinlemişti. Babaanne onu eline aldı, sonra onun kulağına tuttu. Deniz kabuğu soğuk ve sert olduğundan çocuk geri çekilmek istedi.

- Ne duyuyorsun dedi babaanne.

- Denizi, dedi çocuk.

Garip olan ise yalan söylüyor olmasıydı. Aslında hiç bir şey duymuyordu. En ufak bir kıpırtı bile duymuyordu. Bu nedenle deniz kabuğunun ölü olduğunu anlamıştı. Onu öldürmüştü. Hırçınca onu tekrar masaya bıraktı.

- Hayır, dedi babaanne, sessizlik diye bir şey yoktur. Her şeyin bir sesi var. Sessizlik dediğimiz şey, sessizlik değil aslında, sadece kendi sağırlığımızdır. Bu kadar sağır olmasak dünya bu kadar acımasız olmazdı. Ama neyse ki her şeyi duyanlarda var. Ovalarda olanlar var, ne demek istediğimi anlıyor musun?

Babaanne kendisi de ovalıydı.

- Evet, diye yanıt verdi çocuk, ovalar düzlüktür. Ovada diye devam etti babanne, orada olanlar, sırtların şarkılarını duyanlar var. Sadece bu değil; sırtların ardında olan biteni de işitiyorlar. Vadilerde yaşayanların yanı sıra şehirde mücadele verenleri de, hatta denizdeki tekne seslerini bile işitiyorlar. Hatta bunun ötesinde deniz ötesi savaş çığlıkları atan insanları da duyuyorlar.

- Ne dediğimi anlıyor musun?

- Savaş, asker demek dedi çocuk.

Babaaanne sustu, ama sözleri çocuğun etrafını kalın bir duman gibi sarmıştı. Çocuk masanın üzerine eğildi. Deniz kabuğunun yanında sarı bir astrakan duruyordu.

- Babaaanne, diye sordu, insan elmanın sesini de duyabilir mi?

- İnsan istediği her şeyin sesini duyabilir dedi babaaanne.

Elma, soğuk ve tatsızdı. Onu alıp kulağına götürdü.

- Ne duyuyorsun? dedi babaaanne.

- Rüzgârın esintisini dedi çocuk.

Ama bu da dipsiz bir yalandı. Aslında, hiçbir şey duymuyor ve muhtemelen asla da duymayacaktı.

- Babaaanne her şeyi duyuyor mu? diye merak etti çocuk. Kadın onun bu neftetini fark etmedi. Cevapta vermedi zaten. Bunun yerine çevik bir kıvraklıkla yerinden kalktı ve çocuğun elinden tuttu. Çocuk odaya gideceklerini sanarak direndi, ama odaya değil dışarı çıktılar. Sonra sundurmada durarak donmuş dalya ile bol meyveli elma ağaçlarına baktılar. Ne rüzgâr esiyor ne de yoldan geçen bir kimse, şehirde ne havlayan bir köpek ne de çığırın bir kuş vardı. Her şey sessiz ve masmavi gökyüzü dimdik duruyordu. Yukarıdaki sessizlikte yıldızlar, az ötede aşağıda ise kırmızı bir yol belirmişti. Bu gökyüzünde parlayan şehrin sessiz ışığıydı. Çocuk var gücüyle etrafı dinledi. Kulaklarını dünyanın dört bir köşesine yolladı, ama her seferinde eli boş döndüler. Onlar köpüren bu sessizlikte dururken o anda ağaçtan bir elma çözüldü. Hafif bir gümbürtüyle sert zemine düştü.

- Duydun mu? dedi babaaanne ve konuşmaya hazırlanırken kollarını çocuğun omuzuna koydu.

- Evet, dedi çocuk, bu bir köpek olmalı. Oysa hiçbir şey duymamıştı. Aniden babaannenin kolları titremeye başlarken neden olduğunu anlayamadı çocuk.

- Evet, diye devam etti çocuk, ilk önce yoldan bir köpek geçiyor, ardından askerler geliyor.

"Askerler" demişti muzafferce. Çünkü birden babaannenin neden titrediğini anlamıştı. O korkuyordu. Çocuğun duyduklarını duymadığından korkuyordu. Ve böylece çocuk kurtuluşunun bu üstünlükte olduğunu fark etmişti. Bu nedenle, garip anlatımlarına devam ediyordu.

Peki ya şimdi diye fısıldadı babaanne: Askerlerden sonra ne geliyor?

Çocuk karanlığı dinledi ve yine hiçbir şey, hatta korkusunun sıcak soluğunu bile duyamadı.

- Askerlerin arkasından diye fısıldadı çocuk, askerlerin arkasından ağır bir araba geliyor.

- Bunu ağır olduğunu nereden biliyorsun?

- Çünkü tekerlekleri gıcırıyor.

Babaanne nefes nefe kalmıştı. Ağaçların arasından bir esinti geçti, ama ikisi de bunu fark etmediler.

- Peki arabanın arkasından ne geliyor?

- Arabanın arkasından davul çalan biri geliyor.

- Ben neden davulun sesini duymuyorum dedi babaanne ve yutkundu.

- Karanlıkta alçak sesle çaldığından diye yanıt verdi çocuk. Şimdi aradan uzun bir zaman geçti.

Belki diye düşündü çocuk korku ve soğuktan donduğundan içeriye girmeye kalkışmaz ve böylece çizmelerin yerinde olmadığını da fark etmez. Babaanne titriyordu. İnsan sağır olmasa kemiklerinin bedeninde nasıl çingirak gibi sallandığını duyabilirdi. Fakat sağırlardan başka kimse yoktu ortada. Ve yolda giderek yoğunlaşan karanlıkta ise o sonusuz tren geçiyordu.

Babaanne şöyle fısıldadı:

Davuldan sonra ne geliyor?

- Davul dan sonra, dedi çocuk, iki tane at geliyor.

- Onları neden duymuyorum diye şikayet etti babaanne.

Çocuk cevap verdi:

- Karanlık olduğundan toynakları yaralı da ondan.

Çocuk içindeki zalimliğin nasıl taştan bir ağaçmış gibi yeşerdiğini hissetmeye başladı.

- Peki atlardan sonra ne geliyor?

- Atlardan sonra dedi çocuk, onlardan sonra ağlayan biri geliyor.

Tam o anda çitlerin oradan bir kuş bağırdı. Çocuk bir şey duymadı, ancak babaanne kuşu duydu. Ve bunun üzerine şöyle dedi:

- Duydum duydum. Üşümeye başladım. Hadi içeri girelim.

Ve ardından içeri girip kötülüğe karşı hızla kapıyı kilitlemek istedi, ama arkasına dönüp baktığında çocuk yanında yoktu. Çocuk tüm çabalarının nafile olduğunu anlamış ve bahçeye dalarken, "sadece topumu alacağım," diye geri seslenmişti. Bahçede topu falan yoktu. Orada hiçbir şeyi yoktu. Fakat yine de yere bir ağacın altına uzandı ve yüksek sesle dua etmeye başladı: Sevgili Tanrım çizmeyi eski haline döndür. Sevgili sevgili Tanrım, sağırkıktan kurtar beni. Ama Tanrı onu duymadı. Tanrı sadece sessizliği siyah bir kanat gibi çocuğun üzerine yaydı. Fakat arta kalan dere vardı geriye. Yolun karşı tarafında usul usul akarken arzulu fısıltılarla kayadan kayaya atlıyordu. Oraya gidip onu dinlemeliydi. Ve sıçrayarak ayağa kalktı. Bahçe kapısına doğru gitti, ama kapıdan dışarı çıkmadı, çünkü o anda yoldan bir adam geçiyordu. Karanlıkta, ilerliyor ve durumu iyi görünmüyordu. Birincisi çok garip yürüyordu. Yürümekten ziyade çukurdan çukura sendeliyor, ara da bir de geri geri gidiyordu. İkincisi, çok tuhaf davranıyordu. Bazen görünürde kimse olmamasına rağmen birleriyle tartışıyor ardından şarkı söylüyor, şarkı bitince tekrar tartışıyordu. Garip yürüyüşüyle çitlerin oradan geçip gece karanlığında kaybolana kadar çocuk yüreği ağzında onu izledi. İşitmek mi? Evet onu işitmişti, ama bu sadece bir

insandı ve insanları duymak her zaman mümkün, çünkü onlar var olan varlıklar. Çocuk var olmayanı işitmeliydi, ama işitemiyordu, çünkü üşüyordu bu yüzden içeri yöneldi. Yavaşça içeri, mutfağa geldiğinde babaanne kamaranın eşğinde duruyordu. Onu orada görür görmez olayı hemen anlamıştı. Bu bilinci kürekle kazılmış gibi derinlere sinerken sert ve kocaman açılmış babaannenin gözleri doğrudan ona bakıyordu. Onun her şeyi bildiğini anlamıştı. Ve aniden herhangi bir çaba sarfetmeden şöyle haykırdı: Babaanne yolda yatan bir adam var! Yalanıyla büyülenirken babaannenin titrek ve güçsüz bir şekilde kendisine yaklaştığını farketti.

Dudakları bir iki kez hareket etti, fakat ağzından tek kelime çıkaramadı. Bir rüyadaymış gibi, o zayıf titrek kolların bir kanca gibi uzanarak duvarda asılı hırkayı aldığını gördü. Sonrasında ise pek beklemeden hemen karanlıkta dışarı çıktılar. Sessizlik içinde bahçede yürürken her ikisi de titriyordu. El ele kara yoluna birlikte çıktılar. Hava serin, etraf sessiz ve uzayda yıldızlar titriyordu. Babaanne aniden çitin yanında durup şöyle fısıldadı:

- Nerede?

Çocuk alçak bir sesle "burada değil, daha ilerde" dedi. Şimdi artık çitin gölgesinde yürürken çit onların korunağıydı, ancak daha sonra çitin sonuna vardılar ve burada babaanne olduğu yerde durdu. Daha fazla ilerlemeye cesaret edemiyordu, aslında çocuğunda cesareti yoktu, ama o ilerlemek zorundaydı. Adım adım bilinmez karanlığa doğru ilerledi. Kısa bir mesafe gittikten sonra yol kenarındaki çakıllara yakın bir yerde durup yere doğru eğildi.

O nasıl biri?

Çocuk yere çakılların içine baktı. Eline birkaç çakıl alarak şöyle dedi:

- Uzun boylu biri. Korkunç büyük. Yüzünde bir şapka var.

- Şapkayı yüzünden kaldır dedi babaanne. Çocuk elini yerden kaldırdı.

-Nefe alıyor mu? sordu babaanne. Çocuk başını çevirerek kulağını çakıllara dayadı. Umutsuzluk ve çaresizlik içinde kuru gözlerle derin karanlığa baktı. Tüm dünya sessizdi. Çayırlıktaki siyah ağaçlar karanlığın karanlığı gibiydi. Çocuk ağaçların kendisine doğru ilerlediğini düşünürken tekrar gözlerini kapatarak daha fazla yere doğru eğildi. Ve tam da o anda çok garip bir şeyler oldu. Yerden sıcak bir hava akımı çocuğun kulağına dokundu. Çakıllarda uyuyan birinin sakın nefesi yükseldi.

Çocuk "babaanne" diye haykırdı, "O uyuyor! O uyuyor!" Çitlerin oradan derin bir iç çekiş duyuldu.

- Uyandır onu, dedi babaanne.

Bu soğukta orada öyle yatamaz. Çocuk boş ellerini havada salladı. Sonra gözlerini kapatıp kulağını daha da fazla aşağı eğidi. Çakıllardan bir hırıltı, boğuk bir fısıltı duyuldu. Ne diyor? dedi babaanne merakla. Diyor ki:

- İçeri girin. Ben uyumuyorum, sadece biraz dinleniyorum. Birazdan yoluma devam edeceğim. Çocuk tek sıçrayışla çitin yanına vardı. Orada hırkasının cebinde bulduğu babaannesinin, elinden tutarak karanlıkta çitlerin güvenli koruması altında eve doğru yürümeye başladılar. Karanlıkta aniden sert bir rüzgâr estmeye başlarken ağçaları sallayarak yaprakları zorlamaya başladı. Yolun diğer tarafında ise dere durmuş, taşlara fısıldarken bulut ormanları arasından çıkan güçlü serin esinti dereyi sarmaya başlamıştı. Çocuk "babaanne artık korkmana gerek kalmadı, o ölü değildi," dedi.

Ve elinin içinde olan elin artık titremediğini fark etti. Bahçede hışırdayan otlar arasında yürürken yere bir

elma düştü. Her ikisi de bunu işitmişti. Babaanne diye fısıldadı çocuk, büyükbabanın bir çizmesi yırtıldı. Babaanne "bunun bir zararı yok çocuğum, tamir ederiz," dedi. Sonra iyi bir uyku çekmek için sessiz parlak eve doğru yürüdüler.

ESKİ GÜNLERDE

Eski günlerden kalma bir hikâyeyi anlatmak istiyorum. Bu insan, kar ve bir gezi hakkında olacak. İnsanlar iyi, kar beyaz ve yolculuk uzun. Eğer insanlar fazla iyi ise şikayet etme, çünkü bir daha asla olmayacaktır. Eğer yolculuk fazla uzunsa, o zaman evde kal. Eğer kar öylesine kalınsa ve neyin rüya neyin gerçek olduğunu seçemiyorsan, o zaman bu havanın suçu, benim değil. Bu bir kurtun; kurt ve bir meleğin melek olduğu eski günlerden olan bir durumdur. Karanlık, kuşları bir tuzak gibi içine hapsedecek kadar kalın ve ışık insanı yere çakacak kadar parlak olduğu bir zamandı. Melekler geldiğinde, onlar önden geldiği, ama şeytan geldiğinde arkadan gelip "Ben bir piskoposum," demediği, bunun yerine "Ben şeytan ve gece çok karanlık, ruhunu kaçatsarsın?" dediği bir zamandı. Eski günlerde bir adam köprüden geçmeye çalışacak ancak asla karşıya geçemeyecekti. Baş aşağı suya atılacak ve asla bulunamayacaktı. Bunu yapan kimdi? Belki bir rüzgâr, belki bir kaya, belki iki yıl kadar uzaklıkta bir yaşlı kadındı. Canlı olan biri bunu yapmıştı, ama her şey canlıydı. Eskiden cansız olan bir şey yoktu, çünkü henüz kimse ölmemişti. İnsanlar eşyaların bilgilerini sakladıklarını bilmiyorlardı. Bu nedenle eşya susmamıştı. İnsanlar dünyanın yaratılışın amacı olduğuna inanıyordu. Bu yüzden yaratılışın amacı da buydu. Hatta topların bile bu şekilde hissettikleri anlar da oluyordu. Eski günlerde top mermisi bile dua edenin kafasını koparmıyordu. O tamamen zarar vermeden hedefinden dönüyordu. Ve biz buna: bu bir yalandır demiyoruz. Toplar böyledi. Dua edenler böyledi.

Dünya böyleydi eskiden. Kar dönüyordu. İnsan ne yeri ne de göğü görüyordu. Tüccarın merdivenlerinden yukarı eli bıçaklı bir adam çıkıyordu. Tüccar böyle bir havada kimsenin dışarı çıkacağını sanmamıştı. Demirden yapılma daraba iki gündü kapalıydı. Tüccar yaşlı ve hasta biriydi. O büyük bir yatakta uzanmış, tavan kirişlerine bakarken bir taburenin üzerinde oturan kız ağlıyordu. Kovanın içindeki buz kalındı. İstemiyorum dedi kız. Karda dışarı çıkmak istemiyordu. Yakında çocuğu olacaktı. Orayı bulamam dedi kız. Fallet diye adlandırılan zavallı bir çiftliği bulamadığı yalanını söyledi.

Bulmalısın dedi tüccar. Ormandaki çiftliğe gidip annesinin tüccarın evinde ölü yattığı haberini vermesi gerekiyordu. Perşembe sabah o merdivenlerde donarak ölmüştü; şimdi ise Cuma akşamıydı. Tüm odalar soğuktu; en soğuk olanına konmuştu. Onu oraya kilitlemişlerdi. Anahtarda tüccarın yorganının üstünde duruyordu. Acı çeken bu adam ölümlere merhametli ve yaşayanlara karşı hoşgörülü olan biriydi. Maria'nın öldüğünü kimsenin bilmemesi onu rahatsız ediyordu. Bu ölüye ve yaşayanlara karşı haksızlıktı. Kız tabürenin üstünde hıçkırdı. Hamile olan kızı karda dışarı göndermek haksızlıktı. Kız ona ait ve çocukta onun çocuğuydu. Bana içki ver dedi kıza. Kadehinin tamamını içtiğinde ağrıları hafıflemişti. Kar yağışı durana kadar belki biraz uyuyabilirdi. Kız mumu söndürdü. Tüccarın yatağının ayak ucunda durmuş titrerken odadan dışarı çıkmak cesaret edemiyordu. İçerde kilitli olmasına rağmen ölüden korkuyordu. Tanrım, nolur birileri gelsin diye karanlıkta dua etti. Bıçaklı adam darabalı girişin önünde duruyordu. Onu oraya Tanrı göndermemişti. Kimse onu oraya göndermemişti. O Södermanland'daki Jader'dendi ve birilerini öldürmeye gelmişti. Tam on sekiz gün ve on

yedi gece karda yürümüştü. Ama yine de henüz öldürmeye layık kimseyi bulamadığından bıçağı körelmeye başlamıştı. Öldüreceği kişi yığınla gümüşü olan, yalnız ve pek mutlu olmayan, çok, çok yaşlı ve ardından kimsenin yas tutmayacağı biri olacaktı. Kötü birisi olmasıda ideal olurdu. Kar savurmaya devam ederken kapıya doğru sokuldu. Küçük bir pencereden içerdeki ışığı görmüştü ama o ışık şimdi sönmüştü. Burası büyük bir evdi ve muhtemelen gümüşü boldu. Adam aç, öfkeli, üşümüş ve yorgundu. Kışları ev bulmak kolay değildi. Bıçaklı adam kollarını kaldırdı ve yumrukları kapıda patladı. Güçlüydü ve yumruk sesleri iki tokmak gibi patlıyordu. İçerden duyulmasa garip olurdu. Tüccar doğrularak yatakta oturdu. Kız karanlıkta durmuş ağlıyordu. Bir mum yak dedi kıza. Kapıya gelen birileri var. Yorganın üzerinde duran anahtar yere düştü. Kız ağlamayı kesti. Bir mum yakarken deliklerinden ağır ağır çıkan gölgeler tüccarla kıza baktılar. Gece olduğunu hissetmişlerdi. Adam anahtarı almak için yere eğildi ve bir silah gibi eline aldı. Her kim olursa olsun ölümlerden korkmalıydı. Sonra kız mumu aldı, odadan çıkarak dükkanın içinden ara salona çıktı. Orada tehlikeli bir hayat vardı. Fırtına inliyor ve kar kütüklerin arasında tıslarken sarsılan kapı titriyordu. Bir adam güçlü bir sesle şöyle bağırdı:

- Kapıyı açın! kapıyı açın! Beni içeri alın!

Kız ara salonda mumu yere bıraktı, anahtarı önlüğünün cebine koydu ve ağır darabayı kaldırmaya çalıştı. Onun bu girişimi duyulmuş olamalı ki dışardaki ses tamamen kesilmişti. Civatayı gevçetmeye çalıştı ancak donmuştu. Sonra içeri gelecek kişinin kim olduğunu sormanın adetten olduğunu hatırladı. İşte böyle zamanlardı. Hep de böyle olmuştu.

- İçeri gelemek isteyen kim? diye sordu. Yanıt alamadı.

Sonra aman kimse kim fark etmez diye düşündü ve civatayı çıkarmak için bir abra getirmeye gitti. Abıyla üç sert darbe indirdikten sonra kapıyı açtı. İçeriye ilk önce kar ve rüzgâr girdi ve mumu söndürdü. Ardından beyaz duvar gibi bir adam sonra kar, karanlık ve rüzgâr girdi. Kız çığlık atarken ağır abıyı yere düşürdü. Yabancı ardından kapıyı kapattı. Şimdi artık karanlıkta durmuş ve insanın Tanrıya baktığı gibi bir şey görmeden birbirlerine bakıyorlardı. Sonunda, kız şöyle dedi:

- Beyefendi nereden geliyorlar?

Södermansland'daki Jader'den geliyorum. Aman Tanrım, dedi kız, ardından hemen sustu. Fakat bu arada yabancı, koca adımlar ve öne doğru uzattığı kollarıyla arasolonda dolaşmaya başlamıştı. Yürümeye başlar başlamaz da hemen bir dolaba çarpmıştı. Dolabın üstünde duran bir şeyler hışımla yere düşerken. Yabancı anında olduğu yerde durakladı. Dolabın üzerinde duran neydi öyle? diye sordu.

Karanlıktan bir şamdan diye bir ses yükseldi.

Demirden mi?

Gümüştten.

Bir dakika sonra yürümesine devam etti, ama artık sağ elinde bir bıçak vardı. Çok geçmeden sol eliyle soğuk, yumuşak, beyaz bir şeye, bir kızın soğuk yanağına dokundu. Şimdi neredeyse üzerine çıkacak kadar sokulmuştu ona, ancak kız kendini geri çekemedi. Sonra adam sordu: Korkuyor musun?

Kız hayır diye yanıt verdi, ben Jaderliyim. Bir an sessizlik oldu. Jaderli adam bıçağı düşürdü.

Düşürdüğün neydi öyle? diye sordu kız. Jaderden gelen adam çok üşümüştü. Neden kuzeye doğru gelmişti? Kızın soğuk yanağını okşarken merakla şöyle sordu:

- Sen nasıl bu kadar kuzeye geldin?

Sen kendin nasıl bu kadar kuzeye geldin peki?

Adam rüzgârla geldim diyerek kızın sırt ve omuzlarını okşadı. Sonra kalçalarını, güven veren poposunu, ardından o kocaman karnını da okşadı. Burada kuzeyde de bizi iyi besliyorlar, dedi kız. Bunun yeterince farkındayım dedi Jaderli adam. Peki senin yere düşürdüğün neydi?

- Bir abra dedi kız. Civata donmuştu.

- Bir abra mı? Sen bir tüccarmısın?

- Beni değil, ama efendim öyle.

- Bir mum yak, dedi Jaderli adam, onu görmek istiyorum. Kız karanlıkta kaybolurken onun dolabı nasıl açtığını ardından yerde sürünerek nasıl bir şeyler aradığını işitti. Kız tam mumu yakar yakmaz adam hemen bıçağına davranıp ceketinin içine gizliyor. Bu arada kız mumu yerden alarak adamın yüzüne doğru tutuyor. Bu hırpalanmış bir adamdı, geniş ve uzun boyluydu. Tepeden tırnağa bembeyazdı ama çok geçmeden mum ışığıyla yüzündeki kar yavaş yavaş erimeye başlamış ve ağır su damlaları olarak yere akmaya başlamıştı. Yüzü tamamen açılırken karanlıkta çıplak ve vahşi ışığa çıkan gözleri ateş gibi ışıldıyordu.

- Efendin nerede? diye sordu. Ardından ona arkasını döndü.

- Seni tanımıyorum, dedi kız. Jaderlilere benzemiyorsun. Jader büyük yer dedi yabancı ve ben altı yıldır savaştaydım. Sonra birden bıçağı çekerek ışığa doğru tuttu. Bıçak uzun ve parlaktı. Kan olukları buzla dolmuştu. Salonda etrafına bakındı. Geniş temiz salonun tavanı yüksekti. Dolap ağır oymalıydı, içine değerli eşyalar konulacak bir yer gibi görünüyordu. Çerçeveleri mavi çiçeklerle süslü kapılar muhtemelen zengin ve geniş olan odalara açılıyordu. Beyaza boyanmış geniş bir merdiven karanlığa yükseliyordu. Adam kıza bakarken kız da çekinmeden ona bakıyordu.

- Peki, zengin mi o?

- Eh benim kadar fakir değil.
- Yaşlı mı?
- Yaşlı, hasta ve yalnız.
- Arkasından yasını tutan var mı?
- Tüm kış boyunca yasını tutacağım.
- Senin dışında başka kimse var mı?
- Benim dışında kimse yok.
- O ölünce seni buradan götüreceğim.
- Yapamazsın. Ben çok ağırım.

Adam kafasındaki eski püskü şapkayı çıkarıp bir kenara fırlattı. Üzerindeki ceketini öyle bir şekilde çekip çıkardı ki etrafını kardan bir bulut sardı. Bütün figürü şişerek esnerken bıçak olduğundan da büyük görünüyordu. Evde derlerden bir yerden bir saat çanı çınladı. Jaderli adam ağır ağır dönerek tüccarın bulunduğu odaya doğru yürümeye başlarken kız olduğu yerde kaldı. Bana ışık tutmayacak mısın dedi adam merakla.

Kız cevap verdi:

- Sen onu öldürmeyeceksin
- Bana soruyor musun?
- Hayır sormuyorum. Sadece sana doğruyu söylüyorum. Sen o adamı öldürmeyeceksin. Adam günün geceye döndüğü hızda döndü. Öfkesi altında bir alev gibi parıldarken bıçağı neredeyse sapına kadar kapı çerçevesine sapladı. Sen zengin olan birini arıyorsun, dedi kız.
- Evet öyle dedi adam.
- Burada, diye fısıldadı kız, bu evde aradığın o adamdan daha zengin olan biri var. Adam yavaşça bıçağını alırken kızın yüzüne değil bıçağa bakıyordu. Sen zengin, yalnız, yaşlı ve arkasından yası tutulmayacak birini arıyorsun.
- Evet, dedi adam.
- İşte burada, dedi kız, bu evde yeryüzünde herkesten daha zengin, daha yaşlı ve daha yalnız olan biri var.

- Bana o kişiıyi göster, dedi adam ve bı a a baktı.

Kız fısıldayarak işte tam da böyle yapacağım dedi ve elinde mumla beraber merdiven yanındaki küçük beyaz kapıya doğru gitti. Buraya gireceğiz dedi. Ve birlikte, oraya ölünün yattığı odaya gittiler. Bu oda küçük, dar ve penceresinde çarşaf asılı bir odaydı.  l  ise duvarın yanında bir masanın üstünde yatıyordu.  zeri bir battaniyeyle  rt l y d . Fakat o genelde ölülerin yattığı gibi bacakları dümdüz, elleri göğsünde kenetlenmiş yüzü ışık gibi sessiz, sırt üstü bir şekilde yatmıyordu. O bulunduğu vaziyette duruyordu, bir birine çekilmiş ve ellerini fırtınadan korunmak istercesine yüzüne kaldırmış şekilde yatıyordu. Saçlarında buz kırıntıları vardı. Kız Maria Larsson'a doğru tuttu mumu ve şöyle dedi: Oda da buz ve ölüm gibi soğuk. Her ikisinin ağzından da duman çıkıyordu, fakat ölünün ağzından çıkan bir şey yoktu. Jaderli adam bıçağını düşürürken gölgesi çarşafın üstünde dev bir kuş gibi dalgalandı. Kız buradaki her şeyi alabilirsin dedi. Onun bir şeye ihtiyacı yok artık. Ölünün ışığa doğru dönük olan kulağında kocaman altın bir halka vardı. Jaderli adam bıçağı aldı ve elinde evirip çevirirken birden sırtını ölüye döndü ve bıçağı odadan dışarı fırlattı. Karanlıkta fırlayan bıçak ahşaptan bir yere saplandı. Kız bu nasıl bir katil böyle dedi. Bıçağını alıp atıyor. Fakat Jaderli adam onun söylediklerini işitmedi. O ölünün başında, dünyayı olduğu seyrinde g r y rd :

Zenginler asla yalnız değiller.

En zenginler çoktan ölmüşler.

Gerisin geri odadan  ıkarılıyorlar.

Soyguncular ise doğmakta çok geç kalıyorlar.

Kız anahtarı kapıda çevirirken,  l  tekrar yalnız, zengin ve  zg r kalmıştı. Dolap duvarına saplanan bıçak

sallanıyordu, ama kızın gördüğü bu değildi. O orada elinde anahtarla dururken, aniden gördüğü meşe ağacıydı. Meşe ağacının tepesinde ise biri oturmuş, onun üstünde ise ay duruyordu. Mevsimlerden yaz mevsimi ve meşe ağacına bir tırpan yashıydı. Kar ve soğuşun arasından yeni biçilmiş ot kokusu geliyordu. Ve bu fırtınanın tam ortasında bağrından yükselen bir ses duydu; ve ardından başını eğerek, alçak bir sesle şöyle dedi: Bu bebek bir erkek olursa adını ne koyacağım?

Bu arada Jaderli adam mutfağın gül ile süslü kapısından sessizce onu izliyordu. Adam olduğı yerde bir bankoda oturmuşken kadının mutfakta kendisine krema ile iki dilim gevrek ekmeğı hazırladığını izliyordu. Ardından adam bir süre ikram edilen yiyeceklerle meşğul oldu. Daha sonra şöyle dedi: Adı Henrik Abraham olsun; Bu çok güzel bir isim.

Kız yanına oturdu ve parmağını kremaya bandırıp ağzına götürdü. Fırtına var gücüyle kükrerken ev bir çocuk gibi feryat ediyordu. Kız vavallı Henrik Abraham dedi sonunda, seni tanıyamadım. Kimse beni tanıyamıyor dedi adam. Zavallı Henrik Abraham dedi kız, seni beklemeye tahammül edemedim. Kimse beklemeye tahamül etmedi dedi adam. Annem babam ölmüştü. Kardeşlerim ölmüştü. Rahip ölmüştü. Zangoç ölmüş, değirmen yanmış ve her şey yok olmuştu. İnsan uzun bir savaştan asla eve geri dönmemeli. Sonra bir süre daha çığnemeye devam etti. O arada kız arasalona geçerek bir dolabı açtı. Dolapta bir kutuda beyaz kâğıt, bir hokka ve uzun bir kalem bulunuyordu. Sonra kutuyu tüccara götürdü ve yatağının üstüne koydu. Kız aşağıda kaldığı süre içinde tüccarın durumu daha da ağırlaşmıştı. Gözleri çivi başlarına benziyor ve yüzüne sinekler konmuştu. Tüccar eliyle yüzündeki sinekleri

kovmaya çalışırken hangi dünyada olduğunu anlamaya çalışıyordu.

- Kimse geldi mi? diye mırıldandı.

- Bir adam geldi, dedi kız. Fallet çiftliğine haber götürecek bir adam. Elini tekrar salladı, ama sineklerin ardı arkası gelmiyordu. Onların arasından neredeyse kızı bile göremiyordu. Şimdi bir mektup yazacağız dedi kız ve kutuyu açtı. Kalemı ıslattı, kâğıdı kapağın üstüne koydu ve sonra kalemı adamın eline verdi. Kız kelime kelime adama yazacaklarını dikte etti ve peş peşe dizilen kelmelerin ardından mektup bitti, ama adam sonunda adam adını yazacakken birden hatırlayamadı. Bu nedenle başka bir isim yazdı. Matthias Larsson'nun adını yazdı.

Kız bunu fark etmedi, çünkü okuma yazma bilmiyordu, ancak adamın sürüklenerek sahilden uzaklaşan bir tekne misali nasıl uzaklara daldığını fark etmişti. Elinden tutarak teselli verirken şöyle dedi: Sakın endişelenme. O iyi bir adam. Bilgeliği tuttuğunda, ondan daha bilge kimse yok. Ve delirdiği zaman onun gibi az sayıda deli bulunur. Bunu biliyorum çünkü bir zamanlar onu sevmiştim. Bunu biliyorum çünkü ona ihanet etmiştim. Fakat o böyle olduğuna inansa da asla savaşa gitmedi. Müminlerin ziyaret etmeye eğilimli olduğu yerde kalıyordu. Tüccar artık iyice denize açılmıştı. Derin bir iç çektikten sonra şöyle fısıldadı: Acele et, acele et! Adam yola çıktı bile. Ardından yastığa gümüldü ve artık sinekleri duymuyordu. Bunun üzerine kız mektup ile mumu alarak mutfağa geçti. Masadaki kâse boş, ekmek bitmiş ve Henrik Abraham ortada yoktu. Salonda, ofiste ve dükkanda onu aradı, ama hiçbir yerde bulamadı. Fakat arasalone geldiğinde ölünün kapısı önünde elinde bıçakla duran bir gölgeyi fark etti. Bu Henrik Abrahamdı. Elindeki küçük mumla

ona koştu. Henrik Abraham onu kucakladı ve usulca şöyle dedi:

Oraya içeriye birisi girdi. Kız cebinden ağır ve buz gibi soğuk anahtarı çıkardı. Ayak uçlarında yaklaşarak kapıyı kontrol etti. Kapı açıktı. Sonra doğrulabildiğı kadar doğruldu ve yüksek bir sesle şöyle dedi:

Kim var orada?

Kimse cevap vermeyince kapıyı açıp içeriye girdi. Hemen arkasında elinde bıçağıyla Henrik Abraham onu izledi. Ancak oda da kimse yoktu. Ölü öldüğü andan beri durduğu şekilde hâlâ masasının üstünde duruyordu. Kız ışığı ona doğru tutarken, neredeyse mumu yere düşürecekti. Uzunca bir süre mumu böyle tuttu, ardından Henrik Abraham'a şöyle dedi:

- Onu sen mi aldın?

Adam yanıt verdi:

- Hayır ben almadım. Buraya girmedim ki.

Fakat ölünün kulağındaki altın halka yok olmuştu.

İkisi de gersin geri odadan çıktılar, ardından kız itinaıyla kapıyı sıkıca kilitledi. Sonra birbirlerinden biraz mesafeyle durup öylece beklediler. Uzun bir zaman geçmesine rağmen değışen bir şey olmayınca kız sinsice kapıya yaklaşarak tekrar kapıyı kontrol etti. Kesinlikle kilitliydi. Yanan mum güçlü ve parlaktı. Bir anlık huzur hissetti. Geniş cüssesiyle sessizce kilitli kapının önünde dururken karnındaki bebeğın şaha kalkan bir cennet atı gibi tekmelediğini hissetti. Sonra tüccarın; Matthias! Matthias! diye çığlık attığını duydular. Tüccar iki kez bağırdı, ardından sesi kesildi. Kızın benzi solarken, karnındaki bebek içerde büzülmüştü. Henrik Abraham bıçağını düşürürken 'Matthias kim?' diye fısıldadı.

Bu Fallet çiftliğindeki çiftçinin adı dedi kız. Kız odaya onun yanına çıkmam gerek dedi, ancak bir yere gidemedi, çünkü mum sönümüştü. Ve üstelik de

kendiliğinden değildi sönmesi. Birileri tarafından söndürülmüştü. Kız:

- Işığы yak Henrik Abraham, diye haykırdı. Işığы yak!

Ancak karanlıkta Henrik Abraham bir şey bulamıyordu. Kollarını öne doğru uzatıp arasalonunda yürümeye çabalarırken ara sıra kıza çarparak onunla güreşmek zorunda kalıyordu. Kız 'beni yakaladın yine diye haykırınca ancak bırakıyordu. Nihayet kız aradığını bulmuş ve mumu yakmıştı. Yeni mumun ışığında eski mumu incelediler. Fitili ıslak parmaklarla söndürülen bir mum gibi söndürülmüştü. Kız mumu havaya kaldırarak etrafa baktı. Arasalonunda kimse yoktu, kapı da kilitliydi, ancak yerde sürünen Henrik Abraham bir şeyler arıyordu. Bıçağı kaybolmuştu. Kız ona Fallet mektubunu verdi. Hadi çabuk ol dedi. Bıçağını ben ararım. Bıçak ne mutfakta ne de salondaydı. Dükkan ile ofiste de yoktu. Oysa bütün bu süre içerisinde nerede olduğunu biliyordu. Işığы tüccara doğru tuttu. O artık sinekleri görmüyordu, çünkü bıçak tam kalbine saplanmıştı. Kız bıçağı saplandığı yerden çıkardı, ardından çarşafı silerek temizledi. Sonra, mumu üfleterek tabürenin üstünden şalını aldı. Sonra karanlıkta onu bekleyen Henrik Abrahamın yanına gitti.

- Buldun mu? diye sordu.

- Evet, dedi kız. Hadi gidelim artık.

Henrik Abraham kapıyı açar açmaz karanlıkla birlikte kar ile rüzgâr içeri savuruldu. Birlikte tüccarın merdivenlerinden aşağı inerken etraflarında dalgalanan öfkeli karanlıktan başka bir şey göremiyorlardı. Sonra kız "mektup sende mi" diye bağırdı. Henrik Abraham "evet mektup bende" diye haykırdı.

TANRIYLA BİN YIL

Tanrı Newton'ı ziyarete geliyor, 1727

Tanrı bazen ılık ve sessizlikten ibaret olan halinden sıkılıyor. Sonsuzluk onu boğuyor ve cüppesi düşüyor. Yıldızların arasında bir gölge şekillendiğini görüyoruz, gece oluyor. Londra'da Newton'ın evinde ise bu beklenmedik garip ziyaretin hazırlığı yapılıyor. Gece geç bir zamanda yağmurda Newton'ın oturduğu sokağa bir at arabası yaklaşıyor. Newton'ın bahçe kapısından içeri gireiyor ve karanlık avluda bir dönüş yaparken meşe ağaçları durmaksızın yaprak döküyor. Newton'ın uşağı ayağa kalkıyor, sendeleyerek merdivenlerden inerek yağmura çıkıyor; vakit gece yarısı ve uşak sarhoş. Arabanın sürücüsü yok, yakından bakınca; atları da yok. Kapısını açıp bakıyor, içi bom boş, koltuklarda buz gibi soğuk. Sonra dört ayak üstünde sürünerek tozlu kabine giriyor ve girer girmez hemen uykuya geçiyor. Araba tekrar geldiği yoldan geri dönerken kömür kalıntılarını yalayan hasta bir köpeğe yol veriyor, bir süre sonra Boswell, Park Lane-Oxford Caddesi köşesinde belliki kendini satan türden olan bir bayana dokunarak geçiyor. Caddeye düşen George V görüntüsü egemen bir resim sokağı cınlatıyor. Boswell gülüyor, mezzuralı İspanyol çubuğuyla kadının eteklerini yukarı çekiyor. Zavallı Boswell, zavallı kadın! Kadının bacakları tahtadan. Zavallı sürüklenen etekler. Boswell ellerini çekiyor. Tanrı düşen geceyi korusun! Kadın saf tahtadan. Aniden kar yağmaya başlıyor.

Boswel kollarıyla kuru belini sarıyor ve çok geçmeden tahtalar arasındaki Boswell görüntüden kayboluveriyor. Peki ya araba? O geçip gideli çok oldu. Uşak horlaya horlaya rüya görüyor. . . Ama gitgide artık sessizleşiyor. Sis tekerlekleri kaplarken Dartmoor tezahürat ediyor, sonra nefes alıyor; çok geçmeden artık nefes de alamıyor. Uşak ölürken araba ilerlemeye devam ediyor, bir süre sonra da artık gözden kayboluyor. Fakat bu arada Tanrı Newton'ın evinin zemin katında. Salonu büyük ve soğuk. En iç tarafta, ateşi yanan basit bir ocakbaşında, bir kürsüde başını geniş uylukları arasında bir kız uyuyor. Ocaktaki tencere sessizce buharlaşırken üşüyen bir fare kızın boynuna doğru tırmanarak sıcacık saçlarının içine saklanıyor. Tanrı şimdi kırk dört basmak yukarıda olan Newton'ın çalışma odasında duruyor. Bu odaya Newtonla diğer dünya arasındaki anlaşma hakim: kimse konuşmuyor.

Bir ömür boyunca Newton bu geniş odaya sessizliği toplamış. Burada dünyanın her yerinden ve birçok zaman biriminden sessizlik var. İyonik bir sessizlik, eşler arasındaki sessizlik, ölümler arasındaki sessizlik, Çin denizindeki sessizlik ve alpin sessizliği. Ancak Newton ruhun sevincini iki ince gümüş diskin arasında koleksiyon sevdasının zirvesinde saklıyor: Tantal elementindeki sessizliği. Zaman artık geceyarısı. Newton'ın eski şöminesinin önündeki kızıl ceketli uşak gecenin yorgunluk çayını demlerken tahta bacağının etrafına akın eden semenderleri demir maşayla uzaklaştırıyor.

Uşak, genelde askerler veya kızların yaptığı gibi onlara bağırarak istiyordu, ama dilsiz ebeveynler tarafından dilsiz doğmuştu. Zamanın başlangıcından beri tüm ailesi, bütün seceresi hep dilsiz olarak doğmuştu. Kalbi bile dilsizdi, sessizce atıyordu. Hatta dokunduğu şeyler bile elleri altında susuyordu. Adam çekici taşla vursa

hem çekiç hem de taş susardı. Anıran bir eşeğe yaklaşıp eşek dilsizleşirdi. O sessizliğin oğlu ve Newton onu çok seviyor. Dumanı tüten demliği, reçel ile bademi gümüş tepsiye koyuyor ardından otuz altı adım odanın güneybatı köşesine doğru yürüyor. Burada üst tarafı kirişlerin karanlığında kaybolan, siyah renkli, kapıları kilitli yüksek bir dolap duruyor.

Bu Swedenborg'un dolabı, Londra'ya son gezisinden sonra el konulmuş ve sonrasında sahibi tarafından geri alınma gişiminde bulunulmamıştı. Yerinden oynatmak için altı İskoçlu gerektiren bu dolap o kadar ağırdı ki Newton'ın odasına taşınması imkânsızdı. Her gece sessizliğin oğlu bu dolabın altına eğilerek oradan cılız bir kutu çıkarıyordu. Kutuda sıkı kapaklı bir cam kâse vardı. Uşak bu kâseyi tepsiye koyar koymaz tepsi Newtona servise hazır oluyordu. Çok geçmeden kâsenin kapağı açıyor ve kapalı gözlerler ardından Swedenborg'un sessizliği solunuyordu. Bu sessizlik farklı bir sessizlik, başka bir şeye benzemez. Onu dolduran korku ve ferahlıktır. Fakat Tanrı artık burada ve hafif şaşkınlık içinde, çünkü insanların çıkmazlarını değiştirmeden sadece izlemeye alışkın değil kendisi: o acıyı sevgiye, sevgiyi acıya, sessizliği sese dönüştürmeye alışkın. Bu arada Newton uşağın neden gelmediğini merak ederken az ötesinde yanan şamdanlardan yüzünü çeviriyor. Uşak ise karanlıkta duruyor. Elindeki tepsi parıldarken kafasının etrafındaki karanlık yırtık afişler gibi dalgalanıyor. Sessizlik can havliyle uzaklaşırken, odada bir gürültü kopuyor. Bunu duyan Newton garip bir kaygıyla oturduğu sandalyeden ayağa kalkıyor. İşte o anda uşak elindeki tepsiyi düşürüyor. Newton uşağa doğru ileri geri adım atarken sonrasında her ikisi de uzunca bir zaman hareketsiz kalıyorlar. Bu arada karanlıkta nadiren rastlanan bir olay yaşanıyor. Yere düşmesi gerken tepsi havada kalıyor. Korkunç bir

şekilde karanlığın ortasında pırıl pırıl parlıyor. Sonra yavaş yavaş tavana doğru yükselmeye başlıyor. Ve tepsi gitgide yükselirken Newton'ın gözleri yaşıyor. Ve bu yaşlar alnından Niagara şelalesi gibi aşağıya akıyor. Uşak ise ağlamıyordu, o sadece olduğu yerde hiç kıpırdamadan öylece kala kalıyor. Sonra tepsi tavana çarpıyor ve sonra Newton dönüyor, öfkeli sözlerle ince bir boruyu yere çalıyor. Fakat boru da yere ulaşmıyor. Aksine yer çekiminin kutsal yasalarını ihlal eden suçlunun mudahelesiyle hızla tavana fırlatılıyor. Orada paramparça olan borunun parçaları aşağıya Newton'ın üzerine yağmak yerine karanlıkta nemli saçlarının hemen üstünde havada kalıyor. Bu ne yazık ki Newton için ne bir umutsuzluk komedisi ne de saçmalığın sınırsız güzelliğine uyan bir mucize. Olayın tamamı bir suçtan ibaret, tek fark diğer suçların toplamından daha basit ve daha açınasız bir suç olması sadece. Ne yazık ki suçluyu göremiyor, çünkü suçlu suçunun arkasına saklanıyor. Newton suçu kovalasada suçluyu bulamıyor. Bu kovalamaca sırasında Newton inlerken, mutevazı ömrü boyunca burada biriktirdiği tüm sessizlikte bir anda uçup gidiveriyor. Sonunda Newton kansız görünümüyle şöminenin çemberini süsleyen kocaman kesi aletini alarak masasına doğru koşuyor. Bunu dehşet içinde kenara çekilen uşak değil, artık kendisi için bir yenilginin simgesi, düşüncelerinin savaş alanı olan çalışma masasını doğramak için yapıyor. Ve yaşlı adam yirmi yılın tutkusuyla silahını kaldırıyor, ancak tam da can alıcı darbeyi indirmek üzereyken kesici kendiliğinden elinden düşüyor. Sonra o da hızla o meşhur çay tepsisinin yanına uçuyor ve şiddetle tavana saplanıyor. Fakat Newton intikam silahını kaybettiğinden dolayı yumruğunu güçsüz bir şekilde sıkarken, uşak içinde bulunduğu durumdan sıyrılarak Newton'ın gözleri önünde yükselmeye başlıyor. Uşak yükselirken aşağı

doru eğilerek şunları söylüyor: 'Bir dakika efendim, izninizle onu hemen aşağı indireceğim. '

Ve olayın aslı ise şöyle: Kollarıyla bir-iki uçuş hareketi yapıyor, - ve ardından uşak havalandırırken şaşkınlık ve korku içinde giderek yukarı çıkıyor. Kısacası adam uçuşa geçiyor. Çok geçmeden tavana ulaşırken, asil bir tınıyla kafasını tavan direğine dayıyor, ardından sivil dilde kıyıcı dediği kesici aletin sapından tutarak saplandığı yerden çıkarmaya çalışıyor. Bunu yaparken aşağıda, odanın derinliğinde yerde duran ustasını selamlıyor. Fakat göz göze geldiklerinde her ikisi de aynı tuhaf fikirle cebelleiyorlar. Newton yerde, uşak ise tavan altında. Odada sessiz bir sessizlik var. Orada Newton'ın dört metre üstünde, sol elinde kıyıcı sağ eli ise heyecandan titrerken, uşak yukarıda Newton'ın havaya uçan demliğinden kendisine bir bardak çay hazırlıyor. Ardından dolu dolu üç yudum alırken, aşağıda duran efendisine bakıyor, ardından boğazını temizleyerek şöyle diyor: "Haddimi aşarsam, cezalandırın beni efendim. Haklıysam eğer, susturun beni efendim. Bu kuluna söz hakkı verip vermeyeceğinize siz karar verin. "

Bunun üzerine Newton o an neler olduğunu anlayveriyor: Kendisi şu anda bir mucizeye tanıklık ediyor. Peki bir mucize nedir, bir istisna mı? Ve bu mucizeyi yaratan kim, Tanrı mı? Peki Tanrı kim öyleyse? O bir istisna. Ancak hangi istisna? Kutsal muafiyet, muaf olduğu bir muafiyet. Ve yasaların direnç taahhütünü incelemek için Newton artık sağlık ve yaşının kesinlikle el vermediği bir eylem gerçekleştiriyor. İyice zemine doğru çömelerek bir yay taklidini animatacak bir deneyle olabildiğince yukarıya, tavana doğru sıçramaya çalışıyor. Fakat efendisine bir fincan ikram etme hazırlığına giren uşak nafile bekliyor. Newton uçamıyor. Olduğu gibi geri zemine çakılıyor. Sert plakaların üzerine düşen Newton kahkahayla

gölmeye başlıyor. Gözlerinden yaş fışkırana kadar katıla katıla gülerken akan gözyaşları yanaklarından aşağı akıyor. Ve bu yaşadıklarını bir kağıda kaydetmek için harekete geçiyor. Tülden kalemi eline alıyor, ancak mürekkebi bulamıyor. Kendi hücresi olan hokkasını terk eden mürekkep düz ve ince bir çizgi halinde dev bir damla gibi uşağın ayakları altında yükselmiş ve oraya da ulaşmaya da Newton'ın hiç şansı yok. Bunun üzerine Newton eline bir tebeşir alıyor. Bununla siyah tahtaya şunları yazıyor:

- A. İnsan suçunun doğası = Yasalar evinde bir rüya.
- B. İnsan suçunun sebebi = Tanrı tarafından farkedilmeme korkusunun umutsuzluğu.
- C. İnsan suçunun telafisi = En ufak mesafede bile Tanrı tarafından fark edilmek.
- D. İlahi suçun türü = Yasayı mucizeyle değiştirme girişimi nafi.
- E. İlahi suçun sebebi = Yaradılışın kalbinde olamamanın ümitsizliği
- F. İlahi suçun telafisi = aydınlık bir günde Yartadılışın gözleriyle karşılaşmak. (Talafiyle Newton'ın kast ettiği, suçtan kurtuluş)

Newton bunları yazarken, mucize dünyasının dehşetini keşfeden uşak inlemeye başlıyor:

İnsan bir nevi beslendiği koşullarla yükselir; yani çay ve iki hafalık badem ve sonra ölüm. Ancak insan susarak ızdırabını ifade etme imkânına erişir, körlüğüyle suçunu görme hediyesine sahip olur, sakatlığıyla fesat talepleri için harekete geçme lütfuna erişir. Çok geçmeden ağlayan uşağın gözyaşları dev kristal damlaları gibi Newton'ın tavanını kaplıyor. Bu arada Newton'ın işini bitiriyor. Kara tahtayı duvara yaslarırken uşağın iniltileri arasından yasalar evine girmek için yalvarmaya

başlayan Tanrı'nın korkunç gürültüsünü işitiyor. Uşağı susması için uyarıyor, ama uşağın bu mucizeyi inkar etmesi olanaksız. Bunun üzerine Newton yerinden kalkıyor. Sabit adımlarla masasının etrafındaki ışık çemberini terk ederek, sönmeye yüz tutmuş olan cılız ateşin önünden Swedenborgun dolabına doğru ilerliyor. Ve sonra kilidin mühürünü sökerek, cılız anahtarı kilide takıp çeviriyor. Ardından muzaffer bir iç çekişle o dev kapılarını açıyor. Ve ışık ile karışık boşluğun içinden okyanusları da yıldızlara kadar dolduran o ilahi hiçlik, evrenin mücevheri o kutsal sessizlik etrafa saçılıyor. Ateş tutuşmaya başlarken, uşak tekrar susuyor, kalp atışları bile artık duyulmuyor. Newton'ın odasında artık sadece Yaradılışın kapısındaki Tanrı'nın gümbürtüsü, dışlanan meleklerin kükremeleri ve fırtınadan yükselen Hollandalının boğuk haykırışları yankılanıyor sadece. Newton Swedenborg'un dolabına tırmanıyor ve üstüne çıkınca oradan uşağına el sallıyor. Ve kurum kaplı kirişlerin altında elinde tepsile duran uşak, onurlu adımlarla ona doğru yaklaşıyor. Neredeyse yanına varmak üzereyken Newton tekrar yere iniyor. Kolları uşağın uyluklarını sım sıkı sarmış şekilde ihtiyar yer küre ağırlığındaki uşağı var gücüyle yere indiriyor. Sonra elleri omuzlarında iyice yerleştirilmiş şekilde onu odadan mutfağın bitişiğindeki salona götürüyor. Orada Newton en ağırlarından iki ağırlığı ellerine ve diğerlerini ise ceplerine dolduruyor. Bunun ardından merdivenlerde yağmur yağmaya başlıyor ve bu çiftlikte az önce olan bütün olaylarda bununla birlikte bir anda yok oluveriyor. Sonra Newton uşağına şöyle diyor: Arabayı anlat. Hollandalı kıyıda gemisiyle karaya oturmuş. Yüzerek sahile ulaşan gemi kaptanı artık Londraya doğru yola koyulmuştu. Giysileri ıslak, hava karanlık. Kaptan üşüyordur. Onu ışıkla karşıla. Buraya

getir. Ağırlıkları sakın bırakma. Arabadan dışarı çıkma. İyi geceler dostum.

Bunun ardından Newton tekrar odasına çıkıyor ve ateşin önüne geçerek beklemeye koyuluyor. Koltuğun tam karşısına ise içerde bekleyen birini koyuyor. Birkaç saniye sonra da uykuya geçiyor. Bu arada uşağın aşağı indirildiği yerin az ötesinde, yerde bulunan dev bir mürekkep lekesini Newton öldükten sonra eve gelen herkes görüp merak edeckti ancak kimse buna bir anlam veremeycekti.

Newton uyuyordu artık, ama rüya görmüyordu. Vücudu dim dik ve sandalyede bekleyişteydi. Huzur dolu yüzü ateşle aydınlanırken, birden uykuda içerde yağmur yağdığını işitti. Yağmur odanın içine yağıyordu. Gözlerini açtığında ateş gözlerini kamaştırdı. Yukardan yağın ağır damlalar uşağın yer çekimine yeniden itaat eden gözyaşlarıydı. Böylece Newton Tanrının geldiğini anlayarak kapıya doğru bakıyor. Newton'ın kapısında karanlıkta Hollandalı kisvesiyle batık geminin ıslak kaptanı olan Tanrı duruyor. Newton ayağa kalkarken, misafiri ona doğru yanaşiyor. Durmaksızın akan gözyaşları yerde gemicinin ıslak giysilerinden akan suyla birleşiyor. Tanrı ateşin başına geçip ellerini ısıtırken Newton maşayla ateşten bir semender alıyor ve Hollandalının ıslak giysileri kuruyana dek hayvanın giysilerde gezinmesine izin veriyor. Sonra ikisi de sandalyelerine oturuyorlar. Sessizlik içinde Tanrı ile Newton uzunca bir süre bakışıyorlar. Sonra gece saat iki de Newton ona şöyle diyor: 'Efendim siz Newton'ın evindesiniz. Burada maddenin toprak sevgisi olan yer çekimi yasaları işliyor. Uşağım nerede?

Tanrı "O uyuyor," diye yanıt veriyor, "O senin arabanda uyuyor. "

Peki, arabam nerede?. . Hollandalı sanki arabayı içerde arıyormuşcasına etrafına bakındı. "Onu artık

göremiyorum. Beni terk etti. Uçtu. Londra'nın semalarına yükseldi, ama Londra havalanamadı. "

Peki ya atlar?

Bunun üzerine kaptan boş ellerini uzattı. Yaşlı bir musevi gibi tuz kaplı avuçlarını Newton'a gösterdi. Avuçlarında atlar yoktu. Bunun üzerine Newton düşündü ve o düşünürken o arada ölümde yaklaşıyordu. Giriş kapısından içeri girdi ve parmak uçlarında uyuyan kızın yanından geçti. Newton ceketinin cebinden cep saatini çıkardı ve iki koltuk arasında yere bıraktı. Saat gürültüyle tıklarken ruhlarının uykusunda kaçınıyordu. Saat iki buçukta Newton şöyle sordu:

- Efendi siz neyi arıyorsunuz?'

Tanrı soğuktan titreyerek yanıt verdi:

- Dünyanın kalbi ve kendi görüntümü.

Bunun üzerine Newton saatini işaret ederek şöyle dedi:

- İşte görüntünüz burada, tıpkı maymunun insanı taklit ettiği gibi sizi taklit ediyor. Tıpkı yaradılışın içine nüfuz edebilme ümidiyle bir delik bulmak için evrenin kadranı etrafında devinerek döndüğünüz gibi, bu göstergelerde kendi kadranı etrafında dönüyorlar, ölçtüklerini düşündükleri ancak bulamadıkları zamanı kovalıyorlar. Sanırım siz de kendi geniş seyahatlerinizde, en sonuncusu dünya denizlerinde, olan gezilerinizde yaradılışın mükemmeliğinin insanın temel taşı ve laneti olduğu gerçeğini fark etmişsinizdir. Yaradılış ve Yaradan; her ikisi de birbirini özlemekten muzdarip, ama bu özlem asla dinmeyecek.

Size doğrudan şunu söyleyeyim: Bu yaratıcıyı sonsuza dek dışlayan yaratılış yerine bizden biri gibi bazı gizli çatlaklarından içeri sızabileceğiniz eksikli bir evren yaratmanız daha iyi olurdu. Size şunu da söyleyeyim: Sadece yasalar içinde barış var. Sizden özür dilerim efendim, ama zaman geçiyor.

Ve şimdi zaman gerçekten de çabuk geçiyor. Newton'ın saatinin göstergeleri artık eski tırıs hızında ilerlemiyordu. Hayır, onlar içindeki roma rakamlarını sökmek için kadranın etrafında delicesine inleyerek dönerken şafak sökmek üzereydi. Gün gri ve yüzler beyazlamıştı. Fakat göstergeler sanki Newton'ın saatini patlatmak isiyorlarmışcasına gitgide hızlarını artırırken Londra'da tekrar gece olmuştu.

- Şimdi uşağıma gelince, dedi Newton. Tavana doğru yükseldi ve bildiğiniz gibi henüz dilsizken konuşmaya başladı. Sanırım şimdi de iki at eşliğinde stratosferin etrafında geziniyor ve hatta belki şarkı bile söylüyor. Hiç şüphesiz yıldızlar arasında ağaçlarında uçuştduğundan hiç kuşku yok, evet belki de yer çekimi ile olan sözleşmelerinden onları itfa ettiğiniz tüm bahçeler, saray ve katedraller, ordu ve yelkenli filolar bile var. Ancak aptallar tarafından üzücü diye adlandırılan bu suçlar bir düzen içinde hiçbir şeyi etkilemiyor, tıpkı bir hırsız ya da bir katilin yeryüzü kanunlarını ihlal etme çabalarının hiç bir şeye tek etkisinin olmadığı gibi, aksine bu onları daha da güçlendiriyor, çünkü suç her zaman yasaları teyit ediyor, suçlular ise yasa ekiplerinin müttefikleri ve yasa-kurucularıda onların sedyelerine çelenk gönderenler. Fakat bir mucize efendim, insanlar arasındaki mesafeyi kısaltmaz; tam aksi uzatır. Mucize inançsızları rahatsız eder ve inanaları da boşuna ümit etmeye yöneltir, ama Dünyanın kalbi efendim, onu el değmemiş bırakır. Şimdi dışardan derin gecenin içinden bir at arabasının sesi duyuluyordu. Atlar kışnıyor ve Londrada birileri bağırıyordu. Ateş sönmekte, mum ışıkları şamdanın içine gömülmekteydi. Her iki adam sandalyelerini birbirine yaklaştırdılar. Tanrı denizler ve Roma şehirlerinde geçirdiği bin yılından bahsetmeye başladı. 'Sık sık diğer tekneleri aradım. Sakin bir yüzeyde

yelkenlerimi rüzgâra kaptırdım ve kucaklamak istediklerime doğru sürükledi beni. Günbatımında demirlemiş üç direkli güzel bir tekne: Güvertesinde denizciler, direklerinde denizciler; onlara niyetimi belirtmek için megafonu ağzıma götürürükten, yanaklarım rüzgârda gerilmişti bile. Sonra. . . sonrasında aniden bu direkleri yosun kaplıyor, yelkenler toz bulutları gibi dağılıyor, güvertedeki denizciler devrilirken, korkunç bir koku oluşuyor, teknenin plakaları birbirinden ayrılıyor, tekne batmaya başlıyor. Battığı yerde gece boyunca yanıp sönen ışık saçan bir kule yükseliyor, ama benim tekнем kuleye yaklaştığında kule yıkılarak moloz ve küle olurken denizin yüzeyi bir çığlığa dönüşüyor. Başka zamanlar da ise şunlar oluyor: Roma şehri sokaklarında yürürken bir adam bana elini uzatıyor. Elinden tutuyorum, ama daha henüz elini sıkmaya başlarken adam yaşılanıyor ve ayaklarımın önüne düşüyor.

Bedenin üstünde bir höyük yükseliyor, mezarının üstüne bir çiçek bırakarak ağlaya ağlaya oradan uzaklaşıyorum. Sonra birden düz duvarlı küçük pencereci bir evde olduğumu fark ediyorum. Evde upuzun koridorlar ve çok sayıda insan var ve onların yanından geçerken hepsi bir anda çürüyerek toprak oluveriyorlar. Bütün ev toprakla doluyor, toprağı kazıp dışarı çıkmak için bir kürek buluyorum, ama küreğın sapını tutar tutmaz ev tutuşmaya başlıyor. Sonra büyük bir platoda güneşin altında duruyorum, tamamen küle yoğrulmuş bir adam yaklaşarak bana elini uzatıyor. Fakat elini tutmuyorum. Yaralı bir kurt gibi uluyarak oradan uzaklaşıyorum. '

Newton'ın karanlığında artık bir ışık doğuyor. Saati tutuşmaya başlarken semenderler merakla sürünüyorlar.

- Zaman, Efendim, korkunç bir yanılsamadır. Altı gün çok fazlaydı. Yaradılışa bir tane kullanmalı ve o korkunç makineden kurtulmalıydınız. Ve yine de efendim, zaman sizin için insanlara olduğundan daha korkunç, çünkü insan sadece arkadaşının öldüğünü görüyor, o aynı anda arkadaşının mezarının nasıl bir eve, evin bir tarlaya, tarlanın bir kan gölüne dönüştüğünü görmüyor. Zamanın dev saatinde insan sadece sayıları seçiyor, insan her şeyin aslında olup bittiğini bilmiyor, insan tarihin tarihini, evrenin doğuşu, yayayı ve ölümünün aslında tamamlandığını ve bir şişedeki gemi gibi sonsuzluğa hapsedildiğini anlamıyor.

Tekrar sabah olmuştu. Londra üzerinde güneş parlamaya başlarken kız hâlâ uyku uyuyor ve farelerde saçlarında uyuyordu. Kaybolan araba vagonları yolculuklarına devam ederken gitgide daha da karanlık olmuştu. Konuşma sesleri alçalmış, çanlar çalmaya başlamış ve çakan tokmak sesleri duyulurken, aynı zamanda karanlıkta derinleşiyordu. Bir şeylerin olduğu aşındı. İki sandalye şimdi birbirine o kadar yakın ki insan 'Acaba sadece tek sandalye mi?' diye kendine sormadan edemiyordu. Fakat Newton Tanrının kulağını okşayan bir sesle şöyle fısıldadı: 'Sanırım benim bir hediyem var, efendim'

- Ne tür bir hediye bu?

- Bir insan hayatı.

- Ne tür bir kullanım için?

- Doğmak ve ölmek için. Ancak bir ölümlü olarak efendim, zamanı bir yasadan çok bir korku olarak yaşarsınız. Ve, dünyanın kalbine dokunmak ancak yasalar içinde mümkün efendim.

- O zaman o hediyeyi bana ver.

Ve Newton oturduğu sandalyesinde doğruldu, gözleri coşkuyla parlıyordu. Çanın bir telini çekerken, büyük evin her yerinde zil çalmaya başladı ve şimdi Newton'ın

uşakları kaybetmeye imkânı olduğunu anladı. Çünkü kapılar ardına kadar açılmış, Newton'ın kırmızı ceketli uşaklarının hepsi tek sıra halinde içeri dalmıştı. Hemen onlara komuta veren Efendilerinin etrafında yarım daire halinde dizildiler. İlkine şöyle dedi:

- Buraya bir rahip getir!

Ve adam camı açarak, gizlice duvar altından yüz kızartıcı maceralarından evine dönmekte olan bir din adamını çağırdı.

İkinciye şöyle dedi:

- Zarlarımı bul getir!

Ve ona fildişi zarları ve onları içinde karıştıracağı kırmızı bir kâse verildi.

Üçüncüsüne:

- Bana taşıyabildiğin kadar kitap getir!

Ve ona talep ettiği kadar kitap getirildi.

Dördüncüye şöyle bağırdı:

- Ateşe odun at ve şamdana yeni mumlar yerleştir!

Ve bu bile yerine getirildi.

Fakat beşinciye şöyle fısıldadı:

- Kollarını sıva! Sen.

Ve beşinci kollarını sıvayıp savaşa hazır bir şekilde rakibine baktı.

Tanrı ateşin önüne diz çöktü.

Rahip odaya getirildi.

Ondan muazzam içki ve sanki doğrudan kükürt gölünden gelmişcesine yıpranmış giysileri fena kokuyordu.

Newton ciddi bir şekilde:

- Bu adama bakın, dedi. Onu vaftiz edeceksin. Anlıyor musun?

Ve yeniden 'Anlıyor musun?' diye tekrarladı ve bunu o kadar ciddi söyledi ki nihayet rahip anladığına inandı.

Şişik yüzü mutluluktan parıldarken cepleri ve boynun etrafında haçını aradı. Fakat haç koktu, sol elinin işaret

parmağı ve sağ elinin orta parmağının yardımıyla Tanrının kafasının üstünde bir bir haç şekli oluşturdu. Newton şimdi altıncı, yedinci ve sekizinciye şöyle dedi: ‘Bu kitapları açın’ ve dediği uygulandı. Altıncının kitabının açık sayfasında ‘Yelkenci, yedincinin kitabında ‘Claes’ ismi ve sekizincininkinde ise ‘Jensen’ ismi yazıyordu.

- Zarlarımı atın!

Dokucuncu uşak Newton’ın zarlarını karıştırdı ve kâsenin dibinde bir birine çarpan zarlar dışında herkes susmuştu.

İlk sayı: Yirmi dört; ikinci sayı: on iki; ardından: on sekiz, altı, yedi, dört= 71, Newton tüm bunları bir kağıda yazdı ve hemen ardından rahibe verdi. Rahip yazılanları gözden geçirdikten sonra kâğıdı ateşe attı. Sonra ellerini başının üstüne kaldırarak bir kâse şekline dönüştürdü ve tıpkı bir mucizede olduğu gibi bu kâse şimdi ağzına kadar tatlı suyla ete kemiğe büründü. Rahip tüm yol boyunca tek damlasını bile dökmeden bunu o garip yabancının kafasının üstüne ulaştırırken şu sözleri okudu:

Bu vesileyle

seni bir insan olarak,

Yelkenci Claes Jensen olarak,

20 Mart 1727 tarihinde

Londra'da Newton’ın odasında doğan

Ya da 24 Aralık 1815'te

Norveç’in Bergen şehrinde,

Bir denizci hayatı yaşamak ve kardeşlerinin sıkıntılarını paylaşmak,

Ve bir insanın ölümüyle ölmek için kutsuyorum.

Hawaii’de

7 Nisan 1871 de

Ya da Uzun Cuma Hoc Anno

Sonra rahip hâlâ nemli elleriyle alınının terini sildi ve böylece etere özgü türden bir ferahlık deneyimlemiş oldu. Yelkenciye yerden kaldırdı ve her iki yanağından onu öptü. Bunun ardından Newton'ın evinden ayrıldı.

Fakat Newton yerinde otururken yelkenciye şöyle dedi:

- Sevgili dostum sen artık bir yelkenci olarak bir insansın ve bu nedenle basit insani koşullarını öğrenmen gerekiyor, öyle ki seni bekleyen hayattaki hiçbir şey, ne başkalarının eylemleri ne de onların acıları seni şaşırtmasın. '

Ve Newton beşinci uşağına şöyle dedi:

- Onu döv!

Ve kollarını sıvayan uşak darbelerden korunmak için hiçbir harekette bulunmayan yelkencinin suratına iki üç sert yumruk patlattı. Sonra uşak çatık kaşlarla şunları dillendiren Newton'a baktı:

- Daha fazla korku, dostum! İnsanın korku hazinesi sınırsızdır!

Uşağı döndü:

- Yüzüne tükür!

Ve uşak kocaman ağzını salyayla doldurdu ve tıslayarak yelkencinin yüzüne tükürdü.

İfadesiz bir şekilde ceketinin koluyla yanaklarındaki yaşları sildi. Fakat şimdi vurma ve aşağılama arzusuyla yanıp tutuşan uşak öfkeden inlerken Newton onu bir bakışla en uzaktaki uşakların yanına yollarken, o hâlâ yelkenciye saldırmak istiyordu. Newton cebinden bir altın sikke çıkarıp rast gele yelken ustasının önüne fırlattı. Ardından o bu sikkeyi almak için yere eğilirken Newton ayağını sikkenin üstüne koyarak eğilmiş adama şöyle dedi:

- Dostum bu konumu ezberlemelisin. Bu alçalma olarak adlandırılır. Ayakkabılarımı öp şimdi. Öpersen ayağımı

çekerim ve sikke senin olur; tabii ki bu arada fikrimi değiştirmesem eğer.

Ve Newton'ın dediği oldu. Fakat yelkenci daha sonra sikkeyi ateşe atınca uşaklar oraya koştular ve yanan kollarıyla arzuladıkları ganimeti almak için mücadele giriştiler. O anda Newton yerinden kalkarak misafirinin kolundan tuttu ve onu tutuşmaya başlayan uşaklardan uzaklaştırdı. Onlar odayı terk edip koridora çıktılar. Newton şöyle dedi:

"şimdi size evimi göstereceğim. "

Sonra önüne yelkenciye katarak dar bir kapıdan geçirdi, fakat kendisi kapının dışında kaldı. Oda dar ve muazzam yüksekti. Duvarda içinden karanlık sızan başka bir delik vardı. Yelkenci orada durup bu karanlık deliğe bakarken birden delikten büyük bir yılan çıkageldi. Yelkenci kapıya davrandı, ama kapı kilitliydi. Bakışları tavandaki deliğe yöneldi, fakat duvarlar dümdüz, yüksek ve tırmanılması imkânsızdı. Yılan dar çemberlerler halinde bir yay gibi yükseldi ve çok geçmeden yelkencinin göz hizasına kadar ulaştı. Bunun üzerine yelkenci korkudan çığlık atmaya başladı. Fakat yılan tekrar alçaldı ve çemberler halinde geri karanlığın içine daldı. Kapı açıldı ve yelkenci sendeleyerek koridora çıktı.

Newton ona "şimdi artık korkunun ne olduğunu biliyorsunuz," dedi ve misafirini koridorun karşı tarafındaki odaya götürdü. Bu kez ona kendisi de eşlik etti. Burası büyük, buz gibi soğuk bir oda ve zeminin çıplak taşlarının üzerinde zincirlenmiş bir zenci yatıyordu. Eti derinden kesen devasa zincirlerle yere çakılmıştı. Atan her kalp atışıyla mahkûmun vücudunu korkunç bir acı seğirirken karanlıkta gözlerinin akı keskin bıçaklar gibi parıldıyordu. Yelkenci elinde kocaman bir havuç yerken mahkûmun üstüne eğilmiş olan gardıyana şöyle sordu:

- O ne tür bir suç işledi?

Ve aldığı yanıt şöyle oldu:

- Hiçbir suç, efendim.

Bunun üzerine yelkenci gardiyanın anahtarlığını söküp alarak anahtarları kilide denedi, ama hiçbirini uymadı ve üstelikte kilitte mühürlenmişti. Sonra zincirleri çakıldıkları yerden sökmeye çalıştı, ama bunlar da toprağın merkezine muazzam bir şekilde sabitlenmişti. Ancak acılarına rağmen yanında bir hareketlenme olduğunu fark eden zenci, şimdi aniden kafasıyla bir hareket yaparak yelkenciye ağaklarından yakalayarak bileğini ısırıldı. Gözyaşlarıyla körelen ısırılmış yardımcı topukları yağlayarak odadan dışarı fırladı. Sonra bir salona, tek bir mumla aydınlatılan bir müzik odasına girdiler. Piyanonun başında genç bir kadın oturuyordu. Kapının eşğinde durdular ve Newton ciddi bir şekilde şöyle dedi:

‘Sevgili dostum siz şimdi icra için güçten yoksun olduğunuz insanın bir mucize yaratma arzusundan oluşan insanın büyük acısını artık biliyorsunuz. Şimdi ise aşkın imkânsızlığı gerçeğinden oluşan insanlığın en büyük acısını tanımayı öğreneceksiniz.’

Bu sözlerle Newton odayı terk etti ve yelkenci parmak uçlarında piyanoya yaklaşırken, kadın müzik çalmaya başladı. Bu o kadar büyüleyiciydi ki yelkenci onun ayaklarının önünde diz çökmek zorunda kaldı. Ve bu bir tek mumun ışığında o kadar büyüleyici güzellikte bir yüzü gördü ki, ilk olarak bu yabancıya sevgi hususuna, sonra aşk ve son olarak da onu arzulama duygusuna tutsak oldu adeta. Ve sonra onun sınırsız koluna elini koyarak onun pamuk ellerini tuşların üstüne koymasına izin verip vermediğini sorduğunda, kadının ona o kadar yumuşak, hüznü ve aşkla bakıyordu ki ruhu yere çakıldı. Sonra kadın alçak bir sesle şöyle dedi:

- Yanında bin yıl kalacağım.

Bu keyif anında kapı açıldı ve içeri bir tür ayak işçileri girdi. Kahkaha ve şamatayla piyanoya yaklaştılar, sonra yelkencinin sevgilisinin saçlarını yolarak büyük bir sepete attılar. Ve sevgilinin kafasını yerinden sökene kadar gevşek bir vida gibi çevirip dururken, yelkenci bunun gerçekten demir bir topa vidalanmış olduğunu gördü. Ve böylece kollar da aynı şekilde, eller bileklerden söküldü; her şey o doyumsuz sepetin içinde kayboluverdi. Sonra geldikleri gibi sepeti büyük bir beşik gibi aralarında sallayarak aynı neşeyle çıkıp gittiler. Fakat yelkenci omuzunda hafif bir dokunuş hissetti ve acıyla yerinden sıçradı. Arkasında Newton duruyordu.

- Sevgili dostum, sen oyuncak bir bebeği sevdin.
- Ama o benim için müzik çaldı.
- Aşkın öyle sandı.
- Ama gözleri bana insan parlaklığıyla baktı ve kolları sizin kolunuz kadar sıcaktı efendim.
- Aşkın öyle sandı.
- Ama efendim, benimle konuştu, bana bin yılın sözünü verdi.
- Aşkın öyle sandı.

Ve odadan dışarı çıktılar, ışıklar arkalarından sönerken piyanonun kapağı kapandı. Şimdi merdivenlerden aşağı inerek ateşin üzerindeki tenceresinin karşısında uyuyan kızın bulunduğu o büyük soğuk salona geldiler.

- Aç mısınız?

Ve birden yelkenci şiddetle vücudunda korkunç bir açlık hissetti.

Kafasını salladı ve Newton hizmetçiyi dürterek kürsüsünden yere düşürdü. Kız öfkeyle kükreyerek ayağa fırladı. Newton onu tek bakışla sakinleştirdi.

- Bu dilenciye biraz yemek ver.

Bunun üzerine hizmetçi yerden bir kâse aldı ve bu kâse o kadar kirliydi ki ne dibi ne de kenarları kirden

gözüküyordu. Buna rağmen kız döndü ve sinekleri tencereye boşaltarak bir kepçeyle karıştırarak gece dilencisinin yemeğini o iğrenç kâseye doldurdu. Bu arada Newton ile yelkenci ocağa yaklaşarak tencerenin içine baktılar. İçindeki kokuşmuş et suyunda bir sıçanın yüzdüğünü gördüler ve her hamlede içirdeki trafiği aksatmasın diye kız ona kepçeyle vurup duruyordu. Ve tencerenin dibinde ara sıra kepçeyle kâseye inen büyük taşlarda gördüler. Sonra kız çorba kâsesini o kadar dikkatsiz bir davranışla yelkenciye uzattı ki yarısı yere yelkencinin ayakkabılarının üzerine döküldü. Yelkenci kâseyi ağzına götürdü ve taşların olduğu yere kadar içti. Ardından ona kürsüsünü vererek uykuya daldı ve bütün olan biteni hizmetçinin kafasının tepesinden izleyen fare de aynı şekilde onunla birlikte uykuya geçti.

Fakat Newton artık karnı iyice doyan yelkenciye şöyle dedi:

- İnsanların iyiliğine güvenme, ancak bir dilencinin aşımı sevmeyi öğren.

O arada merdivenlerden ayak sesleri duyuluyordu. Üniforması yarı yanmış, isli suratlı bir uşak hızla onlara doğru geliyordu. Bakışları kurnaz ve açgözlü, sıkı parmaklarla Newton'ın ateşten kurtarılan sikkesini koruyordu.

- Efendim sizi bekliyorlar, diye seslendi ve sikkeyi yere düşürdü, ardından tıngırdayarak yere düşerken yuvarlanarak dış kapıdan sokağa ulaşan sikkenin ardından koşmaya başladı. Newton kendi evinde etrafına bakındı. Rengi solgun ve gözleri kafatasında içeri doğru batmıştı. Bir basamak yukarı çıkarak konuğuna doğru döndü ve güç duyulacak bir ses tonuyla şöyle dedi:

- Artık ayrılmalıyız. Bu gerçekten çok üzücü, *très triste*.
Enfin...

Sonra birkaç basmak daha çıktı, ardından pişman olmuş gibi tekrar aşağı, horlayan hizmetçinin yanında kıpırdamadan duran yelkenciye doğru yaklaştı. Newton iyice dostuna yaklaştı, o kadar yaklaştı ki giderek artan karanlıkta insan merdiven başında bir mi yoksa iki kişi mi durduğundan emin olamıyordu. Sonra doğrudan gözlerinin içine bakarak yavaşça şöyle dedi:

- Efendim size bir mucize daha vereceğim.

Ve birden Newton'ın suratı ateş gibi kızarırken, ağzını yelkencinin kulağına yanaştırarak bir şeyler fısıldıyor gibi göründü. Yelkenci ciddiyetle kafasını birkaç kez salladı ve nihayet ayrıldılar. Newton artık bir daha dönüp arkasına bakmadı. Yelkenci orada durup gözleri görme netliğini kaybedene kadar onun arkasından bakarken, Newton çevik ancak abartısız bir şekilde o uzun merdivenleri yürüyerek yukarı çıkıyordu. Gözleri boş merdivenlerde tekrar yöneldi, fakat artık Newton'ı göremiyordu. Uşak elinde sikkesiyle oynuyor ve ıslık çalarak önünden geçiyordu. Hizmetçi kız horluyor ve saçlarındaki farelerde horlarken, tencerenin altındaki ateş sönmeye yüz tutuyordu. Sokaktan içeri bir dilenci sızdı, bir köpek gibi havayı koklayarak çorbaya yanaştı. Dilenci yeleknincinin merdivenleri çıkarak kaybolmasına ve hizmetçinin bu denli ağır uyuduğuna sevinirken sessizce tencereyi ocaktan kaldırdı ve zaferle avını alarak kayboluverdi ortadan. Fakat yelkencinin adımları ağır ağır ilerliyordu ve evin içine nüfuz eden o korkunç soğuk, artık kanını donduruyordu. İsteksizce buz gibi kilidi bastırarak açtı ve Newton'ın odasından içeri girdi. Bu kadar kısa sürede içerde onca kişinin toplanmış olmasına şaşırdı. İçerdeki büyük bir daire şeklindeki dizilimde sadece uşaklar değil, aynı zamanda gece yarısı uyandırıldıklarından peruklarını özensizce takan akrabalar da durmuş ve küçük ellerini havaya kaldırmışlardı. İçerde pırıl pırıl aletleriyle uğraşıp,

hesaplamalarda bulunan doktorlar ve teolog olarak bilinen kişiler kitaplarla uğraşıp duran ara da bir solgun ellerini tavana doğru kaldırıp duran bir grup insan daha vardı.

Ve tüm bunlar artık ölmüş olan Newton'ın etrafında toplanmıştı. Newton odada, tavanla yer arasında ölü havada duruyordu: Sessiz ve sakince zeminden yaklaşık bir metre yukarda duruyordu.

Ve akrabaları şöyle dediler:

- Kamuoyuna bunu nasıl açıklayacağız? Eyvah bize, çevremiz, - İngiltere'nin Kent Dükü ve Belediye Başkanı buna ne diyecek? Ah Tanrımız, bu nasıl bir skandal! O adamı yere indirecek kimse yok mu?

Ve bazıları başarısızlığa mahkûm sakat girişimlerde bulundular. Eldivenli elleriyle Newton'ın kocaman cüssesini kolayca tarttılar, ancak bir işe yaramadı. Newton olduğu yerde kaldı ve doktorlar şöyle dediler:

- Bu imkânsız, sağlıksız ve sinir bozucu bir şey. Bu fiziksel bir yanlış anlama, ciddi bir dolandırıcılığın yanı sıra bilimsel bir korku. Newton fazla ileri gidiyor. O hep biz basit ruhlardan daha iyi olmak istemiştir, ancak şimdi kesinlikle çok fazla ileri gitmiştir.

Ve Newton'a dokundular, onu sıktılar ve bulundukları yerlerden ona iyice baktılar, ancak tüm bunların Newton'a bir yararı olmadı. O olduğu yerde durdu ve içindeki gazı duymak için kulaklarını cesedine dayayan doktorlar hiç bir şey duyamadılar, çünkü içinde herhangi bir gaz yoktu. Doktorlar çok sıkıldılar ve onu aşağı çekmek için üzerine enstrümanları ile ilaç kutularını koydular, ancak büyük Newton yüklerini kolaylıkla taşıdı. Teologlar kendi kitaplarıyla Newton'un yükünü artırırken aralarında şöyle dediler:

- Bu Tanrısal bir şey değil. Bu Şeytanın teolojisi. Bu hakiki bir günah. Mısır kraliçesi Kleopatra, Herodes Agrippa, takipçi ya da Romayı yakan Nero bile,

bilidiğimiz kadarıyla ölümlerinden sonra toprağa indirilmeyi reddetmişlerdir.

Ve sonra Newton'ın cesedinin üstünden kitaplarını kaldırdırarak sayfalarını karıştırmaya başladılar, ancak büyük üzüntüyle ölü olarak yerle gök arasında havada durmanın Tanrıya şirk olmasıyla ilgili herhangi bir şey bulamadılar. Ancak aralarında en ateşli kariyerçi olanları, hemen Newton'ın çalışma masasında kilise meclisinin olağanüstü toplantısında sunulmak ve havada serbestçe yüzen bir cesedin kutsanmış toprağa verilmesi yerine, merhumun etrafındaki havanın kutsanmasının daha iyi bir fikir olacağını düşünmenin daha iyi bir çözüm olma imkânını açıkça ortaya koyan yazılı bir metin taslağı hazırlamaya başladı. Bu arada hassas ölçümler yapmakta olan Tıp derneği sekreteri Newton'ın yerden yüksekliğini, akraba ve diğerleri yanından geçerken bedenin değişimlerini ve teolojik yazılar ile Newton'ın vücudunun çeşitli noktalarına yerleştirilen tıbbi cihazların yardımıyla neredeyse Newton'un yerçekimi sabit hesabını bitirmek üzereydi ki, korkunç bir şamata ölülerin olduğu kadar canlıların da huzurunu kaçırdı. Kapı ağzında aralarında muazzam uzunluk ve büyüklükte bir zincir sürükleyen isli iki demirci görüldü. Daha sonra anlaşıldı ki bunları, kariyerini kesintiye uğrayacağını öngören ve bu öngörüyle hayatının tek fikrini üreten taşrada yaşayan yakını olan bir binbaşı göndermişti.

Demircilere yer açıldı ve abartılı bir hürmet olmaksızın siyah zincirlerini yabancıları ölünün etrafına sardılar. Onlar Büyük Newton'ı boynundan ayak bileklerine kadar küçük bir çocuk gibi sardılar ve işleri bittiğinde yas tutanların rahatlamasıyla birlikte ceset ağır ağır yere indirildi. Sadece tıp derneğinin sekreteri hoşnutsuzca oradan ayrıldı ve ilerleme düşkünü teolog öfkeyle hazırladığı metin taslağını dişleriyle yırtıp attı.

Bunun dışındaki herkes mağlup edilen Newton'ın vücudu etrafında toparlandılar, gözyaşlarıyla yasını tutarken, dualar okuyarak işaretlerler etmeye başladılar. Araç gereçler kaldırıldı, bunların yerine tütsüler yakılı, kitaplar rahiplik cüppesinin ceplerine indirildi, peruklar düzeltildi ve zincirler, siyah ipek bir örtünün altına gizlendi, çünkü şimdi artık Dükler, başkanlar, Fransız Kontları, Alman baronlarının arabalarından inerek ona son visite d'honneur'larını yapma günüydü. Hızla tabut içeri alındı! Ustalar son çivilerini çaktılar, ardından ale acele onun son yatağıyla Newton'ın odasına hücum ettiler. Bu güzel tabutu yere koydular ve hürmetle kenara çekilirlerken kalabalıktan dehşetli bir çığlık koptu. Tabut Newton'ın önceki seviyesine yükselmişti ve daha sonra yerinden kıpırdatılamadı. Tüm herkes birbirne bağırıp çağırarak konuşuyor, peruklar yerlerinden kayıyor ve taşralı binbaşı daha fazla demirci takviyesi diye bağırıyordu. Tüm Londra'dan demirciler geldi. Onlar Newton'ın bahçe kapısı önünde toplanan kalabalığı vahşice yararak içeri girdiler ve Londradaki tüm baron, Dük ve Kontlar bu garip durum karşısında dilsiz kesilirken demirciler gürleyen yüklerini merdivenlerden yukarı çıkardılar. Newton'ın odasına vardıklarında onun tabutunu Londranın en ağır zincirleriyle tıka basa ağzına kadar doldurdular - ve bir kez daha bu ham ağırlık tüy gibi hafif bu mucizeyi yendi. Ve sonra zincirlerle sarılı Newton nihayet tekrar zincirlerle dolu tabutuna konuldu ve bir an bile içinde bulunduğu konumdan utandığını göstermedi. Daha fazla ışık, daha fazla gözyaşı, daha fazla tütsü, daha az doktor ve teolog, daha fazla piskopos. Baş piskoposları içeri! Demirciler dışarı! Dükler buyursunlar! Büyük Newton Sizleri bekliyor! *Allons Comtesses, bitte di Baronen! Neutonne Vous attend. Und die Tränen fallen aus dem edlen Baum.* Büyük Newton son bir kez

gölümsüyordu ve tabut kapatılıyordu. Fakat gelecek varlığının güvencesi olarak kendi ölümsüz ruhuna bu havada duran Newton imajını dahil eden yelkenci Claes Jensen bu muazzam kalabalığı yarararak çıkıp gitti. Ancak Newton'ın evinin dışında o bir yabancı ve bir denizci olarak doğmuş olsa da yine de Londra Limanı'nın yolunu yoldaki fakir bir çocuktan sormak zorundaydı. Ve çocuk bir yönü işeret etti. Yelkenci bu istikameti takip etti, ancak çok geçmeden tehlikeli bir tıkanıklığa denk geldi. Geniş sokakta garip bir cenaze alayı ilerliyor ve etrafındakilere, özellikle de kadınlara mezara götürülenin kim olduğunu sordu. Ve sonra yüzlerce şaşkın surat ona doğru döndü ve bu görkemli alayı Londra fahişelerinin süslediğini fark etti. Bütün fahişelerin ağladığını ve bu gözyaşlarının onların kalın makyajlarında derin izler kazındığını gördü. Ardından boğuk bir ses kulağına fısıldandı: "Büyük Boswell, bugün gömülüyor. " Ve görkemli cenaze arabası fahişelerin önünden geçerken, onlar ağlayarak eteklerini uyluklarına kadar kaldırıyorlardı. Uyluklarında siyah jartiyer vardı. Bu görüntü karşısında yelkenci de ağladı, çünkü başkalarında hesapsız kederi ilk defa görüyordu ve hüznlenerek Londra'nın sokaklarında kayboluverdi. Fakat şimdi sis oluşmuştu, zaten bir yabancı olan şehir şimdi ışıksız bir yıldıza dönüşmüştü ve yelkenci ilerlemek için çabalıyordu, ama içindeki denizci o kadar güçlüydü ki doğrudan Londra Limanı'na yönelmişti. Ancak aniden tekrar kendisini bir kalabalığın içinde buluvermişti, bu öncekinden de beterdi ve sisin arasından sessiz yüksek direkli geniş güverteli sabit ön hareketli teknelerden muazzam bir alay gibi görünen belli belirsiz bir şeyler seçiliyordu. Bu alyın üstünü çığlık atan martların beyaz bulutu sarmış ve ara ara kulağına patlayan top mermilerinin sesi gelirken kalabalığa şöyle seslendi:

- Burada mezara götürülen kim?

Ve giderek artan sisin arasından tüm Londra halkı gürleyen sesleriyle hep bir ağızdan şöyle yanıt verdiler:

- Büyük Nelson bugün gömülüyor.

Bunun üzerine yelkenci doğru yolda olduğunu anladı ve o yoğun karanlığın içine öylesine derine dalarak kayboldu ki bir daha kimse onu görmedi. Ve onunla birlikte tüm sesler de yok olmuştu. Sadece gökyüzü damla damla damlarken adımları gizli evlerin arasına yağıyordu. Okyanus yönünde oldukça uzun bir süre yürüdükten sonra rüzgârla karşılaştı ve sis kalkmıştı. Ve birden, sihirli bir el değmiş gibi sis doğrudan gökyüzüne yükseldi. Güneş sert ama güzel parlıyordu. Yeni boyanmış bir köprüden geçti ve şehre doğru gitti. Rüzgâr siperleri parıltılı renkleriyle gözlerini kamaştırırken, pencereler ışıldıyordu. Beyaz bir at, burnunu ringa balığı kutusundan kaldırdı ve önünden geçerken ona kişnedi. Sevinç içinde ata yaslanırken ayağındaki ağır ayakkabılarını çıkarıp attı ardından hemen batan mavi suya fırlattı. Sonra yavaş yavaş kar yağmaya başlarken güneş batıyor, yıldızlar doğuyor, ay yükseliyordu. Yelkenci Norveç'teki Bergen'e doğru seyahatına yalın ayaklarla devam ediyordu.

ŞİİRLER

Çukurdaki Sıçan

Telgraf işçilerinin kürekleri
Taze cilalı tel direkleri
Bakır tel bobinleri
Bol kremalı kahve termuzları
Kapı dikmesi çukurların rozetli kapakları
Kurak olan yaz mevsimi
Fakat direk çukurundaki toprak tamamen ıslak
Derinde bembeyaz dev solucanlar

Ve bir gün en dipte bir sıçan
Ve sonra o keskin balta
Yeni bilenmiş
Ve sonra sıçanın firarı
Sıçan ve mersinin kamçılایan döngüsü
Ve mersinin kanlı ucu

Ve kan ve çamurla yoğrulmuş uyuz kürkü
Ve gözbebeklerinde ki kızıl kan yansıması
Sarı çamur ve boz çember
Ve ardından nefes nefese şaşkınlığın
Sıçan kafasıyla birleşmesi
Sonra o yeşil kedi
Ve nefes nefese kurtuluşu
Ancak değil kandan
Ve son olarak
Çukura bakan o utangaçlık
İçindeki direğe bakan o çekingenlik
O direktteki tomurcuklardan önceki ürkeklik
Bobinden geçen iplerden önceki çekingenlik
Tomurcuk iplerinin sonbaharı soymadan önceki
utangaçlık

Çukurdaki direğin bobin iplerindeki sonbaharı
soymasındaki utangaçlık
Çukurdaki direğin bobin iplerindeki sonbaharı soyma
hıştırtısındaki utangaçlık
Çukurdaki direğin bobin iplerindeki sonbaharı soyma
hıştırtısının homurtusundan önceki utangaçlık
Kanlı büyük sonun gözünün bir ayna görüntüsü
anısından önceki endişe Ve sonra büyük sonun sürprizi,
sıçanın başyla birleşmesi
Ve sonra çukur karşısındaki çekingenlik
Direği taşıyan
Bobinleri barındıran
İplere nefes veren
Sonbahar soygununu kaldıran
Hıştırtıyı barındıran
Gürültüyü boğan
Küçük kanlı sıçan kutusunu boğan
Ve sonra bir gözdeki yansımasını.

Görünmez Tehlike

Çıplak ayaklar, çiiy, berzahta bir yol
Örümcek ağından tel bir anten, devedikeninin mavi devriyesi
Sessizce yatıyorum ben, çayrılıkta bir yılan
Doğal olarak dilinden korkulan

Ot kendi çiğinin dönüşümünü bekliyor
Aç bir çiçek un yüklü bir arıyı bekliyor
Komisyoncu kendi kredi belgesini
Ben ise ısırarak için bir ayak bekliyorum

Fevri kahkahalar geniş halkalara kaçıyor
Sarı kuruklunun ininden korku çığlıkları yükseliyor
Bulunduğum yerde güvenli kuş kanatları yok
Ve çıplak ayaklar huzursuz

Göçebenin sırtçanyasında bir askerin azığı
İçinde bugün kullanmak için bir gizlenmiş bir korku kesesi
Açgözlü avcılar ve botanikçiler
Rüzgârın nefesinde beni duyabilirler

Yani piknik sepeti ve sırtçantasıyla beraberim
Ancak yinede sırtım çim ve çiçekler altında saklı
Acı dokunuşum hissetmekten yoksunları uyandıracak
Çıplak güvende yürüyen ayakları zehirleyecek

Bu Limanda

Bu limanda
Şeyin iki haftalık sakal kökleri var
Ve her çeyin yanı sıra
Gemi sudan ürküyor

Can simidi bir kaya gibi battı
Rıhtım devreleri üzerinde alçaldı
O sağır dilsiz martılar
Ve her şeyden daha çok su teknelerden ürküyor

Günde sadece bir milimetre
Sürünür kırmızı kabuklu denizi rendeleyen
Korkuluğa ağır yüklenmiş
Asılıyor ölü denizciler
Ve her şeyden çok sessizlik ayak seslerinden ürker

Bir zamanlar yaşamış olan kaptan
Bir zamanlar bir iskele olan iskelede
Kalkışa çağrı yapmak istiyor
Ama el çan da lehimli
Ve her şeyden çok dinginlik kopuştan ürker

Boşta kalan bir vinç gibi yorgun
Oturur giverte yolcusunun iskeleti
Elinde solmuş biletle
Baca kulağını ödünç veriyor
Ve her şeyden çok
Ölüm kendi gerçeğinden ürküyor

Gökyüzünün gri saçları var
Köpek kulakları ve kirli kenarları
Çılgın parmaklarıyla bulutları veriyor
Daima bir mum yanar

Terkedilmiş deniz fenerinde
Ve her şeyden çok korkaklık karanlıktan ürker
Su dibe batıyor
Ve dip yüzeye yükseliyor
Mukus yaşadığını sanıyor
Pervane ve kablolar etrafında yeşil
Ve her şeyden çok ayna bir yüzden ürküyor

Ve bu sissiz limanda
Ve suya karşı titreyen gemiler
Ve zaman karanlık ile gün ışığından yoksun
Ve çürümeye yüz tutmuş maceralar
Ve Tanrı için büyük bir tükürük hokkası
Ve her şeyden çok
gezinler geziden korkar
Her şeyden çok
Öpücük dudaklardan korkar
Her şeyden çok
Su dalgadan korkar
Her şeyden çok
Bulut rüzgârdan korkar
Her şeyden çok ölüm hareketten korkar
Ve de Tanrı için büyük bir tükürük hokkasından

Riviyera

Sahil ay evleriyle dolu
Ve k k parlak taşlarla
Ve deniz gündüzleri açık
Tanrının yüzme suları sanki

Tüm bahçeler bomboş
Ama sarı çiçeklerle dolu
Ve Pamiyeler akıllıkta dikili
Taşlaşmış filler gibi

Ağlar sabahları uzanıyor
Ve mesirede güneşin keyfini çıkartıyor
Ve gökyüzü dünyadan daha yüksek
Ve mutlu boş ağ olarak

İlleri geri dolaşıp
Akşamları turisti bekliyor
Ve tüm Alman kumarhanelerinde
Ruletin baş ağrısı var

Sonsuzdur denizin akşamları
Ve istridyenin yalnızlığı
Ve dalgalar salladıkça sallıyor
Yalnız bir tekne ocuğuymuş gibi

Köpekler güneşte uyur
Yumuşak gölgeler yastıkları
Ve harareti barlardan birinde
lmektense bir içki daha alıyor

Ne zaman fiyolin hücresi susarsa
O zaman eğilir usta sadece bir kez
Deniz asla soluklanmasa da

O asla kaybetmez yayını

Ama alacakaranlık dağlardan gelir
Mavi bir duman ve fısıltı gibi
Ve yumuşakça bankta oturur
İki arkadaş arasındaki sessizlikte

Hafif eldivenli ellerle
Deniz taşları alkışlıyor
Ve bir ingiliz durup kulak veriyor
Ve unutuyor köpeğini aramayı

Pamiyeler denize doğru bakıyor
Sessizce ve matem bukleleriyle
Ama ufuk yakınken
Yanar yüksek fenerler

Beyaz sahte parmaklarla
Dalgalar kumu okşuyor
Ve karanlıkta iki sevgili susuyor
Ve sadece kendi konuştuklarını dinliyor

Sahil çay evleriyle dolu
Ve duvarlara tutunan kedilerle
Ve karanlıkta iki arkadaş fısıldıyor
Ama yalnızca deniz ile dağları duyuyor

Hayat Çok Kısa

Hayat çok kısa
Sadece bir gün bir dostala konuşmak için
Bin yıl
Susmayı öğrenmeliyiz

Hayat çok uzun
Sadece susmayı öğrenmek için
Bir volkan olduğunu unutan
En engin dağ gibi yüksek yaşamalıyız

Hayat çok kirli
Bir dostun gözlerine bir saniye bakmak için
Henüz yağmamış kar gibi
Temiz olmalıyız ilk önce

Hayat çok verimli
Cömert olmak için bize denizi verdi
Hırpalanmış asta taş gibi
Yıkanmamız için

Hayat çok uzun
Bir dostla bir gün konuşmak için
Henüz doğmamış dostumuzun yaşayacağı gibi
Biz de sadece o gün yaşamalıyız.

Uzun Deniz Parlaktır

Uzun deniz parlaktır
İnce ince gümüştten
Sevgilim kadar kırılğan

O bir bulutu ezer
Bir yıldızı kamaştırır
Yoksa bir kuş olurdu
Buranın çimeni kaba
Yoksa bir ceylan olurdu

Karanlık rüzgâr şimdi soluklanıyor
Hafifçe su yüzeyinde
O anda donuyor sevgilim gözleri
Gece katlıyor senin sıcak anlarını
Okşuyor gece sevgilimin alnını
Senin samimi ellerinle

Benim denizim karanlıkta fısıldar
Suyun üzerine sis düştüğünde
Senin teknen bir ben olacağım
Yumuşak dalgalarla sarsılan
Gecenin dibinden havalanan
Gündüzün taşlarından yükselen
Bedeninde akan
Sessiz şarkılarla uyutan

Ölümü hayal eden denizim!
Sudan sis çekildiği zaman
Sevdiğimin yüzünü görüyorum
Yıldırımla aydınlanmışçasına
Sessiz uyuyan bir kuş gibi
Uyuyan bir deniz gibi berrak

Ve en büyük özlemin kadar güzel

Bak bu gece özlemimden inşa ettim
Yüksek parlak bir tonoz
Semanın taşlarından
Ve sevdiğim kadından
Ve sabah olunca
Sevdiğimin ayakları yürüyecek
özlemimin çiyinde
Özlemimin yumuşak çayırında.

Birgitta Svit

I

O kanat hangi sulara daldırıldı ki
Dünyanın alnına kasvet damlatan?
Hangi karanlıklarda ağaçlarımız kayboldu ki,
O güvercin uzun zamandır uykuda?
Geceye sorma. Göklere de.
Gece bir köprü, menzili ölü sorular.
Gökyüzü bir tonoz, tüm ölü gözyaşlarından
Gecenin hastalığı uykusuz gözlerin parıltısı
Gök hastalığının adı yıldızlar
Benimkinin adı ne bilemiyorum
Ancak evrende bir ağrı var
Sadece açıkça seilmeyenin hissettiği.
Açık teknelerimiz için bir mezar var
Düşen yıldızların yattığı bir deniz var
Acıları sonsuza dek söndüğünde
Kendim de düşen bir yıldızım ben, Birgitta.
Yanlış düştüm. Dünyaya düştüm.
Dünyanın ağrısının bir parçasıyım.

II

Nerede o uyku ki bir hazine sandığı gibi
Endişe ağrı ve özlemi koruyan?
Nerede o uykunun uyumasını sağlayan rüya?
Nerede gizli hasta dağın umudu
Gün batımında mermer yaralarını yalayan?
Benim taşımın kanama umudu var mı?
Ebedi özleyenin sonsuz umudu varç
Denizin en büyük özlemidir dalgalar
Göğün en büyük özlemidir bulutlar
Ancak deniz şarkı söylerken ve gökyüzü ağlarken

Azap çekerdi taşım, eğer taşlar özleyebilse.
Gece suyu altında azap çeken kara parçası gibi
Yağmurun kıbacı altında acı çeken huş gibi
Deniz özleminle sana yükseliyor Birgitta
Bu yüzden duvarları beyaz kanla lekeli
Gökyüzü özleminle alçalıyor Birgitta.
Bu yğzden bu akşam öyle ağlıyor.
Benim özlemim, taşta, denizde ve gökyüzündedir.

III

Herkesin hissettiği bir hapishane var
Belirsiz bir yerde belirsiz bir hapishane var
Ardında herkesin susadığı bir parmaklık var
Susuzluktan kendi telef olan bir parmaklık
Tüm tekneler için bir mapus var
Ebedi tutsaklar deniz der buna
Tüm denizler için bir mapus var
Denizin sahilleri onu tutsak eder
Sukûnetin gözetiminde sarsıyor fırtına parmaklığı
Ve fırtına duvarları sükûneti içine kapatır
Gökyüzünün mapusu gözlerimizin ataleti
Bedenin diğer bedenlerle kenetlenmesi
Işıktandır gece hücrelerinin duvarları
Ve gecenin özgürlüğüdür gündüzün hapishanesi
Herkesin hissettiği bir hapishane var
Herkesin kuşkulandığı bir özgürlük
Kendi gözaltımta kilitliyim
Kendi özgürlüğümüm anahtarı benim
Özgürlüğün ne olduğunu kim bilebilir Birgitte
Sınırsız sevenden başka?

IV

Birileri tüm sevilmse gerkenlerin sahibi

Herkes sahip olmadıklarını sevmek istiyor
Boyu için çimleri, yumuşaklığı için taşları
Şafağı aşkına geceyi, alacakaranlığı için gündüzü.
Kaçışı için hindi aşkı talep ediyor
Ve albatros zamanını güvertede buluyor
Bülbül güzelliğinden ötürü sevilmek istiyor
Neden sevilmek istediği mi ben bilemiyorum
Fakat titreyerek titreyişlerimizden kurtulmaya
çalışıyoruz
Titreyerek aynı yaydan birbirimizi fırlatıyoruz
Kaçak oklarımızı sadece yanan duvarlar aydınlatır
Tüm duvarların aşağı doğru büyüdüğü ülkeye
kaçıyoruz
Beyaz teknenle yavaşça yelken açıyorum
Var olmayan bir denize
İçi sıcak taşlarla dolu
Güçlü yelkenleri seven bir fırtınası var
Denizciler uyarılır: Yüzen mayınımıza dikkat et!
Denizciler uyarılır: Batak suyumuzda ateşten bir kırma
var!
Yakında su altında yelken açacağız yanan teknemizle
Yanan yelkenlere daha derine yüksleceğiz
Taşımızın daimi gömülü olduğu yere
Tezahürle kırar kırılğan omurgamızı
Yanarak kendimizi imhanın kollarına savuruyoruz
Ateş kuş kanatlarıyla bizi serinletir
Sadece bir kez buluyor insan Birgitta
Sevdiğiyle sahip olduğu taşı
Fakat Birgitta üşümemeli
Yalnızca o bir kez uğruna
Gel birbirimizi kahverengi duvarların külleriyle
giydirelim
Gel dipsiz yüzeyin yukarısına dalalım

Sen elimde açık bir kitapsın
Sen hayatın bir günlüğüsün
Seni okumaya acele etmeliyim
Seni sonuna kadar okuyamam asla
Ben elinde açık bir kitabım
Ben hayat dergisinde bir seriyim
Bütün sahip olduğumuz ekim baskısı
Hala gün devam ederken okumalıyız
Sonu kadar okuyamayız asla
Ekim ormanları üzerinde beyaz bir köprü duruyor
Rüzgâr onu ayın yardımıyla inşa etti
Bir bağlantısı Eylülün melankolisinde
İkincisi Kasımın karanlıklarında
Asla sonuna kadar yürüyemeyiz
Yalnızlığın bir adası var Birgitta
Bütün beyaz köprülerin götürdüğü yerde
Hayatın yazdığı tek yer orası
Fakat Birgitta ağlamamalı
Kitap devam ederken okumalıyız
Köprü hâlâ dururken yürümeliyiz

VI

Yakında sonbahar büyük baltalarını koyar
Özlemlerimizin büyüdüğü gövdeye
Yakında deniz tüm sevenlerin kanatlarını dağıtır
Üşüyerek çıplak adalara sürünürüz
Bunun yaşayan aşkı içindir
Denizin adaları
Bu tek başına yürünmesi gereken bir sahil
Herkes büyük gelen bir özgürlük

En büyük özgürlüğümüzdür yalnızlık,
En büyük yalnızlıktır ölüm

Orada tüm kşprüler birleşir
Orada tüm adalar bütünleşir
Hayatın kalın kitaplarına bir kütüphane var orada
Orada baltalar son uykusuna yatar
Göklerin kırıışlemediğı yıldız duruyor orada
Orada hep berrak, hep sessiz deniz bulunur
Dalgalara özlem duymayan
Gözyaşlarının şeffaflığından almış berraklığını,
Yalnızlıkla sevilen melankolilerinde
Birgitta ağlamamalı
Berrak deniz uğruna
Ancak en büyük yalnızlığımızda gerçekten buluşabiliriz

Ablamın Bir Tespihi Var

Ablamın bir tespihi var
Başımın etrafına bastırır
Ablamın durduğı yer çok karanlık
Gözyaşlarım kanlı damlıyor

Ablamın durduğı yer çok karanlık
Hasta bulutlardan oluk oluk yağmur yağar
Hasta ormanlarda ağaclar devriliyor
Ablam bunların hepsinden çıktı

Ablam devrik bir ormandan geldi
Özlemlerinin hendeğine
Özlemimin yattığı yer çok derinde
Oraya uzun bir dalış yapmak gerekir

Birileri gitti kimse bilmez kim
Gözlerim karanlıkta yüzer
Birileri gitti kimse bilmez nasıl
Ancak etesi gün güller solmuştu

İşte o zamandı ablamın gelişi

Ablamın bir tesbihi var
Başımın etrafına bastırır
Abla daha sertçe al canımı
Sadece güller yanarcasına

Daha sert abla, daha sıcak
Üşüyen ağzıma ateşi bırak
Gözlerim öleli çok zaman oldu
Gözlerim ışıktaki yüzüyor

Ablamın bir tespihi var
Yakında artık olmayacak

Dünyaya Bahar Gelince

Dünyaya bahar gelince
Birçoğu ölmüş oluyor
Tepe üzerindeki ağaçlar kara
Ev ıslak kaplı
Rüzgâr kimseye şarkı söylemiyor
Çim yeryüzünde ceset gibi duruyor
Pashıdır kışın kırpması
Kafası olamayan kask. Ayak olmayan ayakkabı

Fakat çatıda miller kanatlanıyor
Beyaz perdelerde esinti
Ölmüş olanlara çok yazık
Böyle titreyen bir günde
Çim yükselir yavaş yavaş
Güneş domuzların üzerinde parıldar
Ne mübarettir çıkışın çabası

Ne yazık bugün tüm ölmüş olanlara

Açık Ateş

Kızıl semalara karşı yanar kuş pulluğu
Yakında çıplak daldaki aslan yanacak
Yakında karanlık ormandaki çiçekler yanacak
Ve bahar soğuk kaya da yanar

Sonbaharda bir yangın, buz ile kışta bir yangın
Rüzgârlı bir berzahta titreyen bir ateş
Yakında titrer uzuvlar ve yonca uzantıları
Sıcak yumuşak ölçüde serpilir çim

Karanlığın en son açıkladığı ateş nedir?
Kızıl durur gökyüzü karanlık evlerin üzerinde
Üşüyen çocuklar - ateş hâlâ ısıtırken ısınmaya bak
Kararan hava - ateşin ışığını ödünç al!

Yanan hayatlar - bize geceden önce ver
Uzun süre sert kışların azabını çekenlere
Açık bir ateş, açık sularda bir ada
Sıcaklığı getiren açık bir eli

DİRİLERLE ÖLÜLERİN SOHBETİ

Ölüler:

Son olan Barcelona yakınındaki atış alanıydı. En kolay yol buydu sanırım. Gerekli olan her şey zaten oradaydı: Silahlar iyi nişancılar ve belirteçler. Biz tablolardan daha iyiydik, eğer hayatta olsaydık. Bir çoğunuz orada bulunmamış olsanız da, asıl orasıydı öldüğümüz yer.

Diriler:

Biz diriler için dünya sömürge haline gelmiştir: Erkeklerin öldüğünü görebiliriz gözlerimizi kapayınca. Ev sessizken dulur silahın sesi. Evet, biz ezbere öğrendik ölümü. Sizin ülkeyi tanırız, asla orada bulunmamış olsak da. Bu ülke de kalbe bir mıknaş gibi çekilir kurşun.

Ölüler:

Bu doğrudur. Ve doğrudur ölümün hayatı tercih eder oluşu. Ancak canımız alan kurşun değildi. Onlara lanet. Bu ülkede diğer erkeklerin sırlarında taşıdıkları bir sırt çantası gibi yaşadık biz ölümü. Sarayda her masada ölüm yatıyordu.

Ana sarayda bir sandalyede otururdu ölüm ve halka nutuk çekerti.

Diriler:

Yaşamış olduğunuz çetin bir ülkeydi. Bunu hatırlıyacağız.

Fakat bu asla bizim değildi ve asla da olmayacak. Biz araya mesafe koyup bunu reddediyoruz, şimdi ve her daim.

Ölüler:

Bunu biliyoruz. Mesafe koyarak reddetmek sizin yaşam şekliniz. Fakat mesafe ne demektir? Elbette yalnızlık. Biz size yalvardık. Yakına gelin. Neden uzaklaştınız?

Diriler:

Siz orada yaşadınız. Biz burada yaşadık. İnsan yaşadığı yerde oturmalı.

Ölüler:

Biz ölenler için bizi burada tutacak hiçbir şey yok. Orada da hiçbir şey yok. Ölen bizler için tek bir yer vardı. Adı Dünya. Evet elbette yaşamanız gerekliydi. Fakat biz de yaşamak zorundaydık. Ancak yine biz öldük. Bu nasıl açıklanabilir ki? Herkes yaşamalı, ama çoğu ölüyor. Bu nedenle yaşamak için ölüyorlar. İşte bizim ülke böyle garipti. Böyle garipti birçok ülke. Birçoğu ölmek için yaşıyor. Biz yaşamak için öldük.

Diriler:

Biz çok geç kaldık. Bu bizim Batılı erdemdir, bizim bulaşıcı hastalık. Her zaman geç kalıyoruz. Cesetler soğuduğunda yerine varıyoruz. Silah sesleri susunca kendi sesimizi işitiyoruz. Nasıl zamanında varabiliriz, suçtan bunca uzakta otururken? Nasıl intikam alabiliriz, silahsız olan bizler?

Ölüler:

Dostlar: Silahlanma ile gücü karıştırmayın. Katil silah taşır, ama kendisi güçlü müdür? Silahı olsa da cellat silahsızdır. Atış sahaları zayıfların anavatanı. Zayıf olanlar öldürür, çünkü kenidleri yağamdan daha güçsüz. Yılan saldırır, korkan savunmaya geçer. Biz güçlü iken öldük

Yaşadığımız bu ülkede seçim hakkımız: Zayıf olup öldürmek. Güçlü olup ölmek’ arasındaydı. İntikam almak istiyorsanız: Güçlü yaşayın.

Diriler:

Bizim için büyük bir tavsiye. Bu dünya için yapabileceğimi, dünyanın suçlarını hatırlamak: Hafıza buluşmaları, bellek şiirleri, hatıra konuşmaları. Yine de yoldaşlar siz ölü olarak yalnızca bize ulaşmak istiyor gibi görünüyorsunuz. Ancak biz size ulaşabilirdik, hâlâ hayatta yaşarken.

Ölüler:

Anma bir eylemdir, eğer insan anmayı kudretle yaparsa. Hatırla ve unutmak isteyenlerden kuşkulanan. Size şöyle diyene: Zaman her şeyin ilacıdır’ Bu bir yalandır. Zaman ölülerin yaralarını iyileştirmez. Tam aksi derinleştirir.

Diriler:

Evet elbette hatırlayacağız, ancak geride kaybettiklerinizi asla hatırlayamayız.

Ölüler:

Belki de öyledir. Öldüren ile öldürülen birbirinden asla ayrılamazlar. Cellat kurbanlarını ölümün içine kadar izler. Kurban cellatı yaşamın içine kadar izler. Biz ölüleri hatırlayın ve bizi öldürenleri hatırlayacaksınız. Suç hatırlandığı sürece suçlu hep bir suçlu olacaktır. Suçlu suçlu olduğu muddetçe hep hep iğrentiyle karşılanacaktır. Ve bu iğrenti katilleri etkilediği sürece geride kalan mağdurlar için henüz umut var. Bu nedenle anılar sizin elinizdeki bir güçtür.

Diriler:

Daha fazla neyi hatırlayabiliriz ki?

Ölüler:

Bizim son vizyonlarımızı hatırlayın: Acıyla giydirilmiş çıplak duvarları. Ve kapalı kamyonu. Bir brandaydı son gökyüzümüz. Fakat daha yükseğine ihtiyacımız yoktu. Üerimizdeki içimizde taşıyorduk. Ve bir de tepedeki zeytinliğin dağ yamaçlarında. Ve denizi uzakta ki bir gışge gibi. Ve hayat diye tanıdığımız dalgayı. Ve erkek erkeği tüfikle nişan alırken oluşan sessizlik. Ve asla dile getirilemeyen sözlerle dolu bu sessizlik.

Diriler:

Hangi sözler bunlar?

Ölüler:

Kan ile birlikte toprağa akan düşünceler.

Diriler:

Hangi düşünceler bunlar?

Ölüler:

Doğmuş olan sen ----- Yaşama hakkına sahipsin
Hayatta olan sen ----- Toprak hakkına sahipsin
Açlık çeken sen ----- Ekmek hakkına sahipsin
Susuzluk çeken sen----- Su hakkına sahipsin
İşkence çeken sen---- Özgürlük hakkına sahipsin
Katleden sen----- Herkesin nefreti hakkına sahipsin
Katledilen sen----- İki hayat hakkına sahipsin

Bir çiçek açıyor şimdi

Şimdi soğuk akşamda bir çiçek açıyor

Şimdi ateşten yapılmış bir kuş havalanıyor
Böyle kuşun uçuşu kısa olur
Hızla soluyor ışıktan bahçeler

Yanan şeylerin hayatı kısa olur
Yakında karanlık evlerin üzerindeki kanatlar sönecek
Yakında sönecek gece bahçesindeki güller
Ancak asla sönmez ışığı duyulan özlem.

KLARA'DA İKİ KİŞİ

Şimdi Klarada saat iki ve küçük bir gazetenin penceresindeki ışık sönüyor. Dudakları arasında yorgunluk sigarası ve kafası gündelik olaylarla dolu editör evine gitmeye hazırlanıyor. Gecebülteni camının arkasında duran tele yazıcı son bir hamle yapıyor: Stockholm Çarşamba TT 0200, Bu geceki AB Yol ve Rüzgâr adındaki Bahar şenliği için bayan Cecilia Sahl seçildi. Fakat bu tele yazıcı kimse için yazmıyor. Gecelambası boş bir sandalyeyi, olası kazalar, güzel hatunların ağırlığı ve atılmış dünya tarihi malzemelerinin ağırlığından nasibini alan masanın üstünde ağzına kadar dolu bir küllüğü aydınlatıyor.

Hayır gece editörü burada değil. O baskı masası başında yeni çıkacak gazeteyi inceliyor. Huzursuzluğunu bir sessizlik sarıyor. Her şey tamamlanmaya doğru gidiyor. Baskı makinaları baskıyı bırakıyor ve başında duranlar yorgun bakışlarla bir bir ışığa çıkıyorlar. Düzeltmen anilin kalemını göleğinin cebine koyuyor. Provayı çektiren siyah bir bezle ellerini temizliyor. Düzeltmenler askıya asılmış çarşafklar gibi dik duruyorlardı. Siyah taşıyıcı vagon süzülerek yaklaşıyor. Son sayfa matris baskısına geçiyor. Son matris dökümhaneye yerleştiriliyor. Sokak aydınlanıyor.

İçerisi sessiz ve karanlık oluyor. Ve şimdi yanıtları sessizlik olan tüm sorular gelmeye başlıyor: Herhangi bir klişe yok mu? Melankov merhum Şaiir S. ile kafa değişmemiş mi? Okumayı unuttuğum dünyanın kurtuluşuyla ilgili bir telegram kuryeyle gelmeyecek miydi? Tiyatro eleştirmeni yorgun pişman ve şaşkınlık içinde başını eğiyor: O şahibeli yazar firmasına karşı yeterince sert çıkmadım mı? İngenuee karşı fazla mı yumuşak davrandım? Ve spor editörü: AIK nun yarı

çenesine sert çıkışmadım mı? Ama tüm bu sorular için artık çok geç değil miydi? Neden soruluyordu şimdi? Söylenen her şey yapılmış ayarlanmıştı, sonra birden bina sallanmaya camlar çatırdamaya ve zemin titremeye başlarken bodrumdan tatlı boğuk bir kürkereme sesi yükseldi. Matbaa çalışmaya başlamıştı. Bir kâğıt şelalesi baskı türbinlerine akıyor ve günün titreyen ilk dakikasında ACL sayacının önünde üç genç adam durmuş ve doyasıya emeklerinin tadını çıkarıyorlar;. ‘Barış güvercini Laosa acil inii yaptı’- Mükemmel bir başlık! ‘ Onun oyunu bal gibi akıyor’ - hangi melek eleştrimenden bu güzel eleştrileri aldım öyle? AIK oyuncularını Djurgården sazan gibi avlandı’ - Bir top şairinden olmasına rağmen pek de fena sayılmaz. Matbaanın kükremesi Kılaraya derin bir nefes gibi yayıldı. Yavaş yavaş sokağa ışığa çıkıyorlar ve neredeyse yaz gelmiş, sabah olmak üzere ve Klara Kilisesinin tuğlaları parlamaya başlıyor. Ve karşılarında şafakta upuzun boş bir sokak, uzun bir boş köprü, eski boş bir şehir ve yüksek boş bir tepe duruyor. Ve sonra çok geçmeden kendilerini bir mutfakta yemek köşesinde üzerinde bir bira, bir sandviç ve açık bir gazete kare şeklinde bir masada ve bunun yakında derin bir yatak olan karanlık bir odada kendilerini buluveriyorlar. Yapmaları gerekenleri yerine getirmiş bulunuyorlar. Şimdi gerisini dünya yerine getirmeli. Yemeli içmeli ve rahat olmalı. Hayatı yaşamak güzel. Evet gerçekten güzel.

ÖLECEK OLAN İNSAN

Ölecek olan insan bilge gözlerini uçan taşlardan düşen kuşa kadar her şeyi kapsayan göklere yöneltir. Kendi yıldız boyunduruğu altında tanşan tanrıyı gözetir. Artık dik durması için onu aldatamıyor. Çok uzun zaman önce eli onun alınına uzanmıştı. Nihayet yerine ulaştığında ise bir balık gibi soğuktu. Ölecek olan insan dünyaya şöyle soruyor: Bundan vazgeçersem karşılığında bana ne verirsin?

O bunun cevabını biliyor: Bir gül, bir çaalarsaat ya da bir kokteyl partisi. Bu da yeterli gelmeyince ona nankör deniliyor. Hayvanların ölüm anı hakkında ise onların kimsenin kendilerini bulamayacağı tenhalıkta bir yere gittikleri söyleniyor. Hayvanın ölümünü sadece avcı görüyor ve avcının şahitlik ettiği olayın gerçek ölüm olduğunu kim bilebilir ki. Belki ona bir yara ile patlak bir göz görüntüsü gösterilerek aslında sadece kandırılıyor. Belki de ölümün görüntüsü tamamen farklı ve daha basit bir şeydir. Bir hayvan için ölüm onun gizlemek istediği bir ayıp mı yoksa sadece tek konuk olduğu bir eğlence mi? Filin gölgesinde fark edilmeden ne çok küçük hayvan ölmüyor mu, ölüyor - peki ya fil kimin gölgesinde ölecek? Ölecek olan insan çin ölüm bir ayıp değil O'nun kendi elinden kabul edilen fahri bir görevdir. Hatta bu denli geç bir safhada bile onun kamusal isteğini inkar ediyor.

Aynı zamanda o boğa, boğa güreşçisi ve seyirci için kılıcını kaldırarak darbeyi savuşturuyor ve sonu önceden belli savaşın zaferini alkışlıyor.

Akşam olduğunda güneş sonsuza dek batıyor ve arenanın kumu uzakta uzayda savruluyor. Şimdi artık her şey bir boşluk, sadece boşluk çünkü ölecek olan insan bunların hepsini elinde tutuyor ve o imha edildiğinde her şey de onunla birlikte imha oluyor.

Böylece, onun gücü sınırsız ve herhangi bir insan bir gün kendisinde Empire State Binasına bir adım atacağı o gerçek sınırsızlığa kendini ikna ediyor. Üç dakika içinde polis, beş dakika içinde yola çıkan itfaye tarafından ona tapılacaktır. Bir saat içinde basın tarafından iki saat içinde radyo ve on iki saat içinde ise tüm dünya onun ayakları altında olacak. Yirmi dört saat içinde bu insanın hayatı o kadar muazzam bir değer kazanıyor ki onu kurtarmak için tüm çabalar seferber ediliyor - evet seferber ediliyor, ama ne için? Sonra bir pencereden dışınaki kornişe kadar olan kısacık bir adımda sosyal yaşamı sıfır olan bir insan cumhurbaşkanından da daha üstün birne dönüştürülüyor. Evrenin tüm beklentileri bir boyunduruk gibi onun omuzlarına konuluyor ve eğer o zayıf ve çabuk gülen biriye o zaman bir adım geri atıyor- ancak bunu sadece o ölümün bulunduğu tarafta olduğunda Empire State binasındaki biri bütün bir dünyaya hakim olabilirken aynı kişi t hayatta olanların tarafındayken bir sineğin dikkatini bile üzerine çekemediğini anlamak için yapıyor. Son olarak ölecek olan insan ‘Tanrım tanrım beni neden terk ettin?’ diye bir soru sormuyor.

O ölümün gücünün sınırsız olduğunu ve bir Tanrı bile bir anda ona ulaşamayacağını biliyor. Bir an, bir gün, bir sonsuzluk boyunca tıpkı bir yerden bir yere uçan bir mızrağın erşilmez olduğu gibi onun da erişilmez olduğunu biliyor.

ÂŞIK OLAN İNSAN

Seven insan sahilde bir deniz kabuğu bulur. O bunu kulağına götürünce o bunda ne denizi ne rüzgâri ne de melekleri duyar, duyduğu şarkı söyleyen: 'Seni seviyorum' diyen kendi sesidir. Daha önce hiç böylesi güzel bir şey duymamış.

Başka bir sahilde uyuyor herkes. Birisi sahilde yavaş yavaş yürüyor, onları tek tek kulağına kaldırıp dinliyor. Bazı insan kabuklarından köpek havlamaları duyuluyor, diğer bazılarında kaplanların mazideki kükremeleri veya çekiç vuruşları ve bazılarında ise makinelerin ağır gümbürtüsü. Fakat bir kabukta bir balığın çılgılığı yankılanır. İşte böyle seslenir seven bir insan birisi onu kulağına tuttuğu zaman.

Eğer gezegenler aşık olsaydı, o zaman yörüngelerinden kopar ve kaos gerçekleşirdi. Dünyanın var olmasını garantileyen aşkın imkânsızlığı. Ayrıca seven insan da bilir aşkın ölümün kızkardeşi olduğunu. Fakat bu kendi yörüngesinde tutsak olurken komşunun hücresine dalmasını: 'Ben özgürüm' diye tezahür etmesini asla engellemez.

EN İYİSİ. . .

En iyisi
Zamanında afeftmeyi öğrenmek
İlk önce diğerlerini
En sonunda kendini

En iyisi
Çok geç yargılamayı öğrenmek
Ama eğer;
Ama ne zaman;

İlk önce kendini
En son diğerlerini.

YAZILAR

ŞAIR VE VİCDAN

Şair, yazar ya da nesir ustası masasının başına oturabilir. Tabii ki, gece lambası nazik ışığıyla onun daktilo tuşlarını, bakır mürekkep boynuzu ve kar-beyazı yazı yığınının ışığıyla aydınlatacak.

Dışarda yağmur cama davul tokmağı gibi vurabilir ya da kuşlar dallarda cıvıdayabilir veya neden fırtınayla inleyen gaddar bir kış akşamı olmasın ki. Sonra aniden bu yazar aniden kendi dışında bir şeylerin olduğunu, bağırıldığını, ya da ılık çaldığını, veya fısıldadığını fark ediyor, bunun oranı bu durumda tamamen ilgisizlik, hatları belirince buna belki varolmak diyebiliriz. Şüphesiz o kelimenin tam anlamıyla onu biraz gölgede bıraktığını düşünebilir. Belki hatta etrafındaki oda bile yok olabilir. İşte o anda tüm orantılar tamamen histerik bir şeylerin haline dönüşebilir. Şimdilik bu durum her ne kadar küçük olursa olsun, tüm sınırları ötesinde ve yanıbaşındaki fırsatı kaçırmış olma hissine bağlı olarak bu engelle karşılaşma riskine girmemek için, ki bu cesaretsizliğini artıracığından, kendisi bunu anında yakalamaya çalışmakla meşgul olmaktadır. Bunu yapmanın kendisi için mutlak bir zorunluluk olduğunun tamamen farkındadır; çünkü oranlar onu ürpertiyor ve başarısızlık da pişmanlığı ya da en iyi ihtimal başağrılarını beraberinde getirecektir. Kesin bir yöntem elbette açıkça belirtilemez. Çünkü bu ne bir yoğunlaştırma işlemi ne de herhangi bir bilirkışı tesviyesidir. Onu gölgeleyen şey ise durumdan duruma farklılık gösterebilir. Bu bazı durumlarda aşağı çekilmesi gereken bir balon, gırtlak sıkıran bir elden kurtulma çabası ya da bu durumda olduğu gibi, izleme kâğıdın altında hızla bir şeylerin izini sürmek de olabilir. Onun çalışmaları bittiğinde yani kendisi tüm loş alanları

kelimelerle doldurduktan sonra ise aniden bu oranları nasıl küçültüğünün farkına varıyor. Her şey küçülüyor ve o ilk başta biraz hayakırlığına uğruyor. O kesinlikle şiir için hazırlanan, ya da hesaplamalarının sonucunun, son halinin en azından tecrübelerinin kopyasıyla mikroskopik boyutta bile olsa, uyumlu olmasını baklemektedir. Buna ek olarak oranlarını aşağı çekmek, normal standartlara indirmenin kendi iç dengesi için gerekli olduğu aşıkardır; eğer yapabilse kopyalama işine kulak asmayacaktı, ama buna ne gücü ne de cesareti vardı. Ama şimdi o orada kendisini emrivaki bir durumda buluyor. Şimdi kendi iradesi dışında bile olsa kesinlikle bir şeyler yaratmayı başarmış bulunmaktadır. En azından şimdi kendisi bazı hatlarıyla bir çizgi yakalamış bulunmaktadır. O ‘Kuşu’ ‘tavukla’ ve ‘oturağı’ sandalye’ ile değiştirebilir, ama bundan sonra da hemen hemen tüm olasılıklar da tüketilmiş olabilir böylece. Artık kedisini savunmasına gerek kalmıyor. Doğruluk tabii geçerlidir. Cümle onu mağlup etmiştir. Ve yenilmiş olmasıyla guru duymak gibi bir saçmalık hissine de kapılabilir. Şimdi o tüm boyutlarıyla ele aldığı görüntünün deneyiminin kopasıyla tam olarak eşit olduğuna da ikna olmuş bulunmaktadır. Başka bir deyişle her şeyden menun kalmıştır ve bu memnuniyetini doğrudan bütün dünyaya ya da en azından en azından değişime elverişli olduğunu bildiği kısımlarını anlatmaya ihtiyaç duyar: Hadi bakalım! İşte birincil deneyim. Ne güzel kendini büyük bir gölge etrafında anahatlarıyla kapamak. Şimdi bazılarının buna katıldığı düşünülebilir, belki de onun dünyası o kadar da büyük değildi, ayrıca o bazılarının, hatta arkadaşların bile bu kabulü sahte samimiyetten ötürü yaptığını da hesaplamak zorunda. Bazıları birincil deneyimin sayısına göre aldanabilirler, çünkü kendileri sadece ikinci, üçüncü, hatta dördüncü elden tecrübelere

sahipler, bazıları şairi deşifre diyor, ancak onun iyi niyetine itimat ettiklerinden ses çıkarmıyorlar ve bazıları da susuyor ve sessizlikle kabul ediyor Şairin laf kalabalığını, çünkü onlar şiirin aslında ikinci basamak deneyimi gibi bazı bağımsız haklarının olduğunun farkındalar. Belki tüm bunların sonunda şair yavaş yavaş kendisini kibir denen bir yükseklik kompleksine kaptırıyor. Bir kabadayılık, ama belirli bir cazibesi olan, çünkü bu uyuşturup tökezleten türden olan bir sersemlik aynı zamanda. Bu konuda elbette ilk ve belki de son kez olarak gerçekten o sınırsız prima çelik kaplı beton sınırlarıyla karaya çıkmaya kendilerini ikna etme görevine bağlıdır. Elbette bu heyecan vericidir. O ki bunun öncesi dağ sırtında dengede duran bir kayaydı, şimdi gitgide sım sıkı Scanian okları altında çamura saplanıyor, o ki eskiden fırtınada bahçedeki hassa huş gibiydi şimdi Bergiusa hareket ediyor. Kendisi artık uzun zamandır aradığı bağlantıyı bulduğuna inanıyor. Ne yazık ki artık emeklilik sevincine benzer bir güven duygusu kendisini ele geçirmeye başlıyor. Yakında bu adam kendi garantili sorunsuz hayatıyla birlikte bunun herkes için en ideal yaşam yolu olduğunu ısrarla belirten tehlikeli bir adam oluveriyor. Sonra ani şok geliyor. Yani, aslında, bu o kadar da ani olmuyor, çünkü kendisi farkında olmadan kendisini bunun için, hatta Bergius ziyareti sırasında da bunun için germiştir. Bu kendini içine hapsettiği sahte yaşam tarzını kabul etmek zorunda kalacağını er ya da geç anlamış olmalıdır. Ancak, buna yardımcı olanlar olsa da o şüphe etmeye iradesini yenememiştir. Uzun zaman önce kendisini böyle çocukça oyunlara katılan muaf düşünceler olan varlığı tartışma ve acıların itirafı olan şiirlerden özgürleştirdiğini düşünen birileri onu zorlamaya başlıyor. Daha önce, o bunun tek seferde yapılacak bir şey olduğunu düşünmüştü. İnsan bunu bir elyaf gibi

kayaya çalıyor ve sonra kesinlikle orada yerine oturuvererek kalıyor. Şimdide birileri geliyor ve şöyle diyor:

Siz efendim, bir riyakârsınız. Sizin yazdıklarınızı anlamadığım başka nasıl açıklanabilirki? Siz okyanusun dibinde dolanan ve bitki köklerine zarar veren bir denizaltısınız. Ne yazık ki sizin kendinizle birklikte hesaba katmadığınız okur, yani beni denizaltınıza almadığınızdan şikâyetçiyim ve bu muameleden memnun olmadığımı belirtmekteyim. Ancak bilmelisiniz ki Strömnen den kalkan tüm denizlatlarında, merkezden kalkan tüm trenlerde ve Slussen'den başlayan her tramvay da bulunmayı şart koşuyorum. Katımayla imkânım olmayan tüm denizaltılar, demiryolu trenleri ve tramvayları elbette değersiz olarak empoze etmem gerekir. Onlar herhangi adil görüşlü insanlar yani benim gibi onlardan yararlanmaya fırsatları olmayanlar tarafından engellenmelidir. Bu imkânlar sağlandığında ancak ben vicdanı rahat bir şekilde beni bekleme lütfünde bulunan araca gönül rahatlığıyla binebilirim. Ayrıca böylesi bir zamanda bir denizaltı olmanın tehlikesinin farkında da olmanız gerekmektedir. Sizin de çevremizdeki tüm işaretlerden gördüğünüz gibi biz mantık, beyin ve deniz üstü taşıtların dünyasında - ve onun elçileri çağında yaşıyoruz. Siz dünyanın sakini vergi mükellefi ve koruyucusu olarak açıkçası şiirin bu üç kuralı hakkında bilgilenmek zorundasınız: Kavrama gerekliliği. Aktif sunulma gerekliliği. Uyum gerekliliği. İlki elbette en önemlisidir. Siz herhalde bir topun karşısında geçip ona şöyle demezsiniz: Beni yok etme fırsatından yoksunsunuz. Öyleyse mantığı da zorlamayın. İkinci gereksinim bunu sabote edemeyeceğiniz anlamına geliyor. Aksine net bir örnek yoluyla zihin tatmin edecektir. Şair bunun yoluna taş koymak için var

olmamıştır. Bunun yerine, o kendi üstün varlığını tecrübe edinmesine yardımcı olmalıdır. Son olarak da uyum gerekliliği şairin okurunu mantığın işlemediği saçma sapan dünyalara sevk ve böylece savaş zeminde yaşamak anlamına gelecek bir duruma sürüklemeye hakkının olmadığı anlamına gelmektedir. Onun görevi daha ziyade, tabii ki, bu kurallara uygun olarak uyum, mutluluk ve huzur veren yüce ve canlandırıcı bir bulmacanın anlamlı parçaları olan bir dünyada onları birleştirmektir. Ama bize korku yaymaktan sakının. Çünkü bunun tekeli zaten bizde. Eğer şair şoka uğrarsa bunun nedeni ne görüşlerinin eleştirilmesinin kendisine yabancı olmayışındandır ne de üstünlük hastalığından muzdariplik ya da genel olarak hipertansiyondan dolayı denizaltıların irrasyonel olduğuna inanmaktır. Hayır, bu şok herhangi birinin şiire saldırmayı akıl etmedinden ileri gelmektedir. Aradan o kadar zaman geçmiştir ki o şiirin zaman zaman, gün be gün savunulması gereken bir şey olduğunu artık unutmuştur. Ancak, kesin bir savunma yoktur, tıpkı saldırganlarda olduğu gibi bunun temsilcileri de onların bu saldırılarının son saldırı olduğunu düşünüyorlar. Eğer şair bunu unuttur ve edebi takvimde yılda bir kez haddeleme savaşlarda topal özgeçmişi ile yetiniyorsa o zaman kendisini emekliye ayırmış olacaktır. Eğer hiçbir şey olmamış gibi çalışır, şiir ile kalıcılık arasında hiçbir sürtüşme yokmuş gibi davranırsa, yok olacaktır, hatta emeklilikliğinde bile kaybolacaktır. Şair konumunun her zaman belirsiz olduğunu ve şiirin daima tehdit altında olduğunu kabul etmek zorundadır. Bu nedenle kendi savunmasındaki yetersizlikler karşısında daima tetikte olmalı, kendi azami acımasızlıkkolordusunu takip ederek, onlarsız yaşamının zor olacağını biliyor olsa da acımasızca onları düzene sokmalıdır. Tüm bunlar cesaret ya da en

azından göze çarpan derecede korku eksikliği gerektirir. Evet, hatta şair kendini itirafa bile zorlamalı: Muhtemelen cellat hariç şair yaptıklarından pimanlık duyabilecek tek hayat uygulayıcısıdır. O insanların mutlu ve neşeli yaşadıklarının çok sayıda örneğini görmüştür, kendi kullanımına en az yarayacak şeyleri. Kasap ya da inşaat işçisinin aksine, böbürlenerek şöyle bağıramaz o: Bugün bileğimin gücüyle ben beşbin kişiyi doyurdum ya da ben dün çok çocuklu 250 ailenin barmaklarını kurdum. Bunun yerine, o insanoğlunun bir kopyasının ona şöyle söylediğine şahit olabilir: Ben ekmek istedim, sen bana şiiir verdin. Ben su istedim, sen bana içmek için özdeyişlerini verdin. Şimdi şairin durumu korkunç hale geliyor: O pes edemez. Kendisi istese bile kendi bakışlarından kaçamaz. Tabii ki, o kendini değerlendirme korunması, edebi dedikodu ve karşılıklı duvarlarını inşa eden zümre adlı yeminleri olmayan manastırda sığınma altına alabilir. Bu yolda zamanla mutlu ve mesut olabilir. Aynı şekilde şiiirden kaçmak onu terk etmek korkaklık olacaktır. Bir döneş olarak, o kesinlikle kendini diğşer tüm hainler arasında belli bir popülerlikle rahatsız edebilir ve bunun kendisi için en dorusu olduğı düşünceşyle kendini teselli etmeye çalışacaktır. Ama o, dürüst mü, örneğın şiiirin herkes için kalıcı bir can damarı olduğına ve bunun kalıcı bir can damarı olması için şairin çalışması gerekir.

AVRUPA'NIN KATLİ

Umudun eksik olduğu zamanlarda gelecekte daha büyük bir hapishane yoktur. Ütopyalar yayılıyor, mevsim güz. Geleceğin meydan yağmurunda aktif umutsuzluk yeni bir Bastille seyahatinde. Bu üzücü, ama aniden ölümden sonra roman yazmak için doğduklarını hisseden yazarları hedef tahtası olarak seçmememli. Ölüm bile hayatın sabit bir noktası olmaktan çıktığı zaman, önceden intihar güvenliğinin gerekli bir hareketi olabilir. Yeni gelecek romanlarını ayırt edici özellik onların yazarlarının hayatlarının her saatinde ölümle burun buruna olanların umutsuz sakinlikle geleceğe geri bakabilir olmalarıdır. Böylece gelecek tarihe dönüşüyor ve her sabah tarihin elleriyle boğazlanmanın rahatsızlığı yerine en azından düşüşünün bir perspektif kazanmasını tercih ediyor. Ve sonradan Marx, Spengler, Orwell, Karin Boye veya Arthur Koestler tarafından gözetim yoluyla, Avrupa'nın cinayeti bizimkinden farklı bir geleceğe ertelenmiş olabilir, böylece hayatta kalmış olanlar protesto etmezler. Böylece farazi katil görevini yapmış oluyor ve artık gidip Arc de Triomphe altında kensini asabilir. Bizim çağın gelecek vizyonu böylece tarihsel bir cinayeti gösteriyor, yani Avrupa'nın cinayetine, ruhsal ve siyasi kavram olarak. Böylece geleceğin şu anda eğlence olarak hizmet verdiği söylenir, hoş eğlence ütopyanın görevi tarihin değil ya. Geleceğin eğlenceli açıklaması için hem teknik hem de kavramsal koşullar kaybolmuştur: teknik olan fantezi sanatın artık şiirsel olanı geçmiş olması ve kavramsal olan ise hızlanan siyasi karamsarlık nedeniyle umutlar daha henüz dillendirilirken onları aşındırıyor olmasıdır. (Örneğin şimdi Garry Davis kendisini nasıl

hissediyor? Ve o meşhur üçüncü tavır hangi hendeğe cürüyor bugün?) Jules Verne'nin iyimser gelişim süresinde şairin görevi denizaltıları, uçak ve radyoyu icat etmektir: televizyon, atom bombası ve naylon üretimini iyileştirme mühendisliği ise yazarların değil teknisyenlerin görevidir. Dolayısıyla buluşların olasılığı geleceği engellenebilir fakat geleceği iyileştirme umudu az. Hatta son gelecek romanlarında Huxley'nin "Cesur Yeni Dünya" sına benzer eserlerde trajik olanı yeniliğin ışıltısıyla çevreleyen naif bir mucitlik sevinci bulunuyor. İnsan içindeki trajediyi algılayamıyor, tıpkı kabarık etek giymeden içinde yaşamının ne demek olacağını algılayamadığı gibi. Geleceğin tüm vizyonlarının ortak kensinlikle tek bir noktası var: hepsi de mevcut kronolojik açımda gerçekleşmektedirler. Yani gelecek sonsuzlukla karıştırılmamalıdır. Tıpkı geçmiş cehaletimizle sınırlandığı gibi gelecekte kayıtsızlığımızla sınırlanmaktadır ve vizyonerlerin de bize öğrettiği gibi kayıtsızlık iki nedenle ortaya çıkmaktadır: müminler için hayalleri yerine getirildiğinde, umutsuzlar için ise son umutları kesildiği zaman. Bu ikisi arasında mümin zaman içerisinde büyük riskler alır; fakat kayıp ise ancak hızlı bir olaydır. Zamanın gelecek romanları kaybedenler, gelecekleri Avrupa'nın cinayetiyle duran insanlar tarafından yazıldığından elbette bunun zamanın kısıtlı olduğu gayet açıktır. Salf kalpli bir Marksist gelecek romanının adı 1984 değil muhtemelen 2184 olurdu. Kıyamet günü romanında ise tarih atmasının dışında içerikten pek bir şey değişmezdi, hoş en dıştaki kıyamet bile kronolojiden bağımsız değil. Arthur Koestler bazı bağlamlarda çağdaşlığa kısa vadede karamsarlığı uzun vadede iyimserliği tavsiye etmiştir. Yeni romanı "The Age of Longing" (Özlemin Çağı) (Macmillan, New York) yarından sonraki gün hakkında kısa bir hikâyeyi

mümkün olan en kısa vadeli bir karamsarlıkla manipule etmiştir. O, bu cinayeti daha 1950'lerde işlenmesini kurgulamış ve kurbanın tek tesellisi oluşan düşüncelerinde ölüm anını 1959 yılına kadar erteleyebilmesidir. Fakat Koestler'in geleceğinde Kaplan yüreği bulunmadığı için bu teselli de anlamsız oluyor. Tabii ki yüz yılın sonundaki bir gelecek romanını teselli israfiyla itham edemeyiz ama zamanda, demokrasinin çöküşü ile dünya diktatörlüğünün zaferiyle kurbanı en azından kendini savunmak için teoretik bir şans tanıyan keşfedilmemiş dönem içinde bir boşluk var. Bunun yerine Koestler'in kitabı kurbanı tamamen savunmasız bırakıyor, zaman geçişine, mevcut durumun uzantısını acımasız bir kalemle tasarlayanın dışında hiçbir şans bırakmıyor. Bu nedenle okurda umutsuzlukla vuramıyor, bundan daha kötü olan, yani depresyona sürüklemekle sadece yetiniyor.

Zaten daha ilk sayfadan itibaren cinayet silahı hazır ve ana karakterler mevcut bulunuyor. Katil, kurban ve tanığın bir avuç temsilcisi Monsieur Anatole, Eski dönem Paris meyhanesinin yaşlı sahibinin evinde 14 Temmuz'u kutluyorlar. Daha sonra gelişecek olanlar ise Monsieur Anatole, son Avrupalı Şubat ayının bir kıyamet gününde Père-Lachaise'de defnedilirken alelacele geçişmeli olarak yapılan yedi aylık süredeki tartışmalar ve radyoaktif gökyüzü eski dünyanın gezegeni NewYork'un etrafını kuşatıyor. Bu yakın gelecek romanında zihinleri rahatlatan yeni buluşlar elbette bulunmuyor. Sadece yenilik içeren radyasyona karşı popüler arabeskin cilveli şemsiyesi altında 'Benim radyoaktif bebeğim' şarkı nakaratı ve kalem ya da saatler içine özenle gizlenmiş halkın Geiger sayaçlarıdır. Bunun dışında yüzeyi can sıkıcı derece bu yılın yenisine benzemektedir: İnsanlar hâlâ Martini içiyor, akvaryumda balık besliyor, silahla birbirlerine ateş

açıyor ve barış çağrılarını imzalıyorlar. Günümüzden farklı olan en büyük yeni değişiklik siyasi ve psikolojik düzeyde olandır. Burada oluşan ise mevcut durumun istikrarının felaket karaktere dönüştürülmüş olmasıdır. Kurban rolunu canı gönülden kabul etmiş ve günlerinin sayılı olduğunu o kadar iyi bilmektedir ki bunları saymaya bile tenzül etmiyor bile. Özgürlüğü seven halkların birliği, Sovyetler Birliği'nin yeni ticari unvanı bütün kalbiyle genişlemesini sürdürmüştür. İki dünya yerine üç dünya yaratılmıştır: Kedinin, farenin ve Amerikalının. Yeni Münih. Ruhü Kore ruhunun yerini almıştır. Amerikalılar nihayet savunulmak istenmeyenin savunmaya çalışmanın anlamsız olduğunu fark etmiş ve onların ölüme mahkûm Paris'teki faaliyetleri neredeyse tamamen semboliktir. Asıl ürkütücü olan bu faaliyetlerin neredeyse rakibinkiyle aynı olmasıdır. Yani her iki tarafta Layık gördükleri Fransızları gizli listelere almaları: amerikalılar Amerikaya kurtarılmayı hak edenleri kurtarmaları, ruslar ise Avrupa davasından sonra tarihe gömülmesi gereken insanları gömmeleri. Aradaki fark Amerikalılar bunu ilgisizlik ve güvensizlikle yapıyor, diğer taraf ise inanç ve metodik bir şekilde. Ve bu arada listenen insanlar Parisin çeşitli lokasyonlarında bulunmakta ve çımazdaki sonsuz tartışmalarıyla Avrupa'nın Kaplan yüreğinin ve, demokratik güçsüzlük ile dünya tarihinin entelektüel direniş hareketinin etkili çıkışının büyüleyici çürümesinin güzelliğini göstermekten başka bir şey yapmıyorlar. hâlâ çalışabilen tek yazar ise bir pornograf, hoş mahsumiyeti en büyük olan da o ya. Aktif direniş planlarıyla ilgilenen tek kişi kendini görünmez yapma deneyleriyle uğraşan deli kaçak Boris'tir. Hatta dönek şair Leontiev bile dönmesinin anlamsız olduğunu farkına vardıktan sonra boyun eğmekten başka bir şey yapamıyor: artık özgürlüğünü kullanabileceği hiçbir şey kalmamıştır. Bu

havada kalmış bir karamsarlık değildir. Koestler iman edenlerin en güçlü olduğu ve tanrılar tarafından aşağılananların neden öldüklerini bilmeden erken öleceklerine inananların aksiyomundan yola çıkıyor daima.

Tanrılar tarafından aşağılanmak yanlış bir şey değil, fakat bu Koestler'in Avrupa ile paylaştığı bir kazadır. Aydın Üçüncü pozisyon üyeleri kazanın büyüklük çapını biliyorlar fakat zaman maalesef yeni inanç kurmaya izin vermiyor. Bir an için bir olasılık olarak Harry Martinson'un geçmiş kozmik teoloji türü ufuktan nüks ediyor ancak o zamanda ne yazık ki Monsieur Anatole artık ölüm döşeginde yattıyor. Bu da geleceğin üzerine henüz düşen bir ışığın bir gölgesi: demir perdeler arkasında bir yerlerde korkudan kendilerini kurtarmak için çalışkanlıkları aracılığıyla yoğun terörü yenmeye çalışan insanların sayısı giderek hızla artmaya başlıyor. Fakat sonuçta bu olasılık o kadar zayıf destekleniyor ki insan bu nedenle Koestler'in uzun vadeli iyimserliğinin anlamsız olduğunu dolayısıyla kronolojinin dışında kalıp kalmadığını merak etmeye başlıyor. Bu arada aynı zamanda iyimserlik ve kötümserlik kavramları ona gerçekten inanan insanlar için anlamını kaybediyor.

Özlemin Çağı "The Age of Longing" asılacak kişiye cellatın talimat kitabının uygun edebiyat olabileceği kadar gereklidir. İnsan daha sonra buna benzer bir gelecek vizyonu oluşturup oluşturmayacağı tamamen öz. ılımlılık niteliğine bağlıdır. Fakat eğer Avrupanın özçillığı devlet kültürü insana ekemek yerine uranyum, demokrasi ödüllerden ziyade sloganlar ve sanat tereyağı yerine silah vereceği bir seviyeye ulaşıyorsa o zaman istediği kadar Koestlerin çizgisine çekilmenin sonuçlarına da katlanmak zorundadır. Ve son olarak Avrupa için tek bir inanç birliğini de gösterme cesaretinde de bulunmaktadır. Bir amirale

demokrasiye inanıp inanmadığı soruluyor ve o da şöyle yanıt veriyor: Donanma filosu. Kaptan süvaeriler, tiyatro sakinleri tiyatro, şair şiir ve asansör kondüktörü muhtemelen asansör olacaktır. Tek ortak flama sadece edebedi fırsatçılar tarafından ancak göndere çekilecektir. Biz çok hassasız, bizi öldürmeyin! ‘Özlemin Çağı’, bu korkunç önemli kitabın kesinlikle sadece bir hatası var: buda bunun bir yazar tarafından değil parlak ama soğuk kanlı bir resenör tarafından yazılmış olmasıdır. Şair her zaman okurlarının risklerini paylaşır, Koestler ise onu zihninin kurbanı, kendi zengin kompozit bilgisi ve iç siyasi polemiğine manzara olarak ele alıyor. O karakterlerine Pavlov’un köpeklerine yaptığı muameleyle muamele ediyor ve onlara kendi görüşlerinden bir doz vererek nasıl tepki vereceklerine bakıyor. O Paris burjuvasına sanki onlar son franklarını dahi kıyamet atlarına oynuyormuşlarcasına onlarla alay ediyor, fakat kendisi bunları çekinmeden Monsieur Anatoles’un cenaze arabasına koşturuyor. Bu dinleyici ölmeden önce ona son sözlerini söyleme, bu soğukkanlı gazetecilik hesaplaması elbette mesajı daha az dokunaklı yapmıyor fakat bu aynı zamanda bu romanı iki kat daha fazla iç karartıcı yapıyor. Böylesi yazarların işi nedense öldürölmek olmuyor. Onun işi dünyanın tarih yatağında uzanarak sigarasını içmek oluyor. Buradaki risk uykuya kalmaktır. Koestler’in durumunda ise bu risk pek de büyük değildir doğrusu.

KAR ÜZERİNDE GÖKKUŞAĞI

Bu yıl bahar Telemark'a yıldırım gibi çıktı. Aniden bir gün toprak yarışırcasına kardan sıyrıldı, deniz sıcak ve görünmez bir şekilde fiyortlarınıçine yüzdü, buzları dağıtarken dağlar aydınlık gökyüzünün altında ıslak köpekler gibi yatıyordu. Bu garip günde ben ve Tarjei Vesaas onun hayat manzarasında bir yürüyüşe, çubuk ve kayma önleyici kar patikleriyle gerçek bir bahar ve kış yürüyüşüne çıktık (bu arada aynı zamanda ressam Henrik Sörensen'nin yazlık mekan arazisi): Her şeyin yalın olduğu bir arazi, insanın ya yukarı çıkabileceği veya aşağı inebileceği bir arazi. İnsan gözlerini kaldırdığında he zaman önünde dağları indirdiğin de ise aşağıda suyu görüyor. Dağ ve su yamaçlarında toprağa kök salıp birleşmiş üzerinden bir iki yüz yıl geçmesine rağmen hâlâ taze olan ahşap kütüklerinden yapılm büyük evler duruyor. Her neyse, biz yürüdük, yürdük ve bir vadiye vardık, vadiden aşağı indiğimizde bizi büyük bir sürpriz bekliyordu: Karın içinden büyük parlak bir gökküşağı manzarası yükseldi ve yavaş yavaş dağın arkasına kayarak kayboldu. Bu ruhsal deneyimler üzerine ani bir ışık saçarak aydınlatmak isteyen garip vizyonlardan biriydi. Vesaas'un yazarlığıyla yoğun ilgilenen ben için ise - karın üzerindeki bu gökküşağı görüntüsü - kapsamlı bir yazarlığın kapsamlılığının temel bir görüntüsünü temsil etti: o basit, erişilmesi zor güzellik, kozematik ve yüzeysel arıtma olmadan kazanılan ve onun en iyi kitapları arasında ışıldayan göz kamaştırıcı saflık. Fakat bu görüntü iç ve dış formları açıklamaktan daha fazlasını kapsamaktadır. Bu aynı zamanda şairin sanat ve yaşam becerilerinin de net bir açıklamasıdır. Vesaas ruhun harabelerine tahrik edilen,

nihayetinde olağanüstü güçler veya dış tesadüflerle değil, başka bir insanın sevgisi, dayanışması ve sevecenliği tarafından kurtarılan aşılması güç zorluklarla karşılaşan insanlar hakkında yazıyor. Kitaplarındaki önemli çıkış noktaları bir insanın kendi ben merkeziliğinden sıyrılarak, anlayışın dar köprüsünde tehlikede olan komşusunu karşıladığı göz kamaştırıcı anlardır. İşte yaşamın bu güzel anlarında, basit olan zorlu olanla çakıştığı andadır ki Vesaas'ın şiirleri kendine özgü ağır güzelliğine kar üzerinde gökküşağına-ulaşüyor. Onun hümanizmi doğal olarak anlaşılacağı gibi kesin kişiseldir. Bu her şeye rağmen hayatın iyileştirici güçlerinin yaralayıcı olandan daha güçlü olduğunun amansız inancını içeriyor. Ayrıca modern insan ve onun kültürünün kapsadığı doğal düşmanlık ve ölümü olumlayan her şeye karşı şiddetli bir güvensizlik içermektedir. Onun insanların öncelikle maruz kaldıkları tehlikeler, ölümün hizmetinde, yani kendini bitirmek için kendini hedef alan, umutsuzluk, tutku, ölüm özlemi ve tekniğidir. Hümanizmindeki bileşenlerinin tanımını denge ölçülük ve insanlıktır. Onun hakkında en iyi yazdığı insanlar yaşama en yakın olanlar, kadın ve çocuklardır. Erkek dünyasındaki ölüm saplantısına karşı yumuşak bir mücadele veren ve denge ile düzen arayışında yardımcı olan kadın. Ve dünyası hayatı inkar eden karmaşık formlarıyla sürekli her gün tehdit edilen çocuk. Tarjei Vesaas'un şiirleri tamamen hayatına ait ve onun yaşam formlarını taşımaktadır. O bugün 55 yaşında garip şekilde zamansız, temiz pürüzsüz dolgun bir yüzlü bir adam. O temiz sert karşı rüzgârda uzun süre yürümüş gibi görünüyor. O, İsveç'te daha çok Oscar II ile buluşmasında ona kendisinin kuşkusuz yüksek ama zayıf bir şair olduğunu açıklama cesaretiyle tanınan Norveç'in ünlü ulusal şairi Aasmund Vinje'nin memleketi diye bilinen kendi

memleketi Vinje, Telemark'ta yaşıyor. Vesaas soyu uzantısı ta Kuzey müzesine kadar uzanan çok eski bir tarım çiftçisi ailesine dayanmaktadır. Aile çiftliğinin adı Vesaas ve seceresi babadan en büyük oğula geçen ve üç yüz yıl arkaya doğru uzanıyor. Bu uzun süreci kapsayan sıralamada öne çıkan iki isim var: Tarjei ile Olav ve Tarjei bu sıralamayı ilk ihlal edendir, fakat sadece belirli bir ölçüde. O başka bir aile çiftliğinde yaşar ve toprağı işletmeden yaşanılabileceğı en yakınlıkta onunla yaşıyor. O kendi işçesine derin kök salmış özgür ve seyah bir avrupalı olarak kıskanılmaya değer konumdadır. Karakterleri hep yakın çevresinden olduğundan kendi ilçe kökleri kitaplarında takip edilebilir. Avrupalı deneyimleri başka şeyin yanı sıra sahip edebyatın ifade araçlarındaki, derin bilgisinde de belirgindir. Onun kırsal bir şair olduğunu söyleyebiliriz ancak İsveçin aksine bir Norveç'in daha canlı, müzeyimsi olmayan bir kırsalının olduğunu hatırlamakta yarar var. Bir İsveçli köylü şair kendi toprağına, kendi ilçesine geri dönen bir kişidir. Norveçli ise onu asla terk etmediğinden buna geri dönmemektedir doğal olarak. Bu da onun kitaplarına konula ilgili doğal bir aşinalık, hiç tanımadığımız bir yere yatkınlık veriyor. Bunun hakkında daha başka ne söylenebilir ki? O lehçeyle yazıyor ve böylece lehçe diye bir şey olmadığını, sadece dil diye bir olayın var olduğunu bütün büyük şairlere kanıtlıyor. O 'sigara, konuşma ve boş durmaktan' pek hoşlanmaz, sadece güzel bir sessizlik hoşlanır. O yoğun yazar ve çok az konuşur. Olaf Bull'u çok seviyor ve bunu başkalarına da sevdendiriyor. O el emeğini çok seviyor ve faydalı olana güçlü duygu besliyor. Dinlenirken bile bir şeyler üretiyor. Bu nedenle dinlenmek için yapılan yararsız kayak turlarından pek haz etmez sadece yakacak odun kesmekten hoşlanır. O felsefesinden çok onunun

kendisne daha yakındır. Kendisi bir şairle evli, Halldis Moren. İki çocuğu ve mutlu bir gülümsemesi var. Evleri misafirperverdir ve genellikle Martin A. Hansen, Paul la Cour ve Henrik Sörensen tarafından ziyaret edilir. Bulaşık makineleri ve ev aletlerini sever çünkü insana zaman kazandırıyorlar fakat vakitlerini çaldığı için arabalardan nefret eder. Bir şairin sahip olabileceği en güzel bir çalışma yerine sahip: Evinden Vinje suyu sahiline yarım saatlik küreke çekme uzaklığında bir balıkçı kulübesi var. Doğumgününde ona hediye bile verilse bir motorbot'u kabul etmezdi. Şimdi bir öykü koleksiyonu ve radyo piyesinde çalıştığı gibi her zaman sürekli çalışan biri. Henüz başarısını görmeyen sahne tiyatrosuyla mutsuz olsa da içinde tiyatroya karşı bir sevgi barındırır. Bu onun güç kelimesi ile düzenleme ve düzenlemenin etkisine karşı bestediği antipatiyle bağlantılıdır. Aynı nedenle radyo tiyatrosu sevgisi mutlu edicidir. O en çok Avusturya'da okunur ve en çok da burada dinlenir. Özetle: Tarjei Vesaas' un kişiliği hayatı reddetmeyen bir saflığı, yumuşak bir otoriterliği ve şen bir ciddiyeti kapsıyor. O misafire huzuru, seyirciye hoşluğu, dinleyiciye sükûneti, okuyuca kendi hakkında bilgiyi, bilgisiz olana bir ömür sürecek ve büyük sevinçle imzalan dil seçeneğini veriyor: Oraya gitmek istemeyen cehennemin yolu uzaktır.

BİR PERŞEMBE İÇİN DOKUZ YIL

Berlin konferansı bitti ve dünya bir hatıradan daha yoksun. Sonucu hepimiz biliyoruz: Tam uzla sademace bir konuda sağlanmıştı, o da konferansın hangi gün bitirileceği konusuydu. Bu bir Perşembe oldu. Şimdi korkunç bir düşünce bize aşına oluyor: Yaklaşan Cenevre toplantısının şu aşamada anlaşma noktasında başarısız olduğumuzu varsayalım. Molotov Cuma diye diyor. Perşembe diye ısrarla vurguluyor Eden-Dulles Bidault. Cuma harekatı Doğu Bloklarında ortaya çıkıyor. Cuma apelleri ünlü İsveçli Cuma arkadaşları tarafından imzalanmak için Stockholm'e gönderilecek. Cuma günü doğanlar ABD ye vizaları reddediliyor. McCarty. . . ama ne mutluku tanklar oraya devam etmeyi reddediyor. Bazılarının hatırlayacağı gibi ikinci dünya savaşı Milattan sonra 1945 yılında sona erdi. Dokuz yıl sonra kazananlar anlaşıyor, barış koşulları üzerine değil, bir perşembe üzerine. İnsanın buna pahalı bir Perşembe deme hakkı var. Viyana Kongresi'nin Napolyon'un tüm baskı hatalarından sonra Avrupa haritasını revize etmeye ihtiyacı vardı. 1918 Müterakesi'nden yedi ay sonra Almanlar Versailles de barış anlaşması imzaladı ve bundan yaklaşık bir yıl sonrası da Türkiye birinci dünya savaşının beş antlaşmasından sonuncusunu Sevr'de imzaladı. Ancak 18 Şubat 1953'te Doğu Almanya'yı Batı Almanya'dan ayıran hendeğe görevliler üç kürek kum attı ve Avusturya'da siyasi gençler ölü bir yanılısma hatırasına yas ilan etmeyi kararlaştırdı. Biz aşınmaya dayanıklı paragrafı öğrenmeye başlıyoruz: Siyasi zincir çeteler, aynı zamanda 'dört büyük' olarak adlandırılanlar dünya Mutfağına inecektir; iki hafta sonra kürekler aynı yöne çekmediği için bu tekneyi yüzdürmenin mümkün

olmadığı keşfinden tekrar yükseleceklerdir. Barış Konferansı?

Elbette değil?

Köken atfı sahtedir. Soğuk savaş meydanında bir muharebe olmuştur; hepsi bu. Fakat yine de bu her şey demek değil. Biz yenilenlerin haklarını, makûl bir süre içinde barış ve huzura olan haklarını unutuyoruz.

‘İnsani bir bakış açısından’ bakıldığında, kesinlikle siyasette ikamet hakkına sahip olmayan bir bakış açısından bakıldığında bir barış antlaşması bir savaştan sonra en kısa sürede bütün taraflara yarar sağlamalıdır, kazanan taraflara olduğu kadar kaybeden taraflara da. Şimdi biz bu uygulamada kazanan tarafın; ama sadece onun, barış sağlanmamasında avantajlı taraf olduğunu ve sadece şantaj olsun diye barış antlaşmalarını ileri sürdüğünü fark ediyoruz. Biz kalıcı bir ateşkes, bir belirsiz süreli yarı-savaş, silahlı bir kayıtsızlık tarafından tehdit ediyoruz. Ayrıca cevaplama gücü bir soruylada karşılaşılıyor: Yenilenlerin hakları demokratik değer cephaneliğinin önemli bir bileşeni mi yoksa gerektiğinde bundan vazgeçilebilir mi? Gelin bunu çirkin bir örnekle ele alarak işimizi kolaylaştıralım, yani Avusturya vakasıyla. Böylece kendimi kısaca şu şekilde özetlemiş olacağız: Bir küçük, oldukça ileri gelişmiş bir demokrasi ölümcül bir totaliter komşusunun kuduz infiltrasyonuna maruz kalıyor. Yıldırma öfkeli propaganda ve açık terör tehdidi baskısı altında demokrasi inflak oluyor. Daha sonra ülke Anschluss (dernek bağlantısı) savaş çılgılığı altında ilhak oluyor. Demokratik dünya da yakında Çekoslovakya’nın ölümüne eşlik edecek aynı tiksintili iktidarsız ağlamayla buna yanıt verecek. Sonra savaş, ardından yavaş yavaş felaket geliyor. Fakat Avusturyanın eskiden gelme arkadaşları var. Ateşli savaşın tam ortasında muhtemel kazananlar özel koşullar altında Avusturya’nın Alman hedefinden

ayrılması gerektiği sözünü veriyorlar. Muzaffer güçler 1945 gibi erken bir zamanda Avusturya'nın ilk hükümetini tanıyorlar. Ertesi yıl Devlet Anlaşması için bir taslak oluşturuluyor. 258 toplantıdan sonra 1949'da elli iki noktadan kırk yedisi onaylanıyor. Geriye kalan beş tanesi ise onların bunları karşılamaya herhangi bir imkânı olmayacak büyüklükte olan Rus mali talepleri içermektedir. Sonra bunu sonuçsuz müzakereler, yeni vaatler ve yeni vaatlerin ihlal edildiği yıllar takip ediyor. Sekiz yıllık müzakerelerin ardından Molotov'un şimdi Avusturya'nın ayrılma anlaşmasını tartışmak bile istemediğini anlaşıncı bunların hepsi 1954'te Berlin'de sona eriyor.

Perde rot-schwarzrot'lu. (kızıl-siyah-kızıl).

Ve sonuç: Batı güçleri tarafından anlamsız ve haksız irade olarak görülen bir işgal taktik nedenleriyle devam edecek. Saldırgan Almanya ve saldırganlık kurbanı olan Avusturya arasındaki aşağılayıcı ve maliyetli eşitlikte taktik nedeniyle kopmuş olacak. Yenilenlerin hakkı, bir saçmalık. Varsın olsun. Eskiden beri demokrasinin iki yüzünü biliyoruz: Taktik olan ve absürt olan. Taktik demokrasisi mutfakta oturuyor ve taktikle yönetildiği için bir yere varamıyor. Absürt olan su üzerinde yürüyor ve su üzerinde yürümek mümkün olmadığından belki o da bir yere varamıyor. Ancak belki daha sonra kendine bazı özgürlükler tanıyabilir, örneğin Avusturya sorunuyla ilgili üç maddelik programı sunabilir:

1. Askeri işgal adap nedenleri yüzünden asıl görevi karı Grossglockner'den kürekle atmak olan sembolik bir işgalle değiştirilebilir.
2. Bir Lex Avusturya ya da barış anlaşması için seçim süresi Kanunu uluslararası insan hakları hukukuna dahil edilmesi gerekir. Kazananlar öngörülen süre

içinde barış antlaşması önerilerini sunmadıkları takdirde zafer haklarını kaybetmiş olacaklar.

3. Bir dil Kurulu BM tarafından tayin edilmelidir. Bu kurul siyasi kelime hazinesinde yanlış anlaşılabilir kelimeleri tasfiye etmekle sorumlu olacaktır, yani ahlaki bağlamda sorumluluk yükleyen zorunluluk tonuna sahip
 - a. barış, özgürlük, vaat vb. Kaldırıp yerlerine daha kesin kavramlar getirmelidir. Vaat yerine ön yansıma olabilir. Ve barış, evet, neden Perşembe olmasın?

ŞU TATMİNİ İMKÂNSIZ TESELLİ İHTİYACIMIZ

İnançtan yoksunum, dolayısıyla asla mutlu bir insan olamam, çünkü mutlu bir insan asla kendi hayatının anlamsız ve şüphesiz bir ölüme doğru ilerlediğinden endişe duymaz.

Bana ne bir Tanrı miras kaldı ne de yeryüzünde herhangi bir tanrının dikkatini çekebileceğim sabit bir nokta; mirasım ne kuşkucuların iyi gizlenmiş öfkeleri ne de rasyonalistlerin kurnazlığı veya ateistlerin ateşli masumiyetleridir. Bu nedenle ben ne bende kuşku uyandıran şeylere, ne inananlara ne de kuşkunun karanlıkları kendilerini kuşatsa da kuşkularına kuşku değilmiş gibi yaklaşanlara taş atabilirim. Atarsam bu taş geri dönüp beni hedef alacaktır, çünkü emin olduğum bir şey varsa o da şudur: İnsanoğlunun teselli ihtiyacına olan arzusunun tatmini imkânsızdır. Bana gelince kendim de avını kovalayan bir avcı gibi bunu kovalıyorum. Ormanda onu gördüğüm her yerde nişan alıyorum, ancak çoğu zaman elde ettiğim sadece boşluk oluyor. Ara sıra avın ayaklarımın önüne düştüğü de oluyor elbette. Tesellinin sadece bir ağacın tepesindeki bir rüzgâr uğultusu kadar kısa sürdüğünü bildiğimden, avımı gasp etmek için acele ediyorum.

Peki kollarımda kucakladığım şey ne?

Yalnız biri olduğumdan; sevilen bir kadın ya da hüznü bir yoldaş,

Şair olduğumdan; korku ya da sevinciyle beni kuşatan bir tutam kelime,

Bir tutsak olduğumdan; özgürlüğün ani bir görüntüsü, ölümün tehdidi altında olduğumdan; canlı sıcak bir hayvan, alaycı atan bir yürek, denizin tehdidi altında olduğumdan; sert granitten bir kesme.

Bir de kovalamama gerek kalmadan davetsiz misafir gibi gelip beni bulan ve odamı küçük fısıltılarla dolduran; ben senin hazzınım - sev herkesi - senin yeteneğimin - bunu kendini kötüyü kullandığın gibi kullan! - Senin tatmin arzuum - sadece canlı damak tadı - Yalnızlığınım senin - hor gör insanları! Ölüm arzuum senin - öyleyse kes at! diyen teselliler var.

Denge bıçak sırtı. Hayatımı tehdit eden iki tehlike görüyorum: Bir yandan açgözlülüğün tokluk bilmez ağzı, diğer taraftan kendi kendinin yemi olan acı cimrilik.

Fakat ben orji ve asez arasında bir seçim yapmayı reddediyorum, bunun maliyeti karıncalı bir deri olsa da. Her şeyin özgür olmayan iradeye ilişkin yasaların altında mazur karşılandığını bilmek bana yetmiyor. Aradığım hayatım için özür mazareti değil, bunun tam tersi olan aftır. Sonuç olarak özgürlüğümü kayda almayan tüm teselli sadece kendi umutsuzluğumun açık seçik hileli bir yansıması olduğu bana aşık oluyor. Umutsuzluğum bana şöyle seslendiği zaman: umutsuz ol, çünkü gündüz iki geceyle çevrilidir; sahte tesellim bana şunu haykırıyor: "Umut et, çünkü gece iki gündüzle çevrilidir."

Fakat insanların cinas bir teselliye değil, aydınlık veren bir teselliye ihtiyacı vardır. Ve kötü olmak isteyen bir insan, yani tüm edimleri savunulabilir bir insan olarak davranan biri, en azından bu olduğunda durumu kendisi fark edebilecek iyiliğe de sahip olmalı. Teselli mutlak bir gereklilik olduğu zaman kimse bütün olayların muhasebesini yapamaz. Gölgenin ne zaman çşkeceğini kimse bilemez ve hayat karanlığı aydınlığa bölerek, günleri gecelere bölerek çözebileceğimiz bir problem değil, var olmayan yerler arasında öngürülemeyen bir yolculuktur. Örneğin bir gün bir deniz kıyısında yürürken aniden sonsuzluğun

varoluşuma okuduğu korkunç meydan okumasını dalgaların dur durak bilmeyen salıntısı ve rüzgârın dinmeyen kaçışında hissedebilirim. O an zaman insani olan hiçbir şeyin sürekli olmayışının bir avuntusundan başka nedir ki ve ne sefil bir tesellidir bu böyle sadece İsviçrelileri zenginleştiren!

Tehlikeye en uzak odalardan birinde ateşin önünde otururken birden bire beni saran ölümü fark edebilirim. Bu tam da ateşin içindedir, beni çevreleyen her keskin nesnede, çatının ağırlığında, suda, karda, sıcakta ve kanımda duruyor.

O an nedir ki insanın güvenlik duygusu eğer ölümün yaşama en yakın şey olduğunun bir avuntusu değilse - Ve o ne sefil bir tesellidir ki, yeniden hatırlatır bize, unutturmak istediklerini!

Tahayyül edebildiğim ve beynimi ateşleyen en güzel sözlerimle doldurabilirim tüm boş sayfalarımı. Hayatımın saçma bir şey olmadığını ve evrende yalnız başıma olmadığını kanıtlamaya ihtiyacım olduğundan tüm bu kelimelerimi bir kitapta topluyor ve dünyaya sunuyorum. Bunun karşılığında dünya bana zenginlik, şan ve sükûtu veriyor.

Fakat ne eylerim ben o zenginliği ve ne gibi haz duyabilirim ben edebiyata katkıda bulunuyor olmaktan beni ilgilendiren sadece elde edemeyecek olduklarım: Sözlerimin dünyanın kalbine dokunduğunun teyididir arzuladığım. O zaman benim yeteneğim yalnızlığımı teyit eden bir teselliden başka ne olabilir ki; fakat ne dehşet bir tesellidir ki yalnızlığımı beş kat daha şiddetini artırarak hissettirir bana!

Özgürlüğü, bir ormanı süratle geçen bir hayvanda sekteye uğramış ve kulağıma şöylece fısıldayan bir ses olarak görebilirim: basit yaşa, ele geçir arzuladıklarını ve yasalardan korkma! Fakat bu teselli veren iyi tavsiyeler

özgürlüğün var olmadığını kanıtlamaktan başka nedir ki?

Ve ne acıması bir tesellidir ki, insanoğlunun bir kertenkele dahi olabilmek için milyonlarca sene geçirmesi gerektiğini görmeyenlere!

Ben son olarak, bu dünyanın, içinde Kral Süleyman, Ophelia ve Himmeler'in birlikte yan yana yattıkları kocaman bir toplu mezar olduğunu idrak edebilirim.

Bundan, zalim ile mutsuz olanın da, ermiş bilgeyle aynı ölümle öldükleri ve dolayısıyla ölümün bize, ıskalanmış bir hayatın tesellisi olduğu sonucununu çıkarabilirim. Ve bu yaşamda ölümün tesellisini arayanlara ne korkunç bir tesellidir! Benim göklerde kanat çırpın bir kuş ya da suda yüzen bir balık misali hareket edebileceğim bir felsefem yok.

Tek sahip olduğum bir düello ve bu düello da bir yandan, ömrümün her anında, benim güçsüzlüğüme güçsüzlük katan ve umutsuzluğumu daha da derinleştiren sahte teselliler ve diğer safta beni geçici bir özgürleşmeye kavuşturan hakiki tesellilerdir.

Belki de şöyle demeliyim: tek gerçek teselli, tek çünkü gerçekte benim için bir tek hakiki teselli mevcut, o da bana özgü bir insan olduğum telkinini veren, parçalanamaz, bütünlüklü bir birey olmamı onaylayan ve kendi sınırlarıma sahip ve o sınırlar içerisinde hâkim birisi olduğumu gören hakiki bir teselli.

Fakat, özgürlük kölelikle başlar, hâkimiyetse bağımlılıkla. Benim köleliğimin en bariz işareti, hayatı yaşamaya olan korkumdur. Özgürlüğümün en belirleyici işareti, korkunun yerini, bağımsızlığın dingin neşesine bırakmasıdır. Sanki bağımsızlığa, tam da, nihayetinde özgür bir insan olduğumu kavrayabilmek için ihtiyacım var ve sanırım bu da hakikatin ta kendisi. Edimlerimin ışığında, yaşamımın sanki tek amacının kendi boğazıma çakıltaşları üretmek olduğunu

görüyorum. Bana özgürlüğü sağlaması gereken şeyler, beni köleye çevirdiler, ekmek yerine çakıl taşları sundular bana.

Başka insanların başka efendileri var: Benim ise kendimi köleye çeviren ve onu kaybetmekten korktuğum için kullanmaya bile cesaret edemediğim yeteneğim var. Dahası, kendi ismim altında öylesine köle oluyorum ki, onları kirletirim korkusuyla bir satır dahi yazmaya cesaret edemiyorum. Ve sonunda bunalım gelip kapıma dayandığında, onun da kölesi oluyorum. En büyük arzum, onu elimden kaçırmamak, en büyük zevkim, tüm değerinin varlığımın, kaybettiklerimin içinde olduğunu hissetmek: kendi umutsuzluğumdam, zaaflarımdan güzellikler yaratma yeteneği.

Buruk bir sevinçle tüm kalelerimin harabeye dönüştüğünü ve kendimin de unutulmanın karı altında kaybolduğumu görüyorum. Fakat bunalım bir yedi katı olan bir kutu gibi ve bunun yedinci katı içinde bir bıçak, bir ustura, bir zehir, derin sular ve engin bir yüksekliğe kaçış var. Böylece tüm bu ölüm aletlerinin kölesi olmaktan kurtulmuş oluyorum. Köpekler misali onlar peşimden geliyor ya da ben, köpekler gibi onları kovalıyorum. Ve bana öyle aşikar oluyor ki, insan özgürlüğünün tek kanıtı intihardır.

Ancak henüz yönünü kestiremesem de bir yerlerden özgürleşme mucizesi yaklaşıyor. Bu sahilde de gerçekleşebilir ve daha az evvel benim korkularımı uandıran ebediyet şimdi özgürlüğümün doğuşuna şahitlik ediyor. Bu mucize nerede gerçekleşiyor? En basitinden hiçkimsenin, hiçbir gücün, hiçbir insanoğlunun, yaşama arzusun önüne geçebilecek hiçbir istekte bulunma hakkına sahip olmadığı bir yerde. Çünkü eğer bu arzu varolamayacaksa, başka neyin varolması mümkün olabilir ki?

Deniz kıyısında olduğum için, denizden öğrenebilirim. Kimsenin denizden tüm vapurları taşımasını, ya da rüzgârdan sürekli tüm yelkenleri şişirmesini talep etmeye hakkı yok. Aynı şekilde, kimse de benden hayatımı görevlerin tutsağı olarak yaşamamı talep edemez. Her şeyden önce görevler değil hayattır üstün olan! Benim de tüm diğer insanlar gibi, bir adım kenara çekilmeye ve şu ‘dünya nüfusu’ dediğimiz kitlenin bir parçası olmanın ötesinde, kendi kendine yeten bir bütünlük olduğumu hissedeceğim bir anı yaşamaya hakkım var. Ancak böyle bir anda hayatın daha önceleri beni umutsuzluğa sürüklediği yanlarına karşı özgür olabilirim. Deniz ve rüzgârın benden sonra da elbet varolmaya devam edeceklerini ve ebediyetin beni umursamadığını kabul edebilirim. Fakat ebediyetten kaygı duymamı kim benden bekleyebilir ki?

Eğer sadece zamanı hesaplama örsüne yerleştirirsem hayatım çok kısadır. Yaşam olasılıklarım, eğer onları, ölmeden önce yaratabileceğim kelimeler ve kitapların sayısıyla ölçersem, bunlar sınırlıdır. Fakat bunları saymamı kim istedi ki benden? Zaman, yaşamın sahte bir biçimi. Gerçekte, zaman aslında değersiz bir ölçüm aleti, sadece hayatımın metrisine ulaşan.

Fakat başıma gelen tüm önemli şeyler ve yaşamıma o harika içeriği veren: sevdiğim bir insanla bir karşılaşma, benimde bir okşama, zor bir anda yardım eden bir el, ay ışığını izlemek, yelkenle denize açılmak, bir çocuğa verdiğim ufak bir sevinç, güzelliğin önünde titreyiş, gibi şeylerin hepsi zamanın dışında cereyan ediyorlar. Çünkü güzellikle bir saniye ya da bir asır karşılaşmam öemsizdir. Saadet, değil sadece zamanın yanında bulunuyor aynı zamanda yaşamın tüm bağlantılarını da reddediyor. Yani ben böylece zamanın ağır yüklerini kaldırıyorum omuzlarımdan ve bununla birlikte tüm performans

beklentilerinin ağırlıklarını da. Hayatım ölçülebilmesi gereken bir şey değil.

Ne oğlağın sıçrayışı ne de güneşin doğuşu birer performans değerler. Ve insanın hayatı da bir performans değil, büyüyen bir mükemmellik tekamüldür. Ve mükemmellik performans üretmez, dinginlikte barınır.

Denizin gemiler ve yunuslar için yaratılmış olduğunu iddia etmek anlamsız. Elbette öyledir; fakat özgürlüğün koruması altında. Bunun yanı sıra insanın yaşamak dışında başka bir şey için yaratılmış olduğunu da iddia etmek değersiz. Elbette makinaları işletiyor, kitap yazıyor ama bunun dışında bambaşka şeyler de yapabiliirdi. Asıl önemli olan tüm bu yaptıklarını özgürlüğün koruması altında ve yarattığı tüm diğer ayrıntıların bilincinde olarak, kendi kendisinin bunun bir ereği olduğunun farkında olmasıdır. O kendi içinde dinleniyor, tıpkı bir çakıl taşının kumun üzerinde dinlendiği gibi. Ölümün gücü karşısında bile özgür olabilirim. Elbette ölümün bir adım ötede ayak izlerimi takip ettiği fikrinden kurtulup bu gerçeği inkar edemem.

Fakat, benim için oluşturduğu tehdidi, hayatıma zaman ve ihtiyaç gibi eğreti dayanma noktaları olduklarını reddederek, onu yok edebilirim.

Ancak, yüzüm sürekli denize dönük ve onun hürriyetini kendiminkiyle kıyaslamak kudretine sahip değilim. Gün gelir, yüzümü karaya çevirmem gerekecek ve kendimi bastıran baskı heyetiyle buluşmam gerekir. İşte o zaman şunu kabul etmem gerekir, insan kendi hayatına, en azından görünürde, kendisinden daha kuvvetli şekiller vermiş oldukları.

Kazanmış olduğum yepyeni hürriyetimin tüm gücüyle bile bu zincirleri kıramam, sadece ağırlıkları altında iç çeke bilirim. Fakat yine de hangi insanın mantıksız hangisinin vazgeçilmez olduğunu görebilirim. Bana göre ebediyen ya da uzun zaman önce geçmiş olan bir özgürlük.

Bu, kendi unsuruna sahip olabilme imkânı veren bir özgürlük. Tıpkı balık kendisine, kuş kendinkisine ve karadaki hayvanın kendinkisine sahip olduğu gibi. Thoreau'nun Walden ormanları vardı; fakat nerde şimdi insanoğlunun özgürlük içinde ve toplumun kalıpları dışarısında yaşayabileceğini kanıtlayabileceği ormanlar? Cevap vermek mecburiyetindeyim: Hiçbir yerde. Yani özgür yaşamak istiyorsam bu formların içerisinde kalmalıyım. Demek oluyor ki dünya benden daha güçlü. Onun kudretine karşı koymak için elimde bir tek ortaya koyacak kendim varım; fakat diğer yanda bu da her şeydir. Çünkü niceliğin beni ezmesine izin vermediğim sürece, ben de bir gücüm. Ve dünyaya kelimelerimin gücüyle karşı koymaya devam ettiğim sürece korkunç bir güç çünkü mahpushaneler kuranlar, kendilerini özgürlüğü inşa edenlerden daha kötü ifade ederler. Fakat benim gücümün sınır tanımayacağı an, sadece sükûtumla kendi dokunulmazlığımı koruyacağım andır, çünkü hiçbir balta ele geçiremez yaşayan bir sükûtu.

İşte tek tesellim böyledir. Biliyorum ki, umutsuzluğa düşüşler çok ve derinler, ama özgürleşme mucizesinin hatırası kanatmışlar gibi taşıyorlar beni, baş döndüren amacın doruğuna: bir teselliden daha iyi olan bir teselli, bir felsefeden de daha büyüktür, yani bir yaşama sebebidir.

İçindekiler

ÖNSÖZ	5	
Otobiyografik	9	
Bir Çocuğun Anıları	11	
Klara Gezintisi	24	
Düğün Dertleri Ve Diğerleri	31	
Öyküler	39	
Kırmızı Vagonlar	41	
Teknemdeki Efendi	58	
Küçük Bir Trajedi	67	
Gömülen Bir Köpek	73	
Belleville Kişi	91	
Sürpriz	102	
Bir Parti Cüzdan Satrancı	110	
Bir Çocuğu Öldürmek	126	
Zamanı Geldi	130	
Kar Gezisi	138	
Babaannenin Evinde	143	
Eski Günlerde	153	
Tanrıyla Bin Yıl	164	
Şiirler	189	
Dirilerle Ölülerin Sohbeti	208	
Klara'da İki Kişi	213	
Ölecek Olan İnsan	215	
Âşık Olan İnsan	217	
Yazılar	219	
Şair ve Vicdan	221	
Avrupa'nın Katli	227	
Kar Üzerinde Gökkuşağı	233	
Bir Perşembe için Dokuz Yıl	237	
Şu Tatmini İmkânsız Teselli İhtiyacımız	241	